

TLN Issue 3 (2024) Editors

Prof. Dr. Mustafa Naci Kayaoğlu
Editor-in-Chief
naci@ktu.edu.tr

Asst. Prof. Dr. Muhammed Baydere
Editor
muhammedbaydere@ktu.edu.tr

Asst. Prof. Dr. Hilal Öztürk Baydere
Editor
hilalozturk@ktu.edu.tr

Nurselin Çelik
Assistant Communications Editor
nurselin180@gmail.com

Mehmet Yiğit Güntekin
Assistant Social Media & Technical Editor
guntekin.g@gmail.com

Ömer Çakır
Assistant Technical Editor
omer@thetaloc.com

Sercan Er
Assistant Technical Editor
sercan.eerr@gmail.com

Kerem Altun
Assistant Technical Editor
keremaltuntranslation@gmail.com

Zeynep Maraba
Assistant Communications Editor
zeynepmaraba1@gmail.com

Emine Hacı
Assistant Technical Editor
hcy.emine@gmail.com

Rumeysa Çakmak
Content Editor
rumeysaacakmak@gmail.com

Abdulhaluk Eroğlu
Content Editor
halukeroglu7@gmail.com

TLN Issue 3 (2024) Editors

Ayşegül Ağaoğlu
Content Editor
agaoglu.aysegul21@gmail.com

Doğa Nevin Ulucan
Content Editor
duyandoga8@gmail.com

Gamze Yıldırım
Content Editor
gamzeyldrm942@gmail.com

Seda Zeynep Döşeyici
Content Editor
szeynepdoseyici@gmail.com

Çiğdem Özçelik
Content Editor
mcigdemozc@gmail.com

Dilek Akpınar
Content Editor
122dilek@gmail.com

Hayrunnisa Güven
Content Editor
guntekin.g@gmail.com

Selin Özgül
Content Editor
selinzgl01@gmail.com

Umut Temiz
Content Editor
umut.tmz61@hotmail.com

Alin Özlem Dinç
Content Editor
alindinc02@hotmail.com

Nevra Sena Atagün
Content Editor
axsena@gmail.com

Sevim Irmak Çiçekli
Content Editor
irmakcicek98@gmail.com

TLN Issue 3 (2024) Editors

Serenay Őensoy
Content Editor
sensoyserenay@gmail.com

Zeynep İkbal Karakaya
Content Editor
kzeynepikbal@hotmail.com

Zeynep Sude Genç
Content Editor
zeynepsgenc@gmail.com

Table of Contents

KTUDELL 25. Yılına Özel:

Prof. Dr. Mustafa Naci Kayaoğlu ile Çeviri Üzerine Bir Sohbet
Rumeysa Nur Çakmak & Mehmet Yiğit Güntekin

1

A Woman Cinderella for Her Time

Gamze Yıldırım

3

Technical Aspect of Translation Studies:

On the Role of Python Programming Language

Betül Sarı

5

English Translation of Three Turkish Poems

by Nazım Hikmet Ran & Necip Fazıl Kısakürek

Melih Timuçin

7

The Art of Trash Talk

Mert Demirci

11

Turkish Language is a Rhythmic Language

Rümeysa Kader Kaya

14

Highlights and Famous Quotes from World War II

Safa Gür

18

Interpreting the Endangered Languages from the

Linguistic Relativity Perspective and Utilizing Machine Translation as a Preventive Measure

Alparslan Ekici

20

Gaslighting and Humiliating:

Origin of These Two Words, Differences between Them, Some of Their Bad Effects

Gizem Çolak

24

How Do You Get a Job as a Translator in the United Kingdom?

Hatice Beyza Karaca

26

Adapting to the Evolving World of Translation

İrem Nerve

28

Being a Social Media Manager Thanks to Proficiency in Translation Skills

Özlem Başköy

30

Shattering the Glass Ceiling:

Breaking Boundaries, Rising Above

Ravza Bolat

32

Be the Voice: Translator

Seda Maden

35

Language Manager:

Maybe This is Your Future Career Choice

Şeyda Aydın

37

About Pessimism and Depression Alper Enes Özev	41
İki Yakın Dost: Dublaj ve Alt Yazı Arasındaki Farklar ve Tercihlerimiz Mehmet Yiğit Güntekin	43
Küçük Kitaplar, Büyük Duygular Rumeysa Nur Çakmak	46
Sapir-Whorf'tan Sinemaya: Denis Villeneuve'nin "Geliş" Filmindeki Sapir-Whorf Hipotezi Rüzgârı Nursena Özivgen	51
Çeviriye Farklı Bir Bakış ya da Babil'de Çevirmen Olmak Batuhan Kalınbacak	53
Cadı, Shirley Jackson Ergün Öncel	55
Çeviri Proje Yöneticisi: Çeviride Yolbul* Nurselin Çelik	59
Akademik Metinlerde Çeviri Üzerine Dilek Akpınar	62
Çeviri Sektörünün İçinden: Nazan İşi ile Çevirmenlik Mesleği Üzerine Bir Söyleşi Hayrunnisa Güven	65
Dil, Düşünce ve Çeviri Çeviri Sürecinde Dil ve Düşüncenin Rolü Hilal Çavuş	69
Makine Çevirisi Odağında Hukuk Metinleri Selin Özgül	72
Sait Faik Abasıyanık'ın Edebî Kişiliğine Çeviri Odaklı Bir Bakış Hilal Çavuş, Hayrunnisa Güven & Selin Özgül	73
Bir Uluslararası Gazetecilik Örneği: Birsen Altaylı Özemir ile Gazetecilik ve Çeviri Üzerine Zeynep Maraba	77
Annabel Lee: Poe Şiiri, Anday Çevirisi Aleyna Erkül	80
Miras Çevirisi: Türk Mitolojisi Alin Özlem Dinç	83
İngilizce Hâkimiyeti ile Türkçe Alt Yazı İzlemek: Çeviri ve Eleştiri Asude Yıldız Yağmuroğlu	84
Küçük Kadınların Büyük Sözleri: "Little Women" Filminin Derin Anlamları Çağla Nadir	86

Şiir Çevirisi ve Zorlukları: "Attack On My Heart" Damla Yılmaz	89
Swiftionary Nergis Beder	92
Çeviri Zorluklarıyla Yüzleşirken Mizahın Kayboluşu: Family Guy'in Türkçe Yorumlaması Nevra Sena Atagün	101
Özet Çeviri: Dil Öğrenimine Yönelik Farklı Bir Bakış Açısı Sermin Özden	103
Sonsuz Aşkın Ezgisi: Romeo + Juliet'in Sinematik ve Müzikal Evreni Zeynep İkbâl Karakaya	105
Dorian Gray'in Çeviri Portresi Zeynep Sude Genç	109
İstiklal Marşı'nın İngilizce Çevirileri Arasında: Makine Çevirisi İnsan Çevirmenlerin Rolü ve Katkısı Aleyna Doğan	114
Yu Boya ve Zhong Ziqi Yú Bóya hé Zhōng Zīqī 俞伯牙和钟子期 Ceren Human	117
Yeni Bir Kariyer Başlat! Content Management (İçerik Yöneticiliği) Hilal Kesgin	119
Çeviri Sektörünün Geleceği: İnsan, Yapay Zekâ ve Yeni İmkânlar Üçgeni Süleyman Talha Tiren & Abdulkadir Ünsal	122
Şeytan Ayrıntıda Gizli: Musa'nın Boynuzları Mehmet Yiğit Güntekin	124
Türkçeden Kalkıp Fransızcaya Gitmek Rumeysa Nur Çakmak	126
Çeviri Tarihinde İlklerimiz: Türk Edebiyatı Ergün Öncel	128
Miyazaki'nin Vizyonunu Çevirmek Alin Özlem Dinç	132

KTUDELL 25. Yılına Özel: Prof. Dr. Mustafa Naci Kayaoğlu ile Çeviri Üzerine Bir Sohbet

Yazarlar: Rumeysa Nur Çakmak & Mehmet Yiğit Güntekin

Bu yıl yirmi beşinci yaşını kutlayan Karadeniz Teknik Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünün kurucusu ve başkanı Prof. Dr. Mustafa Naci Kayaoğlu'nun, aynı zamanda bölümün ilk çeviri hocası olduğunu biliyor muydunuz? Bölümümüzde değerli hocamızın emekleri ile başlayan Çeviri ve Çeviribilim eğitimleri ve bugün gelinen nokta üzerine kısa bir sohbet etme şansımız oldu. Kıymetli görüşlerini bizimle paylaşan hocamızın "çeviri eğitmeni" kimliği ile birlikte çeviriye ve dil eğitimine olan katkıları bölümümüzün gelişimine önemli izler bırakmıştır. Prof. Dr. Mustafa Naci Kayaoğlu'nun akademik birikimi ve vizyonu hem öğrencilerin hem de akademik kadronun yetişmesinde büyük rol oynamıştır. Bu röportajda, hocamızın çeviri eğitimi ve araştırmalarına dair değerli perspektiflerini keşfederken, aynı zamanda bölümümüzün çeviri alanındaki gelişimini ele alacağız.

Rumeysa Çakmak: Bölümde ilk çeviri derslerini sizin verdiğinizi biliyoruz, o zamanlarda siz bu dersleri verirken sahip olunan koşullar ile 25 yıl içinde bölümümüzde çeviri eğitiminin geldiği noktadaki gelişimi nasıl görüyorsunuz?

Prof. Dr. M. Naci Kayaoğlu: Uzun yıllar boyunca bir nesil, beni özellikle zengin çeviri unsurları içeren ve her dönem üzerinde çalıştığımız *Keşanlı Ali Destanı* ile anımsayacak. Çeviri alanındaki teorik ve pratik eserleri derinlemesine inceleyerek derslerime sağlam bir bilgi birikimi katmaya özen gösterdim. Hatırlıyorum, Işın Bengi Hoca'nın ilk yayınladığı makalelerden başlayarak çeviri üzerine ne varsa okudum. O dönemin şartları içinde, elimizden gelenin en iyisini yapmaya çalıştığımızı düşünüyorum ve öğrencilerimle birlikte gerçekleştirdiğimiz dergi çalışması da bu çabalarımızın bir parçasıydı. Şimdi ise Muhammed ve Hilal Hocalarla birlikte çeviri eğitiminde yeni bir sayfa açıldı. Onların katkılarıyla, bölümümüzde bambaşka bir hava estiğini hep beraber görüyoruz.

Mehmet Yiğit Güntekin: Bölümümüzde lisansüstü düzeyde de çeviri odaklı derslerin olduğunu biliyoruz. Bundan sonraki süreçte bölümümüzdeki çeviri araştırmalarında hem lisans hem de lisansüstü seviyede nasıl bir ilerleme olacağını düşünüyorsunuz?

Prof. Dr. M. Naci Kayaoğlu: Eğer Uygulamalı Dil Bilimi temel bir çerçeve olarak düşünülürse, çeviri çalışmalarımız lisansüstü düzeyde de hızlı bir gelişim gösterdi. KTUDELL ailesi olarak, her alanda kendimizi geliştiriyor ve sınırlarımızı zorluyoruz. Bu süreçte Muhammed Baydere ve Hilal Öztürk Baydere hocalarımızın müthiş katkıları herkes tarafından bilinen ve takdir edilen bir gerçek. Daha önce bir uçağımız vardı ama pilotlarımız yoktu, şimdi onlar da aramıza katıldığı için eğitim ve araştırma faaliyetlerimizde çok daha yüksek bir performans sergileyebiliyoruz.

Rumeysa Çakmak: Çeviri, dil ve edebiyat eğitimiyle nasıl bir sinerji oluşturuyor? Bu sinerjinin İngiliz Dili ve Edebiyatı öğrencilerinin akademik ve kişisel gelişimine katkıları hakkında neler düşünüyorsunuz?

Prof. Dr. M. Naci Kayaoğlu: Bu soruya verilebilecek en güzel cevap, ortaya koyduğunuz ürünler ve başarı hikâyelerinizdir. Bu başarıları hep birlikte gururla yaşıyoruz. Çeviribilim alanındaki temel bilgiler büyük ölçüde aynı kalsa da bu bilgileri iletmek ve erdemle işlemek çok önemli bir hâle geldi. Bilgi ve bilgelik erdemle birleştiği zaman kalbe dokunursunuz, sinerjiye dönüşür. Erdemsiz bir bilgelik ise, kişinin kendine dönük bir takıntıya, yani narsisizme yol açar. Sayın Baydere'ler, çeviri etkinliğinde sadece bilgiyi iletmekle kalmayıp bölümümüzde erdem ve bilgiyi birleştirerek ilham kaynağı oldular. Sizlerle karşılıklı sevgi ve saygıya dayalı, sarsılmaz bir bağ kurarak bu bağın zamanla daha da güçlenmesini sağladılar. Bu sayede sizler de kendi varlığınızı bölümde anlamlı bir yere konumlandırmış oluyorsunuz. Biz buna eğitimde ontolojik ve epistemolojik bütünlük diyoruz. Başarılan bu. Tebrikler!

Mehmet Yiğit Güntekin: Bugün bizimle bu röportajı yapmayı kabul ettiğiniz ve sorulara gösterdiğiniz özen için teşekkür ederiz hocam. Son olarak, Trans/Lation/Nation dergisi, bölümümüzün akademik ve yaratıcı çalışmalarını yansıtan değerli bir platform hâline geldi. Siz bu derginin doğuş hikâyesini, bölümümüz ve öğrencilerimiz için anlamını nasıl değerlendirirsiniz? Derginin bugün geldiği noktayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Prof. Dr. M. Naci Kayaoğlu: Öğrenci merkezli her tür yayın, etkinlik ve ürünü son derece değerli bulduğumu belirtmek isterim. Trans/Lation/Nation dergisi, bölümümüz için son derece kıymetli bir başarı hikâyesi olarak yerini almıştır. Dergi, akademik ve yaratıcı çalışmalarımızı bir araya getirerek bölümümüzün ve öğrencilerimizin sesini geniş bir kitleye duyuruyor. Benim için daha da anlamlı olan, öğrencilerimizin bu süreçte belki de ilk defa kendi seslerini duyma fırsatı bulmalarıdır; bu, kendilerini keşfetme ve konumlandırma süreçleri açısından çok önemlidir. Derginin, bölümümüzün entelektüel kimliğini ve yaratıcı potansiyelini yansıtan bir platform olarak ortaya çıkması, bizleri oldukça gururlandırıyor. Bu süreç, samimiyet ve gönüllülük esasına dayanarak başladı ve bu doğrultuda devam ettiği için hoca ve öğrenci arasında çok farklı bir ilişki gelişti. Bu ilişki zamanla arkadaşlık, abi-abla-kardeş ve hoca-öğrenci dinamiklerini içerecek şekilde evrildi. Özellikle Muhammed ve Hilal hocaların empatik yaklaşımları, hiçbir ayırım yapmaksızın tüm öğrencilere gösterdikleri sevgi, sarf ettikleri çaba ve profesyonel tutumları, bu ilişkileri öğrenciler için son derece anlamlı kılıyor. Bu destekleyici eğitim ortamı, öğrencilerin klasik öğrenci kimliğinden çıkarak kendilerini daha özgün ve etkileyici bir şekilde ifade etmelerine olanak tanıyor, onların özgüvenini artırıyor ve iz bırakan, hayranlık uyandıran bireyler olarak gelişmelerine teşvik ediyor. Bu sayede her öğrenci, kendi benzersiz potansiyelini keşfetme ve bu potansiyeli akademik ve kişisel gelişimleri doğrultusunda sergileme şansı buluyor.

Çeviri eğitimine dair fikirlerini samimiyetle dile getiren Prof. Dr. Mustafa Naci Kayaoğlu, sözleriyle Trans/Lation/Nation'ı sadece bir akademik yayın değil, öğrencilerimizin seslerini buldukları, kendilerini ifade ettikleri bir platform olarak değerlendirdiğini belirtmiştir. Bu kısa sohbetimizde dahi bizi anılarıyla gülümseten, bilgisiyle büyüleyen sevgili hocamıza saygıdeğer görüşlerinden, paylaşımından ve katkılarından ötürü teşekkürlerimizi sunarız...

A Woman Cinderella for Her Time

Writer: Gamze Yildirim

Hello everyone, I am Gamze Yildirim, a graduate of the English Language and Literature Department at Karadeniz Technical University. Under the guidance of my supervisor, Asst. Prof. Dr. Muhammed Baydere, I successfully completed a thesis focused on literary translation. Throughout my thesis, I researched and admired every detail of an extraordinary author: Louisa May Alcott. I delved into her world, befriended her, and spent countless nights working alongside her. You might know her as a writer, but I am not sure how well you know her character. It is impossible to fully convey Alcott and her story in brief, but I have done my best to give you a glimpse of who she is. I believe you will love her and her works because, to me, Louisa May Alcott is an exceptional woman.

In the realm of literature, while some authors may write solely to produce printed works, Louisa May Alcott was not among them. During the Victorian era, societal norms dictated that a woman's virtue lay in serving her husband and caring for her children at home; any desire to work was considered rebellious. Alcott, best known for her classic *Little Women*, challenged these limitations and became a pioneer for women. She engaged in activism, defended women's rights, and used her writing to give a voice to those marginalized by society. Despite the widespread patriarchal belief that "women cannot write," she continued to publish her works under male pseudonyms when necessary. Alcott, who became her family's main provider after her father became mentally ill, initially turned to writing for financial support. However, she soon recognized the power of her pen in shaping awareness and began crafting stories aimed at young girls. In her narratives, she continued to focus more on the female experience while dealing with various themes such as love, friendship, and family. As *Little Women* proves, Alcott's stories conveyed profound messages to young female readers.

Today, I would like to delve into a short story that forms the basis of the widely popular novel *Little Women*, first published in 1869. Interestingly, this comprehensive novel originated from a thirty-page short story written by Alcott in 1860 entitled "A Modern Cinderella: Or The Little Old Shoe." The story, true to its title, alludes to the classic Cinderella fairy tale but sarcastically criticizes the idea of women passively waiting to be rescued by a prince.

In this narrative, the protagonist Nan, despite having someone who could be considered a prince in her life, goes through countless trials alone, takes on her responsibilities alone, and ultimately overcomes difficulties without relying on a savior figure. It is only after the resolution of her trials that Nan and John reach a happy ending.

Another character, Laura, struggles with a dilemma emblematic of many Victorian women: the choice between womanhood and wifehood. Passionate about drawing, Laura neglects her household responsibilities and devotes herself solely to her art. But when love enters her life, she faces the reality that marriage may require her to sacrifice her art. Laura chooses marriage over her art, reflecting the societal expectations placed upon women during the period.

In contrast, her sister Di takes on the role of the family provider and reflects Alcott's own experiences by writing books to support them after their father's death. Through the characters of Laura and Di, Alcott clearly illustrates that balancing work and love simultaneously is unfeasible.

In a world where young girls still struggle with this dilemma and women are discouraged from pursuing careers, I translate this story to be able to convey Alcott's message to a completely different time and place. Translating this short story gives me great pleasure, and at times it also deeply impresses me. I would like to share a passage with you that beautifully reflects her character and spirit, one that I particularly admire.

"Mrs. Lord's keen eye had read a certain newly written page in her son's heart, his first chapter of that romance, begun in Paradise, whose interest never flags, whose beauty never fades, whose end can never come till Love lies dead. With womanly skill she divined the secret; with motherly discretion she counselled patience, and her son accepted her advice, feeling that, like many a healthful herb, its worth lay in its bitterness." (ST, p. 15)

"Love like a man, John, not like a boy, and learn to know yourself before you take a woman's happiness into your keeping. You and Nan have known each other all your lives; yet, till this last visit, you never thought you loved her more than any other childish friend. It is too soon to say the words so often spoken hastily, so hard to be recalled. Go back to your work, dear, for another year; think of Nan in the light of this new hope; compare her with comelier, gayer girls; and by absence prove the truth of your belief. Then, if distance only makes her dearer, if time only strengthens your affection, and no doubt of your own worthiness disturbs you, come back and offer her what any woman should be glad to take, my boy's true heart." (ST, p. 15)

"John smiled at the motherly pride of her words but answered with a wistful look. 'It seems very long to wait, mother. If I could just ask her for a word of hope, I could be very patient then.'" (ST, p. 15)

"Ah, my dear, better bear one year of impatience now than a lifetime of regret hereafter. Nan is happy; why disturb her by a word which will bring the tender cares and troubles that come soon enough to such conscientious creatures as herself? If she loves you, time will prove it; therefore, let the new affection spring and ripen as your early friendship has done, and it will be all the stronger for a summer's growth. Philip was rash, and has to bear his trial now, and Laura shares it with him. Be more generous, John; make your trial, bear your doubts alone, and give Nan the happiness without the pain. Promise me this, dear, promise me to hope and wait." (ST, p. 15)

"Bayan Lord'un keskin gözleri oğlunun kalbinde yeni yazılmış bir sayfayı okumuştur. Cennette başlayan, ilgisi hiç azalmayan, güzelliği hiç solmayan, Aşk ölmeden de sonu gelmeyecek olan o aşk hikâyesinin ilk bölümü. Kadını bir beceriyle sırrı çözmüş, annelik sağduyusuyla sabır tavsiye etmiş, oğlu da onun tavsiyesini kabul etmişti. John, birçok şifalı bitki gibi bu bitkinin de değerinin acısında yattığını hissediyordu."

"Adam gibi sev John, bir çocuk gibi değil. Bir kadının mutluluğunu sahiplenmeden önce kendini tanımayı öğren. Sen ve Nan birbirinizi hayatınız boyunca tanıdınız ama bu son ziyaretine kadar onu diğer çocukluk arkadaşlarından daha çok sevdiğini hiç düşünmemiştin. Sık sık aceleyle söylenen, hatırlanması güç sözleri söylemek için daha çok erken. Bir yıl daha çalış canım. Nan'i bu yeni umudun ışığında düşün; onu daha güzel, daha neşeli kızlarla karşılaştı ve yokluğuyla inancının doğruluğunu kanıtla. Sonra, aradaki mesafe onu daha da değerli kılıyorsa, zaman sevgini daha da güçlendiriyorsa ve kendi değerliliğiyle ilgili hiçbir kuşku seni rahatsız etmiyorsa, geri dön ve ona her kadının almaktan mutluluk duyacağı şeyi, oğlumun içten sevgisini sun."

"John annesinin sözlerindeki iftihara gülümsedi ama hüzünlü bir bakışla cevap verdi: 'Beklemek için çok uzun bir süre, anne. Ondan umut edebilmem için bir söz isteyebilseydim, o zaman daha sabırlı olabilirdim.'"

"Ah, canım benim, bir ömür pişman olmaktansa şimdi bir yıl sabırsızlığa katlanmak daha iyi. Nan mutlu, neden onu kaygı ve endişeye sürükleyecek bir sözle rahatsız edesin ki? Onun gibi sorumluluk bilincine sahip biri zaten çok yakında bu kaygı ve endişeleri tadacaktır. Eğer seni seviyorsa zaman bunu kanıtlayacaktır. Bu nedenle bırak yeni başlayan sevgi, ilk dostluğunuzda olduğu gibi yeşersin ve olgunlaşsın, bir yaz boyunca daha da güçlenecektir. Philip aceleci davrandı, şimdi de bunun sıkıntısını çekiyor ve Laura da onunla aynı sıkıntıyı paylaşıyor. Daha yüce gönüllü ol, John. Kendini dene, kuşklarına tek başına katlan ve Nan'e mutluluğu acı çekirmeden ver. Bana söz ver canım, umut edip bekleyeceğine söz ver."

Through John's mother, Alcott reminds all young girls and boys that love should be grown with patience and affection without haste, emphasizing that it is not only an emotional bond, but also requires responsibility and respect. This story offers readers more than just an individual love tale; it also encourages them to question the roles of women and men in society and embark on a journey of self-recognition. With this timeless work, Alcott continues to influence and inspire readers throughout the ages. It has inspired me and caught the attention of English readers, leading to both positive and negative reviews on Goodreads. I do not know Italian yet, but translation tools show that it has also touched the heart of an Italian reader. I hope it entertains and leaves a good impression on you too. 😊

References:

- <https://www.gutenberg.org/files/3806/3806-h/3806-h.htm>

Visual References:

- <https://louisamayalcott.org/louisa-may-alcott>

Technical Aspect of Translation Studies: On the Role of Python Programming Language

Writer: Betül Sari

Every aspect of life is impacted by technology, which also accelerates and transforms professional practices, including translators' work habits. Recognizing that translation cannot be accomplished without human involvement, it becomes crucial to explore methods for minimizing human effort in the translation process. These factors lead researchers to search for some solutions. In this field, many technological tools and methods are used to optimize translation studies. The use of programming languages is one of the most effective solution to use in this process. Since I started following research, especially on the relationship between human translation and machine translation, understanding the technical aspect of translation has become an interesting topic for me. Let's assume that in just a few steps your translation output can be emotionally analyzed or tested for lexical diversity. In this way, you can make comparisons between translations and be one step ahead in completing the missing points. How can a technical tool have such a huge impact on translation studies?

Python is one of the programming languages with its rapidly growing user base. There are even claims that Python has left all its competitors behind (The Economist, 2018). It's use in the field of translation is quite common and, thanks to its flexible language, it can be used in various fields. As technological developments in the translation industry progress, Python's role is constantly increasing.

Compared to other programming languages, it has a simpler structure and easier, more understandable syntax. Its straightforward structure enables developers to write concise and readable code, facilitating the translation process. Furthermore, Python's extensive libraries and built-in functions provide support for handling various types of data, which is crucial when working with translated content. This combination of simplicity, readability, and powerful functionality makes Python a preferred choice for translation projects, allowing developers to efficiently manage and process language data with ease.

```
1 # checking response.status_code (if you get 502, try renaming the user)
2 if response.status_code != 200:
3     print(f"Status: {response.status_code} - Try renaming the user")
4 else:
5     print(f"Status: {response.status_code}\n")
6
7 # using BeautifulSoup to parse the response object
8 soup = BeautifulSoup(response.content, "html.parser")
9
10 # Post images in the soup
11 # soup.find_all("img", attrs={"alt": "Post image"})
```

Python can be used in various scenarios. As I mentioned above, just as the translation process requires a large amount of time, the evaluation process of the outputs also requires an equal amount of time. Let's suppose that we are making an evaluation between human translation and machine translation. As we know, sometimes the findings obtained from machine translation can be inaccurate or meaningless. When an evaluation is desired at this point, Python's flexible structure and rich library support meet this need. Thanks to Python, quality assessment analysis facilitates a comprehensive evaluation of translation output. It allows developers to identify and resolve potential problems with translation systems. Translation quality assessment analysis can be key to determining how close machine translation outputs are to human translation quality. For example, the creativity score of translation outputs can provide an assessment. A study based on lexical diversity analysis conducted by Brglez and Wintar (2024) is just one of the extensive studies conducted in this area with Python. By using Python, they obtained a creativity assessment based on lexical diversity in the Slovenian-English language pair. This study concluded that, although the diversity in neural machine translation is significant, it is not comparable to human creativity.

Python plays a significant role in translation research as it can also analyze the emotional tone between texts translated with different methods, This is called sentiment analysis. In particular, this method allows you to measure positive or negative sentiments in your translations. Karcioğlu and Aydın (2024) were able to conduct such a study on Twitter comments in the Turkish-English language pair by using Python. In their study, they used Python's scikit-learn library for both base classifiers. Thus, they were able to compare and classify comments in both language pairs. Therefore, Python has once again proven to be useful in measuring sentiment analysis.

Text similarity analysis is another feature that can help you make progress in your translation works with Python. Thanks to text processing and natural language processing libraries in Python, it is possible to measure the similarities between texts in the translation results. To put it clearly, text similarity measures how much the meaning or content of two pieces of text are the same. Text similarity can be used to find the equivalent of a text in the source language in the target language. For example, a translation model can match a sentence or word in the source text to its most appropriate equivalent in the target language based on similarity criteria. Python has a large NLP (Natural Language Processing) and machine learning ecosystem to perform such operations. Therefore, Python is a widely preferred language and platform to implement text similarity feature in translation work. In this field, Qian et al. (2019) used Python's text similarity measurement features to provide insights into machine and human translation. By using Python, similarities between human and machine-generated outputs were calculated and the data was presented in terms of fluency and proficiency. The study found that machine-generated results exhibited significantly poorer proficiency performance compared to their human counterparts. This provided valuable insights into the nuances of both human and machine-generated translations, highlighting Python's potential as a powerful tool for measuring translation quality, particularly in the area of text similarity.

As a result, Python emerged as an important element in the field of translation studies and offers profound benefits that improve the quality and effectiveness of translation efforts. Its powerful features, including the capacity to understand and manipulate syntax, grammar, and semantic structures, enable translators to achieve greater accuracy and fidelity in their translations. Moreover, the integration of Python into translation processes is key to allowing the exploration of various language functions, leading to more nuanced and contextually appropriate interpretations. In this form, Python remains an indispensable tool that raises the standards of translation studies.

References:

- Brglez, M., & Vintar, Š. (2022). Lexical diversity in statistical and neural machine translation. *Information*, 13(2), 93. <https://doi.org/10.3390/info13020093>
- Briseño, O. A. (2023). Natural language processing and text analysis: Unlocking the power of language with Python. LinkedIn. https://www.linkedin.com/posts/oscar-alfonso-tello-brise%C3%B1o-69732089_natural-language-processing-and-text-analysis-activity-7153923573709929984-Vx4Z
- Karcioğlu, A. A., & Aydın, T. (2019). Sentiment analysis of Turkish and English Twitter feeds using Word2Vec model. In 2019 27th Signal Processing and Communications Applications Conference (SIU), Sivas, Turkey (pp. 1-4). IEEE. <https://doi.org/10.1109/SIU.2019.8806295>
- Krüger, R. (2021). An online repository of Python resources for teaching machine translation to translation students. *Current Trends in Translation Teaching and Learning*, 8, 4-30. <https://doi.org/10.51287/cttle20212>
- Liu, W., & Zou, J. (2023). A study on the acceptance of the English translation of *Romance of the Three Kingdoms* by overseas readers based on Python data analysis technology. *Sino-US English Teaching*, 20(5), 187-194. <https://doi.org/10.17265/1539-8072/2023.05.005>
- Qian, M., Liu, J., Li, C. (J.), & Pals, L. (2019). A comparative study of English-Chinese translations of court texts by machine and human translators and the Word2Vec based similarity measure's ability to gauge human evaluation biases. *Proceedings of MT Summit XVII, Volume 2*, 95. Dublin, Aug. 19-23.
- The Economist. (2018, July 26). Python is becoming the world's most popular coding language. *The Economist*. <https://www.economist.com/technology-quarterly/2018/07/26/python-is-becoming-the-worlds-most-popular-coding-language>
- Tosun, E. (2023). Makine çevirisi programları ve farklı metin türü kesitlerinin makine çevirisi çıktıları üzerine bir inceleme. *Çeviribilim Özel Sayısı*, 499-513.
- Van Otten, N. (2022, December 19). Top 7 ways to implement document & text similarity in Python. *Spot Intelligence*. <https://spotintelligence.com/2022/12/19/text-similarity-python/>
- Xu, H. (2024). The design and construction of Python assisted instruction for English translation. Shandong Xiehe University. <https://dx.doi.org/10.4108/eai.13-10-2023.2341238>

Visual References:

- <https://www.linkedin.com/pulse/python-programming-zos-walter-klae/>
- <https://innovationspace.ansys.com/product/intro-to-python/>

English Translation of Three Turkish Poems by Nazım Hikmet Ran & Necip Fazıl Kısakürek

Writer: Melih Timuçin

It is hard to impress people using words alone. Writers have always sought the ways to do so. You may try to depict the moment you helplessly observe around you, feeling pain; you may prefer exaggerating dramatically, or you may imply that your apathy is actually the strongest emotional reaction man can give.

Here I attempt to translate three love poems by two prominent, ideologically opposite figures in Turkish literary history. They are what I love to read. I believe the poets captured the glimpses of the moments I described, respectively.

A Separation Story

Target Text English Translation:	Source Text Turkish Poem:
<p>A Separation Story</p> <p>The man said to the woman - I love you, but do you know how? As squeezing my heart Like a glass shard my palms are torn apart, fingers are all in blood As if I shred, go mad...</p> <p>The man said to the woman - I love you, but how? Deep in miles Over mountains and Niles Straight as the crow flies A hundred percent or A thousand may be more With no limit or score.</p> <p>The woman said to the man: - I looked with my lips, heart and head by loving, scaring and bend to your lips, heart and head you taught me whatever I say now, as a whisper in darkness, ... And now, I know that Soil just as a mother with the face of sun, breastfeeds the last and the most beautiful one of her kids.</p>	<p>Bir Ayrılış Hikâyesi</p> <p>Erkek kadına dedi ki: - Seni seviyorum, ama nasıl? avuçlarımda camdan bir parça gibi kalbimi sıkıp parmaklarımı kanatarak kırasıya, çıldırısıya...</p> <p>Erkek kadına dedi ki: - Seni seviyorum, ama nasıl? kilometrelerce derin, kilometrelerce dümdüz, yüzde yüz, yüzde bin beşyüz yüzde hudutsuz kere yüz...</p> <p>Kadın erkeğe dedi ki: - Baktım dudağımla, yüreğimle, kafamla; severek, korkarak, eğilerek, dudağına, yüreğine, kafana. Şimdi ne söylüyorsam karanlıkta bir fısıltı gibi sen öğrettin bana... Ve artık biliyorum: Toprağın Yüzü güneşli bir ana gibi En son, en güzel çocuğunu emzirdiğini...</p>

<p>Alas, however I try, my hair got tangled with the fingers of the one who is about to die. it is impossible to pull my head even a bit! You must get over and walk By looking into the eyes of the newborn baby... You must walk, and leave me... The woman stopped.</p> <p>They hugged A book fell on the floor Someone slammed a door They broke up</p>	<p>Fakat neyleyim saçlarım dolanmış ölmekte olanın parmaklarına başımı kurtarmam kâbil değil! Sen yürümelisin, yeni doğan çocuğun gözlerine bakarak... Sen yürümelisin, beni bırakarak... Kadın sustu.</p> <p>SARILDILAR Bir kitap düştü yere... Kapandı bir pencere... AYRILDILAR...</p> <p>By Nazım Hikmet Ran (1933)</p>
---	--

Commentary

Nazım Hikmet Ran (1902-1963) is one of the most prominent poets of Türkiye, ever. Naturalist straightforwardness and obvious symbolism are among Nazım's ultimate powers. I translated what I love myself. Despite the time passed, the last stanza of the poem is still striking for me. My principal aim was to reflect its pure beauty to the English language.

The name of the poem is 'Bir Ayrılış Hikâyesi,' and its translation is quite literal. The original poem and the translation were written without measure. The rhyme in both does not follow a pattern.

In the translation of the first speech of the man, there were no substantial transformations in the expressions. In the translated poem, more rhymes were used. I think it can be accepted as a low-rank 'compensation' for the taste of Nazım's direct and strong discourse that cannot be translated.

The man's second speech in the source includes more rhymes. Translation of this part includes certain tough translator's decisions, and it can be said to be 're-written in English.' Rhyme and flow seduced me to 'try' expressing the context by using different structures. The woman's speech, including Nazım's preferred symbols, was kept rather untouched, almost as machine translations would do. The rhyme in the target poem was also kept less frequent. In this part, in the original, sentences were broken into several lines, maybe, to imply hesitation. I tried to do the same as long as it does not sound weird (to me at least).

In the final stanza, Nazım, as an opera singer who has all voice tricks in store but uses them only when they are necessary, uses rhyme. I changed 'the window' with 'the door' for the sake of the rhyme in English. I hope 'the translation' can transmit much of the taste and quality of the original poem.

Expected

Target Text English Translation:	Source Text Turkish Poem:
Expected Neither patient waits for the dawn, Nor grave for a fresh dead body, Or for a sin the vile Satan, As desperately I wait thee. Too late, I don't want your comeback I've found a new you in your wreck; Let your shadow on my mind break Don't come, it means nothing to me.	Beklenen Ne hasta bekler sabahı, Ne taze ölüyü mezar. Ne de şeytan, bir günahı, Seni beklediğim kadar. Geçti istemem gelmeni, Yokluğunda buldum seni; Bırak vehmimde gölgeni Gelme, artık neye yarar? by Necip Fazıl Kısakürek (1937)

Commentary

Necip Fazıl Kısakürek (1904-1983) is one of the all-time highly respected poets of Türkiye. My fundamental aim in translating this poem is to correspond to the poet's passionate and top-exaggerated way of setting the metaphors in the first stanza. Between the stanzas there was a long period of time of the poet's life and passion replaced despair in the meantime.

In the original, the rhyme pattern was -a-b-a-b/-c-c-c-b, and there were 8 syllables in each line. I tried to keep the same form in English. Although generally English needs fewer syllables than Turkish (sonnets in general are translated with 7+7=14 measure), I left a couple of extra syllables so that I can elaborate on the metaphors in English.

In the first stanza, I preferred zero articles with the nouns 'patient' and 'grave' as they are used as concepts broader than simple generalization. I felt that using them in another way would spoil all the strength of the part.

I love to be on the blurry borders of the translator's decision and the poet's decision; the original word for 'dawn' was 'morning,' and I needed to consider it with the rhyming word 'devil.' Among a few couples, I decided on 'dawn' and 'Satan' which were powerful. However, I had to satisfy with an assonance in that case.

'Vile' is not what the poet originally said to Satan. It can be accepted as 'poetic justice' using extra syllables brings about. And, I would prefer being able to use the word 'delusion' instead of 'mind break' to refer to the word 'vehim,' which is rather older Turkish. I used 'thee' although the source uses contemporary Turkish. Finally, I added 'desperately' because it was implied in the original.

Overall, I wish this translation could make you read the first stanza several times with contemplation as I do in Turkish.

As Anyone

Target Text English Translation:	Source Text Turkish Poem:
<p>As Anyone</p> <p>Alone with my heart I've just discussed; You've become like a breath with no art. A voice whose echoes are waning past, In the middle of my empty heart</p> <p>My love oath has mingled with the past, I am sure at once it turned to dust My heart doesn't feel a bit of disgust Now you are anyone to my part.</p>	<p>Herkes Gibi</p> <p>Gönlümle baş başa düşündüm demin; Artık bir sihirsiz nefes gibisin. Şimdi tâ içinde bomboş kalbimin Akisleri sönen bir ses gibisin.</p> <p>Mâziye karışıp sevda yeminim, Bir anda unuttum seni, eminim Kalbimde kalbine yok bile kinim Bence artık sen de herkes gibisin.</p> <p>By Nazım Hikmet Ran (1920)</p>

Commentary

Compared to the other masters, universal symbols and references that are not peculiar to just the Turkish context make Nazım's (1902-1963) poems more meaningful to translate.

In the poem "As Anyone" Nazım caught the glimpse that: 'Silence is the most powerful scream.' It can be a cliché, but I think the idea that 'apathy can be the most powerful emotional reaction' is so true. Nazım examined the issue multilaterally back in 1920.

The measure of the poem in Turkish is 11, and the rhyme pattern for the first stanza is -a-b-a-b (based on rich rhyme, it is -a-a-a-a with the full rhyme) and for the second it is -c-c-c-b. The measure in English translation was arranged to 9, as fewer syllables are needed in English. The rhyme pattern in translation is also -a-b-a-b / -c-c-c-b.

In the first line of the translation, 'discussed' was used to refer to 'considered,' but I think it was eventually the intended meaning in the original poem. Although 'breath with no art' sounds like English and serves as the rhyme, it was originally 'with no magic' in Turkish. I would love to be able to use the word 'spell' instead.

Considering the English syntax, I changed the places of the 3rd and 4th lines. I used the preposition 'past' to handle rhyming. The literal translation of line 6 is: 'I am sure I forgot you instantly.' However, in the translation, 'it' refers to the 'love oath.' Considering the overall meaning, I thought that 'oath's turning dust' could replace 'forgetting the lover instantly.'

Considering the whole poem and other meanings of the word, I used 'disgust.' However, 'kinim' means 'my hatred' literally.

I really hope the reader would feel the translation of the poem so as to find and listen to the song composed with the original lyrics.

References:

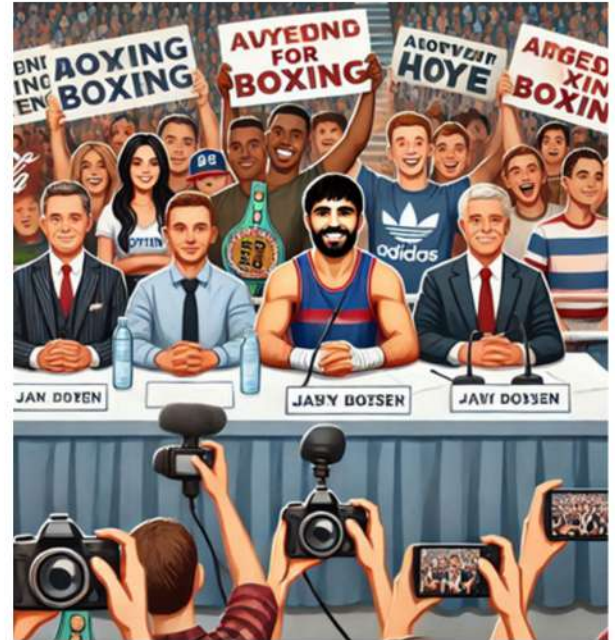
- <https://siir.sitesi.web.tr/nazim-hikmet/bir-ayrilis-hikayesi.html>
- https://www.siiir.gen.tr/siir/n/nazim_hikmet/herkes_gibi.htm
- <https://www.lokmandemir.com.tr/necip-fazil-kisakurek-beklenen/>

The Art of Trash Talk

Writer: Mert Demirci

The fascination with violence in sports is a reflection of a deeply ingrained, primal curiosity in human nature. While we do not condone violence in any form, it is undeniable that the controlled and structured environment of combat sports captures the attention and admiration of millions worldwide. This topic resonates deeply with me due to my personal connection to combat sports, which have been a significant part of my life since childhood. As a young boy, I would eagerly sacrifice sleep on Friday evenings to watch American wrestling, sitting in front of the family television with my pillows and blankets in hand. Over time, my interest grew, transitioning from wrestling to kickboxing and eventually to MMA. Beyond personal passion, I chose this topic for translation because combat sports embody universal themes like human nature, competition, and resilience—concepts that transcend cultural boundaries. Through this work, I aim to convey how these sports resonate globally, bridging the gap between cultural interpretations and sparking deeper reflection on the psychological and societal dimensions of modern-day “gladiators.”

The widespread appeal of combat sports demonstrates that this fascination is not unique to me. Millions of people are drawn to the spectacle, discipline, and stories of modern-day fighters—our “gladiators.” Viewers not only follow the fights but also immerse themselves in the athletes’ lifestyles, diets, and relentless training routines. However, the allure of combat sports extends beyond the physicality of the matches. The verbal battles—often in the form of trash talk—play an equally significant role in captivating audiences. Similar to the competitive banter seen in basketball or American football, trash talk in combat sports creates narratives, builds rivalries, and heightens anticipation for the fights. My focus today will be on exploring this fascinating element of combat sports: the art of trash talk.

Fighters are brought together by organizations for press conferences and interviews before and after matches, where they are asked various questions, and tensions start to rise. Sometimes, physical provocations may also occur. Trash talk generally takes place during this time. It excites the audience, promotes the event, creates anticipation for the type of entertainment the event will deliver, and elevates spectators’ expectations to the highest level. If a larger audience becomes interested in the fight, more tickets are sold. The more tickets a fight sells, the more popularity it brings to the fighters. This popularity, in turn, directly impacts the fighter’s brand and sponsorship agreements. This is one reason why trash talk is so commonly employed.

Another reason for trash talk is the mental warfare between fighters. For a fighter, mental strength is everything. The impact of this psychological warfare inevitably becomes evident in the ring or octagon. Exchanges in combat sports are not merely verbal aggression; they serve as strategic and psychological weapons. Fighters use them to gain a mental edge over their opponents, attempting to weaken their determination and confidence (How Does Trash Talking Promote Fights in UFC, 2024). They often belittle each other’s performances, skill levels, and fight IQ. The goal is to psychologically unsettle the opponent, making them more prone to strategic mistakes, anger, frustration, or loss of confidence.

When it comes to combat sports, certain names immediately come to mind for almost everyone: Muhammad Ali, Mike Tyson, Conor McGregor, and many other famous figures. These individuals are iconic personalities who have made invaluable contributions to combat sports. Beyond their exceptional fighting abilities, a significant part of their fame stems from their performances in trash talk.

If we were to list the memorable exchanges of fighters who have left their mark on their respective eras, the list would be endless. However, some of their most striking statements remain etched in my mind. Here are a few examples:

Conor McGregor, whom I consider the master of trash talk, is arguably the best entertainer in the history of combat sports. He has brought a new dimension to this practice and more often than not, backed up his words with his performances in the ring.

One of the memorable instance of trash talk from Conor occurred during both the press conference for UFC 205 and the post-fight victory interview. Conor had previously made remarks about his opponent Eddie Alvarez. In response, Eddie expected an apology, but Conor refused.

After winning the match, Conor takes Eddie Alvarez's belt and becomes a champion in two divisions simultaneously. During the post-fight interview, Conor, placing both belts on his shoulders, delivers a speech that will go down in history:

"I would like to say from the bottom of my heart, I would like to take this chance to apologize... to absolutely nobody, the double champ does what the ... he wants."

"En içten duygularıyla belirtmek isterim ki, bu özür şansını değerlendirip... kimseden özür falan dilemiyorum, çifte şampiyon istediğini yapar."

Mike Tyson is regarded by some as the greatest boxer of all time. He is known for his fast knockouts and extraordinary power. In addition to his magnificent performances, it can also be said that he was a legend in trash talk.

On June 24, 2000, Mike Tyson knocked out his opponent Lou Savarese in 38 seconds. Then, during the post-fight interview, where he challenged Lennox Lewis, he uttered the following unforgettable words:

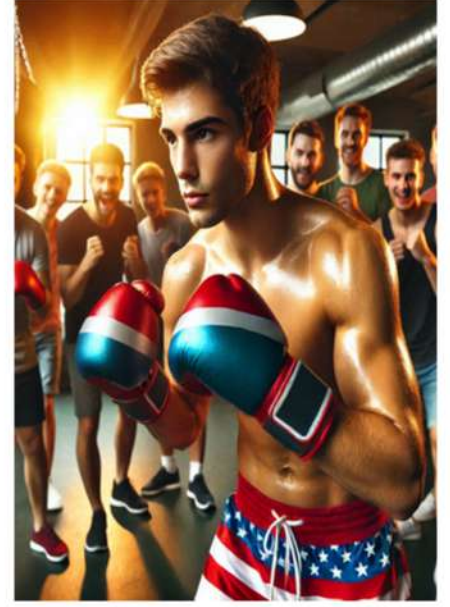
"I'm the best ever. I'm the most brutal and vicious, and most ruthless champion there's ever been. There's no one can stop me. Lennox is a conqueror? No, I'm Alexander, he's no Alexander. I'm the best ever. There's never been anybody as ruthless. I'm Sonny Liston, I'm Jack Dempsey. There's no one like me. I'm from their cloth. There's no one that can match me. My style is impetuous, my defense is impregnable, and I'm just ferocious. I want your heart. Praise be to Allah."

"Gelmiş geçmiş en iyisiyim. Gelmiş geçmiş en vahşi, en gaddar ve en acımasız şampiyonum. Karşımda kimse duramaz. Lennox bir fatih mi? Hayır, ben İskender'im, o değil. Gelmiş geçmiş en iyisiyim. Benim kadar acımasız biri yeryüzüne inmedi. Sonny Liston'ım, Jack Dempsey'im. Benim gibi kimse yok. Onların kumaşındanım. Benimle denk kimse yok. Stilim hızlı, savunmam zapt edilemez ve de vahşinin tekiyim. Kalbini sökmek istiyorum. Allah'a hamd olsun."

Muhammad Ali, formerly known as Cassius Clay, is not only a boxing legend but also one of the most influential and iconic figures in sports history. His innovative approach to boxing, along with his courageous stance on the issues of his time, has earned him a special place in everyone's hearts, in addition to his boxing prowess. Furthermore, his matches against the best in the sport (such as Joe Frazier, George Foreman, Sonny Liston, etc.) have left an indelible mark on the boxing world. Apart from his success in boxing competitions, Muhammad Ali was also a master of trash talk.

The most famous of these is the speech Ali made before his match with George Foreman. This speech is one of the clearest demonstrations of Ali's self-confidence and power.

"It is befitting that I leave the game just like I came in, beating a big bad monster who knocks out everybody and no one can whup him. That's when little Cassius Clay from Louisville, Kentucky, came up to stop Sonny Liston. The man who annihilated Floyd Patterson twice. He was going to kl me. But he hit harder than George. His reach is longer than George's. He's a better boxer than George. And I'm better now than I was when you saw that 22-years old undeveloped kid running from Sonny Liston. I'm experienced now, professional. Jaws been broke, been knocked down a couple of times, I'm bad! Been chopping trees. I done something new for this fight. I done wrestled with an alligator. That's right. I have wrestled with an alligator. I done tussled with a whale. I done handcuffed lightning, thrown thunder in jail. That's bad! Only last week I mur**ed a rock, injured a stone, hospitalized a brick! I'm so mean I make medicine sick!"**

"Bu işi tam da başladığım gibi bitirmem yakışık alacaktır, kimsenin indiremediği o büyük kötü canavarı yere sererek. İşte Kentucky-Louisville'li küçük Cassius Clay (Muhammad Ali) o zaman çıktı ve Sonny Liston'ı, Floyd Patterson'ı iki kere mahveden o adama dur dedi. Güya beni ö**recekti! George'dan daha sert vuruyordu, kanat açıklığı daha uzundu, daha iyi bir boksördü. Şimdi o gün gördüğünüz, Sonny Liston'dan kaçan 22 yaşındaki pişmemiş çocuktan çok daha iyiyim. Şimdi tecrübeliyim, profesyonelim. Çenem kırıldı, birkaç kez yere de serildim, ama beni yıldıramadı. Sıkı çalıştım. Bu dövüş için yeni bir şey denedim. Bir timsahla güreştim. Evet, doğru bir timsahla güreştim. Bir balinayla boğuştum. Şimşeğe kelepçe takıp gök gürültüsünü hapse attım. Çok fenayım! Daha geçen hafta bir kayayı k****tim, taşın birini benzettim, ve tuğlanın birini de hastanelik ettim! Öyle belalıyım ki ilacı bile hasta ettim!"

References:

- <https://squadnet.com.au/blog/article/the-most-memorable-instances-of-trash-talking-in-ufc>
- <https://www.irishmirror.ie/sport/ufc/11-unreal-conor-mcgregor-insults-6995216>
- <https://www.the42.ie/conor-mcgregor-ufc-205-interview-3079465-Nov2016/>
- <https://www.theroot.com/mike-tysons-most-insane-moments-throughout-the-years-1851700598/slides/4>
- https://youtu.be/1LSewbS5eQI?si=zfjzUKo_WwM2N2lz

Visual References:

- Grok 2, X, 16 Aralık 2024. Application.

Turkish Language is a Rhythmic Language

Writer: Rûmeysa Kader Kaya

In this text, I will share words that have been borrowed from various languages, along with their translations, and explore how these words have evolved and integrated into the Turkish language over time, based on my experiences on Turkish teaching.

You may get confused like: "Oops, is it Turkish? But where are the articles such as "a," "an," or "the"? Okay! Okay, I got that, I'm learning, wow! But again, hey? Where is the grammatical gender? Oh my God! Do we have to guess a person's gender?"

These are the questions from Turkish learners. When people ask me, "WHAT KIND OF LANGUAGE IS TURKISH?" I always say, "Think very basic, it is like playing a game..."
This scene can help you understand it clearly.

Turkish language is a logical language. You can think of Turkish as playing with LEGOs, you simply put more blocks on top of each other, and, in Turkish, you put words on top of each other to make more diverse and rich sentences.

Turkish is a language that relies on suffixes. Once you know which suffix represents which shape of LEGO brick, you can build beautiful sentence structures in a really short amount of time. With my experiences so far, I can illustrate how flexible the Turkish is: Unlike English, which requires a subject at the beginning of every sentence, Turkish allows for more flexibility in sentence structure. As seen below, we can easily add, cut, remove, or create new sentences or nouns.

- Doktorum. (I'm a doctor)
- Mühendisim. (I'm an engineer)
- Öğretmenim. (I'm a teacher)

Turkish is such a flexible language that you can understand it by looking at word order variation in English, words usually stay in the same order in a sentence. But in Turkish, you can rearrange words if you add the correct function words (such as who's doing the action or what's being talked about). Here is an example from the book *A Student Grammar of Turkish* by F. Nihan Ketrez.

TO SUMMARIZE, WHAT KIND OF LANGUAGE IS TURKISH?

I've been teaching Turkish over a year now, and I've learned a lot along the way. If you're thinking about teaching Turkish yourself, don't worry too much. The important thing is to be curious and eager to learn. By doing this, you'll not only improve your Turkish skills but also find that your understanding of your native language grows. One of my students pointed out that teaching their native language made them more aware of its intricacies.

How is Turkish Seen by Foreigners?

What does Turkish sound like to foreigners? The topic of the first Turkish lecture I gave. I had no idea what to do. So, I started a dialogue video and asked my students to guess what language it might be.

Here is some of their ideas:

"Is it a Middle Eastern language? No no no! I take that back!", "Is it an Eastern European language?" I laughed and said, "Please decide on something."

"Is it a Slavic language?" When I asked the reason I got a very good explanation. In the video, he heard something like "vişne." Vişne is a Turkish word, which means cherry, originated from Bulgarian. It is "vişna" for "sour cherry" in Bulgarian. From Russian "vişnya" meaning the same, both come from the Slavic word "vişnya" for the same fruit.

"Is it a European Language? I'm hearing like Arabic, but also French is mixed in there."

"Armenian?" He said that and I was shocked, I asked "Why?" He told me he just guessed.

My Own Experiences While Teaching Turkish

In the lessons, I faced some difficulties, one of them was because they were unable to pronounce certain Turkish letters such as Ö, Ü, İ, Ç, Ğ, and Ş. I provided a lot of help in that situation, but even then, some of them struggled. However, it's completely okay because everyone speaks the language with their own native accent.

I was totally shocked when they spoke about Turkish. When they heard it, they found it fascinating because Turkish has a harmony of letters. We refer to it in Turkish as vowel harmony. There was a student who had been learning Turkish for almost 8 years. His Turkish was excellent, but he had less self-confidence than he deserved. It's because he doesn't like talking. At this point someone will be aware of that learning a new language, especially Turkish, needs courage and effort. He was teaching his native language. When I asked him, "How was it?", he said "After teaching English, I started to analyze my native language. This helped me to speak my own language more attentively because I know the rules."

In Turkish, there are several loanwords, some of them have been introduced to me by my students, while I discovered the others on my own. I've translated and compiled them here to deepen our understanding.

Some students grew to love Turkish a lot, describing it as a rhythmic language that makes them feel different whenever they hear it. From this point of view, when teaching Turkish or any other language, it's crucial to consider their needs. This helps students develop a greater fondness for the language over time.

I saw a wonderful endeavor from Phil from the USA. He took Turkish lessons twice a week. Even when he made an error, he never gave up. He always asked for the correct version and continued. This was the biggest resolution for anyone who wants to learn a language.

Aylin bahçede kitabı okuyor.
Aylin kitabı bahçede okuyor.
Aylin okuyor bahçede kitabı.
Aylin okuyor kitabı bahçede.
Aylin bahçede okuyor kitabı.
Aylin kitabı okuyor bahçede.
Bahçede Aylin kitabı okuyor.
Bahçede kitabı Aylin okuyor.
Bahçede kitabı okuyor Aylin.
Bahçede Aylin okuyor kitabı.
Bahçede okuyor Aylin kitabı.
Bahçede okuyor kitabı Aylin.
Kitabı Aylin bahçede okuyor.
Kitabı Aylin okuyor bahçede.
Kitabı bahçede Aylin okuyor.
Kitabı bahçede okuyor Aylin.
Kitabı okuyor Aylin bahçede.
Kitabı okuyor bahçede Aylin.
Okuyor Aylin bahçede kitabı.
Okuyor bahçede Aylin kitabı.
Okuyor Aylin kitabı bahçede.
Okuyor bahçede Aylin kitabı.
Okuyor kitabı Aylin bahçede.
Okuyor kitabı bahçede Aylin.

I asked "Why do you learn Turkish?" to Alexander from Germany. He said, "We had a lot of Turkish people in Germany. I heard many Turkish conversations, so I wondered. The sound of Turkish words is so pleasant. Whenever I listen, I feel energetic and motivated."

Benjamin, from Switzerland, he has a long history with Turkish. He said, "When I was a child, I came to Türkiye for a holiday. I listened to Sezen Aksu's song Rakkas, and I loved it. It affected me and healed me. Whenever I listened to it, I remembered Türkiye, its beautiful streets, people, food, and everything."

Matilda from Greece, an amazing woman, had a curiosity about Turkish. According to her, Greek and Turkish are sharing similarities in culture and language. She was particularly fond of our history, which brought me great joy. Despite having an excellent level of Turkish, she was using a specific method for studying pronunciation.

Marcel from Poland is a linguist, and his goal was to study Turkish Language and Literature. His language level amazed me because he already knew many Turkish phrases. I asked him, "How is this possible?" His answer was simple: "Turkish is very unique. Whenever I listen to it, I feel so lucky to hear it. This is the reason I have learned many phrases."

Abdul Hadi is from Saudi Arabia. "Gel hacı gel!", which means "Come brother come!" in Turkish, was his favorite phrase. He picked that phrase up after borrowing some clothes from Turkish people in a cheerful way. Abdul Hadi was always fascinated by the beauty of Turkish culture and loved talking about it. This admiration inspired him to learn Turkish. He put in a lot of effort, trying different methods and practicing tirelessly to improve his skills. His dedication for learning Turkish was truly admirable, and his passion for the language reflected his respect for the culture.

Profe from Colombia. "Harmonia" was the word he often used to describe Turkish. Profe, who spoke many languages fluently, surprised me when I asked him "Which language do you like the most?" and he answered, "Turkish." I wouldn't have expected such a response from him. His enthusiasm for learning Turkish and his determination to master it were remarkable. Watching him rush to learn new phrases and his perfect skills were inspiring. It showed not only his love for languages, but also his genuine appreciation for Turkish culture.

Up until now, I've conducted lessons with students from the USA, Arabia, Greece, Japan, Germany, China, Russia, Iran, and more. I've noticed that they don't have speaking anxiety or a fear of language learning. They try to converse without hesitation, which is crucial for anyone looking to improve their language skills. I hope future learners in Türkiye will be equally courageous.

One of my students said, "Turkish has many loanwords, and this makes the language deficient." As far as I know, Turkish is a multi-cultural language with influences from various linguistic backgrounds, incorporating borrowed words. It is not a deficiency. This is flexibility, compatibility, etc. Here are some loanwords:

LOANWORDS IN TURKISH		
WORDS FROM ARABIC		
KİTAP	BOOK	(KİTAAB)
KAHVE	COFFEE	(QAHWA)
TARİH	HISTORY	(TAARİKH)
KALEM	PENCIL	(QALAM)
MEKTUP	LETTER	(MAKTUP)
HEDİYE	GIFT	(HADİYYA)

WORDS FROM ARABIC		
DÜNYA	WORLD	(DUNYĀ)
İMAN	FAITH	(İMĀN)
FAKİR	POOR	(FAQİR)
MECLİS	COUNCIL	(MAJLİS)
HARP	WAR	(HARB)
İZDİVAÇ	MARRIAGE	(İZDİJĀ)

WORDS FROM ARABIC		
AHLAK	ETHICS	(AKHLÂQ)
SADIK	HONEST	(SÂDIG)
FELSEFE	PHILOSOPHY	(FALSafa)
CEVAP	ANSWER	(JAWÂB)
HARAM	FORBIDDEN	(HARÂM)
HELAL	PERMISSIBLE	(HALÂL)

WORDS FROM ITALIAN		
VİTRİN	WINDOW DISPLAY	(VETRINA)
FATURA	BILL	(FATTURA)
GAZETE	NEWSPAPER	(GAZZETTE)
VAZO	VASE	(VASO)
SİGORTA	INSURANCE	(SICURTÂ)
LİMAN	PORT/HARBOR	(LIMAN)

WORDS FROM PERSIAN		
PAZAR	MARKET	(BÂZÂR)
SEBZE	VEGETABLE	(SABZİ)
MEYVE	FRUIT	(MEYVAH)
BAHÇE	GARDEN	(BÂQÇE)
RENK	COLOUR	(RANG)
HER	EACH	(HAR)

WORDS FROM FRENCH		
OFİS	OFFICE	(OFFICE)
TELEVİZYON	TELEVISION	(TÊLÉVISION)
OTEL	HOTEL	(HÔTEL)
TREN	TRAIN	(TRAIN)
PANTOLON	PANTS	PANTOLON
GAZETE	NEWSPAPER	GAZETTE

References:

- ChatGPT (OpenAI):
Used as a resource to gather additional information and insights.
- Italki Platform:
Italki: Learn Languages with Native Speakers.
Available at: <https://www.italki.com/>

Highlights and Famous Quotes from World War II

Writer: Safa Gür

I have always had an interest in history. Even as a young boy, I had the opportunity to hear a variety of opinions on historical events, thanks to the individuals around me. I was not the most hard-working student in elementary and middle school, but I never missed history lectures. Over time, I developed my own perspective. However, my first history teacher's influence was significant for me. He might be the one who helped me realize why certain people accomplished amazing things in their lives.

This journey of mine continued in high school with another excellent teacher. At first glance, I assumed he was unable to teach me anything since we did not have much in common regarding certain events or individuals from the world stage. I later realized it was a chance to test if my beliefs was solid and if I could explain them to those who disagree.

I have always believed that people with different mindsets are like flowers, they are unique with their scent or colours. Some of them might smell bad but have a great colour, so always aim for the good side and see what you can take from there. My desire to contribute this text to TLN stems from a commitment to making historical discussions accessible and engaging to diverse audiences. Through translation, such significant moments remain relevant and accessible to cultures. So, I tried to translate some famous quotes from different figures in history. I hope you will enjoy the rest of the text as I did, focusing on the positive aspects and exploring what lies ahead. I take pleasure in creating content about history, and what makes it unique is that I'm doing it in English. My sharing below does not mean that I approve what the figures therein have done in the historical process. My intention is just to provide some experimental translations and comments from a distinct point of view.

Quote: "It is humiliating to remain with our hands folded while others write history. It matters little who wins. To make a people great it is necessary to send them to battle even if you have to kick them in the pants. That is what I shall do." (Benito Mussolini)

Translation: "Diğerleri tarih yazarken ellerimiz kollarımız bağlı şekilde beklemek küçük düşürücü bir harekettir. Kimin kazandığı çok mühim değil. Bir ulusu yüceltmek için insanları savaşa göndermek gerekir, bunu zorla yapmak gerekse bile. İşte ben de bunu yapacağım."

Quote: "Who says I am not under the special protection of God?" (Adolf Hitler)

Translation: "Tanrı'nın özel koruması altında olmadığımı kim söylüyor?"

Quote: "The war has developed not necessarily to Japan's advantage." (Hirohito)

Translation: "Savaş, Japonya'nın lehine olacak şekilde gelişmedi."

Quote: "You can always count on Americans to do the right thing - after they have tried everything else." (Winston Churchill)

Translation: "Amerikalıların doğru şeyi yapacaklarına emin olabilirsiniz, tabii kalan her şeyi denedikten sonra."

Quote: "Now this is not the end. It is not even the beginning of the end. But it is, perhaps, the end of the beginning." (Winston Churchill)

Translation: "Bu son değil. Hatta sonun başlangıcı bile değil. Ancak, başlangıcın sonu olabilir."

Quote: "Treaties are like roses and young girls. They last while they last." (Charles de Gaulle)

Translation: "Antlaşmalar, güller ve genç kızlar gibidir. Hepsi vakte, süreye tabiidir."

Quote: "In politics, nothing happens by accident. If it happens, you can bet it was planned that way." (Franklin D. Roosevelt)

Translation: "Siyasette, hiçbir şey tesadüfen olmaz. Eğer bir şey oluyorsa, öyle planlanmış olduğuna bahse girebilirsiniz."

Quote: "Ideas are more powerful than guns. We would not let our enemies have guns, why should we let them have ideas." (Joseph Stalin)

Translation: "Fikirler, silahlardan daha güçlüdür. Düşmanlarımızın silah sahibi olmasına izin vermezken niçin onların fikir sahibi olmalarına izin verelim?"

Quote: "War is not only a matter of equipment, artillery, group troops or air force; it is largely a matter of spirit, or morale." (Chiang Kai-shek)

Translation: "Savaş sadece teçhizat, toplar, askeri birlikler veya hava kuvvetleri ile ilgili bir şey değildir; büyük ölçüde ruhun veya moralin meselesidir."

Quote: "It goes without saying that when survival is threatened, struggles erupt between peoples, and unfortunate wars between nations result." (Hideki Tojo)

Translation: "Şurası çok açık ki hayatta kalma tehdidi söz konusu olduğunda halklar arasında mücadeleler ortaya çıkar ve bunlar milletler arasında gerçekleşen talihsiz savaşlarla sonuçlanır."

These words tell a lot to those who want to understand them even today. However, nowadays, instead of searching for information, unfortunately, we accept what is offered to us without questioning it because we lack searching for others' perspectives. If a passerby handed us money, surely we would all question that, but for some reason, we cannot fully show the same sensitivity in a world where knowledge is seen as power.

Through their leaders, people were made to believe that the war they fought served a much greater purpose. Great wars were fought, resulting in both major defeats and great victories. Some thought they were right in some of their cases. Some were the attackers, and some were the defenders.

History serves many purposes and repetition cannot always be considered as good. With so many sources and so many examples from recent history, we should at least have our own truths and thoughts that serve a good purpose as individuals. I have, as an individual and as a reader, always been open to information that I can filter in my mind, regardless of whether it is good or bad. Just as black contains hints of white, pure white isn't entirely devoid of shades.

References:

- Benito Mussolini: https://www.brainyquote.com/quotes/benito_mussolini_166099
- Adolf Hitler: https://www.brainyquote.com/quotes/adolf_hitler_163225
- Hirohito: https://www.brainyquote.com/quotes/hirohito_142945
- Winston Churchill: https://www.brainyquote.com/quotes/winston_churchill_135259
- Winston Churchill: https://www.brainyquote.com/quotes/winston_churchill_163144
- Charles de Gaulle: https://www.brainyquote.com/quotes/charles_de_gaulle_111694
- Franklin D. Roosevelt: https://www.brainyquote.com/quotes/franklin_d_roosevelt_164126
- Joseph Stalin: https://www.brainyquote.com/quotes/joseph_stalin_136260
- Chiang Kai-shek: https://www.brainyquote.com/quotes/chiang_kaishek_539294
- Hideki Tojo: https://www.brainyquote.com/quotes/hideki_tojo_305215

Interpreting the Endangered Languages from the Linguistic Relativity Perspective and Utilizing Machine Translation as a Preventive Measure

Writer: Alparslan Ekici

PRELUDE

"The limits of my language mean the limits of my world.", Ludwig Wittgenstein said... For centuries, philosophers have engaged in the relationship between the language and its significant impact on individuals and societies which is leading to the point that the potential loss of a language may be carrying severe implications for cultural diversity. In that propose, could we preserve languages through using technological advances such as machine learning techniques and revive them again?

REPRESENTATION IN MEDIA

The way how language and human behaviour correlate or the ultimate relationship between these terms might be difficult to comprehend at first. Moreover that can be interpreted in two distinct ways as, each offers different aspects of languages' impact on we human beings' behaviours and cognitive processes in general. Let's begin by discussing the concept we can refer to as the rhetorical standpoint. That concept essentially offers to utilize the language as a tool for persuasion. "Friends, Romans, countrymen, lend me your ears" the famous quote from William Shakespeare's *Julius Caesar* might not only serve as a prominent example of the concepts representation in media, but also how effective of its utilization might be by military leaders and statesmen from ancient times up to the modern age. As by recalling these lines which Mark Antony succeeds to influence the crowd can attest to its strong impact as a rhetorical strategy. Yet, what we focus in this article is more of a behaviorist theory aspect within the context of language. I believe that this point of view could provide us more insights for the rest of the article.

"If thoughts can corrupt language, language can also corrupt thoughts." In George Orwell's well-known work 1984; the government introduces Newspeak, a language, aimed to gain influence over people to execute its own agenda. By restricting vocabulary and altering linguistic structures, the government seeks to limit people's awareness and limit them to make a move against government's inconsistent actions. Eventually these tactics perform well that people lose the ability to be sensitive towards government's actions as they can not even relate to such concepts that could evolve an opposition movement against the government. Another reference in this manner can be drawn to the language, spoken by the people who live in the fictional world of Anarres in Ursula Le Guin's *The Dispossessed*. In Pravic, there are no such things as possessive pronouns. This feature of the language reflects the people of Anarres' collective ownership based lifestyle over individual ownership. If there is no such concept as individual ownership, there's also no point in using possessive pronouns in the language, right? Perhaps they might have thought like this... Before we take a deep dive into the examination of endangered languages' aspect, I believe, it would be helpful to revisit the ancient times to meet the roots of linguistic relativity which we already covered the media representations and grasped the essential concept of.

[1] Ludwig Wittgenstein, Tractatus, 1921

[2] George Orwell, 1984, 1949

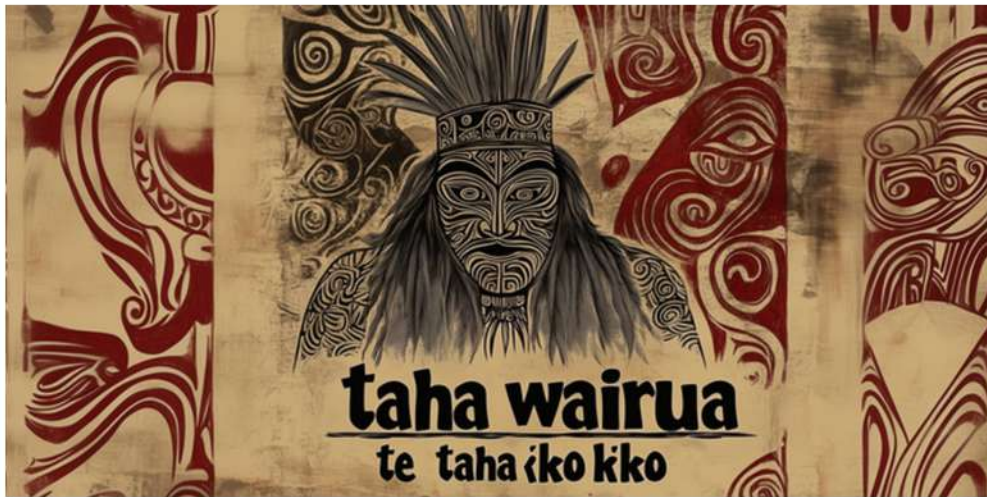
[1] Ursula K. Le Guin, The Dispossessed, 1974

LINGUISTIC RELATIVITY ASPECT

In Plato's *Cratylus* dialogue, profound notions can be seen regarding the connection between language and the essence of reality. Through the dialogue with Cratylus, he advocates for the notion that words should ideally reflect the true nature of the objects, they signify in linguistic context. In Plato's discourse on the interrelation between language and reality within the dialogue, he recognizes the crucial role of language in both understanding and shaping reality. Yet, he also underscores the inherent limitations of language; thus, the word could only provide imperfect representations of the true aspects of reality. Well at this point, if Plato's assertion doesn't make sense at all, let's imagine an apple. You probably tend to imagine a shiny red apple with no rotten spots but for another person, that imagination could include a Granny Smith apple with rotten spots. However in the real world there are a bunch of apples you can see that don't fit either of them. From the point we comprehend Plato's notion that underscores the language and its imperfect representations of reality, what if we come up with "how big are the chances of any major differences between two different people's representations of reality based on the language they speak"? Apparently, before the Romanticism age, philosophers weren't interested in as there was little scholarly attention directly given to the relationship between individual languages and its effects on different thought patterns. Nevertheless following the French Revolution, nationalism surged in popularity; leading to increased focus on shared cultural values among the nation, brought attention to the languages and their impacts on nations. The principle of linguistic relativity, commonly referred to as the Sapir-Whorf hypothesis, is attributed to linguists Edward Sapir and Benjamin Lee Whorf, who played major roles in advancing its prominence within academic discourse. Their contributions were notably influenced by the insights of Alexander von Humboldt. According to Humboldt, each language presents a unique worldview, influencing the cognitive structures of its speakers[1]. A shared linguistic context proceeds commonalities in the experiences and perceptions of the world among individuals who speak the same language. This concept developed into linguistic determinism apart from its initial version, proposing that language and its structures constrain and shape individual thought processes. This notion represents a strong interpretation of linguistic relativity, covers of a concept depicts language as having an ultimate impact on cognition. Another movie can be referenced in the context of this proposition, *Arrival*, where a linguist is recruited to establish communication with extraterrestrial visitors. Through the process of linguistic engagement, the protagonist acquires the capacity to perceive temporal dimensions beyond conventional human cognition, as she progressively masters the alien language. Even though that can be seen as an instance for linguistic determinism as well as the references above, this one stands out from prior instances as it directly exemplifies the concept that language can fundamentally alter our comprehension of reality and perception. With that being said, no matter how fun it sounds like to believe someone becomes able to adapt such talent just by learning another language, linguistic determinism lacks widespread recognition among the academic community as you might have expected.

[4] Wilhelm von Humboldt, On Language, 1836

UTILIZING MACHINE TRANSLATION AND OTHER ML-BASED TECHNOLOGIES

Considering Plato's point on the inherent imperfections of language and Sapir-Whorf hypothesis may lead us to think that languages convey all these imperfect ways of interpretations towards the reality, what will be the consequences of a language loss. From my perspective, it can be also interpreted as a loss of unique perspective a within the broader scale. In *Te reo Māori*, the Indigenous language of Aotearoa New Zealand, distinct conceptualizations of the world exist by the words such as "te taha wairua" (spiritual world) and "te taha iko kiko" (physical world). Unfortunately, the vulnerable status of over 1500 endangered languages, each with its own unique terms and perceptions as the language of Aotearoa has, at the close risk of extinction by the century's end. This situation can be addressed in a few ways, including raising awareness and actively promoting the preservation of endangered languages. Google launched a machine learning-based application aimed at providing translations of objects into endangered languages *Woolaroo*. Google anticipates that this endeavor will contribute to raising awareness and proceeding greater interest in the preservation of these languages. The introduction of the project as a "pilot experiment" implies the prospect of its further progression and evolution. Apart from *Woolaroo* and the several solutions by the other initiatives on raising awareness and promoting languages; advancement of neural machine translation techniques allows us to achieve higher quality translations than ever before, even with the limited data sets. In 2023, a scholarly article was published where a group of researchers detailed their success in translating Akkadian into English, using Neural Machine Translation (NMT). That advancement offers a hope for utilizing the same techniques to preserve the other endangered languages towards the risk of information loss. It seems also possible to create more texts and content for endangered languages thanks to Large Language Models (LLM). They are used for text generation powered by artificial neural networks. Following Google's introduction of the *Transformer* neural network architecture in 2017, featuring innovations such as *Positional Encoding* and *Self-Attention*, artificial neural network models underwent a significant advancement. This innovation enabled developers to train models more efficiently with limited data and surpassing the previous technique known as "Recurrent Neural Networks" (RNNs). GPT-1 (Generative Pre-trained Transformer 1) was developed based on Google's architecture *transformer* by OpenAI one year subsequent to Google's innovation. As of April 2024, GPT-4 has been introduced competing alongside Google's *Gemini 1.5* and *Claude 3* by Anthropic. Each model shows remarkable performances on generating texts in even low resource languages and the ongoing progress of these models suggests promising implications in terms of creating more content to revitalize these endangered languages.

SUMMARY

As the time passes, the significance of what we are losing becomes increasingly apparent. Among these losses are languages, each holding the thoughts, feelings, heritage, and history of its people. Whether languages directly impact individuals' minds or not, preserving them remains crucial. As ML and AI-based systems continue to evolve and revolutionize numerous aspects of our lives, the latest technological advancements inspire us with optimism in this manner. After all is said and done, if they are going to bring a cure for endangered languages or how significant the impact will be, presumably, time will tell...

References:

- Can you preserve a language? - Google Arts & Culture. (n.d.). Retrieved from <https://artsandculture.google.com/story/can-you-preserve-a-language/MAWBuHEZEG5pyw?hl=en>
- 1,500 endangered languages could disappear by the end of the century. (2024, September 10). Retrieved from <https://www.weforum.org/agenda/2022/01/languages-endangered-diversity-loss-spoken/>
- Gutherz, G., Gordin, S., Sáenz, L., Levy, O., & Berant, J. (2023). Translating Akkadian to English with neural machine translation. *PNAS Nexus*, 2(5). <https://doi.org/10.1093/pnasnexus/pgad096>
- Doğru, S. G., & Dombaycı, M. A. (2023). WORLD AND LANGUAGE: PHILOSOPHICAL ASSESSMENT OF LINGUISTIC RELATIVITY THOUGHT. *FLSF Felsefe Ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 35, 87-112. <https://doi.org/10.53844/flsf.1244176>
- Humboldt, W. von. (1836). *On Language*.
- Le Guin, U. K. (1974). *The Dispossessed*. New York: Harper & Row.
- Orwell, G. (1949). 1984. London: Secker & Warburg.
- Wittgenstein, L. (1921). *Tractatus Logico-Philosophicus*. London: Kegan Paul.

Visual References:

- Midjourney. (2022). AI-based image generation platform. Retrieved from <https://www.midjourney.com>

Gaslighting and Humiliating: Origin of These Two Words, Differences between Them, Some of Their Bad Effects

Writer: Gizem Çolak

Dear Audience,

The two words presented in this article were selected from the list titled "Words of the Year 2023". The primary purpose is to analyze these two words, which we may be able to bring together on common ground insofar as possible by taking you on an etymological journey. Simply put, it is an honor to be part of this esteemed publication and to have the opportunity to share my research with you. I extend my best wishes for a pleasant and enriching reading experience.

Do you know the history of the word "gaslighting"? You may have heard it several times on different social media platforms. However, do we truly use this word? Let me tell you where it comes from.

Gaslighting is a noun that means that a person's psychological manipulation over an extended period that causes the victim to question the validity of their thoughts, perception of reality, or recollections leads to confusion, inner questioning, loss of confidence, and self-esteem overly, suspicion of one's emotional or mental stability, and dependency on the perpetrator.

It can be quite an effective and destructive tool for an individual to effectuate a dilemma in their mind. In the following, you can see the connection between history and the examples that are given. In 1938, a British stage play called *Gas Light* by Hamilton, which was later adapted into a film is about a relationship between a husband and his wife. In the play, Jack Manningham undermines and manipulates his wife, Bella.

He has a temper repeatedly fluctuating; he disparages and ignores her by turning the lights on and off - to be more specific the gaslight- to persuade her to believe she is going to be insane.

As you can infer from it(The poster of the play, 1938), we can say that the manipulation process is being done with consciousness. Well, we have learned what gaslighting is. Let's look at our other word: "humiliating".

The poster of the play, 1938

Humiliating is an adjective that originates from Humilis meaning "low and humble" in Latin. Later, it turned out that the word form Humiliars meant to make low or humble. In the dictionary, it signifies that to reduce to a lower standing in one's own eyes in others' eyes.

Besides its social usage, it is also used in political issues. The main goal in this attempt was the national leaders' desire to point out that the opponent state was in an indigent position. Therefore, as we said in gaslighting, it has been a tool for stabbers in all branches of life.

In recent years, we have encountered these two words more than before.

This is because, in recent years, types of manipulation have become more inevitable in different adolescents and children who are being exposed to such kinds of behavior disorders that affect human relations on either the social environment or media platforms. Many people who misuse social media are not aware of the consequences of their actions. Using them as an object of ridicule can lead younger generations to form their characters out of favor.

Since manipulation and its diversity have been an integral part of human history, we cannot get rid of it completely. We can provide awareness instead.

Being exposed to manipulation is not a preference. In contrast, not taking precautions is a preference. The whole point is being able to control ourselves in every aspect of life.

References:

- <https://www.merriam-webster.com/>
- <https://www.oed.com/?tl=true>
- <https://www.britannica.com/>

Visual References:

- <https://limelight-arts.com.au/features/on-the-edge/>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Gas_Light
- The last picture was made with <https://chatgpt.com/>

How Do You Get a Job as a Translator in the United Kingdom?

Writer: Hatice Beyza Karaca

Nowadays, most students want to find a job abroad. Maybe the United Kingdom is the pinnacle of this dream for you. I wrote this article to provide guidance to those who have this dream. To work as a translator in the UK, you need to prove your language proficiency according to the level of the 9-level system set by the government. You have access to these levels by getting specific certificates and diplomas. Each level has its requirements that you need to meet. You can find the qualifications required for each level at this link below:

<https://www.gov.uk/what-different-qualification-levels-mean/list-of-qualification-levels>

One of the ways you can become a translator in the UK is to attend courses at certain universities. Some universities offer short courses in languages and translation. These universities must be Corporate Education members of ITI (Institute of Translation and Interpreting) and offer postgraduate or equivalent qualifications in translation. Unfortunately, no university has membership in this institution in Türkiye. The following table shows the list of these universities:

Cardiff University	University of Bristol
Ghent University	University of Chester
Heriot-Watt University	University of East Anglia
London Metropolitan University	University of Edinburgh
Newcastle University	University of Essex
Open University	University of Geneva
Oxford Brookes University	University of Leeds
Queen's University Belfast	University of Leicester
Sohar University	University of Liverpool
University College London	University of Sheffield
University of Aberdeen	University of Surrey
University of Aberdeen	University of Warwick
University of Birmingham	University of Westminster

You can become a translator in the UK by participating undergraduate or postgraduate programs in the relevant departments of one of these universities.

Are These Universities the Only Way to Become a Translator in the UK? Of Course Not.

The other way to become a translator in the UK is to study at a professional body. You can also prove your level of proficiency with a certificate or diploma from a professional body. CIOL (Chartered Institute of Linguists) is one of these organizations. CIOL offers you the opportunity to obtain a diploma in translation (DipTrans) and a certificate in translation (CerTrans). With these two documents from this organization, you can prove your language proficiency level to work as a translator in the UK. I explained these two documents more detailed in the following paragraphs.

Certificate in Translation (CertTrans)

CertTrans is equivalent to level 6 in the language proficiency level system set by the UK government. The degree-level translation qualification can help you to apply your writing skills in international companies around the world and demonstrate that you can work professionally with languages. There are three parts of CertTrans. The first part is General Translation Skills (this part is compulsory). Then you can select either part 2 or part 3 based on either you want to translate for Business & Commercial or Government & Public Service. Assessments are carried out online via the CIOLQ Virtual Centre, making them accessible around the world. CertTrans is also a step towards the Level 7 Diploma in Translation (DipTrans), the widely recognized "gold standard" for professional translators worldwide.

Diploma in Translation (DipTrans)

As it is equivalent to level 7 in the language proficiency level system set by the UK government, DipTrans validates freelance translators for their skills. To demonstrate that they possess language proficiency and translation methods and to handle the most challenging translation tasks, DipTrans holders undergo extensive testing. In addition to qualifying for the highest level of translation work, the DipTrans holders also enable you to participate as a valued member of a community of professionals who share your ability, knowledge, and experience, such as membership of the Royal Charter, a professional body for language practitioners in the UK. You can prove your Master's level proficiency in these translating areas with the DipTrans. There are three parts of DipTrans. The first part consists of a general text translated into writing form. The second part consists of written translations of semi-specialized texts, such as business, literature, and technology. The last part is the textual translation of semi-specialized texts, such as those in the fields of science, social science, law, arts and culture.

References:

- <https://www.ciol.org.uk/>
- <https://www.itl.org.uk/>
- <https://nationalcareers.service.gov.uk/>

Adapting to the Evolving World of Translation

Writer: İremsu Nerse

I am a second-year student at Karadeniz Technical University. This semester, in addition to the Advanced Translation course I normally have, a new translation course has been introduced. This new course, titled “New Trends in Translation,” aims to help us adapt to the fast-changing world of translation in the 21st century. This course offered me the chance to explore how artificial intelligence and digital innovations are shaping translation. It also helped me understand the impact of these developments on the profession while giving me practical experience with modern tools. The constantly updated content ensures that I stay informed about the latest trends and technologies. Even though it is not one of my elective courses, I also joined this newly introduced course this semester.

I want to share some of what I have learned. This course helped me understand how new technologies are shaping the field of translation. I discovered that in addition to traditional translation methods, translators today need skills beyond just language proficiency. In today’s world, what you learn in school is not enough to have a good career. The times when people could secure a lifelong career with just one skill are now gone. We see a lot of different examples of this because companies want more and more every day. If you don’t have the skills that set you apart from the others and take a step further, it can be easy to fall behind.

Knowing only English as a second language is not enough. You need to know and should be able to use your native language and English but also should start learning other languages. Knowing languages other than English enables you to communicate with a wider range of people, breaking down barriers and building connections across cultures. Maybe you think that knowing English is enough for you, but many others might also know English very well, and they are going to be applying for the same jobs as you are. What is making you stand out in a situation like that? What do you have to offer?

Especially with the development of AI, many different job opportunities are waiting for us, but of course, these jobs require more than just knowing. If you don’t know how to use a basic tool, like an application as simple as Word, the chances of getting hired just because you’re good at translation and being taught the rest are low. If there are people who can already handle these tasks, they will be prioritized. For a long time now, there has been debate about whether human translators will be replaced with advancing technology. Instead of viewing innovations and tools like machine translation and other neural networks as threats, we should see them as an opportunity. We should get ready for this new world instead of hiding from it.

Even though machines are powerful, they still struggle with nuance, tone, and creativity. This also leads to the emergence of new jobs, such as language engineers, data annotators, AI trainers, and content managers. These new jobs are often created to bridge the gap between what machines can do and the understanding required by humans. For example, an AI designer plays an important role in shaping how artificial intelligence interacts with humans. They make a bridge between technical functionality and human experience. They are ensuring that AI is not only efficient but also culturally aware. Their work involves a deep understanding of human behavior, and linguistic nuances paired with technical skills.

These jobs that entered our lives with the new developments require us to have solid oral and written communication abilities, pay attention to details, and have a familiarity with AI/chatbot platforms, content creation, editing, etc. If you think that just because you are good at one of them, it will be enough for you, you are mistaken.

I can give another job example, and it is content specialist. They are responsible for creating and managing engaging materials that connect brands with the target audience. It involves more than just writing; they also involve crafting content strategies, optimizing search engines (SEO), research skills, and analyzing audience behavior. Whether it is developing a blog post or producing social media campaigns, they need to align the company's goals with the preferences of the audience. As you can see, even in this job alone, to be successful, you need to be good at a variety of different topics.

You can also try to think about what you are talented in already, some translators can specialize in niche areas based on their interests and expertise. For example, if you are passionate about video games, you can focus on game localization, and that could be your promising path. Game translations require a deep understanding of both language and the specific cultural context of the target audience. In addition to linguistic skills, the job also involves adapting dialogues, humor, and references to suit the local cultures of the target audience. You need to do all of that while maintaining the intended meaning. For example, in the game Fortnite, there is a character named "Peely." When the game was being translated into Turkish, they translated it as "Muzaffer." Such changes show a person's creativity in adapting characters to different cultures. Developing expertise in a niche field can provide a new world for you. It would open up a variety of professional opportunities. The important thing is to be able to identify the gap in which you are skilled.

Don't let these things I said discourage you, because everything is possible if you want it enough. How you approach this situation changes everything. If you let fear hold you back and run from challenges, it will lead you nowhere. The key is to adapt to these changes, develop the right skills, and use technology for your own advantage rather than letting it overpower you. In today's world, learning is not limited to school or university, it is a lifelong process. People are looking at your potential, rather than what you currently have. With the new industries evolving around us, to stay relevant you need to update your knowledge constantly. This lifelong learning meaning doesn't only mean learning technical skills but also critical thinking and problem-solving abilities. This can be through online courses and formal education, and if you are committed to growth, you will thrive in any environment. To see these opportunities, you need to keep your eyes open and stay receptive to change and new experiences. Your mindset plays a crucial role in navigating these changes.

References:

- https://www.researchgate.net/publication/366549931_The_Language_Engineer_A_Transversal_Emerging_Role_for_the_Automation_Age
- Some of the information, such as job descriptions and the tasks these jobs involve, was generated with the assistance of an AI model.
- The portion of the text related to the course content is based on the course outline prepared by our instructor, Asst. Prof. Dr. Muhammed BAYDERE, before the start of the academic year.

Being a Social Media Manager Thanks to Proficiency in Translation Skills

Writer: Özlem Başköy

Hi everyone, this is Özlem BAŞKÖY. I am a second-year student in the Department of English Language and Literature at Karadeniz Technical University. As someone who takes comprehensive translation courses alongside literature classes, in this write-up, I will talk about social media management, the skills and responsibilities needed to become a social media manager, the tools and software actively used by social media managers, and lastly, how you can combine the translation sector with social media management.

As we all know, in the digitalized world, social media management plays a critical role in the success of brands, individuals, or companies. So, what exactly is social media management? In short, it is a profession responsible for managing social media accounts professionally. Social media managers, the creative voices of the digital world, create content, grab attention, and connect with the target audience. At the core of this job, developing effective social media strategies takes place while keeping the brand's goals in mind. They decide which content will be most effective on which platforms and prepare original content. Visuals, texts, and videos... Each of these comes from their hands and is shared regularly according to a set calendar. However, social media management is not just about sharing content. Managers also engage with the community by responding to followers' comments and messages, gathering feedback about the brand. In addition, planning advertising campaigns on social media platforms and analyzing their results are also part of their job. Social media managers should also have knowledge of Search Engine Optimization (SEO), which has become an integral part of content marketing and social media. When used as a strategic method, SEO enables social media managers to reach larger audiences interested in their content and attract new customers. Of course, there is also the aspect of staying updated. They constantly follow social media trends, adapt to the agenda, and produce quick solutions in case of potential crises. All of these are vital for a brand to establish a strong presence in the digital world and build a solid connection with its target audience.

In addition to the responsibilities and skills that social media managers are expected to have, there are certain abilities they need to possess internally to succeed in this profession. A creative spirit for engaging and original content makes the job of social media managers much easier. The ability to manage strategies and have an analytical mind to produce with effective solutions to potential problems and crises is essential. We must not forget about technology! In today's world, where everything progresses with technology, having knowledge of technology is a necessary for this job. Of course, since this job involves a lot of interaction with people, social media managers are also expected to have effective communication skills and be able to effectively manage the people, time, and projects they work with. If you possess these skills, we can confidently say that you can be highly successful in this field.

Social media managers use various tools and software to make their jobs easier and achieve better results. These tools, which are lifesavers in every area from content planning to analysis and reporting, make tasks both more practical and more effective. For example, tools like Hootsuite and Buffer make it easy to schedule posts for content planning. Those who want to create more professional visual content turn to design tools like Canva or Adobe Photoshop. Preparing video content? Adobe Premiere Pro and CapCut are among the most popular assistants in this regard. When it comes to performance, tools like Google Analytics or Socialbakers come into play to measure how well social media accounts are performing. To evaluate advertising campaigns, Facebook Ads Manager and Google Ads are essential tools. All these tools allow social media managers to manage their workflows in a more organized, faster, and more effective way. Using these tools has become a necessity to save time and produce more successful and high-quality work!

It would be incorrect to overlook the strong constructive interaction between social media and the translation industry. Multilingual social media management and localization are the key areas where these two fields overlap the most. Do you speak multiple languages? Are you familiar with the localization process? With these skills, you are one step ahead in the social media field. You come into play when brands need to present their content in multiple languages to reach audiences in different countries, and when they want to adapt this content according to the cultures of those countries. The localization process does not just involve translation; it includes adapting the content to suit the language and culture of the target audience. For example, the addition of subtitles to videos on social media, the use of keywords in different languages, and the adaptation of hashtags to culture all significantly contribute to the success of social media strategies. Additionally, translation professionals play a crucial role in protecting the brands' image by preventing language errors. Individuals who combine translation and social media management create immense value for global brands in areas ranging from multilingual content creation to managing international campaigns. Developing culturally sensitive strategies helps brands establish a more effective presence in global markets.

In conclusion, combining of social media management and translation skills offers a creative and versatile career path. If you are interested in languages, cultural sensitivities, and the dynamic world of social media, this field might be perfect for you! As I explore the intersection of these two areas, I have come to better understand the opportunities both translation and social media offer, and I am happy to share this perspective with you through this write-up. I hope what I have written inspires those considering a career in this field.

Remember, it is entirely up to you to contribute to the digital world with your unique skills!

Sincerely...

References:

- <https://www.youtube.com/watch?v=y-n1RUBYq6Q>
- https://digitalmarketinginstitute-com.translate.goog/blog/what-skills-do-i-need-to-be-a-social-media-manager?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=tr&_x_tr_hl=tr&_x_tr_pto=tc&_x_tr_hist=true
- <https://www.youtube.com/watch?v=nCF26DGMzis>

Visual References:

- <https://tr.pinterest.com/pin/650348002473604369/>
- <https://tr.pinterest.com/pin/637892734754572931/>
- <https://tr.pinterest.com/pin/637892734754572931/>

Shattering the Glass Ceiling: Breaking Boundaries, Rising Above

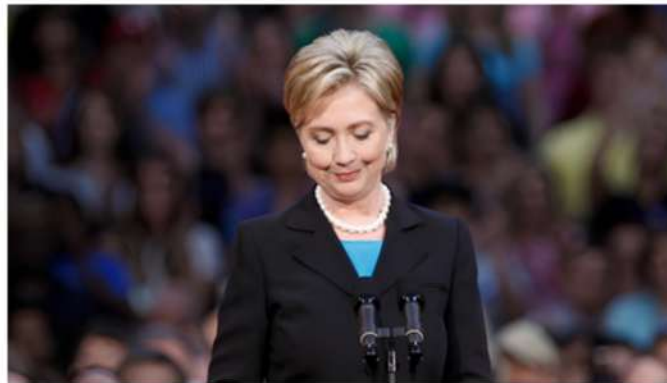

Writer: Ravza Bolat

In a world of discrimination, everyone suffers injustice in one way or another. Have you ever encountered a glass ceiling? I am writing this article because I believe that a translator, as a member of the world of communication, must demonstrate their social responsibility.

In our society, women face discrimination and unfairness. Many challenges are waiting for us, but this is just the tip of the iceberg. On the other, invisible side of the coin, there are problems that we also need to overcome. As Hillary Clinton stated, our goal should be to “shatter that highest, hardest glass ceiling.” First, I would like to start this article by wanting you to understand the importance of the term “glass ceiling,” which I will be using throughout.

Her concession speech in 2008, having lost the Democratic nomination for president to then Senator Barack Obama at the National Building Museum

What is the glass ceiling?

The phrase refers to a metaphorical invisible barrier that prevents people from moving up to more senior roles in business. This phrase is frequently used to describe the obstacles that minorities and women have in improving their status inside a male-dominated structure. People often cannot see these barriers and may choose to ignore them. Sadly, it is not as simple as it seems.

When and where did this phrase first appear?

American Marilyn Loden participated in a panel at the 1978 Women's Exposition in New York. The company she worked for sent her instead of their vice president who was unable to attend. She spoke at a panel about the reasons why women fail to appear in management positions. Loden revealed to us the unseen obstacles at the core of this problem.

She never would have thought that her actions would have a profound effect on millions of others. She then left her mark on the panel and on history with these words:

"It seemed to me there was an invisible barrier to advancement that people didn't recognize," Loden said during her speech.

Marilyn at her first book publishing event

When the Wall Street Journal mentioned it later, it quickly gained enormous popularity. However, this phrase was published in the newspaper to include minority groups in addition to women. Famous people also made sure to bring it up. For instance, Hillary Clinton frequently discussed this issue during her presidential campaign. As I mentioned in my first sentences, her goal was to shatter the hardest, highest glass ceiling. Many women, including Yifan Hou, Karen Uhlenbeck, Kamala Harris, and others, also talked about it.

Although the term "glass ceiling" is becoming more popular and well-known every day, nothing has changed. For instance, although women accounted for 56.8% of the workforce in the US in 2021, just 29.1% of them held executive positions. However, we do not only see discrimination against women in this data. I regret to tell you that white individuals make up 85.7% of those in executive positions.

Source: [U.S. Bureau of Labor Statistics](#)

Release: [Employment Situation](#)

Units: Percent, Seasonally Adjusted

Frequency: Monthly

To obtain estimates of women worker employment, the ratio of weighted women employees to the weighted all employees in the sample is assumed to equal the same ratio in the universe. The current month's women worker ratio, thus, is estimated and then multiplied by the all-employee estimate. The weighted-difference-link-and-taper formula (described in the source) is used to estimate the current month's women worker ratio. This formula adds the change in the matched sample's women worker ratio (the weighted-difference link) to the prior month's estimate, which has been slightly modified to reflect changes in the sample composition (the taper).

The series comes from the 'Current Population Survey (Household Survey)'

Labor Force Participation Rate - Women

Cultural norms that prohibit women and minority groups from entering the sector may be the cause of the gap in equality between nations. In addition, the more women feel forced to make decisions, the more equality gap is growing.

First, let's talk about cultural prejudices. People usually prefer those with a more traditional background in this hierarchical system. Additionally, they think that women are incapable of carrying out jobs and housework together. However, this is not the case for the Nordic countries because the Glass Ceiling Index is lowest in the Nordic region. These nations try to equalize the lives of the genders. Are developed nations all the same? Of course, not. Taking South Korea as an example, men make up 98% of the workforce in sector. There is just one female manager out of 109 companies. These statistics are terrifying.

Let's talk about a few examples of challenging situations that women have faced. Asian women are usually expected to choose between advancing their careers and starting families. Furthermore, there is commonly an unfair division of duties at home.

An American journal article claims that diverse teams boost productivity and profits for businesses. Despite this, prejudice is still common in the business world.

Unfortunately, those who support such a hierarchical system are easily promoted while women and minority groups who want to advance in their careers suffer dramatically. Consequently, we observe the battles fought by women and minority groups against company blind spots.

References:

- <https://www.psychologytoday.com/us/blog/your-brain-work/202106/why-diverse-teams-outperform-homogeneous-teams>
- <https://fred.stlouisfed.org/series/LNS11300002>
- <https://www.investopedia.com/terms/g/glass-ceiling.asp>
- <https://sloanreview.mit.edu/article/from-glass-ceilings-to-glass-cliffs-a-guide-to-jumping-not-falling/>
- <https://www.oggusto.com/business/cam-tavan-sendromu-nedir>

Visual References:

- <https://pakistanihr.blogspot.com/2012/05/glass-ceiling-its-causes-and-types.html>
- <https://abcnews.go.com/Politics/hillary-clintons-history-talking-glass-ceilings/story?id=43255845>
- <https://www.personneltoday.com/hr/marilyn-loden-40-years-since-glass-ceiling-phrase-made-popular/>
- <https://fred.stlouisfed.org/series/LNS11300002>
- <https://sautiyujamaa.wordpress.com/2021/07/22/to-the-red-carpet-feminists-congratulations-for-breaking-a-glass-ceiling/>

Writer: Seda Maden

As George Steiner says, “Without translation, we would be living in provinces bordering on silence.” While it may seem that the importance of translators is decreasing day by day with the developing technology, on the contrary, technology increases the need for translators even more. Yes, artificial intelligence can provide a good translation on a word-by-word basis; however, most of the time this translation falls short in terms of contextual, cultural, and emotional aspects. Hence, AI becomes just a collaborator for translators that simply helps speed up the process. Well, what are the qualifications needed to exist in this sector? I would like to specifically point out that I take the UK’s National Career Service as my reference. Although each of the qualifications I am going to list here are not necessary for a translator to find a job in Türkiye, we should be aware of what awaits us in the near future and build our educational background for the future, not for the present.

According to the National Career Service, it is necessary for us to know different languages in addition to English. Especially knowing French, German, Russian, Chinese, Arabic, or Spanish as a second language makes us different from others since these languages are in-demand by translation services. Also, we must pay attention to details. We cannot forget that every word we translate reflects someone else’s emotions, thoughts, or masterpiece. What happens if we do not pay attention to details in such a situation? Here is an example that we have discussed before in our Advanced Translation class:

KM

“You may depend upon it, sir,” he told Mr. Utterson: “I have him in my hand. He must have lost his head, or he never would have left the stick or, above all, burned the cheque book. Why, money’s life to the man. We have nothing to do but wait for him at the bank, and get out the handbills.” (Stevenson, 1903: 43)

EM 1

“Emin olabilirsiniz, bayım,” dedi Bay Utterson’a, “artık avucumun içinde. Bu adam deli olmalı, yoksa bastonu orada bırakmaz ya da daha da önemlisi çek defterini yakmazdı. Neden para insan için her şeydir ki? Şimdilik onu bankada beklemekten ve onu bulmamıza büyük ölçüde yardımcı olacak el ilanlarını bastırmaktan başka yapabileceğimiz bir şey yok.” (çev. Ağırer Çuhadar, 2017: 30)

Please look carefully at the sentence “Why, money’s life to the man.” in the original text and its translation. Why is there a question form in the translation? The translator probably thought it was a question because of the “why” we see in the original text; but unfortunately, his/her decision resulted in a translation that completely disrupted the flow of the context. Here is the intended meaning:

- “Why, money’s life to the man.”
 - It’s not asking *why* money is life to the man; rather, it’s emphasizing the obviousness or significance of the statement.

On the other hand, we need to be able to interact effectively with customers to ensure high-quality service. As you know, the good impression we leave on each customer, opens the door for new ones. As well as verbal communication, we should have excellent written communication skills so that people entrust us with their own words. As another qualification, we should be able to work individually, without waiting for someone to guide us. Although it seems simple, most people cannot manage themselves in this regard due to the manager-employee relationship. That is why, we need to get used to individual responsibilities.

As for where the rubber meets the road, I mean the most critical one; we must use a computer and the main software packages. When we start working in a translation company, no one will teach us how to use Trados, Smartcat, MemoQ, or other CAT tools. To be honest, it is very difficult to be a part of translation companies without knowing these kinds of tools because all companies aim to develop their own tools and provide the highest quality translation in the shortest time.

In conclusion, existing in the future means doing something today. That “something” could be learning a new language or learning software. Eventually, as translators, we cannot isolate ourselves from the changes and developments in which we are constantly immersed. What if we choose to isolate ourselves rather than be part of it? The answer is on the next page.

AB ve BM kapsamındaki devletlerarası kuruluşlarda yeni işe alınan bireylerde beklenen ancak eksik olan ilk 10 bilgi ve beceri

No	Bilgi ve/veya beceri
1	Akıcı çeviriler ortaya koyabilme
2	Kaynak metinden bağımsız şekilde iyi yazabilme
3	Kurum içi yazım kurallarına uyma
4	Belirsiz (üstü kapalı, muğlak) kısımların anlamını tespit edebilme
5	Kaynak metindeki ince farkları tespit edebilme
6	Alan bilgisi
7	Kaynak metinle oluşturulmak istenen etkiyi aktarabilme
8	Erek dildeki cümleleri yeniden şekillendirebilme
9	Tutarsızlıkları, çelişkileri, vb. tespit edebilme
10	Bilgi kaynaklarının güvenilirliğini değerlendirebilme

(Anne Lafeber)

Asst. Prof. Dr. Muhammed Baydere-KTUDELL Online Seminar Series

References:

- <https://nationalcareers.service.gov.uk/job-profiles/translator>
- <https://www.youtube.com/live/epdD7Yt1fw8?si=Pt4MuKKTgMmt4FYU>

Language Manager: Maybe This is Your Future Career Choice

Writer: Şeyda Aydınlı

Hello everyone, this is Şeyda Aydınlı. I am studying at Karadeniz Technical University, and my department is English Language and Literature. Besides literature classes, we are also responsible for translation classes. Thanks to New Trends in Translation, I have had the opportunity to gain detailed information about translation companies and professions. Therefore, I would love to share my experience and knowledge for a profession called as language manager. Maybe I can help brighten your path during the journey. To make it more fluent and understandable, I will present my information under headings. I hope you both enjoy it and find the information you are looking for.

DESCRIBING THE LANGUAGE MANAGER:

In fact, I feel that defining a language manager in just a few words can be limiting. Contrary to what is often seen, known, or assumed, I believe it is a role based on extensive knowledge, experience, and a fast-paced environment. However, of course, I would like to give you a general definition as well. A language manager is a professional responsible for ensuring consistency, accuracy, and effective use of language within an organization or company. In other words, they are the last line of defense against off-brand content trying to reach consumers. Based on my research, I would like to provide a more detailed job description:

- Content review, editing, and translation
- Creating brand glossaries and style guides
- Taking decisions on approved terms
- Managing a network of linguists
- Providing cultural consultancy
- Giving advice on brand strategy
- Quality control
- Team management
- Delivering content suitable for the target audience
- Problem-solving and risk management
- Tracking performance and reporting
- Communication and collaboration with stakeholders
- Managing translation and localization

As far as I understand, the list could go on depending on the company or your role but don't worry. All these tasks run in parallel and follow a certain order. In other words, you're not trying to find your way alone in the middle of a desert. The final decision is yours, but you're not alone. You'll have colleagues helping you and a team to manage. Let me make this clearer by sharing some information I learned from Buket Vidinlisan, who is currently a language manager at Google.

BUKET VİDİNLİSAN: LANGUAGE MANAGER AT GOOGLE

Under this heading, I will present the experiences and insights that Buket Vidinlisan herself shared in the video.

Buket Vindinlisan monitors the quality of all Google products in Turkish. To achieve this, she ensures that the translation and review team, consisting of over 60 members, adheres to the conventions of the Turkish language while also staying attuned to emerging trends in business and technical circles. Buket Vidinlisan also collaborates with local teams such as marketing and PR, to work on very highly visible content like a press release or a homepage promo sometimes. Besides, she works with other members of her team to develop new projects.

She also does some terminology work, and together with the local marketing team, they decide on the names of new products that are going to be launched in Turkish. They decide to keep them in English sometimes, or they just brainstorm and come up with a new name in Turkish. She worked with Google's education team, Google for Education, and they were developing this online course for "computational thinking" which was going to be adopted by the Turkish Ministry of Education and integrated into computational thinking curricula across all high schools in Türkiye.

This team came to her asking what computational thinking is in Turkish because there was no term for computational thinking in Turkish. They reached out to professors from top universities in computer science departments and cognitive science departments in Türkiye. Then they together decided on a new name. This is how they reproduced a new term in Turkish, so computational thinking is now "Bilgi İşlemsel Düşünme" in Turkish.

Vindinlisan says that she has two main challenges. One is terminology, and the other one is truncation. She says Turkish is still an evolving language. "When there are new concepts in business or the technology cycles, it is very difficult for the Turkish language to catch up with those." She gives the example of the word 'online.' "In Turkish, we don't have a translation for it, so we decide on how to translate it depending on the context." Also, she mentioned truncation. "Turkish is a very, very long language. When there's an

UI button, for example, that says 'Thanks' in English, that's just seven or eight characters." However, she says, in Turkish, this is 'Teşekkürler.' "It is a very long button, so sometimes the translation does not fit into the screen. Consequently, it causes bugs, and she has to find the work around to fix those bugs every day."

These are just the tips of the iceberg, and I truly believe they are incredibly valuable. Still, I want to share with you the insights I've gathered from this video and things I think you should know. Along with this information, I believe the most important thing is mastering your native language. You need to have a solid grasp of your native language's grammar, terminology, and cultural nuances. Without fully absorbing your own language, focusing on others will only lead to going in circles. Instead, we must focus on a long road ahead, filled with successes. Then, we need to have a deep understanding of the culture and grammar of the target language—the one we'll be translating into. We must know it down to the finest detail so we can fulfill the tasks asked of us exactly as required. Also, we need to learn how to adapt to our target audience's needs and priorities. It's not enough to say, "This sounds right to me" or "This is the common usage," because doing so could lead us into a deep pit. Most importantly, a valuable piece of advice from dear Buket Vindinlisan: **"Have one focus on what you want to do with your language, and then the rest will follow."**

REQUIRED SKILLS AND TOOLS & SOFTWARE

As I mentioned in the job description, the necessary skills are fairly clear. However, I'd like to highlight a few points, particularly the ones I believe are crucial.

Language Expertise

Naturally, as expected, you need to have an exceptional command of the organization's primary language(s). The key here is that you should also have expertise in languages other than just English. Mastery of grammar, syntax, style, and cultural nuances is absolutely essential—it's not just a nice-to-have anymore!

Project Management

You must consider the fact that you'll often be working on multiple projects at once, with different people, at the same time. This requires strong organizational and prioritization skills. Honestly, being able to manage stress effectively is a big part of the job.

Communication Skills

Having excellent written and verbal communication skills is a must. You'll be required to give constructive feedback to linguists, and you'll be working in parallel with people from various fields, as I mentioned. This makes communication an absolute key skill in your role.

Team Leadership

Managing both internal and external language teams, motivating them, and providing direction will be part of your job.

Problem-Solving

The ability to identify and resolve linguistic challenges in translation and localization processes is essential. You must be detail-oriented, as the final product or content you deliver must be flawless.

As for tools and software, here are some general suggestions. You'll need to be proficient in CAT tools, translation management systems, machine translation engines, and terminology management tools. These will become as integral to you as your hands and feet. Of course, depending on the organization, the tools or software you use might vary, but these are tools most commonly used across the industry.

HOW TO BECOME A LANGUAGE MANAGER

Of course, we need concrete evidence to prove that we comply with the job description. A degree in fields such as Linguistics, English Language and Literature, or Translation and Interpreting is necessary. Having experience in translation-related work is an advantage. Mastering multiple languages and localization skills is essential. Experience in translation and project coordination will be a significant advantage. Learning tools such as CAT software and project management platforms are a must. Additionally, gaining knowledge and engaging in studies related to fields that Buket Vidinlisan emphasizes, such as Anthropology, Cultural Studies, or Sociology will be a major asset. Stay updated, build your network, and showcase your expertise.

Overall, I have once again realized how excited I am about pursuing a career in a multifaceted and rapidly evolving field like language management. This profession is not just about linguistic knowledge and translation skills; it also involves building cultural bridges, creating new concepts, and contributing to the development of language. Everything I have shared reflects the passion I feel for this journey. One day, I aspire to work as a professional in the field of language management and personally experience the challenges and rewards of this profession. Sharing what I have learned with you on this career journey has brought me great joy. I hope that what I've conveyed helps shape your dreams and supports your progress in this field. If you are considering a career in this area, remember that success is not only about talent but also about effort, discipline, and passion. I truly believe that each of you can achieve wonderful things for yourself and others by harnessing the power of language.

References:

- <https://www.youtube.com/watch?v=08RvDVb8NC4>
- <https://www.mothers tongue.com/resources/industry-insights/insights-and-staffing-language-managers>
- <https://www.tealhq.com/how-to-become/localization-manager>
- <https://chatgpt.com/>

About Pessimism and Depression

Writer: Alper Enes Özev

Foreword

Pessimism and depression can be a crucial part of living by only themselves as feelings. For some, these feelings can be assumed as the main source of motivation to live or try harder for a thing that we desire. Therefore, with its former examples and studies that play a vital role in literature from my point of view, I thought that it should be examined not only as a feeling that suppresses our life but also as a source of happiness that comes from deep inside our thoughts, as to say, "a style of living".

This essay and translation have been a valuable learning experience for me. Writing allowed me to explore new words and new worlds that I had never encountered before, some of which I may never fully grasp. Through this process, I discovered that writing is one of the most effective ways to communicate and share ideas. Translating the original Turkish text that I wrote first into English was particularly enjoyable, and I lost track of time while doing it. This experience has been unforgettable, and I have strived to ensure that the meaning of the words is conveyed as clearly as possible. I hope this essay provides insight and encourages reflection on the world around us. As members of this generation, it is important to develop a deeper awareness of our environment, and gaining this knowledge is the first step toward understanding the bigger picture. With understanding it, the skill to analyse and reshape the past, future, and most importantly, the present will be enhanced certainly.

This is for you, from you all.

by
Alper Enes Özev

Pessimism and a constant state of depression take the life out of most people, right? There is always one thing or the other that makes them disturbed, constantly occupying their minds and making them feel no different from a rag, so to speak. They feel like they are trapped in loneliness, and they state all their emotions according to this. They do not know what to do and always require suggestions. We have all been around such people. If you claim that you have never come across such people, just look in the mirror to find them. Because the person you are looking for may be yourself. This situation may be temporary (if it is a matter of necessity) or a matter of preference (if you have set yourself a standard of living). Personally, I find myself in between, though I find it difficult to find myself because this is the most natural right of man, because the creature called "man" was created out of nothing. Just as it was created out of nothing, it is the most natural right of human beings to seek this essence of their existence. Struggling with the fear of loss and the urge to lose everything in one's hand is one other aspect that keeps people alive. Really, can pessimism itself be engorged in depression? Can a person behave as he/she is when they are with this fear? Could it be that they have already lost what they feared the most? Rather than this, the answer may actually be quite simple. This person might have adopted this lifestyle. The rosy world is not his domain, or he has no expectations from life, among all these devilish things. Many reasons and explanations can be given, but dear reader, this is my interpretation, no matter what you say. If a person harbours such a deep fear within, there must be some reason that fuels this urge. If a person has fears of losing something or being lost by someone, there must be a deficiency, an incompleteness, or a mistake. It can be likened to a table with one leg off the floor. Only one solution comes to mind, which is temporary: wedging a piece of paper under it. Even though it is temporary indeed, it might be a solution. However, it should not be forgotten that this solution is a makeshift, temporary one. Inevitably, that leg will break one day, requiring renewal.

A person should not be afraid of losing something; instead of this, one should be able to obtain other things to replace it in one way or another.

The thing that you are afraid to lose; can be a thing that you have already lost.

Consider it for anyone, a woman, a man, for an item you value very much. Please do not deceive yourself, beloved reader, because even you are not indispensable in this life. There is always someone better than you. Whether your ego can handle it or not, this is a fact that you must accept (although it is not valid for me).

Good things happen fast or not at all. But the most important thing is the potential to find passengers in the harbour when the ship arrives. Changing can be possible in this way. Can it be the main source of the depression?

**I exist. In thousands
of agonies, I exist**

Fyodor Dostoyevsky

**I know of no better life
purpose than to perish in
attempting the great
and the impossible.**

FRIEDRICH NIETZSCHE

What about pessimism? This is something that should not be associated with depression (in my opinion of course). Because it is really a lifestyle, a choice. One that not every person can easily decide upon. How easy is it to face this burden? As someone who is in this situation, I can answer like this, dear reader: It is not easy at all! To live every day as if you are in a constant battle, to witness firsthand how every passing hour, minute, and even one second makes you suffer, is exactly why not everyone can choose this path easily. But once they do, it becomes an insurmountable situation. This is a real bottomless pit! You rely on your rope, but after you get off, you realise that you never had a rope with you in the first place! How can such an unpleasant situation bring wisdom to a person? Does living in a state of constant pessimism contribute anything to this creature? As a matter of fact, yes, it does. Because when a person takes a look at a glass that is half-full, he does not consider it as half-full; he considers it as half-empty. It is not wise to have such expectations from this world, dear reader. Because you should know that a person's actions, not his expectations, satisfy him. Some call it trusts according to their beliefs; I call it earned, deserved right. Because every human being deserves things, either by birth or later. This is destiny.

Then why are you striving, O'Supreme Being? Let it go as far as it goes. If you cannot do it, then put a rope around your neck!

This judgement may seem a bit harsh; I admit. However, one must accept living like this one way or another and learn to embrace it. Either there is no other way out, or it escapes my view. If I cannot, then please enlighten me. As I mentioned before: If I am a wretch in darkness, you must reach out to me the torch of humanity and share with me that sacred light to illuminate the darkness. Because for light to exist, it is necessary to be in darkness, right?

Then go ahead, dear reader! Take me out of this darkness, this existential crisis. Show me a way to live, hold these cold and lonely hands of mine!

İki Yakın Dost: Dublaj ve Alt Yazı Arasındaki Farklar ve Tercihlerimiz

Yazar: Mehmet Yiğit Güntekin

İnsanların farklı dillerdeki yapımları izleyebilmelerine imkân sunan alt yazı ve dublaj gibi çeviri, dünya çapında yaygın olan oldukça kullanışlı bir teknoloji olarak söylemem gerekir ki ben de buna şiddetle katılıyorum, alt yazılar ve dublajlar bizlere farklı dünyaları, kültürleri tanımak için pencere açıyor. Bir sinemasever, dizi-film izlemekten çok keyif alan biri olarak zaman zaman şu durum kafamı kurcalardı: Neden dublaj ve alt yazı birbirinden farklı? Eminim siz izleyiciler de aynı sahnede alt yazı ile dublaj arasında bir uyumsuzluk yaşadığınızı fark etmiş olmalısınız. Tabii ki hayatta her şeyin bir sebebi olduğu gibi bunun da bir sebebi vardı ve bu da bir ihtiyaçtan dolayı ortaya çıkmıştı, gelin beraber bakalım neden bu iki yakın terim içerik olarak birbirinden farklı. Bu durumun sebeplerini bir çevirmen olarak ben de açıklamak isterim.

Her şeyden önce nedir bu alt yazı ve dublaj?

Alt yazı, izleyicilere orijinal dildeki sözleri anlamak için metin tabanlı bir çeviri sunan bir çeviri yöntemidir. Alt yazılar, izleyicilere film veya dizi sahnelerinde geçen yabancı dildeki diyalogları anlamalarına yardımcı olmak için kullanılır. Orijinal dildeki sözler, alt yazılar aracılığıyla izleyicinin ana diline veya tercih ettiği dile çevrilir ve ekranın altında veya üstünde kısa metin blokları şeklinde görüntülenir. Alt yazılar, izleyicilere hızlı bir şekilde diyalogları takip etme ve yapılan espri veya kültürel referansları anlama imkânı sağlar.

Alt yazının yakın arkadaşı: Dublaj

Orijinal dildeki diyalogların yerine farklı bir dilde dublaj sanatçıları tarafından seslendirilerek sunulan bir çeviri yöntemidir. Oyuncular, film veya dizi karakterlerinin ağız hareketlerine uygun olarak replikleri seslendirirler. Dublaj çoğunlukla ağız hareketlerine ve sahnenin atmosferine uyum sağlamak için özenle yapılır. Bu yöntem, izleyicilerin film veya dizi sahnelerindeki diyalogları anlamalarını sağlar ancak orijinal dildeki performansın ses ve tonunu tam olarak yansıtmak zor olabilir.

Sonuç olarak dublaj ve alt yazı izleyicilerin dil bariyerlerini aşarak farklı kültürlerden gelen yapımları anlamalarına yardımcı olur.

Peki amaç olarak aynı görevi benimseyen bu iki kavram neden birbirinden farklı şekilde seyirciye sunuluyor?

Bu iyi yakın arkadaşın birbirinden ayrıldığı ilk nokta: ağız hareketlerine uyum

Dublajda ağız hareketlerine uyum gerekli ve temel bir noktadır. Dublaj yapılırken seslendirme sanatçılarının söyledikleri repliklerin ağız hareketlerine uyum sağlaması önemlidir. Orijinal dildeki karakterlerin ağzının hareket ettiği gibi dublaj sanatçıları da aynı şekilde replikleri seslendirirler. Bu, izleyicilere daha gerçekçi bir deneyim sunar ve karakterlerin konuşmalarının senkronize olmasını sağlar.

Alt yazıda ise ağız hareketlerine uyum gereksinimi yoktur, Alt yazı, metin tabanlı bir çeviri yöntemidir ve izleyicilere orijinal dildeki diyalogları metin olarak sunar. Metin görsel olarak ekranda görüldüğü için ağız hareketlerine uyum sağlama ihtiyacı yoktur. Alt yazı çevirmenleri, karakterlerin ağzının hareketine dikkat etmek zorunda değildir ve sadece orijinal dildeki diyalogları izleyicilere aktarmakla sorumludurlar.

Bu nedenle, dublajda seslendirme sanatçılarının ağız hareketlerine uyum sağlama gereksinimi vardır ancak alt yazıda böyle bir gereklilik yoktur. Bu farklılık, çeviri sürecindeki teknik ve pratik zorlukları da etkiler. Dublaj yapılırken seslendirme sanatçılarının sahnede konuşan karakterlerin ağzının hareketlerine dikkat etmeleri ve buna göre replikleri seslendirmeleri gerekirken alt yazı çevirmenleri sadece orijinal dildeki diyalogları metin olarak aktarmakla sorumludur ve ağız hareketlerine uyum sağlama ihtiyaçları yoktur.

İkinci nokta: kısaltma ve uzatma zorlukları

Alt yazı çevirmenleri, genellikle belirli bir karakter sayısı sınırı içinde metni kısaltmak zorundadırlar. Bu sınırlama, alt yazının ekranda belirli bir süre boyunca görüntülenmesi gerektiği gerçeğiyle ilişkilidir. İzleyicilerin metni rahatça takip edebilmesi için alt yazılar belirli bir hızda ilerlemelidir ve bu da metnin kısaltılmasını gerektirir. Özellikle uzun repliklerde, çevirmenler belirli bir karakter sayısını aşmamaya özen gösterirler. Bu durumda, metindeki gereksiz kısımlar çıkarılır veya ifadeler daha kısa ve öz hâle getirilir.

Dublajda orijinal dildeki konuşma süresi ve uzunluğu önemlidir ve birebir çeviriye çalışılırken metin kısaltılabilir veya uzatılabilir. Ancak, burada dikkate alınması gereken en önemli faktör, bir üst maddede de belirttiğim gibi dublajın ağız hareketlerine uyum sağlaması gerekliliğidir. Orijinal dildeki karakterlerin ağzının hareket ettiği gibi dublaj sanatçılarının da aynı sürede ve hızda konuşması gerekmektedir. Bu nedenle çevirmenler, orijinal dildeki konuşma süresini ve uzunluğunu koruyarak aynı zamanda ağız hareketlerine uyum sağlamak için metni dikkatlice kısaltmak veya uzatmak zorundadırlar. Bu, bazen orijinal metinden sapmalara neden olabilir ancak dublajın doğal ve akıcı olması için gereklidir.

Kısacası, alt yazı ve dublaj çevirmenleri, kısaltma ve uzatma zorluklarıyla farklı şekillerde başa çıkarlar. Alt yazı çevirmenleri belirli bir karakter sayısı sınırı içinde metni kısaltırken dublaj çevirmenleri orijinal dildeki konuşma süresi ve ağız hareketlerine uyum sağlamak için metni kısaltma veya uzatma yoluna giderler. Her iki durumda da çevirmenlerin metnin anlamını korumak ve izleyicilere doğru bir deneyim sunmak için dikkatli bir şekilde çalışmaları gerekir.

Peki ya bir film izlerken alt yazı mı yoksa dublaj mı tercih edilmeli?

İzlenimlerime göre sinemaseverler arasında alt yazı ve dublaj arasında ciddi bir tercih ayrımı var. Sinemayı bir sanatsal değer olarak görenler genellikle tercihlerini alt yazıdan yana kullanıyor. Diğer yandan, sinemayı bir eğlence olarak görenlerse genellikle tercihlerini dublajdan yana kullanmakta, en azından benim çevremde durum bu şekilde. Tahmin edebileceğiniz üzere, şahsen filmlerin mümkün olduğunca orijinal dilinde yayınlanması gerektiğini düşünüyorum ve istiyorum. Çoğu zaman sinemada bir filmin sadece dublaj opsiyonu ile sunulması benim için caydırıcı bir faktör bile olabiliyor. Orijinal dilde sunulan kelime oyunlarını ve oyuncuların performansını daha iyi anlamak adına alt yazı bir opsiyon olarak daima sunulmalı diyerek ben de tarafımı belli ediyorum.

Tabii ki bu sadece benim düşüncem, farklı düşünüyor ve dublajın daha iyi bir seçenek olduğunu düşünüyorsanız bunu yorumlarda belirtin ve orada buluşalım!

EKSTRA!

Gelin bakalım diğer ülkelerin tercihleri neler.

- Altyazıların yalnızca çocuklar için kullanıldığı bölgeler.
 - Hem filmler hem de diziler için bütün oyunculara dublaj yapılan bölgeler.
 - Karışık. Nadiren tüm oyunculara dublaj yapılır, aksi takdirde yalnızca altyazı uygulanır.
 - Seslendirme. Filmin orijinal sesine dokunulmadan bir veya birkaç seslendirme sanatçısı filmin üzerine seslendirme yapar.
 - Birden fazla resmi bir dili olan ülkeler, bazen kendi dublajlarını üretirler, ancak genellikle dillerindeki büyük benzerlik nedeniyle diğer ülkelerin dublaj versiyonlarını kullanırlar.
- Örneğin, Belçika'da, devletler Rusça konuşulan bölgelerde, Rusça dublajlı filmler yaygın olarak izlenir. Bununla birlikte, Belçika'da konuşulan bölgelerde yerel dublajlar veya altyazılar tercih edilebilir.
- Belçika. Flemenka (Belçika Flemenkesi) konuşulan bölgeler nadiren kendi lehçe dublaj versiyonlarını üretir, aksi takdirde yalnızca altyazılara başvururlar. Valonya'nın Fransızca konuşulan bölgesinde tüm oyunculara Fransızca dublaj uygulanır.

Referanslar:

- Alpha CRC. (2022, October 5). What is the difference between dubbing and subtitling? Alpha CRC. - <https://alphacrc.com/localization/subtitling/what-is-the-difference-between-dubbing-and-subtitling/>
- BLEND. (2021, May 2). Subtitles vs. dubbing: Which is better for video content? BLEND Localization. <https://www.getblend.com/blog/subtitles-vs-dubbing/>
- Gökdoğan, U. C. (2017). Altyazı ve dublaj çevirisinde erek odaklı yaklaşımla seslenme biçimleri, argo ve tabu ifadeler. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (29), 219-227. <https://doi.org/10.5505/pausbed.2017.48278>
- Origin-29. (t.y.). Big Think. <https://bigthink.com/wp-content/uploads/2020/06/origin-29.jpg>
- Şahin, A. (2015). Film çevirilerinde artı ve eksileriyle altyazı yöntemi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8(37), 971-976. <https://doi.org/10.17719/jisr.20153710662>
- Verbalate. (2024, May 2). Kitalara göre altyazı ve dublaj tercihleri. Verbalate™. <https://verbalate.ai/tr/kitalara-gore-altyazi-dublaj-tercihleri/>

Görsel Referanslar:

- <https://bigthink.com/wp-content/uploads/2020/06/origin-29.jpg>

Küçük Kitaplar, Büyük Duygular

Yazar: Rumeysa Nur Çakmak

Paris'te Amerikan eğitim sistemini temel alan bir özel okulda, 2-4 yaş arası çocuklarla bir müddet öğretmen sıfatıyla çalışmış olmak hayatımın en tuhaf olaylarından biriydi. Durumu tuhaf olarak adlandırmamın en büyük sebebi, İngiliz Dili ve Edebiyatı öğrencisi olduğum beş yıllık süreçte bir kez bile eğitim alanında olmayı hayal etmemiş olmam. Hayalini kurmadığımız şeylere yöntem geliştirmekte zorlanırsınız çünkü zihnimizin kıvrımlarında hiç dolaşmamış bu şeyler, yabancılarımızdır. Bu nedenle hayatın kuvvetli rüzgârlarıyla sürüklendiğimiz o beklenmedik konumlarda zihnimiz konformistliğini devreye sokar, yabancıyı tanıdık hâle getirir ki kaygının karanlığı bizi içine çekemesin. En azından benimki bana bunu yaptı. En iyi bildiğim şeyle, edebiyatla, İngilizce öğretmenliğini harmanlarken buldum kendimi. Hâliyle bu harman en iyi, çocukların öğle saatlerinde gerçekleşen hikâye vakitlerinde işime yaradı. Onlara okumak için devasa bir kütüphaneden kitap seçmek adına her gün hatırı sayılır bir vakit harcıyordum. İtiraf etmem gerekir ki, bana göre Paris'in en güzel sokağına bakan pencerenin bitişiğindeki o dev kütüphane, muhteşem bir bilgiğe sahipti. Yine bir öğle vakti, kütüphaneden zaten daha önce okuduğum bir kitabı seçtim ve çocuklarımın dairesel şekilde oturdukları halının köşesine okulumuzun hepsi minimal boyutta olan mor sandalyelerinden birini çektim. Başta, çocuklar için tasarlanmış bu küçük sandalyelere sığmadığım için rahatsızlık hissedirdim. Fakat onca vakitten sonra okula girerken, Alice'in vücudunu küçülten iksirlerden edinmişim gibi, yüksekliği dizime dahi gelmeyen o sandalyelere yerleştiğimde her şey normal gözükmeye başladı. O öğle vakti de yeni normalimin minik boyutlar olduğu günlerden biriydi ve seçtiğim kitap ilk kez 2019 yılında okurla buluşmuş, yazarı Charlie Mackesy olan *The Boy, the Mole, the Fox and the Horse* isimli, dışarıdan kısa gözükken bir kitaptı. Dışarıdan kısa gözükken diyorum çünkü içerisindeki illüstrasyonları çıkarıp metin olan kısımları bir araya getirseniz belki yalnızca on sayfa tutacak olan bu kitap, benim için ünlü yazarların kaba tabirle "tuğla" olarak nitelendirdiğimiz başyapıtları kadar uzundu. Etkisi öyle kuvvetliydi ki, hikâyeyi çocuklarla yaptığım ikinci okumanın ardından 2023'te Oscar almış ve yönetmenliği Mackesy tarafından yapılmış animasyon uyarlamasını izlemekle kalmadım, kitabın Türkçe çevirisini de okudum. Tankut Baler tarafından *Çocuk, Köstebek, Tilki ve At* başlığı ile ortaya çıkmış bu çeviri metni ve orijinal metin arasında karşılaştırma yapma, çocuk edebiyatında dilin ve çevirinin inceliklerini gözlemlene şansını böylece elde etmiş oldum.

Bulgularımdan bahsetmeden önce, kitabın başlığında ismi geçen dört karakterin beraber yaptıkları plansız yolculuğu anlattığını ve genelinin diyalogdan oluştuğunu belirtmeliyim. Hikâyeye dahil olma sıralarına göre başlıkta isimleri geçen karakterlerden ilki, Çocuk, her nasılsa karlı bir kış günü yuvasından uzak düşmüş bir vaziyettedir. Çocuk, yuvasını bulmak konusunda umutsuzdur. Ardından Köstebek çıkar karların arasından. Köstebek, nehri takip ederek yuvaya varabilecekleri fikrini sunar ve yolculukları başlar. Bu yolculuğun henüz başlangıcında önce bir düşman gibi gözükken Tilki ile tanışılır ve birtakım olayların ardından artık bir dosta dönüşen Tilki de bu yolculuğa katılır.

Biraz sonra ise, ormanın ortasında At ile karşılaşır. Birbirlerinden farklı türleri ve fiziksel özellikleri bir yana, hepsinin kişilikleri de başka başkadır. Hikâye ilerledikçe hayatın kuvvetli rüzgârlarının beklenmedik zamanlarda bir araya getirdiği ve her şeyleriyle birbirlerine bu denli yabancı olan karakterlerin nasıl tanıdıklaşmaya başladıklarını ve sonunda birbirleri için, varmaya çalıştıkları o yuvaya dönüştüklerini gözlemleriz. Böylece yuvanın sıcaklığında ve tatlı ışığında; kaygının, korkunun veyahut fırtınaların karanlığından uzak son bulur hikâye.

Yukarıda bahsettiğim gibi, hikâye anlattığım özetinden ve var olduğu hâlden çok daha uzundu bana göre. Bunun nedenlerinden ilki, metnin hedef okuyucu kitlesinin çocuklar olmasından doğuyor sanırım. Çocuk edebiyatının sade derinliği burada karşımıza çıkıyor. Ağdalı bir dil, uzun betimlemeler, bağlı cümleler gibi unsurlarla karşılaşmadan her duyguyu, her düşünceyi olabildiğince yalın ve en gerçek hâliyle okuyoruz.

Yetişkinlerin edebiyat dünyasında duygular eylemlerin, sözlerin ardına gizlenir ya da bazen özünden uzaklaşmaya varan bir şekilde katmanlanır. Çocuk edebiyatının kendiliğindenliği ve dürüstlüğü bu gizlenen ve katmanlanan duygulara inen ağır bir darbe olabilir bu nedenle. İkinci neden ise, yazarın başarılı kaleminden okuyucuya aktarılan dünyada çok uzaklara saklanmamış, sobelenmesi kolay olan sembolizmin etkisidir. Son olarak, mesleki deformasyon diyerek kolayca işin içinden sıyrılabileceğim fakat aslında takıntı derecesine gelen kaynak metin ve çeviri metin arasında git gel yapmak, karşılaştığım her kelimeyi olabildiğince irdelemek gibi şikayetçisi olmadığım huylarım nedeniyle ulaştığım bazı bulgulardır. *The Boy, the Mole, the Fox and the Horse* ve *Çocuk, Köstebek, Tilki ve At* mukayesesinden takdir ettiğim bazı çevirmen kararları ve her iki dilin yazarlarına sunduğu imkanlar neticesinde, özünde aynı hikâye olsalar bile nasıl iki farklı eser olabiliyorlar bundan söz etmek istiyorum.

Çocuk karakterinin evinden uzak düşmesiyle içine girdiği umutsuzluk hâlinin en net ifade edildiği kısım, hikâyenin başında sorduğu "I wonder if there is a school of unlearning?" sorusudur. Baler'in metninde ise bu cümle dilimize şöyle çevrilmiş: "Acaba öğrendiklerimi unutma okulu diye bir şey var mı?"

Unutmak, bırakmak, vazgeçmek anlamlarına gelen "unlearning" ifadesinin ve genel olarak cümlenin birebir çevirisinin yapıldığını söyleyebiliriz. Benim gözüme çarpan şey, kaynak metinde mevcut olmayan fakat çeviri metnine yerleştirilmiş "öğrendiklerimi" ifadesiydi. Bu ufak dokunuşla Çocuk karakterinin içinde bulunduğu ruh hâli okuyucu için daha anlaşılır hâle gelmiş bence. Özellikle okuyucu kitlesinin doğaları gereği zihinlerinden "Ne? Neyi? Kimi?" gibi soruların asla eksik olmadığı çocuklar olduğunu bir kez daha hatırlarsak, Baler'in detaylandığı bu çevirinin başarısını fark etmemiz kolaylaşır.

Yer altında fazlaca vakit geçirmiş ve etrafındaki yaşlı köstebeklerin öğütlerine kulak vermiş Köstebek karakterinin şöyle bir sözü var:

"Most of the old moles I know wish they had listened less to their fears and more to their dreams."

Türkçesi ise şu şekilde:

"Tanıdığım yaşlı köstebeklerin çoğu, keşke korkularımızı daha az dinleseydik, hayallerimize daha çok kulak verseydik diyor."

Cümlenin Türkçeye aktarılmış hâlinde, yine, çevirmenin takdire şayan ufak dokunuşları ilgimi çekiyor. Kaynak cümlede aynı fiile bağlanmış iki nesne görüyoruz (their fears ve their dreams). Türkçesinde ise bu iki nesne için iki ayrı fiil kullanımı tercih edilmiş. Metnin anlaşılabilirliğinin korunması adına yapılan bu küçük hamleler, yazarın yalın diline sadık kalmanın güzel bir örneğini oluşturuyor.

Eser insanın kalbini asla kırılma ihtimali olmayan yumuşacık bir maddeye dönüştürüyor. Bunu üst düzey cümleler, çarpıcı benzetmeler vesaire ile yapmıyor da aksine çok basit, çok direkt ifadelerle, yüzleri gülümseten çocukça cümlelerle başarıyor. Bana göre bu durumun hikâyedeki en güzel örneği ise Köstebek karakteri tarafından söylenen "But we love you and love brings you home. I think everyone is just trying to get home." cümlesidir. Cümlenin Türkçeye çevirisi, "Ama biz seni seviyoruz, sevgi insana yuvasını buldurur. Bence herkes yuvasına dönmeye çalışıyor, bu kadar." şeklinde. Üzerine düşündükçe ve kelimeleri kazmaya başladıkça bu çeviriden elimde olmadan büyülendim. Öncelikle, "home" kelimesine karşılık "yuva" demek oldukça ince bir düşünce. Fark ettim ki, "ev" aslında yetişkinlerin dünyasına ait. Çünkü ev maddeseldir. Satın alınabilir, kiralanabilir, devredilebilir fakat "yuva satın almak" diye bir şey duyamayız. Yuva maddesel varlığın ötesinde, her şeyden önce bir histir. Sevgi, güven, huzur barındırır; ışıkları göz yormaz, ısıyı ısıtmez. Hikâye boyunca Çocuk, Köstebek, Tilki ve At'ın peşinde oldukları, varmayı umdukları o yer, maddesel bir mekân değil, aslında bir yuvadır. Yuva fikri, birbirlerine benzemeye teğet dahi geçmeyen bu dört karakter arasında kuvvetli bir bağ oluşturur. Hikâyenin sonunda Çocuk şöyle bir cümle kurar "Home isn't always a place, is it?". Baler'in metnindeki karşılığı "Yuva her zaman bir yer olmak zorunda değil, değil mi?" şeklindedir. Hikâyenin sonunda bu cümle ile "home" olgusunun sembolize ettiği duygu çözümlenir. Hikâyeye göre yuvanın bir yer olmadığını, bir his olduğunu böylece kavrarız. Bu kelime seçiminin, sözcüklerin zihnimize fark ettirmeden ya da fark ettirerek uyguladığı inanılmaz gücün güzel bir örneği olduğunu düşünüyorum. Ek olarak, çevirmenin inisiyatif kullanarak cümleye eklediği "bu kadar" ifadesi ile paragrafın başında bahsettiğim "basitlik" güzel bir paralellik gösteriyor. Bu ekleme, okuyucuya aslında hayattaki gayemizin nasıl basit, kaygısız ve açıklanabilir olduğu düşüncesini aşıyor.

Sorun veya hata olarak görmediğim ama hafif derecede rahatsızlık veren bir nokta ile karşılaştım metinde. At, Çocuk karakterine bilgece bir öğüt verir:

"Tears fall for a reason, and they are your strength, not your weakness."

Türkçe çevirisi ise “Gözyaşlarının bir nedeni vardır. Sana güç verir, zayıflık değildir.” şeklinde yapılmıştır. Cümleye biraz yakından bakınca bir yapısal değişiklik söz konusu olduğunu fark ettim. Kaynak metindeki “they are your strength” ifadesinde “your” ile sağlanmış aidiyet durumu belirtilirken çeviri metninde bu anlam yitirilmiş. Gözyaşları, zaten sahip olunan bir güç/güçlülük olarak değil de güç veren şey gibi aktarılmış. Bunun Türkçede doğallığı yakalamak için izlenmiş bir yol olduğunu düşünsem de İngilizce cümlenin anlamında bir “zaten” durumu var. Yani aslında cümle bize gözyaşları güç vermez; zaten güçlüktür, zaten zayıflık değildir diyor.

Eserde altını çizmeye değer gördüğüm, zihnime kazınan diyaloglardan birisi şuydu:

“What do we do when our hearts hurt?”

“We wrap them with friendship, shared tears, and time, till they wake hopeful and happy.”

Bu kısmın Türkçe çevirisinde bir nesne-fiil durumu ile karşılaştım. Türkçe hâli şu şekilde:

“Yüreğimiz acıdığında ne yapıyoruz?”

‘Arkadaşlıkla, ortak gözyaşlarıyla ve zamanla sarıp sarmalıyoruz. Mutlu ve umutlu uyanana kadar da bekliyoruz.’

İlk bakışta gayet etkili ve sorunsuz. Fakat kaynak metinde “sarıp sarmaladığımız”, “uyanmasını beklediğimiz” şey için soru cümlesinden sonra iki kez zamir kullanılmış. Bu sayede de nesne yargılardan fazla uzaklaşmamış. Anlaşılabilirlik daha yüksek kılınmış. Belki bizim için anlaması zor değil fakat bir küçültme iksiri içip çocukların boyutuna indiğimde ve onların algısıyla empati yapmaya çalıştığımda cevap cümlesine “Kimin uyanmasını bekliyoruz? Neyi sarıp sarmalıyoruz?” gibi sorular sorma isteğim canlanıyor. Çok büyük bir anlam ya da takip edememe sorunu doğurmasa bile, benim tercihim aynı ifadeye iki farklı yargı bağlamak yönünde olmazdı.

Eserin dili ve çevirmen kararları üzerine paylaştığım düşünceler bir yana, yaşamın henüz başlangıcında olan çocuklar ve hatta yaşamda biraz ilerlemiş bizler için de fazlaca değerli bir hikâye olduğunu düşünüyorum. Yazarın alçak gönüllülükle sunduğu öğretiler, neredeyse antik dönem stoacılarını andırıyor. Köstebek karakterinin diğerlerine göre daha neşeli olması, anda kalabilme yöntemlerini anlatması, vahşi doğaya korku beslemek yerine ona uygun yaşamayı tercih etmesi gibi özellikleri stoa felsefesinin ilkelerini hatırlatıyor bana. Benzer şekilde, Çocuk’un bardağının dolu veya boş olduğunu değerlendirmeden önce bir bardağa sahip olduğu için şükran duyduğu sahne, stoik düşüncenin “bendeki bana yeter” ilkesiyle örtüşüyor. Bu noktada, kitabın yaşamı öğretmek için de öğrenmek için de anlamlı ve özenli bir rehber olduğunu söylemem gerek. Uzun lafın kısası, sanırım ben o gün çocuklarıma bir şeyler öğretmek için okumaya başladığım bu kitabın öğrencisiydim aynı zamanda. Sınıfımızın girişinde asılı duran kural panosunun üç ilkesi “Take care of yourself, take care of the others, take care of the environment.” yani, “Kendini önemse, başkalarını önemse, çevreyi önemse.” hikâyede zaman zaman karşımıza çıktığında çocuklardan önce benim gözlerimin parlayışının başka bir açıklaması olamaz.

Ön sözünde yazar, "I think the book is for everyone whether you are 8 or 80." diyerek çocuk edebiyatına ait bu güzel eseri, yetişkinlere "Geçmişteki o küçük çocuk senden başkası değildi. Hâlâ aynı kişisin, bu yaşında bile..." der gibi, bir armağan olarak sunuyor. Bibliyoterapide rahatlıkla kullanılabilecek nitelikteki bu kitap, fırtınaların şiddetinden, hayatın yoğunluğundan, yolların taşlarından yorulup eve dönmek yetmediğinde sizi bir yuvanın şefkati ve güveniyle içine çekebilir, hayatınızın rahatsız edici konularını tam bedeninize göre tasarlanmış bir sandalye rahatlığına dönüştürebilir. Biraz dinlenmek, durulmak istediğinizde kendinizi akışına bırakacağınız nehriniz bu kitap olabilir. Nehir bizi mutlaka yuvamıza vardırır.

Ben yalnızca kitaptan bahsettim fakat girişte Oscar ödüllü olarak söz ettiğim 30 dakikalık kısa filmi de kitapla eşit derecede muazzam. Karlı sahnelerde geçen bu animasyonda, kışın soğuşunu değil, bir şöminenin sıcaklığını hissedeceğinize eminim.

Dilerim kitabı okumadıysanız okuma isteği, animasyonu izlemediyseniz de izleme isteği yaratmışımdır sizlerde. Çoktan okumuş, izlemişseniz de beraber tekrar bakabilmişiz ve göremediklerimizi görme şansı bulmuşuzdur. Edebiyatla ve sağlıcakla kalın...

Dipnot: Yazar eserinde sayfa numarası kullanmama kararı aldığı için yapılan direkt alıntılarda sayfa numarası belirtilememiştir.

Referanslar:

- Mackesy, C. (2022). Çocuk, Köstebek, Tilki ve At. Mundi Kitap.
- Mackesy, C. The Boy, the Mole, the Fox and the Horse. 2022. <https://www.imdb.com/title/tt22667880/>
- Mackesy, C. (2019). The Boy, the Mole, the Fox and the Horse. Penguin Random House UK.

Sapir-Whorf'tan Sinemaya: Denis Villeneuve'nin “Geliş” Filmindeki Sapir-Whorf Hipotezi Rüzgârı

Yazar: Nursena Özivgen

Başka bir dili konuşuyor olsaydınız düşüncelerinizin ne derecede değişeceğini hiç düşündünüz mü? Bu yazıyı Türkçe olarak değil de başka bir dilde okuduğunuzu hayal edin, metni algılama şekliniz ne derecede etkilenirdi?

Dil bilimci olan Edward Sapir ve Benjamin Lee Whorf da aynı şeyi merak etmiş olsa gerek ki dilsel görelilik olarak da bilinen hipotezi ortaya atmışlardır. Bu hipotez genel olarak, insanların konuştuğu dillerin kendilerine özgü dünya görüşleri olduğunu ve dolayısıyla konuşulan dilin, kişinin bilişsel süreçlerini etkilediğini savunur. Dolayısıyla düşünce yapısı ile dil arasındaki ilişkiyi etkileyen çeşitli faktörlerin olduğu görülür. Örneğin, Türkçede aile bağlarını ifade eden dayı, amca, hala, teyze gibi çeşitli kelimeler bulunurken İngilizcede bu sıfatları baba ya da anne tarafından akrabalık ilişkilerini gözetmeksizin “aunt” ve “uncle” kelimeleriyle aktarmak mümkündür.

Bu hipotezin kökenine baktığımızda psikolojiden etnolojiye, felsefeden sosyolojiye kadar birçok farklı alana uzandığını görürüz. Hâl böyle olunca, birçok farklı düşünürün bu konu hakkındaki fikirlerini görmek mümkün oluyor. Alman düşünür Humboldt'tan İsviçreli filozof Ferdinand de Saussure'e kadar uzanan düşünürlerin fikirlerinin etkileriyle bugünkü dilsel görelilik fikrinin ortaya çıktığını söyleyebiliriz.

Sapir-Whorf hipotezi güçlü etki ve zayıf etki olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Güçlü etkiye bakıldığında, düşünce yapısının konuşulan dilden tamamen etkilendiğinin savunulduğu görülmektedir. Fakat bu noktada önemli bir sorun ortaya çıkıyor. Bu fikir doğru kabul edildiğinde bilişsel süreci etkileyen diğer faktörleri yok saymış oluyoruz, dolayısıyla objektif bir dünyanın varlığı sorgulanabilir hâle geliyor. Öte yandan zayıf etkiye baktığımızda, bilişsel sürecin konuşulan dilden hatırı sayılır ölçüde etkilendiği fakat bu süreci etkileyen tek faktör olmadığı kabul ediliyor. Daha uygulanabilir olan bu fikir güçlü etkinin ortaya çıkardığı sorunu da büyük ölçüde ortadan kaldırıyor gibi görünüyor.

Bu alanda yapılan birçok araştırma ve deney bu hipotezin büyük ölçüde doğru olduğunu gösterse de bu fikir bir bilimsel gerçekten ziyade hipotez olarak karşımıza çıkmaktadır.

Jonathan Winawer, Nathan Witthoft, Michael C. Frank, Lisa Wu, Alex R. Wade ve Lera Boroditsky tarafından yayınlanan makalede, İngilizce ve Rusça konuşan bireylerin renkleri algılayış biçiminin farklı olduğu aktarılıyor. Bu makaleye göre, İngilizce konuşan bireylerin açık ve kapalı mavi için belirli bir ayırma bulduğu görülürken de Rusça konuşan bireylerin açık mavi (goluboy) ve kapalı mavi (siniy) için farklı kelimeleri kullandığı, dolayısıyla bu renklere zorunlu bir ayırım getirdiklerini görüyoruz. Genellikle bu ayırımın Rus çocukları tarafından erken yaşlarda öğrenildiği de görülmektedir.

Denis Villeneuve'ün yönettiği *Geliş* filmi bu hipotezi merkezine alarak, bu fikrin insan yaşamını önemli ölçülerde etkilediğini gözler önüne seriyor. Film, bir dil bilimci olan Louise Banks'in dünyaya iniş yapan dünya dışı varlıklarla iletişim kurmaya çalışmasını konu alıyor. Bu varlıkların dünyaya inme amaçlarını anlayabilmek için kullandıkları dili analiz etmesiyle Dr. Louise Banks'in dünyayı algılayış biçimi değişir. Adlarını yedi tane ayakları olmasından alan heptapodların dilinin, insan dillerinin aksine doğrusal olmayıp dairesel olması, bu dili analiz eden Dr. Louise Banks'in zamanı algılayış biçiminin değişmesiyle söz konusu hipotezin etkisini gözler önüne seriyor. Filmin sonunda, zamanı algılayış biçiminin doğrusal bir biçimden dairesel bir biçime dönüşmesiyle Louise'in artık geleceği görebildiğini görüyoruz.

Konusunun yanı sıra, dil ve çevirinin insan yaşamına, algısına ve iletişimine etkisine dair birçok sembol filmin dokusuna işlenmiş olarak karşımıza çıkıyor. İlk olarak, heptapod dili doğrusal olmayan yapısıyla iletişimin dönüşümsel gücünü temsil ettiği söylenebilir. Dairesel bir yapıya sahip olan heptapod dili, iletişimin çeviri çalışmaları için önemini vurguluyor olabilirken aynı zamanda kültürleri birleştiren bir köprü görevi gördüğünü temsil ediyor gibi görünüyor. Örneğin, Dr. Banks ve uzaylı varlığın birlikte bu dairesel dili yazdıkları sahne, çeviri, dil ve iletişimin birleştirici gücünün altını çizmekle kalmayıp iletişim ve çeviri çalışmalarında birlikte hareket etmenin önemini vurgulayarak insanlığa önemli bir mesaj verme görevi görüyor olabilir. Ayrıca, uzay gemisinin içindeki cam bariyerin, iletişim ve çeviri süreçlerindeki zorlukları sembolize ettiği de söylenebilir. Dolayısıyla, heptapodları insanlardan ayıran bu cam bariyerin, doğru yönetilmeden aşılamayacak iletişim ve çeviri süreçlerinin simgesi hâline gelmiş olması mümkündür. Bu doğrultuda, Dr. Banks'in uzaylıların dilini çevirme çabaları ve cam bariyerin diğer tarafına geçişi daha derin bir anlam kazanıyor. Ayrıca, cam bariyerin diğer tarafına geçmesi, Dr. Banks'in, Sapir-Whorf hipotezine bağlı olarak, dünyayı artık doğrusal bir biçimde algılamadığını, dolayısıyla da uzaylılarla arasındaki farklılıkların giderek azaldığını ima ettiği söylenebilir. Öte yandan, Dr. Banks'in öngörülerini, uzaylı dilini anlamaya başlamasından kaynaklandığı için bu öngörüler Sapir-Whorf hipotezinin açık bir simgesi hline geliyor da olabilir.

Geliş, filmi daha iyi anlamamıza yardımcı olan ve filmin genel havasına katkıda bulunan imgeler yönünden de oldukça zengindir. Örneğin, filmde birçok kez gördüğümüz sisli hava, filme gizemli bir hava katmakla kalmayıp filmin sonuna yaklaştıkça azalır. Dolayısıyla çeviri çalışmalarının kültürler arası "gizemi" çözmedeki önemli rolüne vurgu yapılmış olması mümkündür. Benzer bir şekilde, dünya liderlerinin uzaylılara verdiği çeşitli tepkiler, kültürlerarası iletişimin zorluklarını simgeliyor olabilirken çeviri süreçlerinin önemini ve Sapir-Whorf hipotezini vurguluyor gibi gözüküyor.

Ek olarak, filmin karmaşık yapısı sebebiyle uzaylı dilini çevirme çabasının, kültürel zorlukların üzerinden gelmenin önemini vurgulayan bir metafor olarak algılanması da muhtemeldir. Film, tüm bu elementler vasıtasıyla çeşitli seviyelerde dil, iletişim ve çeviri çalışmalarının önemine dikkat çekerken Sapir-Whorf hipotezinin altını çizmekten geri kalmaz.

Özetle, *Geliş* filmi, dil ve iletişimin insan yaşamına etkisi, çeviri çalışmalarının karmaşıklığı, farklı bakış açılarını takdir etmek gibi konulara değinerek bu hipotezin önemini vurgulayan emsalsiz bir yapıt olarak karşımıza çıkıyor. Filmin verdiği mesajlar zengin imgeler, semboller ve metaforlar aracılığıyla daha da derin bir seviyeye ulaşıyor. Çeviri süreçlerindeki kültürel engelleri aşmada büyük katkısı olan Sapir-Whorf hipotezini vurgularken bu süreçlerin özü seyirciye Denis Villeneuve ustalığıyla aktarılıyor. Seyirciye de bu eseri takdir etmek kalıyor.

Referanslar:

- Green, R. (2023, August 27). The Sapir-Whorf Hypothesis: How Language Influences How We Express Ourselves. Verywell Mind. <https://www.verywellmind.com/the-sapir-whorf-hypothesis-7565585>
- Kay, P., & Kempton, W. (1984). What Is the Sapir-Whorf Hypothesis? *American Anthropologist*, 86(1), 65–79. <http://www.jstor.org/stable/679389>
- Winawer, J., Witthoft, N., Frank, M. C., Wu, L., Wade, A. R., & Boroditsky, L. (2007). Russian blues reveal effects of language on color discrimination. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 104(19), 7780–7785. <https://doi.org/10.1073/pnas.0701644104>

Görsel Referanslar:

- <https://boxofficeturkiye.com/film/gelis--2013318/foto-galeri>
- <https://boxofficeturkiye.com/film/gelis--2013318/foto-galeri>

Çeviriye Farklı Bir Bakış ya da Babil'de Çevirmen Olmak

Yazar: Batuhan Kalınbacak

"İletişim, anlaşmazlıklar üzerine bir uzlaşdır."

Yazıma başlarken ilk çıkış noktam üniversitenin son yıllarında aklıma gelen bu söz oldu. Tartışmaya oldukça açık olan bu söz, kesin bir aydınlanmaya yol açmaktan öte birçok soru işareti yarattı. Yazıyı yazarken de bu sözün üzerinden ilerleyerek sorular sormaya çalıştım. Hayatımız boyunca çeviri her zaman karşımıza çıkar ve farkında bile olmadan zihin dünyamıza dokunur.

Çocukluğumuzda severek okuduğumuz birçok masal ya da dinlediğimiz efsaneler hep birer çeviriye dayanır ve bizlere, dil dünyası bize benzer kişiler tarafından kazandırılmıştır. Küçük yaşlardan itibaren duyduklarımız, zihnimizde bir dünya oluşturur ve o dünyanın hayali pek çok düşünceye kapı açar. Ancak, aynı dil dünyasından gelsek konuşsak bile dilin yansımaları her birimizde farklı yerlere dokunur.

Söylediklerimizin ve yazdıklarımızın birbirimizle aynı olması, bizi aynı dili konuşuyor yapsa da aynı şeyi ifade ettiğimiz anlamına gelmez. Dilin ortaya çıkışıyla ilgili efsaneler de biraz buna değinir aslında.

Dil bilimciler veya her birimiz için büyük bir gizem ve yüzlerce teori taşıyan dilin ortaya çıkışından Babil Kulesi efsanesinde şöyle bahsedilir: Refah ve zenginlik içindeki Babil halkı, yaratıcıya ulaşmak için çok büyük ve uzun bir kule yapmaya karar verir ve işe koyulurlar. Ancak bir gün öyle bir şey olur ki Tanrı'ya kule yaparak ulaşmaya çalışan Babil Halkı, Tanrı tarafından cezalandırılır ve hepsi birbirinin anlayamadığı şekilde farklı bir dil konuşmaya başlar. Dün birbirleriyle sırlarını paylaşanlar artık birbirini anlayamaz hâle gelmiştir.

İşte bu efsaneyi dinlerken tam şu soruları sorabiliriz: Birbirimizi bu kadar yakın tanıyorken birden farklı bir dil konuşmaya başlamak bizi birbirimizden uzaklaştırır mı? Bence bu sorunun cevabı için hayatınızda daha önceden çok önemli bir yere sahip olan ama şu an yollarınızın ayrıldığı kişileri düşünebilirsiniz. Hatta bu durumun aynı dili konuşurken yaşadığını da kendinize hatırlatabilirsiniz.

Bir diğer önemli soru ise şu: Babil'in ilk çevirmeni kimdi? Böyle bir ortamda kim kendini ortaya atıp bu sorumluluğu üstlendi? Hatta bu lanetin Tanrı'dan geldiğini kabul edersek, bu lanete ilk kim meydan okudu? Ya da bu karşı koyma aslında Tanrı'ya karşı başka bir Babil Kulesi girişimi miydi?

Şimdi bu soruları bir efsaneden alıp farklı bir duruma karşı soralım. Biz bir şey söylediğimizde, söylediklerimizin anlamları üzerinde de hâkim olabilir miyiz?

Bu soruya bir cevap vermek gerekirse muhtemelen cevabımız hayır olur. Çünkü bir kez sözlü ya da yazılı olarak ortaya koyulan mesajın anlamlandırılmasını, tamamen karşı tarafın yorumuna bırakırız.

Ben bu soruyu ilk kez duyduğumda, geçmişte yaşadığım anlaşmazlıklar gözümde canlanmış ve bir anda anlaşılmanın ne denli zor olduğunu fark etmiştim. Bunun nedeni ise konuşmamızla birlikte, kendi içimizde kurguladığımız anlam üzerindeki tüm otoritemizi kaybetmemiz. Muhabatımız, bizden, kendisine ulaşan mesajlar doğrultusunda, kendi yaşam tecrübesi ve birikimiyle onu yeniden anlamlandırarak ve şekillendirecektir.

Peki, durumun böyle olduğunu kabul edersek, çevirmen kimdir ve böyle bir kabul altında ne yapabilir?

Kesin bir cevap veremeyiz ama şunları söyleyebiliriz: İletilmek istenen mesajları ne şekilde ortaya koyarsak koyalım muhatabımızın zihninde her biri farklı şekillerde anlam bulacaktır. Örneğin, “ev” kelimesi sözlükteki tanımıyla bizlere uzlaşmak adına bir anlam sağlar, ancak “ev” kelimesinin anlamlandırılması her bir zihinde farklı şekilde olacaktır. Bu nedenle, uzlaşabilir olduğumuzu kabul edebiliriz ancak uzlaşıyor olmamız bizim tam olarak anlaşabiliyor olduğumuzu gösterir mi, tartışılır.

Referanslar:

- https://www.youtube.com/watch?v=putUbVM0it4&ab_channel=OMNIBUS

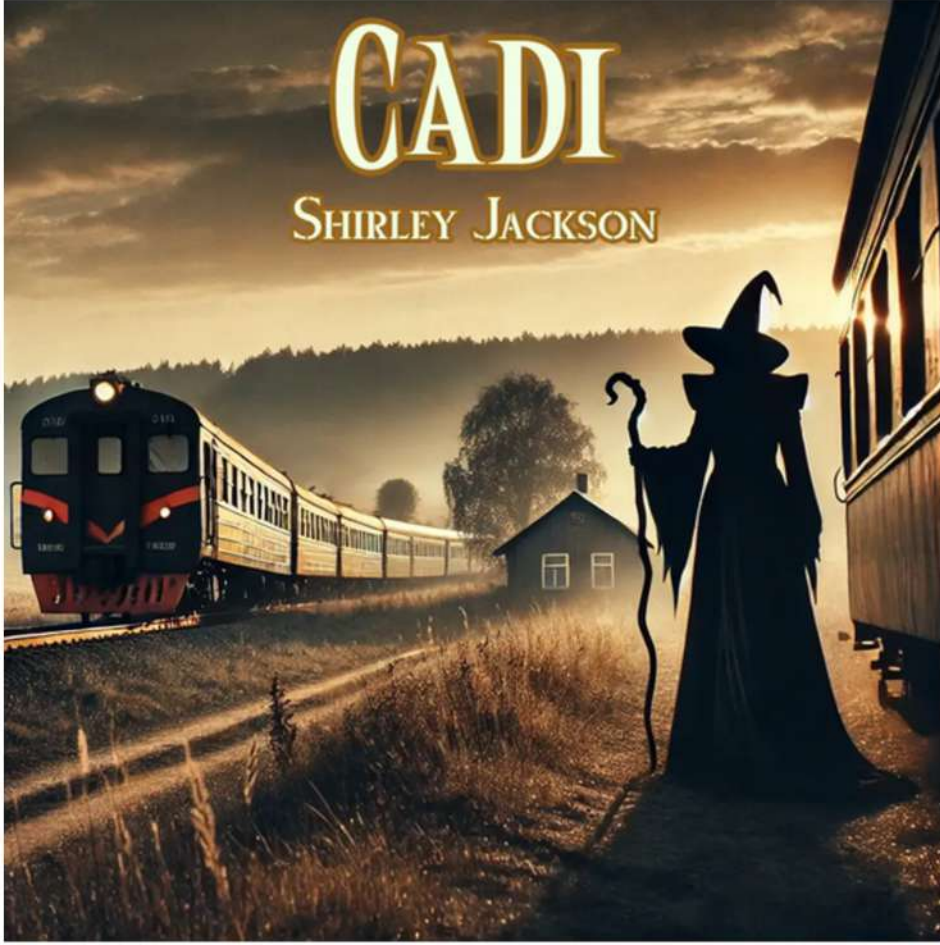
Görsel Referanslar:

- https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/fc/Pieter_Bruegel_the_Elder__The_Tower_of_Babel_%28Vienna%29__Google_Art_Project__edited.jpg/1200pxPieter_Bruegel_the_Elder__The_Tower_of_Babel_%28Vienna%29__Google_Art_Project_-_edited.jpg

Cadı Shirley Jackson

Yazar: Ergün Öncel

Tren neredeyse bomboştu ve küçük çocuk koltuğa tamamen yayılmış oturuyordu. Annesi ise bir elinde bir dilim kızarmış ekmek, diğerinde ise çingiraklı bir bebek tutan kızıyla beraber tam karşısındaki koltukta oturuyordu. Annesi, kız kardeşi doğrulup etrafına bakabilsin diye kemerini bağlamıştı ve ne zaman hafif hafif yana doğru kaymaya başlasa, kemer onu tutuyor ve annesi bakıp onu tekrar doğrultana kadar olduğu halde tutuyordu. Küçük çocuk pencereden dışarıyı izleyip kurabiye yiyordu, annesi ise sessizce kitap okuyor, kafasını kaldırmadan küçük çocuğun sorularını yanıtlıyordu.

Küçük çocuk, "Nehirdeyiz..." dedi. "Bu bir nehir ve biz onun üzerindeyiz."

"İyiymiş," dedi annesi.

Küçük çocuk kendi kendine, "Nehrin üzerindeki köprüdeyiz," dedi.

Trendeki diğer yolcular ise diğer uca doğru oturuyorlardı. İçlerinden herhangi biri koridordan geçtiğinde, genç çocuk dönüp onları neşeli bir "Merhaba" ile selamlıyordu. Buna cevaben yabancılar da genelde "Merhaba" diye karşılık veriyor ve ara sıra çocuğun tren yolculuğundan keyif alıp almadığını sorup ne kadar hoş bir "delikanlı" olduğunu söylüyordu. Bu sözler küçük çocuğu rahatsız ediyordu ve her seferinde sinirlenerek pencereye dönüyordu.

"Aa, bir inek..." diyordu; ya da içini çekerek, "Daha ne kadar gitmemiz gerekiyor?" diye soruyordu.

Annesi de her seferinde, "Çok bir şey kalmadı..." diyordu.

Annesi tarafından sürekli doğrultulan ve sessizce elindeki çingiraklı bebekle ve kızarmış ekmeğiyle oyalanan küçük kız, yanlışlıkla yana çok fazla eğildi ve bir anda kafasını çarptı. Ağlamaya başladı ve bir dakika boyunca annesinin koltuğunun çevresinde gürültü ve hengâme oldu. Küçük çocuk ise koltuğundan kalktı, koridor boyunca hızla gelip kız kardeşinin ayaklarını gıdıklayıp ağlamaması için yalvardı. Sonunda kız güldü ve kızarmış ekmeğinin tadını çıkarmaya devam etti. Küçük çocuk ise penceresine dönmeden evvel annesinin verdiği lolipopla ödüllendirildi.

Bir dakika sonra annesine “Bir cadı gördüm...” dedi. “...dışarıda büyük, yaşlı, çirkin, yaşlı, kötü, yaşlı bir cadı vardı.”

“İyiymiş,” dedi annesi.

“Büyük, yaşlı, çirkin bir cadıydı ve ben ona gitmesini söyledim ve o da gitti...” diye devam etti küçük çocuk kendi kendine sessizce söylenerek, “...geldi ve dedi ki, ‘Seni yiyeceğim...’ ve ben de “Hayır, yiyemezsin...” dedim ve onu, yani o kötü, yaşlı cadıyı kovdum.

Konuşmayı bıraktı ve trenin dış kapısı açılıp bir adam içeri girdiğinde tekrar başını kaldırdı. Beyaz saçları ve hoş yüzüyle yaşlı bir adamdı giren. Mavi takım elbisesinde, uzun bir tren yolculuğunun olmazsa olmazı olan hafif kırışıklıklar vardı. Elinde bir puro vardı ve küçük çocuk “Merhaba” dediğinde, adam puroyla onu işaret edip “Sana da merhaba evlat” dedi. Küçük çocuğun koltuğunun hemen yanında durdu ve arkaya yaslanıp yukarıya bakmak için boynunu uzatan küçük çocuğa şöyle baktı.

“Pencerede neye bakıyorsun?” diye sordu.

Küçük çocuk hemen, “Cadılar...” dedi. “...kötü, yaşlı, alçak cadılar.”

“Anladım...” dedi adam. “...çok var mıydı bari?”

Küçük çocuk, “Babam da puro içer.” dedi.

Adam, “Bütün adamlar puro içer...” dedi. “...bir gün sen de içeceksin.”

“Ben zaten adamım,” dedi çocuk.

“Kaç yaşındasın ki?” diye sordu adam.

Küçük çocuk ona sürekli sorulup duran bu soru karşısında adama bir dakika kadar şüpheyle baktı ve sonra, "Yirmi altı. Sekiz yüz kırk seksen," dedi.

Annesi başını kitaptan kaldırdı. "Dört," dedi, sonra küçük çocuğa sevgiyle gülümseyerek.

"Öyle mi?" dedi adam kibarca küçük çocuğa. O ise "Yirmi altı." deyip koridorun karşısındaki annesine başını salladı. "Senin annen mi?" diye sordu sonra adam.

Küçük çocuk bakmak için öne doğru eğildi ve sonra "Evet, annem," dedi. "Adın ne peki senin?" diye sordu adam.

Küçük çocuk yine şüpheyle baktı. "Bay Tanrı," dedi.

Küçük çocuğun annesi, "Johnny," diye düzeltti. Küçük çocukla göz göze gelip kaşlarını çattı ona.

Küçük çocuk adama, "Oradaki de kız kardeşim..." dedi. "...on iki buçuk yaşında."

"Kardeşini seviyor musun peki?" diye sordu adam. Küçük çocuk yine adama baktı ve adam koltuğundan kalkıp küçük çocuğun yanına oturdu. "Dinle..." dedi adam, "...sana küçük kız kardeşimden bahsedeyim mi?"

Adam, küçük oğlunun yanına oturduğunda endişeyle başını kaldıran anne, bu sorudan sonra gönül rahatlığıyla kitabına geri döndü.

Küçük çocuk, "Bana kız kardeşinden bahsetsene..." dedi. "...O da mı bir cadıydı?"

"Belki de..." dedi adam.

Küçük çocuk kıkır kıkır güldü ve adam da arkasına yaslanıp purosunu tüttürdü.

"Bir zamanlar..." diye başladı, "...benim de seninki gibi küçük bir kız kardeşim vardı." Küçük çocuk başını kaldırıp adama baktı ve her kelimesinde başını salladı. "Kız kardeşim var ya..." diye devam etti adam, "...o kadar güzel ve hoştu ki, onu dünyadaki her şeyden daha çok sevmiştim. Peki, sana ne yaptığımı anlatayım mı?"

Küçük çocuk daha da hararetli bir şekilde başını salladı ve annesi de gözlerini kitabından kaldırıp gülümseyerek kulağını onlara verdi.

Adam, "Ona bir sallanan at, bir oyuncak bebek ve bir milyon tane lolipop aldım..." dedi, "...sonra onu elime aldım ve ellerimi boynuna dolayıp onu çimdikledim, ölene kadar hem de."

Küçük çocuğun nefesi kesildi ve annesinin bakışları adama yöneldi. Yüzündeki gülümseme solmuştu adeta. Annesi tam ağzını açmış bir şey diyecekti ki adam kelamına devam ederken tekrar sustu. "Ve sonra kafasını kestim ve elime aldım..."

"Onu parçalara mı ayırdın yani?" diye sordu küçük çocuk nefes nefese.

Adam, "Kafasını, ellerini, ayaklarını, saçını ve burnunu kestim, ona sopayla vurdum ve onu öldürdüm," dedi.

Anne, "Dur bir saniye..." dedi ama tam o sırada bebek yine yana doğru düştü ve anne onu tekrar kucağına aldığı anda adam çoktan lafına devam ediyordu bile.

"Ve onun kafasını tuttum ve saçını çektim ve..."

“Küçük kız kardeşinin mi yani?” diye sordu küçük çocuk hevesle.

Adam net bir tavırla, “Aynen, ta kendisini...” dedi. “...kafasını bir ayıyla birlikte kafese koydum ve ayı, tek bir parçası kalmayana kadar yedi onu.”

“Kafasını tamamen yedi mi yani?” diye sordu küçük çocuk.

Anne kitabını bıraktı ve yanlarına geldi. Adamın yanında durup, “Ne yaptığını sanıyorsun sen?” dedi. Adam ona kibarca bakarken annesi, “Defol git buradan,” dedi.

“Seni korkuttum mu?” diye sordu adam. Küçük çocuğa baktı ve onu dirseğiyle dürttü, o da küçük çocuk da güldü sonra. Küçük çocuk annesine, “Bu adam küçük kız kardeşini kesmiş,” dedi.

Annesi adama, “Şu anda hemen kondüktörü çağırabilirim,” dedi.

Küçük çocuk, “Kondüktör annemi yiyecek...” dedi. “...kafasını keseceğiz onun.”

Adam, “...ve küçük kız kardeşinin kafasını da” diye ekledi. Sonra ayağa kalktı ve annesi, onun koltuktan kalkabilmesi için geri çekildi. “Bir daha bu trene sakın binme,” dedi.

Küçük çocuk adama “Annem seni yiyecek” dedi.

Adam güldü, o gülünce küçük çocuk da güldü, sonra adam anneye “Kusura bakmayın...” deyip trenden indi.

Kapı arkasından kapanınca küçük çocuk, “Bu eski trende daha ne kadar kalmamız gerekecek?” diye sordu.

Anne, “Çok bir şey kalmadı,” dedi. Bir şey söylemek istercesine küçük çocuğa baktı ve sonra, “Sen kıpırdamadan otur ve uslu bir çocuk ol. Böylelikle bir lolipop daha kapabilirsin benden.”

Küçük çocuk hevesle yerine oturdu ve annesinin peşinden koltuğuna geri döndü. Annesi de cüzdanındaki poşetten bir lolipop çıkarıp ona verdi. “Ne diyorduk?” diye sordu sonra.

“Teşekkür ederim” dedi küçük çocuk. “Bu adam gerçekten küçük kız kardeşini parçalara mı ayırmış?”

Annesi, “Laf olsun diye dalga geçiyordu...” dedi ve hemen ekledi, “...sadece dalga geçiyordu yani.”

“Muhtemelen...” dedi küçük çocuk. Lolipopuyla kendi koltuğuna geri döndü ve yeniden pencereden dışarı bakmak üzere yerleşti. “...muhtemelen bir cadıydı.”

SON

Referanslar

- Jackson, S. (n.d.). *The Witch*. Retrieved December 15, 2024, from <https://cpb-ca-c1.wpmucdn.com/myriverside.sd43.bc.ca/dist/5/342/files/2014/02/The-Witch-Shirley-Jackson-22gzalp.pdf>

Çeviri Proje Yöneticisi: Çeviride Yolbul*

Yazar: Nurselin Çelik

Çeviri sürecine başlamak, arabayla bir yolculuğa çıkmaya benzer. Yola çıkmadan önce, nereye gitmek istediğiniz ve hangi yolu kullanacağınız bellidir. Ancak, bu yolculukta her şey planlandığı gibi gitmeyebilir. Arabanızın performansı, yolda karşılaşılabilecek engeller, hava durumu ve yol durumu gibi faktörler, varış sürenizi ve hatta hedefinizi etkileyebilir. Bir çeviri projesinde kaynak metin başlangıç noktanız, hedef dildeki çeviri ise varış noktanızdır. Araba yolculuğunda olduğu gibi, çeviri sürecinde de rotayı belirlemek oldukça önemlidir. İşte bu noktada navigasyon cihazı (TDK'ye göre yolbul) devreye girer. Çeviri sürecinde çevirmenler kendi başlarına yola çıkabilir ve birçok başarılı çevirmen tek başına projeleri tamamlayabilir. Ancak, büyük bir çeviri işletmesinde, birçok çevirmen aynı anda çeşitli projeler üzerinde çalışır. Bu durumda, her çevirmenin kendi başına süreci yönetmesi, işin verimliliği ve düzeni açısından karmaşık olabilir. Şirketin yolbulu, çeviri proje yöneticisidir. Çeviri proje yöneticisi, çevirmenin hedefe doğru ilerlemesini sağlamak için yol gösterir. Hangi yolların açık olduğunu, hangi kavşakların risk taşıdığını ve en kısa sürede varış noktasına ulaşmanın yollarını bilir. Çeviri proje yöneticisi, çevirmenin işini kolaylaştırır, gerektiğinde ona alternatif rotalar önerir ve süreç boyunca rehberlik eder.

***Yolbul:** Bir noktadan başka bir noktaya gitmek için en elverişli yolu tayin etme ve planlanan rota üzerinde yolculuğu gerçekleştirme; navigasyon (TDK).

Çeviri Proje Yöneticisi Kimdir?

Çeviri proje yöneticisi, bir proje üzerinde çalışacak çeviri ekibini ve çeviri sürecindeki koordinasyonu yöneten bir profesyoneldir. Proje yöneticisi, çeviri, düzeltme, alt yazı gibi farklı türlerdeki projeleri yönetir. Çeviri işlemlerini kendisi yapmaz ancak, projeleri baştan sona yönetir. Genellikle çeviri işletmelerinde çalışır. Sorumlulukları arasında, müşteriden gelen içerikleri analiz etmek, maliyeti hesaplamak, projeleri uygun çevirmenlere atamak ve nihai teslimatı hazırlamak yer alır. Ayrıca zamanla, müşteriler ve çevirmenlerle sağlam ilişkiler kurmaktan sorumludur.

Çeviri Proje Yöneticisinin Görevleri Nelerdir?

Çeviri proje yöneticisinin görevleri çeşitli ve kapsamlıdır. Çeviri sürecini başından sonuna kadar koordine etmekten sorumludur. Bu, çeviri ekibini yönetmeyi, görevlerin zamanında tamamlanmasını sağlamayı ve kalite standartlarının karşılandığından emin olmayı içerir. Ayrıca, bir çeviri proje yöneticisi, çeviri süreci boyunca iletişimi sürdürmekten ve gerektiğinde müşterilerle veya diğer paydaşlarla etkileşimde bulunmaktan sorumludur. Diğer önemli görevleri arasında etkili kaynak yönetimi, çeviri belleklerinin ve terminoloji veri tabanlarının kullanımının denetlenmesi, projenin bütçe ve zaman çizelgesi kısıtlamaları dahilinde kalmasının sağlanması yer alır. Proje yöneticisi ayrıca ortaya çıkan sorunları veya engelleri çözmeli, ekibi motive etmeli ve performanslarını izlemelidir.

Yetkin Çeviri Ekibi Oluşturma:

Çeviri işletmelerin temel yapı taşları çevirmenlerdir. İşletmeler, metinleri bir dilden diğerine aktararak çeviri hizmeti sunar. Dolayısıyla, işletmenin kalitesi ve başarısı büyük ölçüde çevirmenlerin yetenekleri, deneyimi ve uzmanlığına bağlıdır. Yetkin çevirmenler, editörler ve düzeltmenlerden oluşan bir ekip oluşturmak proje yöneticisinin sorumluluğundadır. Her çevirmenin kendi uzmanlık alanı vardır. Bir proje yöneticisi bu uzmanlık alanlarını doğru bir şekilde belirlemeli ve çevirmenlere becerilerine göre görev dağılımı yapmalıdır. Ayrıca, etkili bir şekilde iş birliği yapabilecek bireylerden oluşan ekipler kurmaları gerekir. Bir proje yöneticisinin doğru işleri doğru çevirmenlerle eşleştirmesi ve ekibin işi verimli bir şekilde tamamlamak için gerekli uzmanlığa sahip olmasını sağlaması çok önemlidir.

Ana İrtibat Noktası Olma:

Proje yöneticisi, müşteri ile çeviri ekibi arasında birincil irtibat noktası olarak görev yapar. Müşteri taleplerini çeviri ekibine ileterek ve ekip tarafından müşteriye iletilen sorunları ele alarak iletişimi kolaylaştırır.

Tercihlerin ve Özel Gereksinimlerin Belirlenmesi:

Yetkin bir proje yöneticisi, müşterinin dil tercihlerini ve özel gereksinimlerini iyice anlar. Bu anlayışı, müşterinin beklentileriyle uyumlu bir çeviri ekibi kurmak için kullanır ve proje başlamadan önce ekip üyelerinin gerekli eğitimi almasını sağlar.

Çeviri Proje Yöneticisi Hangi Becerilere Sahip Olmalıdır?

Çeviri proje yöneticisinin başarılı olması için çeşitli becerilere sahip olması gerekir. İşte sahip olması gereken temel becerilerin bir listesi:

Akademik Geçmiş:

Bir proje yöneticisinin mütercim tercümanlık, çeviribilim, dil bilim gibi alanlarda bir dereceye sahip olması önemlidir. Bir çeviri projesinde, çevirmenler metin içinde sorunlarla karşılaşabilir ve danışacak birine ihtiyaç duyabilirler. Bu gibi durumlarda, bir çeviri proje yöneticisinin akademik geçmişi çevirmenlere yol göstermeye ve çevirideki nüansları anlamaya yardımcı olabilir.

İletişim Becerileri:

Etkili iletişim çok önemlidir. Fikirleri müşterilere, çevirmenlere ve diğer ekip üyelerine net bir şekilde ifade edebilmelidir. Güçlü iletişim, çatışmaları çözmek ve yapıcı geri bildirim sağlamak için de gereklidir.

Problem Çözme ve Detay Odaklılık:

Bir proje yöneticisi sorun çözme konusunda yetenekli olmalı ve ayrıntılara karşı keskin bir bakış açısına sahip olmalıdır. Bu, özellikle çevirmenler belirli terimler veya çeviri teknikleriyle ilgili zorluklarla karşılaştığında önemlidir.

Teknolojik Bilgi:

Smartcat, Trados ve MemoQ gibi çeviri teknolojilerine aşina olmak kritik önem taşır. Bu bilgi, projelerin verimli bir şekilde yönetilmesine yardımcı olur. Ayrıca, belge işleme için OCR ve DTP araçlarını anlamak son derece faydalı olabilir.

Çoklu Proje Yönetimi:

Bu rolde aynı anda birden fazla projeyi yönetmek yaygındır. Güçlü organizasyon becerileri ve baskı altında sakin kalabilme yeteneği şarttır. Etkili zaman yönetimi, her projenin hak ettiği ilgiyi görmesini sağlar.

Uzmanlık ve Genel Bilgi:

Hukuk, pazarlama, sağlık, edebiyat veya çeşitli alanlarda sağlam bir anlayışa sahip olmak önemlidir. Bu, proje yöneticisinin uzman çevirmenlerle çalışmasına ve projelerin doğru kişiler tarafından ele alınmasına olanak tanır.

Raporlama ve Geri Bildirim Becerileri:

Üst yönetime düzenli güncellemeler yapmak için bir parçasıdır. Bu, rapor oluşturma ve ekibe etkili geri bildirim verme konusunda yeterlilik gerektirir.

Ekip Çalışması:

Çeviri, iş birliği içerdiğinden çevirmenler, editörler ve diğer ekip üyeleriyle etkili bir şekilde çalışmak çok önemlidir. Bir takım oyuncusu olmak, yüksek kaliteli sonuçlar elde etmenin anahtarıdır.

Bu becerilere sahip bir çeviri proje yöneticisi, projeleri verimli bir şekilde yönetebilir ve mükemmel sonuçlar elde edebilir.

Referanslar:

- Bertelli, Natalia. "5 Essential Qualities of a Successful Translation Project Manager." LinkedIn, 20 Oct. 2023, www.linkedin.com/pulse/5-essential-qualities-successful-translation-project-manager-natalia/.
- Filipe, Nuno. "How to Become a Translation Project Manager (Step by Step)." Translation and Interpreting, 20 May 2020, <https://translationandinterpreting.com/how-to-become-a-translation-project-manager/>.
- Lawlor, Annette. "Why We Came up with the Concept of 'Seller Incubation.'" Lion People Global, 16 Jan. 2023, <https://lionpeopleglobal.com/how-to-become-a-translation-project-manager/>.
- "Roles and Responsibilities of a Translation Project Manager." Pepper Content, www.peppercontent.io/blog/translation-project-manager-the-roles-and-responsibilities/.
- Tercüme, Dijital. "Dijital TERCÜME Blog." Çeviri Proje Yöneticisi: Çeviride Kilit Rol - Dijital Tercüme Blog, [https://www.dijitaltercume.com/blog/ceviri-proje-yoneticisi-ceviride-kilit-rol/#:~:text=%C3%87eviri%20projeleri%20y%C3%B6neticisi%2C%20genel%20olarak,m%C3%BC%C5%9Fteriye%20iletin%20ki%C5%9Fi%20olarak%20tan%C4%B1mlanabilir](https://www.dijitaltercume.com/blog/ceviri-proje-yoneticisi-ceviride-kilit-rol/#:~:text=%C3%87eviri%20projeleri%20y%C3%B6neticisi%2C%20genel%20olarak,m%C3%BC%C5%9Fteriye%20iletin%20ki%C5%9Fi%20olarak%20tan%C4%B1mlanabilir.).
- "Türk Dil Kurumu: Sözlük." TDK Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/>.

Görsel Referanslar:

- Copilot. Versiyon 1.0, OpenAI, Mayıs 2024. Uygulama.
- Copilot. Versiyon 1.0, OpenAI, Mayıs 2024. Uygulama. Düzenlenmiş versiyon, Canva, 18 Aralık 2024.
- DALL-E, OpenAI, Aralık 2024. Düzenlenmiş versiyon, Canva, 18 Aralık 2024.

Akademik Metinlerde Çeviri Üzerine

Yazar: Dilek Akpınar

Çeviri sektöründe profesyonel anlamda henüz yolun başındayım ancak akademik çeviri alanında bazı deneyimlerim oldu. Örneğin, eğitim hayatım boyunca yaptığım ödevlerin yanı sıra özel olarak aldığım işler de buna dahil olabilir ve bu işler, çevirideki vurgu noktalarına, çeviri disiplinine ait bana birçok şey kazandırdı. Ayrıca işimi daha zevkle yapmamı sağladı. Bu süreçte, metinlerde doğru anlamı aktarmanın ötesinde, kaynak metnin amacını koruyarak hedef kitleye ulaşmanın kritik bir öneme sahip olduğunu da kavradım. Çeviri sırasında vurgu noktalarını belirlemek, terminolojik hassasiyete dikkat etmek ve akademik bütünlüğü sağlamak gibi unsurlar, bu alanda başarılı olmanın anahtarlarından bazılarıdır. Şimdi ise akademik çeviri sürecinde odaklanılması önem arz eden noktaları ele alarak bilimsel metinlerin çevirisinde nelere dikkat edilmesi gerektiği ve bu süreci nasıl daha etkili bir şekilde yönetebileceğimiz sorularına yanıt arayacağım.

Akademik metin çevirileri, yıllardır üzerinde çalışmalar yürütülen bir alandır (Raff, 2014). Metinlerin üretilme kısmı, çok boyutlu ve karmaşık bir süreçtir. "Özellikle, makine çevirisinin gelişimiyle birlikte bazı gruplar, çeviri süreçlerinde karşılaşılan tüm sorunların makine çevirisiyle çözülebileceğini öngörmektedir." Aslında, makine çevirisinin dikkate değer birçok özelliği bulunmaktadır. Bu çerçevede ele alındığında akademik metinlerde somut ve yoruma dayalı olmayan yazılar mevcuttur. Bu yazılar, makineler tarafından daha kolay çevrilebilecek türdendir ancak insan çevirisinin katkıları ve gerekliliği de dikkat çekmektedir. Dolayısıyla, çeviri sadece kaynak metindeki sözcükleri düz bir şekilde aktarmak değil hedef dile ve kitleye uygun uyarlamalar yapmayı da içerir. Makine çevirisinin bazı sınırlamaları da ortaya çıkmaktadır. Öncelikle, akademik metinlerin nesnel olduğu genel bir kabuldür. Bu nedenle çevirilerinin de nesnel olması beklenmektedir. Ön yargı ve kişisel görüş içermeyen yazılar sunmalıdır.

Yazarların iddiaları desteklenmeli ve veriler kesin kanıtlara dayandırılmalıdır. Odak noktası ise mantıksal argümanları içermeye yöneliktir.

Bu bağlamda kullanılan dil kısa ve özdür. Bir konuyu uzatarak anlatmak yerine daha açık bir dille aktarmak akademik metin çevirilerinde hassas unsurlardan biridir.

Çevirmenler, aktarılmak istenen düşünceyi hedef kitlenin kolayca anlayabileceği şekilde açıklamaya çalışır. Hedef kitlede ise yaş, kültürel farklılıklar, eğitim düzeyi gibi dikkat edilmesi gereken bazı ölçütler bulunmaktadır. Örneğin, bir akademik metnin Batılı bir kitleye yönelik yapılan çevirisi, Doğu kültürlerine ait bir kitle için yapılan çeviriden farklı bir dil ve üslup gerektirebilir.

Ayrıca kültürel birikimler, metnin anlamını kavrama açısından büyük öneme sahiptir. Çevirmen için, belirli bir kültürel bölgeye özgü içeriği tercüme ederken kültürel nüansları göz önünde bulundurması önemlidir. Akademik metinlerde ise bu dikkat, metnin içeriği ve amacı doğrultusunda değişiklik gösterebilir. Mesela, bir edebiyat ya da tarih metninde kültürel bağlamın aktarılması büyük önem taşırken doğa bilimleri alanındaki bir metinde kültürel nüansların daha az önemi olabilir. Bu bağlamda, akademik metinlerin farklı disiplinlerine göre çeviri yaklaşımının şekillendirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, çevirmenin konuya hâkim olması veya gerekli araştırmaları yapması faydalı olacaktır. Kısacası, hitap edilen kitlenin özelliklerine göre çeviriler yapılmalıdır.

Farklı olarak terminoloji de belirleyici noktalardandır. Terminoloji, akademik metin çevirilerinde son derece önem arz eder. Genelde teknik bir dil kullanılır. Çevirmen, kaynak metindeki terminolojiyi dikkatlice analiz etmeli ve hedef dildeki uygun karşılıklarını belirlemelidir. Bu süreçte, sözlük anlamlarının yanı sıra terminolojinin spesifik kullanımlarına da dikkat edilmelidir. Sözcükleri incelerken hangi bağlamda kullanıldığına özen gösterilmesi, metnin anlamının bozulmaması için de önemli bir husustur. Akıcılığı bozmamak ve anlamı doğru yansıtabilmek için kelime tekrarlarından da kaçınılır. Sonuç olarak, akademik çevirilerde bağlam ve akıcılığın büyük bir önemi bulunmaktadır. Çünkü bu iki etmen, metnin doğru anlaşılmasını ve etkili iletişimi sağlar.

Akademik yazılar ve çeviriler, belirli bir yapıyı takip etmektedir. Giriş, literatür taraması, metodoloji, bulgular, tartışma ve sonuç gibi. Bu format, karmaşık fikirlerin düzenlenmesini ve aktarılmasını kolaylaştırır.

Bahsedilen formatta bulunan alıntılar ve referanslar aracılığıyla ise bilgi doğrulanmakta ve kaynak gösterilmektedir. Çeşitli alıntı stillerine uygun olarak kaynak gösterme zorunluluğu mevcuttur. Referans verirken en yaygın kullanılan stiller arasında APA, MLA ve Chicago bulunmaktadır, her bir stilin kendine özgü kuralları ve kullanım biçimleri vardır. Çevirmenler, belirtilen alıntıları ve referansları hedef dilin kurallarına uygun bir şekilde tercüme edip biçimlendirmelidir.

Noktalama işaretleri ve yazım kuralları da çeviride temel öneme sahiptir. İyi bir çeviri, sadece sözcükleri doğru tercüme etmekle kalmaz, aynı zamanda noktalama işaretlerini ve yazım kurallarını da hedef dile göre uyarlar. Ayrıca, bazı dillerde noktalama işaretleri veya yazım kuralları farklı anlamlar taşıyabilir ve bu da fazlasıyla dikkat gerektirir. Bundan dolayı, çevirmenin hedef dilin dil bilgisine hâkim olması da yararlı olacaktır.

Son olarak, bu yazımda bahsettiğim hususlara birkaç örnek vererek konunun daha iyi anlaşılmasını sağlayacağım. Örneğin, akademik metinlerde birçok anket ve ölçek ismi bulunmaktadır. Yapılması gereken anketi adlandıran kişiye veya araştırmaya ulaşmaktır. Daha önce yaptığım bir çeviri çalışmasında "Aile Katılım Ölçeği" adında bir ölçek mevcuttu ve parantez içinde kaynak kişiler verilmişti.

İlk olarak, Google'da ölçeği Türkçede araştırdığımda "Family Involvement Scale" terimi karşıma çıkmıştı fakat kaynaktaki kişiler ile uyuşmuyordu. Google Akademik üzerinden makale araştırması yaparak gerçek tanıma ulaştım. Aşağıya ekleyeceğim görsel üzerinden bu konuyu daha iyi kavrayabilirsiniz.

İkinci olarak, Türkçede ve İngilizcede noktalama işaretleri arasında farklılıklar bulunmaktadır. Özellikle yüzdeler ifadelerde bu fark daha belirgindir.

Türkçede yüzdeler ifadesi solda, İngilizcede ise sağda yer alır. Benzer olarak Türkçede ondalık sayıları göstermek için virgül (,) kullanılırken İngilizcede nokta (.) kullanılır. Bu farklılığı anlamak önemlidir çünkü yanlış kullanım, anlam karmaşasına yol açabilir. Dikkatli olmak her iki dilde de doğru sayısal ifadeler kullanmamızı sağlar.

İşte tüm bu bahsedilen kurallara sadık kaldığımızda daha önce de değindiğimiz gibi, akademik çevirinin yalnızca doğru bir aktarım değil, aynı zamanda bir sanat eseri gibi şekillendiğini görmek mümkündür. Çevirmen, dilin ve kültürün inceliklerini birleştirmenin yanı sıra metnin anlamını ve tonunu doğru bir şekilde aktarırken yaratıcı bir süreç ortaya koyar.

Referanslar:

- <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=b6aefd30f06ca99f9316790be1ae4afb66aace43>
- <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1082884.pdf>
- https://www.researchgate.net/publication/265250376_How_to_read_and_understand_a_scientific_article
- <https://palexgroup.com/blog/scientific-translation-everything-you-need-to-know/>
- <https://www.tridindia.com/blog/what-is-scientific-translation/> <https://www.tridindia.com/blog/guide-to-translating-academic-documents/> <https://www.akademikpersonel.org/akademik-ceviriler/>
- <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2643543>

Görsel Referanslar:

- <https://pixabay.com/tr/illustrations/taslak-taraf-sayfay%C4%B1-%C3%A7evir-kitap-1020062/>
- <https://pixabay.com/tr/illustrations/alfabe-terc%C3%BCme-dilim-ileti%C5%9Fim-9065308/>
- <https://pixabay.com/tr/illustrations/m%C3%BCC%C5%9Fteri-aile-b%C3%BCy%C3%BCTe%C3%A7-analiz-563967/>
- https://www.researchgate.net/publication/262924150_Parental_Involvement_Rating_Scale_PIRS

Çeviri Sektörünün İçinden: Nazan İşi ile Çevirmenlik Mesleği Üzerine Bir Söyleşi

Yazar: Hayrunnisa Güven

Günümüzde farklı disiplinlerle kesişerek çok yönlü bir kariyer alanı hâline gelen çevirmenlik mesleği üzerine, Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık bölümündeki akademisyen kimliğinin yanı sıra çevirmen olarak da çalışma hayatını sürdüren sayın Nazan İşi ile bir söyleşi gerçekleştirdik. Çevirmenlik mesleğinin dinamiklerine dair değerli deneyim ve görüşlerini bizlerle paylaşmak için vakit ayırdığı ve üçüncü sayımızda yer almayı kabul ettiği için kendisine içten teşekkürlerimizi sunuyoruz.

1. Kısaca kendinizden, akademik ve mesleki geçmişinizden bahsedebilir misiniz?

Lisans eğitimimi Dokuz Eylül Üniversitesi İngilizce-Almanca Mütercim ve Tercümanlık bölümünde tamamladıktan sonra Samsun'da bir çeviri bürosunda profesyonel kariyerime başladım. Burada çalışırken genellikle şartnameler ve kullanım kılavuzları gibi teknik metinlerin çevirisi ile muvafakatname ve vekâletname gibi noter evraklarının çevirisini yapıyordum. Samsun'un Almanya'ya göç eden Türk vatandaşlarının yoğun olduğu bir bölge olması nedeniyle, Almanca-Türkçe dil çiftinde de çeviri fırsatları elde etmiştim. Büroda çalıştığım bir yıl boyunca, lisans eğitimim sırasında oluşturduğum akademik çeviri ağımyı korumak için akademik çeviriler yapmaya da devam ettim. Mezun olduktan sonra doğrudan yüksek lisans eğitimine başlayıp akademik kariyere atılmak yerine, sahada deneyim kazanmak istedim. Bu kararın kişisel gelişimime ve akademik kariyerime büyük katkıları olduğunun sonraki yıllarda farkına vardığımı söyleyebilirim. Çalıştığım çeviri bürosundan ayrıldıktan sonra, akademik kariyerime başlamadan önce yaklaşık altı ay boyunca serbest çevirmenlik yaptım. Yeminli tercüman olarak noterlerden gelen işleri yaparken aynı zamanda akademik çeviri yapmaya da devam ediyordum. 2014 yılında Hacettepe Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık ana bilim dalında yüksek lisansa eğitime ve aynı bölümde araştırma görevlisi olarak çalışmaya başladım. 2017 yılında yüksek lisanstan mezun olduktan sonra doktora eğitimim için Gazi Üniversitesi'ne geçiş yaptım. Çeviri ve Kültürel Çalışmalar programında doktora eğitimime devam ederken yine burada araştırma görevlisi olarak çalıştım. Bu arada Gazi Üniversitesi bölünmüş ve Edebiyat Fakültesi, yeni kurulan Hacı Bayram Veli Üniversitesi'nde kalmıştı. 2023 yılında doktoramı tamamladıktan sonra Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi'ne geçiş yaptım ve hâlen burada araştırma görevlisi olarak görev yapıyorum. Bu süreç boyunca farklı akademik ekollerle çalışma fırsatı buldum ve bu deneyimler, kişisel ve profesyonel gelişimime önemli katkılar sağladı.

2. Çeviri ile ilk tanışıklığınız nasıl oldu, bu alana ilginiz ilk ne zaman ve nasıl gelişti?

Lise döneminde İngilizceye olan ilgimin başlamasıyla dil bölümünü seçmiştim. İlk zamanlarda çeviri ile alakalı bir nosyonumun oluştuğunu düşünmüyorum. Öncelikli amacım üniversite sınavını kazanmaktı. Lise son sınıfa geldiğimde Dokuz Eylül Üniversitesi İngilizce-Almanca Mütercim ve Tercümanlık bölümüne gitmek istediğimin kararını vermiştim. Okulumuzun yıllığında da yazar oraya gideceğim. Lisenin son zamanlarında çeviriyle alakalı bir bilinç ya da farkındalık gelişmeye başlamış olabileceğini düşünüyorum. Çeviriye ilgim de şöyle gelişmişti: İlk çevirimi liseden mezun olup üniversiteyi kazandığım yaz döneminde yaptım. O zamanlar üniversite sınavı hazırlığı yolculuğum boyunca her anlamda beni destekleyen çok yakın bir aile dostumuz, İngilizce akademik bir metni Türkçeye çevirmemi istemişti. Aslında, daha eğitimini almadan çeviri yapmaya başlamıştım. Bu açıdan da ilk yaptığım çeviride çok zorlandığımı hatırlıyorum. Şimdiye kadar çok sayıda çeviri işi yapmış olduğumdan çoğunu net olarak hatırlayamıyorum, ama o iş hâlâ hatırımda. Postpartum depresyon ile ilgili bir metindi. Hâliyle dili de ağır gelmişti bana. Sonuç olarak; lisede alınan eğitim, üniversite sınavına yönelik olduğundan ve o tarz ağır metinlerle daha önce karşılaşmadığımdan olsa gerek, epey zorlandığımı hatırlıyorum. Dolayısıyla ilk olarak İngilizceye, daha sonrasında seçenekleri eledikçe de çeviriye olan ilgimin başladığını söyleyebilirim. Bölümü isteyerek tercih ettim, hâlâ da çok memnunum bu tercihimden. Meslekler hayatın büyük bir çoğunluğunun geçirildiği zaman dilimini kapsadığından umarım herkes iş hayatından ve yaptığı tercihlerden benim gibi memnun olur.

3. Akademisyen kimliğinizin yanı sıra çevirmen olarak da çalışma hayatınızı sürdürüyorsunuz. Peki daha çok hangi uzmanlık alanlarındaki projelere odaklanmaktasınız?

2014 yılında akademik kariyerime başladığımdan beri sadece akademik çeviri işleriyle ilgileniyorum. Eş dost için bazı resmî evrakları çevirmişliğim var, fakat odak noktamın ve ilerlediğim alanın akademik çeviri olduğunu söyleyebilirim. Ağırlıklı olarak eğitim bilimlerinin alt alanlarında çeviri yapıyorum. Bunlarla birlikte iktisat, işletme, uluslararası ilişkiler ve tarih alanlarından da çeviriler yapmaktayım. Bir dönem tıp çevirisi de yaptım, ancak bu alanda müşteri ağımlı çeşitli sebeplerle genişletemediğim için sonrasında devam edemedim. Şu anda, dediğim gibi, çoğunlukla eğitim bilimleri ve diğer saydığım alanlarda akademik çeviri yapıyorum.

4. Gerek kendi deneyimlerinizden gerekse genel olarak gözlemlerinizden hareketle yarı-zamanlı olarak yürütülen çevirmenlik mesleğinin artıları ve eksilerinden bahsedebilir misiniz?

Benim gibi görece iyi kazandığınız tam zamanlı bir mesleğiniz varsa, buna ek olarak yarı zamanlı çeviri işi de yaptığınızda en azından geçim kaygısı yaşamayacağınızı söyleyebilirim. Bu durumda istediğiniz zaman çeviri alabiliyor, istemediğiniz kişilerle ya da istemediğiniz metinler üzerinde çalışmak durumunda kalmıyorsunuz. Seçme özgürlüğünüzün olması en büyük artılarından biri sayılabilir. Ayrıca, tam zamanlı yaptığınız işin koşuşturmacasından yorulduğunuzda size bir kaçış alanı da yaratabiliyor yarı zamanlı işiniz. Bir süreliğine içinde bulunduğunuz hengâmeden uzaklaşmak iyi geliyor. Yarı zamanlı işinizden yorulduğunuzda ya da sıkıldığınızda tekrar tam zamanlı işinize döndüğünüzde orayı da özlemiş olmanız sebebiyle iki taraflı bir kaçış alanı yarattığını düşünüyorum. Benim açımdan çok büyük bir eksisi olduğunu da söyleyemem. İki tarafın da yoğun olduğu dönemlerde ekstra zaman ve zihinsel güç ayırmanız gerektiği için hem fiziksel hem de ruhsal yorgunluklara sebep olabilese de daha ziyade artılarını deneyimleyen biri olarak tek eksisinin bu olduğunu söyleyebilirim.

5. Benzer bağlamda, müşteri kitlesine ulaşmak ile ilgili deneyimlerinizi ve/veya gözlemlerinizi bizlerle paylaşabilir misiniz?

Deneyimlerimden yola çıkarsak, benim avantajım akademik çeviriye başlamam noktasında aile dostumuzun bana bir metin vermiş olmasaydı. Daha sonrasında lisans öğrencilik hayatım boyunca gerek o aile dostumuzun çevirilerini gerekse onun yönlendirdiği diğer akademisyenlerin çevirilerini yaparak bir müşteri ağı geliştirme imkânım oldu. Ticarete de söylendiği şekliyle, en iyi reklamın yaptığınız işin başkalarına önerilmesi olduğunu düşünüyorum. Benim de müşterilerin başka müşterileri tarafıma yönlendirmesiyle akademik çevrem gelişti. Büroda çeviri yaparken her zaman çok yoğun olmuyorduk. Samsun'da o zaman çeviriye çok fazla ihtiyaç olmadığından çalıştığım büroda her zaman çok yoğun değildim. Bu da bana akademik çeviri yapabileceğim zaman yaratıyordu. O zaman da hâli hazırda bir müşteri portföyüm olmasına karşın daha fazla insana ulaşmak için şöyle bir şey yaptığımı hatırlıyorum. Bazı üniversitelerdeki hocalara kendimi ve işlerimi tanıtan e-postalar göndermiştim. Beş yüz, altı yüze yakın e-posta göndermiş olabilirim. Ciddi bir geri dönüş de olmuştu. Tabii ki herkes ertesi gün dönüş yapmadı, ama bir yıl sonra bile e-postama cevap verme seçeneğini kullanarak çeviri hizmeti almak isteyenler olmuştu. Hâlen daha o zaman edindiğim ağdan çevirilerini yaptığım müşterilerim var. Bu yüzden, o denememin müşteri portföyümü genişletmemde çok faydası olduğunu düşünüyorum. Benim örneğimdeki durum serbest çevirmenler için uygulanabilecek bir şey. Akademik çeviride kitleniz çok belli ve ulaşılabilir konumda, ancak farklı alanlarda da benzer bir yol izlenebileceğini bir arkadaşımda gözlemlemiştim. Edebî çeviri yapmak isteyen ve herhangi bir yayıneviyle ilişkisi olmayan bir arkadaşım birkaç yayınevine kendini tanıtan e-postalar göndererek bir iş almayı başarmıştı. Yani, sonuç olarak kendine bir müşteri ağı yaratabilmek adına potansiyel müşterilere e-posta göndermenin güzel bir seçenek olabileceğini düşünüyorum.

6. Çevirmen kimliğinizin akademisyen kimliğinizle olan etkileşimi ve uygulama alanının eğitim süreçlerine yansımaları ile ilgili neler söylemek istersiniz?

Gerek tüm eğitim hayatım gerekse akademik kariyerim süresince şöyle bir gözlemim oldu. Pratiğini yapmadığınız bir işin kuramıyla ya da eğitimiyle iştigal ettiğinizde arada büyük boşluklar oluşabiliyor. Keza, benim mezun olduktan hemen sonra akademik kariyeri değil de piyasada pişmeyi tercih etmemin sebebi de buydu. Çünkü, belki biraz uzak bir benzetme olabilir, ancak hiç hasta bakmayan bir hekimin üniversitede tıp eğitimi vermesine ya da hiç inşaat sahasında bulunmayan bir mühendisin üniversitede yine öğrenci eğitmesine benzetiyorum bu durumu. Yani, çeviriyi pratikte de yaptığınızda kavramsal, kuramsal çerçeveleri anlamlandırmanızda ve okumalarınızda, derste kullandığınız materyal seçimlerinde, verdiğiniz örneklerde çok büyük artışı oluyor yapmış olduğunuz pratiğin. Bu yüzden de sürekli olarak çeviri yapmaya devam etmemin hem kişisel gelişimimde hem de akademik kariyer yolculuğumda çok büyük artılarını gördüm. Örneğin, öğrenciyken yeminli tercümanlık diye bir uygulama olduğunu biliyordum ama mezun olduğumda yeminli tercüman tam olarak ne demek, nasıl olunur bilmiyordum. Bunu üniversitede öğrenip hazırlıklı bir şekilde mezun olmuş olmayı çok isterdim. Samsun'da bunu yaşayarak öğrenmiş oldum; o da komik bir deneyimdi benim için, çünkü gerçekten gidiyorsunuz ve noterde yemin ediyorsunuz. Özellikle, eğitimciyseniz pratiğin gerçekten çok önemli ve çok büyük katkısının olduğunu düşünüyorum. Akademik çeviri yaptığım için bendeki en büyük artılarının farklı alanlarda yapılan uygulamaları kendi alanıma bir nebze entegre edebilmek ve karşılaştırma fırsatım olduğu için kendi çalışmalarımı da şekillendirmem olduğunu düşünüyorum. Yani, bir nevi kişisel gelişim. Her yaptığınız çeviride yeni bir şey öğreniyorsunuz; örneğin, bu da bir artısı. Dolayısıyla tüm bunlar kendi akademik çalışmalarına da yansımaları oluyor.

7. Çeviri ve yapay zekâ alanlarında yaşanan gelişmelerin genelde çevirmenlik işine, özelde ise akademik çeviri alanına olan etkileri ile ilgili olarak neler söylemek istersiniz?

Bununla ilgili şöyle bir gözlemim var: Ben 2007 yılında çeviriye başladığım dönemde Google Translate henüz yeni yeni kullanılmaya başlanmıştı. Zaten ilk zamanlarda çok büyük bir ön yargı vardı makine çevirisine karşı. Gerçekten de çeviri kalitesi oldukça kötüydü. İlk olarak ne zaman makine çevirisi kullanmaya başladığımı hatırlamakla birlikte, 2016 yılında nöral makine çevirisine geçilen döneme kadar çok da faydasını görmediğimi hatırlıyorum. Örneğin, ilk çevirilerimi çoğunlukla İngilizceden Türkçeye yapıyordum. Bu dönemde dediğim gibi, makine çevirisinin kalitesi oldukça düşüktü. 2016 yılı sonrası, özellikle makine çevirisinin kalitesinin artmasıyla birlikte akademik çeviri alanında İngilizceden Türkçeye çeviri taleplerinde önemli bir azalma oldu. Son birkaç yıldır, İngilizceden Türkçeye akademik çeviri işi hiç almadım. Çünkü makine çevirisinin kalitesinin artmasıyla birlikte akademisyenler artık İngilizceden çeviri yapmak için makine çevirisi kullanmaya başladılar. Hatta artık bazı akademisyenler Türkçeden İngilizceye çevirilerde de makine çevirisini kullanıyorlar. Bu gözlemime dayanarak şunu söyleyebilirim. Her ne kadar karamsar bir resim çizmek istemesem de sanıyorum ki yapay zekâ alanında özellikle son iki yıldaki yaşanan çarpıcı gelişmeler, çevirmenlerin aldığı çeviri işlerinde bir azalmaya neden oldu ve olacak. Makine çevirisi ya da yapay zekânın çevirmenlerin yerini tamamıyla alacağını düşünmüyorum çünkü tarih boyunca çeviri sektörü sosyoekonomik, jeopolitik ve teknolojik gelişmelerden etkilenmiş ve her ne kadar gerektirdiği roller, içerikleri değişmiş olsa da hep bir şekilde var olmayı başarmış. Çoğumuzun yerini alabileceğini düşünsem de bir kısmımız hâlâ bu mesleği yapabilmeye devam edebileceğiz diye umuyorum. Tabii, bunu kestirebilmek oldukça güç. İlk gelişmelerin yaşandığı zamandan bu yana çok hızlı değişiklikler yaşandı. Toplumda bize ihtiyaç olmadığında ancak mesleğimiz tehlikeye girer. Elbette, her ülkenin bu durumdan etkilenme şekli de farklı olacaktır. İngilizcenin yabancı dil olarak konuşulduğu Türkiye gibi ülkelerde yakın vadede çevirmenlik mesleğinin kaybolmasından bahsedemeyiz gibi geliyor bana. Türkiye'deki üniversitelerde son yıllarda çok fazla İngilizce mütercim ve tercümanlık bölümü açıldı ama bu ihtiyaç ne kadar daha sürecek? Yapay zekânın tek taraflı olarak işsizliğe sürükleyecek bir gelişme olmasından ziyade, içinde bulunduğumuz diğer koşullarla birlikte bizim yerimizi alıp almayacağı belli olacaktır. Türkçeden İngilizceye son dönemde neredeyse hiç çeviri yapmamış oluşumu bu gelişmelere dayandırabiliriz. Çok kısa bir zaman dilimi içerisinde gerçekleşmiş olan teknolojik gelişmelerin etkisiyle bu şekilde bariz bir talep azalması gözlemleyebiliyoruz. Bu sebeple üniversitelerde verilen eğitimlerin, çevirmenlik tanımının da değişmesiyle altının farklı yeni becerilerle doldurulması gerektiğini düşünüyorum.

8. Sizce iyi bir çevirmenin temel nitelikleri nelerdir?

İyi bir çevirmenin iki dile ve kültüre hâkim olması gerektiği fikri en çok öne çıkan özellik oluyor. Eğitim hayatımız boyunca da bizler haklı olarak İngilizceyi geliştirmeye o kadar çok odaklanıyoruz ki bu sefer ana dilimizi ikinci plana atabiliyoruz. Türkçe ana dilimiz olduğu için birçoğumuz dile tam anlamıyla hâkim olduğumuzu varsayıyoruz. Bu yüzden, ana dili bilincinin gelişmiş olmasının da önemli olduğunu düşünüyorum çünkü yine kendi deneyimlerime dayanarak ana dili farkındalığının iyi olmasının çeviri kalitesini de etkilediğini söyleyebilirim. Yalnızca İngilizceden Türkçeye yaptığımız çevirilerde değil, Türkçeden İngilizceye yaptığımız çevirilerde de metnin alt anlamlarıyla uğraşmamız gerekebiliyor. Örneğin, çok özenli yazılmamış ya da anlatım bozuklukları olan metinlerde gerçekten ne anlatılmak istendiğini anlamak için ana dilimizin de çok iyi düzeyde olması gerekir. Artık çeviri makineleri ve yapay zekânın gelişmesiyle birlikte çeviri süreci daha çok "post-editing" durumuna evrildi. Ana dili bilincinin iyi gelişmemiş olduğu durumlarda ya da zaman kaygısı gibi sebeplerle "post-editing" sürecinin ardında çeviri kokusu bıraktığı durumlarla karşılaştığımızı söyleyebilirim. Bu sebeple, İngilizce kadar Türkçeye de önem verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Ayrıca artık iki dile ve kültüre hâkim olmanın ötesinde bir boyuta geçtiğimizden çevirmenlerin araştırmacı bir ruha sahip olmaları da elzem. Sorgulayıcı olmak aynı şekilde bir o kadar önemli. Bu neden burada böyle kullanılmış, ne anlatmak istiyor olabilir, ben bunu erek dilde nasıl ifade ederim gibi soruları kaynak metne sorarken doğru terminolojiyi bulmak ve sabırlı olmak da yine o araştırma ruhunu besleyen şeylerden. Metni ilmek ilmek dokuduğumuz için sabır da çok önemli. Kendi deneyimlerimden yola çıkacak olursam bir kelimeyi, bir cümleyi ya da bir yapıyı doğru aktarabilmek için saatlerce uğraşmış olmamın artılarını da gördüğümü söyleyebilirim. Eleştirel bakış açısı da oldukça önemli. Özellikle de öz eleştiri noktasında. Bu bakış açısı geliştirilmediği ya da metne bu bakış açısıyla yaklaşılmadığı zaman hataların artış gösterdiğini gözlemledim. Yani, çevirmen olarak kendi çevirinizi eleştiriyor olabilmemiz gerektiğini de düşünüyorum.

9. Son olarak çevirmen olarak tam veya yarı zamanlı çalışma hayalleri olan gençlere kendilerini geliştirmeleri açısından hangi tavsiyelerde bulunmak istersiniz?

Eğitim hayatları boyunca aldıkları ders çeşitliliğine bağlı olarak değişebilir, ancak belli bir ana alana yönelmek için zihinsel ya da bilgisel olarak bir hazırlık yapmaları ve dördüncü sınıfa geçtiklerinde eğer çevirmen olmak istiyorlarsa hangi alanlarda çevirmen olmak istediklerine karar vermiş olmalarının önemli olduğunu düşünüyorum. Bu şekilde hangi alanda kendilerine yatırım yapmaları gerektiğine karar vererek, ben nasıl e-posta göndererek müşteri kitlemi bulma yolunu denediysem, onlar da benzer çözümler bulabilirler. Örneğin, oyun yerelleştirmesi. Eğer ilgileri varsa, şu anda bilgisayar oyunları çok popüler, özellikle de gençler arasında. Bu alanda bir arayışa girebilirler ya da mesela sözlü çeviri yapıyorlarsa, bu alanda bir iş bulmak, müşteri ağını oluşturmak ya da olası iş yerlerini belirlemek için bir hazırlık sürecine girebilirler. Yani, bence neye ilgileri olduğunu, hangi alanda çeviri yapmak istediklerini belirlemeleri gerekiyor. Elbette, ilk olarak sorulması gereken soru gerçekten çevirmen olmak istiyorlar mı? Öncelikle buna karar verilmesi lazım. Bence hangi alanda ilerlemek istediğini belirlemek yalnızca çevirmen olmayı düşünen gençler için değil, kendim de dahil olmak üzere hepimiz için oldukça önemli olduğunu düşünüyorum. Özellikle de her güne yeni bir yenilikle uyandıığımız günümüz dünyasında hayat boyu öğrenme felsefesini benimsemenin çok kıymetli olduğu kanaatindeyim. Öğrenmeye ve kendini geliştirmeye her daim açık olmak gerekiyor.

Dil, Düşünce ve Çeviri

Çeviri Sürecinde Dil ve Düşüncenin Rolü

Yazar: Hilal Çavuş

Yaşamın her anında var olan; tarihi, tarihimizin başlangıcına dayanan dilin, üzerine düşündükçe derinleşen bir konu olduğu açıktır. Evrendeki her bir noktaya karşılık oluşturabilmek dil sayesinde mümkündür. Yaşamdaki varlık, hareket ve diğer her şeyin karşılığı dilde bulunur. İnsanlar tanımlara ihtiyaç duyar, bilmek ve ayırt etmek isterler. Ayrıca, iletişim kurmak canlı doğasının temelindedir ve buna ihtiyaç duyulur. Dil, zihinlerimizin içinde dahi vardır ve düşünme ile hâlâ tamamen çözümlenemeyen bir ilişki içindedir. Her millete ve onların dilleri ile olan bağlarına bakıldığında insanların zihinlerine oturan milli karakterlerinin de dil sistemleri çerçevesinde şekillendiği görülür. O hâlde hayatın böylesine her yerinde olan bu kavramın zihindeki anlamı ve gerçekliği hakkında ne söylenebilir?

En eskilere dönecek olursak, Antik Yunan'da *logos* kelimesiyle dil ve düşüncenin özdeşliği anlayışının varlığı görülür. Çünkü *logos* kelime olarak hem sözü mümkün kılan dili hem de düşünceyi barındırır. İki anlamı da içinde taşır. Yani dilin, düşüncelerle özdeş olduğu ve bu şekilde insanda bir dünya görüşü oluşturduğu fikri benimsendiği söylenebilir. Platon'a göre düşünme, bir iç konuşmadır; dil ise bu iç konuşmaları dış dünyaya aktaran bir araçtır fakat dilin, düşüncelerin derinliğini tamamen yansıtamayacağını ve yetersiz olduğunu da belirtmiştir. Düşünce ve dil bu durumda birbirlerinden ayrılır ve dil, düşünceye hizmet eder. Çıkış noktası yine düşüncedir. Dilin modern işlevselliğine ilişkin fikirlerin tohumları burada atılmış da denebilir. Yeni Çağ'a gelindiğinde Descartes, dilin insana özgü bir düşünce aktarma yöntemi olduğunu savunur. Ona göre insan, içinde yalnızca kendine özgü bu dilsel aktarım yetisine sahip olur ve diğer canlılardan kesin biçimde bu özellik sayesinde ayrılır. Descartes'ın bu düşünceleri 20.yy.da Chomsky'ye öncülük etmiştir.

Alman dil bilimci Wilhelm von Humboldt'a göre dil, düşüncenin kendisidir ve dilin yokluğunda aslında düşüncelerden söz edilemez. Varlıkta düşüncenin yapılanmasının, dil ile olduğunu söyler. Dil olmadan düşünme eyleminin olanaksızlığı, bu teorinin temelinde yatan fikirdir. Hatta ileri gidip dış dünyayı değil de dili "gerçek evren" diye adlandıran Humboldt, insanların kendi yarattıkları dil tarafından yönlendirilmesini de dilin doğasına bağlamıştır. Çünkü dil yaşayan bir şeydir ve Humboldt'a göre dil yalnızca kültürün taşıyıcılığını yapmaz, dilin üreticilik görevi de vardır. Dil, düşünceyi ortaya çıkarır ve sonrasında onu tamamlar, ona biçim verir. Dilin sonsuzluğu da buradan gelir.

Saussure, dili oluşturanın, zihin ve dış dünyanın arasındaki ilişkiyi belli bir forma dönüştürme çabası olduğunu öne sürmüştür. Ayrıca dili bir göstergeler dizimi olarak tanımlamış ve düşünceden ayıramayacağını da belirtmiştir. 20.yy.da dilbilim çalışmalarının hız kazanmasında da Saussure'ün etkisi vardır. Onun düşüncelerinin etkisini taşıyan İsveçli dil filozofu Walter Porzig'e göre ise insanların bilinci olduğunu gösteren biricik kanıt, dildir. Burada Porzig, dilin hâl değiştirmiş düşünce olduğu görüşüne varır.

Yaşamına hâlâ devam eden en önemli dil bilimcilerden biri olan Chomsky de tüm bu geçmişin etkileri ile birlikte yeni bir teori ileri sürmüştür. Ona göre insan doğuştan bir dil bilgisine sahip olarak dünyaya gelir ve bu dil bilgisi doğumdan sonrasında yönlendirilerek -ana dil öğrenimi- kişiye bir yeti kazandırılır. Evrensel dil bilgisi, tüm insanlarda doğuştan ortak bir dil yetisine sahip olmak olarak tanımlanır. Sonradan toplumların kültür bağlamında onu yönlendirmesiyle de özelleşir (üretici dil bilgisi). Chomsky, doğuştancı bir anlayış çerçevesinde, klasik zihinci görüşe benzer şekilde adlar ve nesnelere arasındaki ilişkiyi bir özdeşlik ilişkisi olarak benimserken tıpkı Descartes gibi o da bu dil yetisinin yalnızca insana özgü olduğuna vurgu yapmıştır. Bu noktada dilin yalnızca bir iletişim sistemi olmadığını, aslında bir düşünce ve zihin sistemi olduğunu savunduğu görülür.

Sonuç olarak tarihte dil üzerine oldukça fazla fikir geliştirilmiş ve geliştirilmeye devam edilmektedir. Peki dil-düşünce ilişkisinin çeviri eksenindeki etkileri nelerdir?

Mutlaka çeviri de iletişimin varlığı ile ihtiyaç duyulan bir sistemdir ve eski çağlarda dahi gezici tiyatrolar, tüccarlar, seyyahlar gibi etkenler ile diller birbirine katkıda bulunmuştur. İletişim kurma içgüdüleri çeviriye de ışık tutmuştur diyebiliriz. Dilin kültürü yansıttığını da ele alacak olursak toplum anlayışlarının, her kişinin zihninin kendi kültürü ve dili ile oluştuğu bir gerçektir. Sahip olunan geçmiş bilgisi, kaydedilen eserler dahi aktarıldığı dilin etkisinde olduğu kültürü gösterir. Örneğin İngiliz edebiyatında, oral dönemde söylenen şarkılar ve anlatılan hikâyelerin yazıya geçirilmesi Hristiyan Romalılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Bundan dolayı bir Hristiyan filtresi kendini gösterir. Burada görülen durum kişilerin kendi anlayışlarını yansıttıkları dilin eserlerdeki etkisidir. Çeviri yaparken kültür aktarımı da yaptığımızı ve sözlerimizin benimsediğimiz kolektif bilinci yansıttığını unutmamalıyız. Yani yabancı milletler ile kurduğumuz iletişimde, okuduğumuz çeviri kitaplarla tam anlamıyla bağ kuramamak doğaldır. Çünkü zihinlerimizin kendini var ettiği bir gerçeklik, bir anlayış vardır. Hatta bu değişimi ülkemizde bölgeler arasında bile yakalayabiliriz. Şayet dil; coğrafya, kültür, toplumsal anlayış ve tahmin edebileceğiniz her ögeyi zihnimizde kodlamamıza sebebiyet verir ve bu kodlamalar *ana dilimizde* olur.

Yalnızca insan zihninin süzgecinden geçmiş bir dünyadır diller; ki günümüzde kültürlerimizle doğrudan bağdaşan dillerin her birinin farklı bir dünya görüşüne kapı araladığını açıkça görebiliriz. Leibniz'in söylediği ve dilin hayatımızdaki yerine ışık tutan şu sözlerle bitirmek istiyorum: "İnsanın dünyadaki yerini ve değerini belirleyen, düşünemeyeceğimiz kadar çok yönlü, kimi sınırlarını bugün de çözemediğimiz büyüklü bir varlık olarak tanımladığımız dil; kullanıldığı toplumun da pek çok özelliklerini, yaşayışını, geleneklerini, dünya görüşünü, yaşam felsefesini, inançlarını, bilim, sanat ve teknolojiye katkılarını yansıtır."

Referanslar:

- Chomsky, N. (2001). Dil ve Zihin. Kocaman A. (çev). Ankara : Ayrac.
- Saussure, F.d. (1998). Genel Dilbilim Dersleri. Vardar, B. (çev). İstanbul : Multilingual.
- Akarsu, B. (1998). Dil-Kültür Bağlantısı. İstanbul: İnkılap Kitapevi.

- Porzig, W. (1985, Eylül). Dil Denen Mucize: Dil Biliminin Konuları, Metotları ve Ulaştığı Sonuçlar.Ülkü, V.(çev). Ankara : Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yayınları. Cilt I.
- Coşkun, S. (2014). Dil-Düşünce ve Dünya İlişkisi Bakımından Öznellik, Bireysellik ve Kimlik. Kaygı. Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi, (23), 87-102.
- Topkaya, R. (2016). Dilin Aynasında Kültür: Humboldt Felsefesinde Dil-Kültür İlişkisi.ViraVerita E-Dergi, (4), 59-71.
- Özkan, F. (2012, Ekim). Dildeki Dünya Görüşü. Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (2), 107-123.
- Comrie, B. Language, and Thought. Linguistic Society of America. Erişim adresi: <https://www.linguisticsociety.org/resource/language-and-thought>
- Komissarov, V. N. (1991). Çeviride dil ve kültür: Paydaş mı yoksa rakip mi? (M. İli, Çev.). *Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi (KAREFAD)*, 4(1), 91-102. <https://doi.org/10.7202/037080ar>
- Catford, J. C. (1965). *A linguistic theory of translation: An essay in applied linguistics*. Oxford University Press.

Görsel Referanslar:

- Photo by Noemí Jiménez from Pexels: <https://www.pexels.com/photo/map-and-vintage-camera-on-a-desk-16686155/>
- Photo by Arturo A from Pexels: <https://www.pexels.com/photo/a-stack-of-books-13745480/>
- Photo by Elias Strale from Pexels: <https://www.pexels.com/photo/woman-pointing-at-map-21370291/>

Makine Çevirisi Odağında Hukuk Metinleri

Yazar: Selin Özgül

Gelişen ve değişen dünyanın etkisine kapılmamak, insanlık ve teknoloji için neredeyse imkânsızdır diyebiliriz. Çeşitli alanlar ve kapsamlar gibi makine çevirisi de bu teknolojik gelişmelerden etkilenmiştir. Bu gelişmeler ise makinenin çeviriye yönelik yeteneklerin sorgulanmasına sebebiyet vermektedir. Bu konu ilgimi çektiği için ve araştırmalarımı bu alanda gerçekleştirdiğimden ötürü hukuk gibi hassas bir alanda makine çevirisinin yetkinliğinin ne derece olduğunu merak etmekteyim. Bu yazımda, makine çevirisi odağında hukuk metnlerinin çeviri süreçlerinden ve karşılaşılabileceği risklerden/olumsuzluklardan bahsedeceğim. Keyifli okumalar dilerim.

Hukuk metnlerinin çevirileri ile bağlantılı olan sadakat ilkesini daha önce duydunuz mu? Sadakat ilkesi, hukuk metnlerindeki belirsizliklerin giderilmesi yolunda başvuru adımlarından biridir. Bu ilkeye göre hukuk metnlerinin doğru çevirisi açısından aslında kaynak metindeki bağlama sadakatin önem arz ettiği vurgulanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında söz konusu ilke yalnızca insan çevirmenler için değil aynı zamanda makine çevirisi sürecinde de geçerli kılınmaktadır. Makinenin de bu kurala uyması, çeviri sürecinin temiz ve düzgün bir şekilde ilerlemesini sağlamakta önemli bir rol oynuyor. Özellikle hassasiyetin ve bağlam uyumunun kritik önem taşıdığı, en küçük terim hatasının bile tarafları zor durumda bırakabileceği hukuk gibi özel bir alanda, çeviri süreçlerinde makine çevirisinin kullanımı elbette dikkat çekmektedir. Hukuk metnlerinde kullanılan ifadeler sabit olduğundan bu ifadelerin çeviri sürecinde yorumlanması veya değiştirilmesi yanlıştır. Dolayısıyla hukuk metnlerinin çeviri süreçlerinde risk ve olumsuzlukların ortaya çıkması kaçınılmaz olabilir. Buna ek olarak, her ülkenin kendine ait kültür ve hukuk sistemi olduğunu biliyoruz. Ancak, makine çevirisinin bu sistemleri bir insan gibi tek tek algılayabileceği ve aktarabileceği konusunda aklımızda soru işaretleri oluşuyor.

En büyük zorluklardan birinin dil yapılarındaki farklılıkların olduğu belirtilmektedir. Örneğin, "shall" fiilinin hukuk metnlerinin çevirilerinde kullanımı bu farklılıklardan sadece bir tanesi. İngilizcede "shall" fiili gelecek zamanı belirtir ancak hukuk dilinde "shall" ve "may" gibi kullanımlar yükümlülükler atfı yapmaktadır. Dolayısıyla makinenin bu fiili gelecek zamana göre algılaması, bağlamdan alakasız bir çeviri üretmesi ve metnin akışını bozmasına sebebiyet verebilir.

Makine çevirisinin hukuk metnlerinin çeviri süreçlerinde sağladığı birçok katkı mevcut. Makine çevirisi sayesinde ortaya çıkan maliyetin insan çevirisine göre daha düşük olması ve insan gücüne nazaran makine çevirisinin daha hızlı olması, tercih edilme sebeplerinden biri olarak nitelendirilebilir. Makine çevirisi sistemlerinin çeşitlilik ve ulaşılabilirliklerini de göz önünde bulundurmaya es geçmemek gerekiyor. Aynı zamanda, özellikle uzun hukuk makalelerinin/metnlerinin çevirilerinde, çevirmenler için zaman tasarrufu sağlayabilir!

Elbette, sürecin desteklenebilmesi ve ortaya sağlıklı, temiz bir iş koyulması için çevirisi yapılan metinlerin post-editing sürecinden geçmesi gerektiğini vurgulamak istiyorum. Nüans dediğimiz olgular, büyük farklılıkları oluşturabilir.

Referanslar:

- Godfrey, N. ve Burdon, M. (2024). "Fidelity in legal coding: applying legal translation frameworks to address interpretive challenges". Information & Communications Technology Law, 33(2), 153-176.
- Mantarçı, A. ÖZGÜN LAW. "HUKUK ÇEVİRİSİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR". <https://www.ozgunlaw.com/makaleler/hukuk-cevirisinde-karsilasilan-sorunlar-200>. Son Erişim Tarihi: 29.12.2024

Görsel Referanslar:

- <https://www.onelegal.com/blog/what-to-know-about-being-a-legal-advocate/>

Çeviriye Dair: Sait Faik Abasıyanık

Sait Faik Abasıyanık'ın Edebî Kişiliği

Yazar: Hilal Çavuş

Türk edebiyatı modern hikâye geleneğinin önemli temsilcilerinden olan Sait Faik Abasıyanık, 1906 Adapazarı doğumludur. Abasıyanık, henüz lise çağında şiir ve kısa öyküler ile edebî kişiliğini şekillendirmeye başlamıştır. İlk yayımlanan öyküsü olan "Uçurtmalar" *Milliyet* gazetesinde çıkmış; ardından *Varlık*, *Ağaç*, *Servet-i Fünûn*, *Uyanış*, *Ses*, *Yeni Ses*, *Yaprak* ve *Yenilik* dergilerinde yayın hayatına devam etmiştir. Bu süreçte kendi öykücü kişiliğini oluştururken okur ve edebiyat çevresi tarafından da ilgi görmüştür. Varlıklı bir ailede yetişmesinden kaynaklı maddi kaygılar gütmeyen yazarımız, tam zamanlı yazar olana kadar Türkçe öğretmenliği ve ticari işler ile de uğraşmıştır. Disiplinden, kaideli ve düzenli bir yaşamdan oldukça uzak olan Sait Faik'in eğitimi de yaşamı gibi düzensiz seyretmiştir. Kendisindeki havailik gözümüze çarpıyor.

Sait Faik, bu bohem ve özgür ruhlu karakterini öykülerinde de yansıtır. Öykülerinde yaşamdan, özellikle İstanbul kesitlerinden insanlara dair gözlem ve yorumlarını yalın bir dil ile aktarır. Burgazada'yı, İstanbul'un en köhne köşelerini ve yaşayan insanların adeta resmetmiştir bizlere. Kişileri halktan, bir başka deyişle alt tabaka insanlardan oluşur ve insan sevgisi daima kendini açığa çıkarır.

Yazar kendine has öykü dilini oluştururken André Gide, Comte de Lautréamont ve Jean Genet gibi isimlerden etkilenmiştir. Modern öykü geleneğinin de Türkiye'deki temsilcisi olmuştur. Şiirselliği, yalınlığı, yazıya döktüğü sevgisi ile sıcak ve içten bir üslup benimseyerek iyi insanları iyilikleriyle, kötülerini de kötülükleriyle kabullenmiş; bunları sade vurgular ile anlatmıştır. Aslında bakılırsa Sait Faik, kendi dünyasını ve gözlemlerini kaydetmiştir. Her hâliyle öykülerine işlediği insanlar günlük hayattandır, yani her birimiz Sait Faik'in insanlarındanız. Yazarın edebî kişiliğinin derinlerine inerek yazın hayatını üç döneme bölmemiz gerekir. İlk dönem öyküleri; *Semaver*, *Sarınc* ve *Şahmerdan* kitaplarında toplanmıştır. İlk dönem öykülerinde ortak özellikler, içerdikleri insan sevgisi ve masum bir acemiliktir. Bu dönemde yazarın yeni şekillenen dili ve üslubu görülür. İkinci dönemi *Lüzumsuz Adam* isimli öykü kitabıyla başlar ve *Son Kuşlar'a* kadar sürer. Bu ara dönemde Abasıyanık'ın dilinde, üslubunda, hikâyelerinin kahramanlarında, geçtikleri çevrede büyük değişiklikler olur. Aslında "Sait Faik dili" denen o şiirsel ve coşkulu dil bu dönemde pekişmiştir. Daha çok devrik cümleler kurarak ve argo kullanarak kendine has bir halk dili oluşturmuştur. İlk çalışmalarında rastlanan insan sevgisi temasının bu dönemle birlikte yavaş yavaş yerini insan korkusuna, kent nefretine ve umutsuzluğa bıraktığı görülür. Hatta son dönemde ağır basan sürrealist duruşu ile insanlardan soyutlandığı gözlemlenir. Son dönem yazılarında insanlardan ve hatta İstanbul'dan uzaklaşarak nefretle bahsettiği görülür. *Alemdağ'da Var Bir Yılan*'da daha farklı biçimler deneyip topluma ve doğaya bakmadığı açılardan bakması bu duruşunu destekler. Yazarımız dilinin, fikirlerinin ve bakış açısının dönüşümlerini yazdıklarında bizlere göstermiş ve bir çeşit kendi tarihini görebilmemize olanak sağlamıştır.

"Yalnızlık dünyayı doldurmuş. Sevmek, bir insanı sevmekle başlar her şey. Burada her şey bir insanı sevmekle bitiyor."

Sait Faik'in Dili ve Üslubu

Yazar: Hayrunnisa Güven

Sait Faik, yazma tutkusuyla yaşamını şekillendirmiş ve bu yolda kendine özgü bir üslup geliştirmiş edebiyatçılarımızdandır. Küçük yaşlarda şiirle başlayan yazın serüveni, zaman içerisinde hikâyeleriyle devam etmiş ve Türk edebiyatında derin izler bırakmıştır. Yazar, kendi anlatımıyla ne tamamen bir hikâyeci ne de bir şairdir: "Hikâyelerimde şiir kokusu var diyorsunuz. Bir iki tane de şiir yazdım. İçinde hikâye kokuları var dediler. Demek ki ben ne hikâyeciyim ne de bir şair. İki ortası acayip bir şey. Ne yapalım beni de böyle kabul edin."

Sait Faik, eserlerini sade, samimi ve halkın anlayabileceği bir dilde yazmaya özen göstermiştir. Dil devrimini destekleyen yazarlardan biri olarak, bu yaklaşımını Akşam gazetesinde yayımlanan bir yazıda şu sözlerle dile getirmiştir: "Dil değişmesi fevkalâde güzel bir şey. Yeni edebiyatçının hitabettiği zümre esasen eski dili anlamıyor. Bu sebeple dilin değişmesi zaten lâzımdı... Yeni fikirler, yeni kalıplar içinde anlatılmalıdır. Yeni edebiyatımız için dil devrimini büyük bir şans ve kazanç sayıyorum."

Yazarın kendine özgü şiirsel anlatımı, insan merkezli hikâye anlayışı ve halkın diliyle yazma amacı yazın hayatının ilk dönemlerinde sertçe eleştirilmiş olsa da sonraları hak ettiği değeri görmesiyle birlikte modern Türk hikâyesine sağladığı yadsınamaz katkılarla günümüze dek edebî varlığını korumuştur. Reşat Nuri Güntekin, onun hikâyeciliğini şu sözlerle ifade etmiştir: "Sait, Türkçeyi en güzel yazarlardan biri idi. Fakat bu kâfi değildir; onun içine konacak şeyleri de bulmak lâzımdır. İşte o bunu da çok iyi bilirdi. Yaşadığı zaman muhitin geniş bir köşesini -eskilerin sehli mümteni dedikleri- erişilmesi güç bir kolaylıkla anlatmasını bilmiş bir yazardı."

Yazar hikâyelerinde Fransızca, Rumca, İngilizce ve İtalyanca gibi farklı dillerdeki ifadelerle sıklıkla yer verirken sade ve akıcı dil tercihi nedeniyle bu ifadeleri aşırıya kaçmayacak şekilde kullanmıştır. Döneminin okurları tarafından da anlaşılabilirlik adına bazı hikâyelerinde halka yabancı sayılabilecek yeni kullanımların eski hâllerini parantez içerisinde belirtmiş, bildiği diğer dillerin de etkisiyle birçok yeni kelime (teneke mahalle, abaencet, ârühaya, aksantonikli, cerine, borj, buzağılı, yüzbilimi, vb.) türetmiş, yabancı dildeki bazı ifadeleri kimi zaman kaynak dilde olduğu gibi kimi zaman da Türkçe okunuşlarıyla yazılarında kullanmıştır. Yalnızca yabancı ifadelerle Türkçe karşılıklar türetmekle kalmamış, yeni deyimler (deniz gibi nefes almak, mavi mavi tütme, mavi mavi bakmak, badem ağacı güzelliğiyle bakmak, yürekleri dudaklarında olmak, pıtır pıtır kar yağmak, kalbi göbeğinde atmak, vb.) de üretmiştir.

Ergüzel ve Kirik'in "Sait Faik Abasıyanık'ın Hikâyelerinin Söz Varlığı Üzerine" (2012) adlı çalışmalarında Abasıyanık'ın hikâyelerinde en sık kullandığı ilk beş yüz kelimedenden de yazarın fikir yapısına ulaşılabildiği tespit edilmiştir. Bu kelimeler arasında zaman, durum, nitelik ve nicelik bildiren zarflar (%21) ile fiiller (%15) dikkat çeker ve yazarın hareket merkezli bir yazım anlayışı benimsediği görülür. Ayrıca, en sık kullanılan beş yüz kelimenin yüz on biri somut, elli sekizinin ise soyut olması Sait Faik'in üslubunun maddî dünyaya dönük olduğunu ortaya koyarken yinelemeler, devrik cümleler ve özgün benzetmelerle de şiirsel dil kullanımı ön plana çıkmaktadır.

Eserleri, herhangi bir ekleme ya da çıkarma yapılamayan mükemmel bir bütün (Naci, 2008) olarak değerlendirilen Sait Faik hikâyeciliğinde Türk kültürüne özgü unsurlar, yazarın insanın varoluşu üzerine inşa ettiği yapı aracılığıyla sıkça yer bulur. Eski Türkçe ifadeler, şiirsel anlatımlar, türetilmiş sözcükler, yabancı dillerden alınmış ifadeler, kelime oyunları, lakaplar, ağız özellikleri, atasözleri, deyimler ve yerel imgeler gibi hem yazara hem de Türk kültürüne özgü unsurları farklı kültürlere aktarımda çevirmenler, önemli bir sorumluluğu omuzlamaktadır. Tüm bu biçimsel ve kültürel özellikler, Sait Faik hikâyelerinin çevirisini yalnızca edebî anlamda değil, aynı zamanda kültürel açıdan da önemli kılmaktadır.

Kültürel Unsurların Aktarımı

Yazar: Selin Özgül

Sait Faik eserlerinde en ilgi çeken kısımlardan biri yazarın kullandığı kültürel unsurların, kimliğini ve dönemini yansıtmasıdır. Elbette çeviriye dair bütün detayları seven biri olarak “Acaba şu kelimenin İngilizceye aktarımı nasıl olurdu?” veya “Gerçekten aktarılabilir mi/aktarılmalı mı?” diye düşünmeden edemedim. Gelin, hep beraber Sait Faik Abasıyanık eserlerindeki kültürel unsurlara ve aktarımlarına bir göz gezdirelim.

“Türkiye'nin Çehov'u” olarak anılan yazarımız hikâyelerinde karmaşık ve dağınık bir dil kullansa da halktan olduğunu hissettirir ve bundan hiç gocunmaz. Öykü ve hikâyelerinde Burgazada'dan Taksim sokaklarına geçiş yapıyorsunuz, Messeret Otelinde bir gece konaklıyorsunuz ve bir yaşlı balıkçıyla sohbet ediyorsunuz. Yazarın balıkçılığa dair bilgisi epey fazla olduğundan ötürü teknik kelimelerin, denizcilik terminolojisine yönelik detaylı bir araştırmanın ardından, kültürel unsurlara kıyasla aktarımının kolaylaştığı görülür.

Öykülerini okurken kahvehanede çokça vakit geçirmiş olduğu da anlaşılıyor. Sahi, “kahvehane” kelimesinin İngilizcesi ne olabilir? Tam olarak “kahvehane” ortamını yansıtabilen veya o hissiyatı veren bir kelime var mı? “Coffeeshop” denildiğinde okurun aklında canlanacak olan mekân, ne tarz bir mekân olabilir ve kültürü yansıtabilir mi? İşte burada, okurun zihninde “kahvehane” kelimesinin gözünde canlandırılabilmesi için ufak betimlemelere ihtiyaç duyulduğunu düşünüyorum. Misal çevirmen notları ile açılan bir kültür penceresi, iş görebilir.

Bir diğer dikkat çeken unsurlardan biri “salep güğümü” idi. Biz ana dili Türkçe olan okurların gözünde canlanan elbette daha otantik ve işçilik barından bir eşya olabilir, yalnız İngilizceye çevrildiğinde okura bu hissiyatın aktarımı oldukça zordur. Şayet toplumsal anlayışlarımız süregelen bir tarihin eseridir ve bizden olmayanda bu hisleri uyandırmak çetrefilli bir iştir. Örneğin, Maureen Freely ve Alexander Dawe tarafından yapılan Sait Faik seçme hikâyelerinde; “salep kettle” denildiğinde bütün o havasını kaybediyor ve yerini sıradan bir ısıtıcı alıyormuş gibi geliyor. Sait Faik eserlerinde bolca deyim kullanmayı ihmal etmiyor, ara sıra yerel ağız kullanıyor ve bazen de kendi uydurduğu kelimeleri öykülerine serpiştiriyor. Bu kullanımlar en başta “Sait Faik dili” dediğimiz o şeyi oluşturuyor. Bu halk ağzı denebilecek dilde mutlaka çokça deyim ve atasözü vardır. Kasım ayında okulumuzu temsilen katıldığımız “Genç Çevirmen Adayları” yarışmasında da bize *Bir Küçük Satıcı* isimli öyküsü verildi. Bu öykü Sait Faik'in ilk dönemini yansıttığı gibi deyim ve atasözü örneklerini de barındırır. Misal “taştan ekmeğini çıkarırdı” ifadesi iyi anlaşıldığında, ancak anlamsal olarak iyi bir aktarım yapılabilir.

Benzer örneklere “yakayı kurtarmak” ve “yanaklarına kan gelmek” ifadelerinde de rastlanır. Bu tarz halk ağzından çıkan sözler, başka bir kültürde aynı anlamı taşıyan ve o kişilere buradaki gibi hissiyat veren ifade ya da kalıplara karşılık bulursa çeviride iyi bir yol izlenebilir.

Tüm bu örnekler de dikkate alındığında bu tip kültüreliliğin yoğun olduğu yazılarda çevirmen kararları kritiktir diyebiliriz. Tutarlı bir ürün oluşturmak için okura açık ve net açıklamalar yapmalı ve duruşumuzu da belli etmeliyiz. Kültürü anlatma ve resmetmeyi mi tercih ediyoruz? Yoksa erek dile ve kültüre uygunluğu mu esas alıyoruz? Bu sorulara yanıt olarak doğru bir çizgide giden bir ürün oluşturmak en doğrusudur.

Referanslar:

- Abasiyanik, S. F. (2004). Karganı Bağışla (S. Sönmez, Haz.). Yapı Kredi Yayınları.
- Ergüzel, M. M., & Kirik, E. (2012). Sait Faik Abasiyanik'in hikâyelerinin söz varlığı üzerine. *Journal of Turkish Studies*.
- Naci, F. (2008). Sait Faik'in Hikâyeciliği (2. baskı). Yapı Kredi Yayınları.
- Kara, F. (1996). Sait Faik'in Kısa Hikâyelerinde Söz Dizimi.
- Kudret, C. (1990). Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman. İnkılâp Kitapevi.
- Uyguner, M. (2010). Sait Faik'in Dil Özellikleri.
- Uzunca, E. (2022). Sait Faik Abasiyanik'in Hikâyeciliği.

Görsel Referanslar:

- <https://arkakapak.babil.com/10-maddede-sait-faik-abasiyanik-portresi/>

Bir Uluslararası Gazetecilik Örneği: Birsen Altaylı Özemir ile Gazetecilik ve Çeviri Üzerine

Yazar: Zeynep Maraba

Çeviri nedir? Çevirmen yalnızca tek bir kimliğe mi sahip olmalıdır? Çeviri, diller arasında bir köprü kurmakla kalmaz, aynı zamanda kültürel, toplumsal ve bireysel anlam katmanları arasında da bir denge kurar. Uzun yıllardır Reuters haber ajansında çalışan Birsen Altaylı Özemir, çeviri alanında yapmış olduğu yüksek lisans tezinde, skopos kuramı ışığında ekonomi haberlerinin çeviri ihtiyacına ve çevirmenin yetkinliğine odaklandı. Doktora tezinde ise yazar ve çevirmen arasındaki metinlerarası ilişkiyi *Tutunamayanlar* romanının çeviri sürecinde yazar Oğuz Atay ve çevirmen Sevin Seydi üzerinden incelemiştir. Kendisine röportaj teklifimizi kabul ettiğinden ötürü teşekkür ederiz.

ZMA: Doktora derecenizi YTÜ Diller ve Kültürlerarası Çeviribilim programından aldığınızı biliyoruz ancak biraz da siz akademik geçmişinizden bahsederek başlamak ister misiniz?

BAÖ: Lisans eğitimimi Uludağ Üniversitesi İşletme bölümünde tamamladım. Mezun olduktan sonra kısa bir süre bir bankada finansal analist olarak çalıştım. Ancak içimde hep gazeteci olma, araştırmacı olma isteği vardı. Çalıştığım bankada bir arkadaşım gazetecilik hayalimden haberdardı. Onun bağlantısı olduğu bir ekonomi dergisinde araştırmacı arandığını öğrendim ve bu sayede dergiye başvurduğum ve kabul edildim. Ardından yıllarca *Ekonomist Dergisi*, *Capital Dergisi*, *İntermedya ekonomi*, *Akşam Gazetesi* gibi yayınlarda muhabirlik ve Trend Dergisi'nde haber müdürlüğü yaptım. O dönemde çıkan tüm yeni ekonomi dergilerinde çalışmış olabilirim. Daha sonra kariyerime Uluslararası Haber Ajansı Reuters'ta devam ettim. Lisanstan sonra mesleki kariyerime başlamıştım ama akademide de bir şeyler yapmak istiyordum. Akademisyenlik ilgimi çekiyordu. Ancak çalışma hayatında gündüz programlarına katılmak mümkün değildi ve Türkiye'de o dönemlerde gece yüksek lisans veya doktora programları pek yoktu. Edebiyat ve sosyoloji gibi alanlarda eğitim almak istiyordum, işletme alanında devam etmek istemiyordum. Bilgi Üniversitesi'nin gazetecilik programına başvurduğum ve kabul edildim; ancak gündüz programı olduğu için katılamadım. Daha sonra Doğuş Üniversitesi'nin İngiliz Dili ve Edebiyatı gece programını kazandım ancak bir dönem okuduktan sonra doğum nedeniyle programa devam edemedim. Sonrasında, Doğuş Üniversitesi'nde Boğaziçi Üniversitesi'nden değerli Çeviribilim hocalarının kurduğu bir Çeviribilim bölümü açıldı. Yaklaşık beş yıl sonra oğlum artık beş yaşına geldiğinde tam da aftan dönmeyi düşünürken bu programı gördüm ve başvurduğum. Kabul edilerek Işın Bengi Öner, Ayşe Nihal Akbulut ve Ayşe Banu Karadağ gibi alanın en iyilerinden eğitim alma fırsatı yakaladım. Daha sonra da doktora Yıldız Teknik Üniversitesi'nde tamamladım.

ZMA: Araştırdığım kadarıyla 20 yılı aşkın süredir uluslararası haber ajansı olan Reuters'te gazetecilik yapıyor, aynı zamanda çeviri kararlarında önemli bir rol oynuyorsunuz. Çeviri ve gazetecilik kariyerinizi nasıl başlattınız ve bu alana ilginiz nasıl gelişti?

BAÖ: Dil öğrenmeyi her zaman çok sevdim. Kolej kökenli değilim. Kendi çabamla dil edinenlerdenim. Kendimi hep 70-80 yaşlarında bir köşede oturmuş, kitap çeviren biri olarak hayal ettim. Bir gün gazeteciliği bıraktığımda yapabileceğim meslek yine çevirmenlik olur diye düşünüyorum. Çeviri yapmak bana bulmaca çözmek gibi geliyor; bir cümleyle uğraşmak gerçekten büyük bir zevk. Yakın zamanda bir kitap çevirdim ve bu süreçte çevirinin bana ne kadar keyif verdiğini bir kez daha fark ettim. Yazarın ne demek istediğini anlamaya çalışmak ve o anki düşüncesini kavramak benim için çok değerli. Çeviri, dilin ötesinde bir şey sunuyor. Umarım yoğun iş tempomu bir gün bıraktığımda çeviriye daha fazla zaman ayırabilirim.

ZMA: Reuters'teki rolünüzden kısaca bahsedebilir misiniz?

BAÖ: Şu anda Reuters Türkçe Servisi'nin başındayım. İstanbul'da 4, Ankara'da 2 kişi olmak üzere 6 kişilik ekibimizle birlikte çalışıyorum ve aynı zamanda İngilizce servisi de kapsayan tüm ekip içinde Şef Muhabir görevini yürütüyorum. Sorumluluklarım arasında haber editörlüğü, haber üretimi, röportajlar, haberleri koordine etme, gün içindeki haber akışını yönetme, basın bültenlerini yazma, televizyonlarda konuşan üst düzey yetkilileri dinleyip gerekli kısımları yazıya dökme ve önemli noktaları belirleme yer alıyor. Aslında daha çok editörlük yapıyorum ancak gerektiğinde tecrübeli arkadaşım Can Sezer ile çeviri sürecinde yer alıyorum. Ekibimizde herkes her işi aynı anda yapıyor. Dolayısıyla, kıdemli olmam bu durumu değiştirmiyor. Bazen yeni başlayan bir stajyerin yaptığı işi de üstleniyorum. Birden fazla rolü aynı anda yürütüyorum diyebilirim. İlişkilerin yatay olduğu iş ortamımı bu nedenle hep sevdim.

ZMA: Anlıyorum, birden çok role sahipsiniz. Çeviri alanında akademik bir geçmişe sahip olarak haber ajansında çalışmanın ne gibi avantajları var? Peki bu rollerinizle ilgili en büyük zorluk alanları neler? Bu zorluk alanlarından kastım hem metinler, çevirilerle ilgili süreçler hem de bahsettiğiniz rollere ilişkin daha genel hususlar?

BAÖ: Bir çevirmenin, neyi, hangi haberi, hangi anda ve hangi gün çevireceğine karar vermesi çok önemli çünkü haber akışı sürekli devam ediyor. Çalışma günümüz sabah 07.00'da başlıyor. İlk işe başlayan kişi çevirmen, onun üreteceği haberi kontrol edecek kişi ise nöbetçi editör oluyor. Örneğin, gece boyunca dünyada önemli olaylar yaşanmış olabilir. Diyelim ki İran, İsrail'e saldırmış. Bu haberin hemen derlenip hazırlanması gerekiyor ancak yurt dışı kaynaklarında haberin yazılış biçimi ile Türk okuyucusuna sunulmuş biçimi farklı oluyor. İşte burada biz çeviribilimcilerin hemen kavrayacağı skopos kuramı örneğini yaşıyoruz. Okuyucuya bu haberi en doğru ve anlaşılır şekilde sunmak için metni doğrudan çevirmek yerine, yeniden yazmak gerekiyor. Çevirmenin hangi seviyede bir okuyucuya çevirdiğini kavraması gerekiyor. Haber metni çevirisi, sadece bir metni bire bir çevirmek değil, aynı zamanda onu yeniden üretmek anlamına geliyor. Bazen başlığı değiştirmek veya haberin yapısını tamamen farklılaştırmak gerekebiliyor. Bu metni saptırmak falan değil, İngilizce yazılmış bir haber, tüm dünya okuyucuları için hazırlanıyor fakat biz Türkiye'deki okuyucuya gereksiz veya fazla ayrıntı sunmak zorunda değiliz. Orada on paragraf olarak verilmiş bir bilgiyi tek paragrafla bile özetleyebiliriz. Bununla birlikte, sosyal medya ile birlikte medya sektöründe büyük bir rekabet var. Haberi hızlı sunmak zorunluluk hâline geldi. Bir haberi başkası yayımladığında eğer siz yayımlamamışsanız geri kalmış sayılıyorsunuz. Rekabetin çok yüksek olduğu bir ortamda çalışıyoruz. Bu hız içinde doğru başlığı bulmak, haberin devamının gelip gelmeyeceğine karar vermek, çevirmenin deneyimini ve dikkatini gerektiriyor. Kendi ürettiğimiz orjinal haberlerde de çalışma yöntemimiz elbette sosyal medyadan çok farklı. Haberlerin mutlaka ilgili kurumlara teyit ettirilmesi gerekiyor. Teyit edilmemiş bir haberi yayımlamıyoruz. Sosyal medyada bu süreç daha hızlı ilerliyor, orada "öğrenildi" diyerek bilgi paylaşılabilir. Ancak Reuters için bu mümkün değil, her zaman ilgili kaynağa danışıp doğrulama yaparak haber yayımlıyoruz. Bu süreçler haberin yayımlanmasını geciktirse de doğruluk bizim için öncelikli.

ZMA: Sizin de bildiğiniz gibi gelişen teknoloji her alanda etkisini gösterdiği gibi çeviri alanını da etkiledi. Peki çeviri ve gazetecilikte teknolojinin rolü nedir? Kullandığınız bilgisayar destekli çeviri araçları var mı? Ya da yapay zekâ gibi teknolojilerden nasıl yararlanıyorsunuz?

BAÖ: Öncelikle sosyal medya, haberlerin duyulması ve öğrenilmesi açısından büyük bir fayda sağlıyor. Sosyal medya olmasa duyulamayacak bazı haberler var ancak daha önce de belirttiğim gibi, bu haberlerin doğruluğunu araştırmak gazetecinin görevi. Teknolojiyle birlikte yeni bir döneme girdik: yapay zekâ ve makina çevirisi. Reuters da yapay zekâ teknolojisi kullanan bir şirket satın aldı ve bu teknolojiye erişimimiz olduğunu belirtmeliyim. Tıpkı ChatGPT'ye soru sorar gibi, biz de ona çeşitli sorular sorabiliyoruz. Yani bizde de makine çevirisinden faydalanılmaya başlandı ve bu durum kaçınılmaz görünüyor. Özünde hem çeviri hem de gazetecilik alanında yapay zekâ, bazı medya patronlarının ilgisini çekiyor. Onlar aslında daha az çalışanla daha çok iş yapılabileceğini düşünüyor olabilirler ama kalite açısından bu yaklaşım riskli. Yapılacak küçük bir hata bile ciddi sorunlara yol açabilir. Bahsettiğim üzere, haber çevirisi yalnızca doğrudan çeviri değil, aynı zamanda yeniden metin üretmektir. Dolayısıyla, yalnızca makinenin çevirebileceği kısımlarda teknolojiden yararlanılabilir çünkü habere eklemeler yapmak, başlığı değiştirmek ya da içeriği yeniden yazmak hâlâ çevirmenin görevidir. Çevirinin aslında nasıl bir süreç olduğunu bilmeden bu işin Google Translate veya DeepL gibi araçlarla yapılabileceğini düşünenler olduğu gibi gazeteciliğin de yapay zekâ ile tamamen yapılabileceğini düşünenler de vardır. Yapay zekâ kullanımına karşı değilim. Aksine, bazen verimliliği artırdığını ancak her şeyin yerini tutamayacağını düşünüyorum. Google Translate, yıllardır hayatımızda ancak çevirmenlerden vazgeçilmedi. Çeviri hakkında bilgi sahibi olmayanlar bu araçlara güveniyor olsa da profesyonel alanda insan çevirmenler hâlâ vazgeçilmez.

ZMA: Son olarak benim gibi hem medyaya hem de genel olarak çevirmenliğe ilgisi olanlar için ne gibi önerileriniz olur? Bu alanlarda başarılı olmak için hangi beceriler önemlidir?

BAÖ: Bence her şeyden önce gündemi takip etmek ve çok okumak gerekiyor. Sadece çeviri ve gazetecilik eğitimi ile ilgili okumalardan bahsetmiyorum. Uluslararası ilişkiler bilmek gerekiyor. Biraz hukuktan anlamak gerekiyor. Elbette ekonomiden anlamak gerekiyor. Dünyadaki meseleleri araştırmak, bilmek gerekiyor. Bunları sorabildiğin zaman gazeteci olabiliyorsun. Bunların dünyadaki karşılığını merak ettiğin zaman ise haber çevirmeni oluyorsun. Dil bilmek, çeviri eğitimi almak çevirmen olmak için yeterli değil. Benzer şekilde, gazetecilik eğitimi almak da gazeteci olmak için yeterli değil. Gelişime, yeni bir şeyler öğrenmeye sürekli açık olmak, öğrenmekten vazgeçmemek ve merak etmek gerekiyor. Kısaca hayatla bir meselen olması gerekiyor ki bu yaptığın işin hakkını veresin. Görev zihniyetiyle yapılacak bir iş değil ne çevirmenlik ne de gazetecilik. Çünkü çevirmenlik de durağan bir şey değil. Çevirmenin bir metin üretmesi için kendi içerisinde o zamana kadar oluşturduğu çok fazla metin olması gerekiyor. Özellikle başta kendi ana dilini, kültürünü ve çevirdiği dili çok iyi bilmek gerekiyor.

Referanslar:

- Çakır, F. & Tekin Çetin, N. (2022). Sosyolojik ekseninde kültürel diplomasi ve çeviri. RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, (26), 1155-1190. DOI: 10.29000/rumelide.1074134.

Annabel Lee: Poe Şiiri, Anday Çevirisi

Yazar: Aleyna Erkül

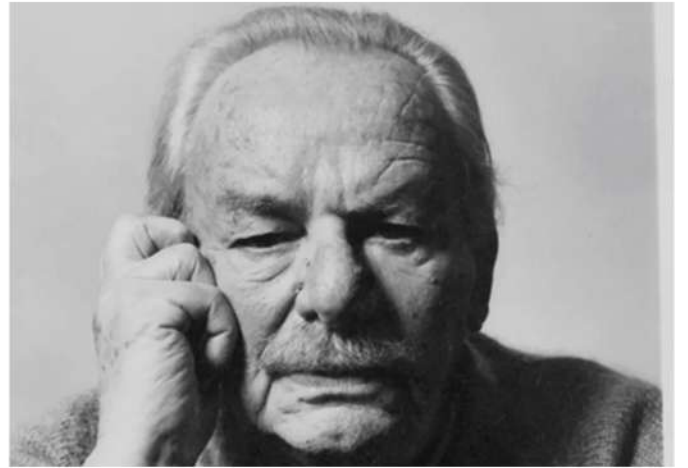

Edgar Allan Poe gotik edebiyatın önemli isimlerindedir. Poe'yu çocukluktan itibaren yalnızlık, şiddet ve ölümlle sınayan hayatı, ona karanlık, kederli ve kasvetli kalemini kazandırmıştır. Erken yaşlarındayken babası evi terk etmiştir. Tüberküloz hastası annesi, babasının evden ayrılışından birkaç ay sonra Edgar ve kardeşlerinin gözü önünde can vermiştir. Üvey annesi de tüberkülozdan öldükten sonra Poe, hayatında anne figürü olarak gördüğü kadınları birer birer kaybetmiştir. Gün geçtikçe artan yası, onu genç yaşında alkol ve kumar alışkanlıklarına itmiştir. Eserlerinde görebileceğimiz ölüm takıntısını içine işleyen şeyin, çocukluğundan itibaren maruz kaldığı ölümler olduğunu söylemek mümkündür.

Tüm bunlardan sonra, belki yaşananların acısı hâlâ tazeyken, Poe şüphesiz ki ona çok iyi gelecek bir şey yaşamış, aşık olmuştur. Edgar Allan Poe ve Virginia Clemm'in mutlu bir evliliğinin olduğu bilinmektedir. Bu mutlu evliliğe gölge düşüren şey ise Virginia'nın hastalanması olmuştur. Virginia hastalandıktan bir süre sonra ölmüş ve Poe'nun biricik eşi de tüberkülozdan kaybettiği kadınlardan biri hâline gelmiştir. Tam olarak bu noktada "Annabel Lee" ile yollarımız kesişir çünkü Poe'nun bu efsanevi şiirini kaybettiği eşine yazdığı söylenir.

"Annabel Lee"nin her zaman aşk, hayranlık, yas ve keder gibi kuvvetli duyguları okura hissettirmede oldukça başarılı olduğunu düşünmüşümdür. Edgar Allan Poe'nun ömrü boyunca tecrübe ettiği, hissettiği ağır olay ve duyguların, ozanlığıyla harmanlanması sonucu ortaya çıkan bu kıymetli şiirin çevirisinin de en az kendisi kadar etkileyici olmasını beklemek işten bile değildir.

Çok sevdiğim bu şiirin çok beğendiğim çevirisiyle karşılaşmam tesadüfi olmuştu. Okul hayatımızın en az bir döneminde illaki ismini duyduğumuz Melih Cevdet Anday, "Annabel Lee"nin çevirisini fikrimce en güzel yapan kişidir. Türk edebiyatının önemli isimlerinden ve Garip akımının öncülerinden olan Anday, şiir çevirisine her zaman çok önem vermiş ve yabancı şairleri çeviriyle tanımanın bizim edebiyatımız için faydalı olacağını savunmuştur. Anday'ın da savunduğu gibi şiir çevirisi, şiir tadı verdiğinde başarılıdır ve çevirmenin başarılı bir şiir çevirisi yapması da kendi şairliğine bağlıdır. Melih Cevdet Anday *Tercüme* dergisinin 19 Mart 1946 tarihli "Şiir Özel Sayısı" için Edgar Allan Poe'nun "Annabel Lee" sini büyük bir coşkuyla çevirmiştir.

Anday'ın şiiri çevirirken kullandığı yalın ve doğal dil, bir çeviri okuduğumuz gerçeğini başarıyla gizlerken şiirin hissiyatından eksiksizce faydalanmamızı sağlıyor. Bu şiiri başarılı bir şekilde çevirmesinin sebebi şüphesiz ki edebiyat ile çeviriye olan ilgisi, sevgisi ve hassasiyetidir.

Genç yaşta, bir gece bulutun rüzgârından üşüyüp gitmiş güzeller güzeli "Annabel Lee"yi, buyurun siz de hem şairinin hem de çevirmenin kaleminden okuyun.

Annabel Lee

It was many and many a year ago,
In a kingdom by the sea,
That a maiden there lived whom you may know
By the name of Annabel Lee;
And this maiden she lived with no other thought
Than to love and be loved by me.

I was a child and *she* was a child,
In this kingdom by the sea,
But we loved with a love that was more than love—
I and my Annabel Lee—
With a love that the wingèd seraphs of Heaven
Coveted her and me.

And this was the reason that, long ago,
In this kingdom by the sea,
A wind blew out of a cloud, chilling
My beautiful Annabel Lee;
So that her highborn kinsmen came
And bore her away from me,
To shut her up in a sepulchre
In this kingdom by the sea.

The angels, not half so happy in Heaven,
Went envying her and me—
Yes!—that was the reason (as all men know,
In this kingdom by the sea)
That the wind came out of the cloud by night,
Chilling and killing my Annabel Lee.

But our love it was stronger by far than the love
Of those who were older than we—
Of many far wiser than we—
And neither the angels in Heaven above
Nor the demons down under the sea
Can ever dissever my soul from the soul
Of the beautiful Annabel Lee;

For the moon never beams, without bringing me
dreams
Of the beautiful Annabel Lee;
And the stars never rise, but I feel the bright eyes
Of the beautiful Annabel Lee;
And so, all the night-tide, I lie down by the side
Of my darling—my darling—my life and my bride,
In her sepulchre there by the sea—
In her tomb by the sounding sea.

Edgar Allan Poe

Annabel Lee

Senelerce, senelerce evveldi;
Bir deniz ülkesinde
Yaşayan bir kız vardı, bileceksiniz
İsmi Annabel Lee;
Hiçbir şey düşünmezdi sevmekten
Sevmekden başka beni.

O çocuk ben çocuk, memleketimiz
O deniz ülkesiydi,
Sevdalı değil, karasevdalıydık
Ben ve Annabel Lee;
Göklerde uçan melekler bile
Kıskanırdı bizi.

Bir gün işte bu yüzden göze geldi,
O deniz ülkesinde,
Üşüdü rüzgârından bir bulutun
Güzelim Annabel Lee;
Götürdüler el üstünde
Koyup gittiler beni,
Mezarı ordadır şimdi,
O deniz ülkesinde.

Biz daha bahtiyardık meleklerden
Onlar kıskandı bizi, —
Evet! — bu yüzden (Şahidimdir herkes
Ve o deniz ülkesi)
Bir gece bulutun rüzgârından
Üşüdü gitti Annabel Lee.

Sevdadan yana, kim olursa olsun,
Yaşça başca ileri
Geçemezlerdi bizi;
Ne yedi kat gökdeki melekler,
Ne deniz dibi cinleri,
Hiçbiri ayıramaz beni senden
Güzelim Annabel Lee.

Ay gelip ıştır hayalin eşirir
Güzelim Annabel Lee;
Bu yıldızlar gözlerin gibi parlar
Güzelim Annabel Lee;
Orda gecelerim, uzanır beklerim
Sevgilim, sevgilim, hayatım, gelinim
O azgın sahildeki,
Yattığın yerde seni...

Edgar Allan Poe

Çeviri: Melih Cevdet Anday

Referanslar:

- Algül, A. (2018). Melih Cevdet Anday'ın Çeviri Anlayışı. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19(1), 1-17. <https://doi.org/10.17494/ogusbd.456900>
- Bulut, A. (2020). Edgar Allan Poe: Şiirler ve Anılar. İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Dergisi (12), 109-113. <https://doi.org/10.26650/iujts.2020.12.0006>
- Ağaoğlu Özdemir, Reyhan & Oral, Gökhan. (2021). 53. BÖLÜM: Keder ve Edebiyat: Edgar Allan Poe Örneği. <https://epilog.mefhum.org/annabel-lee-melih-cevdet-anday-ceviri/>
- <https://www.poetryfoundation.org/poems/44885/annabel-lee>

Görsel Referanslar:

- <https://www.edgarallanpoets.com/the-power-of-love-in-edgar-allan-poes-annabel-lee/>
- <https://www.kadikoyboasahne.com/melih-cevdet-andayin-edebiyat-yolculugu/>

Miras Çevirisi: Türk Mitolojisi

Yazar: Alin Özlem Dinç

Türk halkının tarih boyunca oluşturduğu efsaneler, inançlar, mitler ve sembollerin bütünü: Türk mitolojisi. Bu mitoloji, Türkiye’de bile çok ilgi görmese de eski Türk toplumlarının değerlerini günümüze taşıyan değerli bir kültür mirası olduğu inkâr edilemez. Ancak Türk mitleri, Türkçe konuşan topluluklarla sınırlı değil. Hepimizin bildiği gibi farklı kültürler, tarih boyu hep birbirinden beslenmiştir. Türk kültürü de elbette farklı değildi. Türklerle münasebeti bulunmuş, komşuluk etmiş her kültürün hikâyelerimizde parmağı olabilir. Dahası, farklı kültürlerden ziyade, her kültürde bulunan belli başlı şeyler Türk kültürünün temel yapı taşlarından biri de olabilir. Mesela doğa. Bu gibi, farklı milletlerin de ilgi duyabileceği, öğrenmek isteyebileceği elementler olunca çeviri şart oluyor.

Kültürel mirasların çevirisi, farklı diller ve kültürler arasında alışveriş yapmak, bağ kurmak için çok önemli bir araç. Bir o kadar da hassas. Çevrilen kültürü enine boyuna araştırmak, sizi büyük bir skandaldan kurtarabilir. Herhangi bir millet için çok da sorun yaratmayan bir sıfat, diğeri için hakaret sayılabilir. Bu gibi durumlarda çeviri bilimini sadece kelime bazlı değil, aynı zamanda kültürel ve sembolik bazlı da kullanmak gerekiyor.

Türk mitolojisindeki kahramanlık öyküleri ve tanrı figürleri, Türk halkının değerlerini ve dünya görüşünü yansıtıyor. Bu mitlerin doğru bir şekilde çevrilmesi de hedef dildeki okuyucuların Türk kültürünü daha iyi tanınmasını sağlıyor.

Örneğin, Türk mitolojisinde önemli bir yer tutan “Gök Tanrı” kavramı, İngilizceye direkt “Sky God” olarak çevrilebilir. Ancak bu çeviri, Türk kültürünün derinliğini ve mitolojik bağlamını tam olarak yansıtmıyor, çünkü “Gök Tanrı” sadece gökyüzüyle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda evrenin yaratıcısı ve yöneticisi anlamına da geliyor. Bu nedenle, çevirmenlerin hem kaynak dildeki anlamı doğru bir şekilde anlamaları hem de hedef dildeki okuyucuların kültürel arka planını dikkate almaları çok önemli.

Bir diğer örnek ise, Türk mitolojisinin en önemli sembollerinden biri olan “Bozkurt”, Türk halkının bağımsızlık ve özgürlük arayışını sembolize ediyor. Türkçeden bir dile çevrildiğinde, bu sembolün anlamının ve derinliğinin eksiksiz bir şekilde aktarılması gerekiyor. Sadece “kurt” olarak çevrildiğinde, bir milletin tarihi değiştirilerek anlatılmış oluyor.

Sonuç olarak, kültürler arası etkileşim ve alışveriş, çeviribilim sayesinde var oluyor. Çeviri böyle önemli bir rol oynadığından dolayı bu süreçte dikkatli olunması gereken hassas noktalar var. Kültürel ve sembolik bağlamın doğru bir şekilde aktarılması, çevirinin amaca hizmet etmesini sağlıyor. Türk mitolojisinin çevirisi, hem kaynak dildeki anlamı doğru bir şekilde anlayıp yansıtabilen hem de hedef dildeki okuyucuların kültürel arka planını dikkate alan çevirmenler tarafından yapılmalı. Doğru çeviri ve yorumlama ile kültür alışverişine insanlık boyu ihtiyaç duyulabilir.

Referanslar:

- Ünal, S. (2022, Ağustos). T.C. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı. [Yüksek lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi].
- <https://acikerisim.nevsehir.edu.tr/bitstream/handle/20.500.11787/8063/SENA%20ÜNAL.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Bozkurt: Ergenekon Destanı. Ötüken Neşriyat. <https://www.otuken.com.tr/u/otuken/docs/b/o/bozkurt-ergenekon-destani-1635168832.pdf>
- Heritage, W.C. (no date) World cultural heritage, Turgutlu Bilim ve Sanat Merkezi.

Görsel Referanslar:

- Türk mitolojisi: Göklerden gelen kadim hikayeler. (2024, Eylül 8). Mavi Flamingo. <https://maviflamingo.com/2024/09/08/turk-mitolojisi-goklerden-gelen-kadim-hikayeler/>
- <https://tr.pinterest.com/pin/13370130133839321/>

İngilizce Hâkimiyeti ile Türkçe Alt Yazı İzlemek: Çeviri ve Eleştiri

Yazar: Asude Yıldız Yağmuroğlu

İngilizce öğrenirken dizi ve filmleri İngilizce alt yazıyla izlemenin dil öğrenim sürecine olumlu katkı sağlayacağı önerisini duymuşsunuzdur. Bende böyle olmadı. İngilizce öğrenirken dizileri Türkçe alt yazıyla izlerdim. Fakat ne zaman ki İngilizceyi belli bir seviyede bilir ve konuşur hâle geldim, dizi ve filmleri Türkçe alt yazıyla izlemek benim için zorlaştı.

Çeviriye de ilgim olduğu için kendimi diziyi değil çeviriye izlerken buluyordum. Kendimce kafamın içinde sürekli eleştiri yapıyordum. Çoğu zaman başkasının yaptığı çeviriye izlemek beni rahatsız ediyordu. Bu durum hâlâ böyle. Eğer izlediğim bir şeyin İngilizce alt yazısı varsa artık onu tercih ediyorum. Ara sıra İngilizce alt yazıyla izlediğim cümlelerin çevirisini nasıl yapmışlar acaba deyip Türkçeye çevirdiğim oluyor. Bir izleyici olarak, nadiren de olsa inanılmaz güzel, belki hiç aklıma gelmeyecek çeviriler görüyorum.

Örneğin Witcher dizisinin bu sahnesinde karakter "You like my staff?" derken elindeki kılıçtan bahsediyor. Ama kelimenin "ekip" anlamı da olduğu için, bu şekilde anlamdan bağımsız bir çeviri ortaya çıkmış.

Bir başka örnekte ise "I blinked and I was on top of him." cümlesini "Göz kırptım ve üstündeydim" olarak çevirmişler.

Karakterin "Göz açıp kapayıncaya kadar" demeye çalıştığı apaçık ortada. Bu hata Netflix'te sonradan düzeltilmiş.

The Crown dizisinin bu sahnesinde Prens William için kullanılan "alien" kelimesinin "geldiği dünyayı düşününce" olarak çevrilmesi oldukça hoşuma gitti. Daha iyisi olamaz diye düşünüyordum. Fakat sonradan baktığımda bu güzelim çeviriyi "bir uzaylıya göre" olarak değiştirdiklerini gördüm. Bunun neden olduğuna pek anlam veremesem de böyle kötü işçiliklerin ortaya çıkma sebeplerine dair birkaç fikir var. Bazen zaman sıkıntısı veya güvenlik sebeplerinden dolayı metin sadece senaryo üzerinden çevriliyor. Bu durumda izlediğimiz metin arasında anlamsal kopukluklar olabiliyor. Bu da hâliyle çeviriye de yansıyor.

Bu tarz çevirilerin neden olduğuyula alakalı bir diğer fikir ise çevirmenlerin sınırlı zamanı olması. İşveren tarafından gönderilen metnin, kısa bir süre içinde çevrilip geri gönderilmesi isteniyor. Çeviri veya imla hataları seyirciler için ne kadar sinir bozucu olsa da bunların birçoğu bu sektörün süreç içerisinde hızlı olunmasını talep etmesinden kaynaklı olabiliyor.

Yukarıdaki sebepler bir yere kadar anlaşılabilir olsa da bu tür büyük dizi ve film şirketlerinin, bu kadar bariz hatalarla dolu işleri yayına sunmalarını mantıklı bulmak zor. Her ne kadar sıradan bir izleyici için bu durum çok büyük bir sorun gibi görünmese de İngilizce bilen bireyler için bu tür kötü çeviriler rahatsız edici olabiliyor. Keşke bu hataların önüne geçilse ve dizi ve filmler yayına girmeden önce bu ince detaylar defalarca gözden geçirilebilse. Bu hem izleyici deneyimini artırır hem de daha profesyonel bir standart yaratır. Kaliteli çeviriler, yalnızca dil öğrenenler veya İngilizce bilenler için değil, tüm izleyiciler için daha anlamlı ve keyifli bir izleme deneyimi sunar. Özellikle global platformlarda sunulan içeriklerde bu özenin gösterilmesi, izleyici kitlesine duyulan saygının bir göstergesi olacaktır.

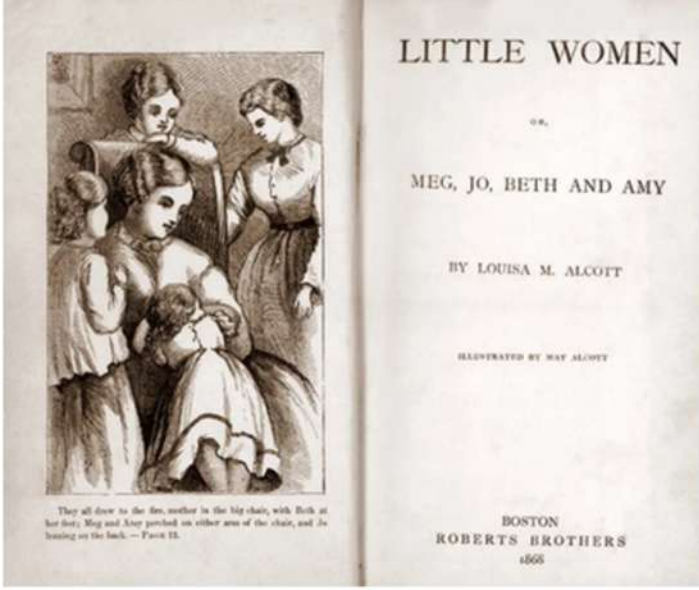
Görsel Referanslar:

- <https://www.netflix.com/watch/81581074?trackId=256346049&tctx=0%2C0%2C60fee5f-6252-40ca-ba72-37b1adf4d0bb-270031959%2C60fee5f-6252-40ca-ba72-37b1adf4d0bb-270031959%7C2%2Cunknown%2C%2C%2CtitlesResults%2C80189685%2CVideo%3A81581074%2CdetailsPageEpisodePlayButton>
- <https://www.netflix.com/watch/80215415?trackId=255824129&tctx=0%2C0%2C5895262-d36c-4700-81c8-96a5281169ff-287911887%2C5895262-d36c-4700-81c8-96a5281169ff-287911887%7C2%2Cunknown%2C%2C%2CtitlesResults%2C80024057%2CVideo%3A80215415%2CdetailsPageEpisodePlayButton>
- <https://www.netflix.com/watch/81333884?trackId=255824129&tctx=0%2C0%2Ca763679f-7c6f-4c2b-ae6-9ba945b05cc9-269632939%2Ca763679f-7c6f-4c2b-ae6-9ba945b05cc9-269632939%7C2%2Cunknown%2C%2C%2CtitlesResults%2C80025678%2CVideo%3A81333884%2CdetailsPageEpisodePlayButton>

Küçük Kadınların Büyük Sözleri: “Little Women” Filminin Derin Anlamları

Yazar: Çağla Nadir

The first edition of "Little Women," illustrated by May Alcott, Louisa's youngest sister (1868). Louisa May Alcott's Orchard House

vaşı döneminde yaşayan dört genç kızın farklı kişiliklerini, hayallerini ve zorluklarla dolu yaşamlarını ele alırken, aynı zamanda aile bağlarını, dostluğu ve sevgiyi de vurguluyor. Bu dört farklı kişilikten benim favorim ise Jo March. Jo, sıradanlığa karşı isyankâr bir tutumla ve kendi hayatını şekillendirme arzusuyla doludur. Duygusal ama aynı zamanda güçlü bir kişiliği vardır. Hayallerini takip etmek için her türlü zorluğa meydan okur. Kardeşleriyle olan ilişkisi ve yaşadığı zorluklara rağmen, Jo'nun içindeki güçlü irade ve sevgi dolu yüreği, benim için onu unutulmaz kılan bir karakter hâline getiriyor.

"Little Women," 19. yüzyıl Amerika'sının atmosferini ve kadınların o dönemdeki rollerini derinlemesine hissettiren ve zamansız mesajlarıyla oldukça etkileyici bir yapıt. Dönem filmi denince de benim aklıma gelen ilk filmlerdendir. Şimdi sizinle benim için de etkileyici olan bu zamansız mesajların birkaçının çevirisini paylaşmak istiyorum. Umarım çevirim bu filmi bilenler için okunduğunda onların filmdeki anlamlı detayları tekrar hatırlamalarına ve duygusal yolculuklarına yeniden dalış yapmalarını sağlar; bilmeyenler için de bu muhteşem hikâyenin büyüüne kapılmalarını ve onlar için yeni bir keşif olmasına vesile olur.

Orijinal metin:

"I am not a poet I am just a woman."

Çeviri:

"Ben şair değilim, sadece bir kadıyım."

Bu alıntı, karakterlerimiz Laurie ve Amy arasında geçen diyalogdan bir cümle. Bu cümle, dönemin kadınlarının koşulları yüzünden sevgiyi değil de kendini geçindirmek ve ailesine destek olmak için zengin bir evliliğe mahkûm bırakılan Amy karakterinin düşüncelerine karşı Laurie'nin "Şairler buna karşı çıkabilir" sözüne bir cevaptır. Benim bu alıntıyı seçmemdeki neden ise Amy'nin dönemin toplumsal normlarının ve cinsiyet rollerinin dayattığı sınırlamalara karşı söylenmiş bu cümlenin acı ama maalesef gerçek oluşu. Hayat bazen şairlerin şiirlerinin aksine, kadınların kendi kimliklerini ve yeteneklerini göz ardı etmek zorunda oldukları bir yer olabilir.

Hemen hemen herkes, Louisa May Alcott tarafından yazılmış olan ve Türkçeye *Küçük Kadınlar* olarak çevrilen *Little Women* romanını biliyordur. 1868'de yayımlanan bu ölümsüz yapıtın 1949 ve 2019 yapımı iki adet film uyarlaması bulunuyor. Ben ise, bu çeviride 2019 yapımı filmde bazı alıntılar ele alacağım. Seçtiğim alıntıların her biri, Viktorya döneminde kadınların yaşadığı zorlukları, karakterlerin özgünlüklerini ve güçlerini yansıtıyor. Bu sözlerin toplumsal kurallara meydan okuyan bir hikâyeyi nasıl anlattığını görmek beni çok etkiledi. Özellikle Jo'nun isyankâr ruhu ve Amy'nin kaderine dair görüşleri, kadın hakları ve birey olma yolunda verilen mücadeleyi anlamamıza yardımcı oluyor.

Bu film, klasik bir hikâyeyi modern bir bakış açısıyla sunarak izleyiciyi etkileyici bir yolculuğa çıkarıyor. Karakter derinliği, oyunculuk performansları ve yönetmenlik becerileriyle dolu bir film. Aynı zamanda görsel açıdan da dönemin atmosferini ve kostümleri başarılı bir şekilde yansıtıyor. Film, Amerikan İç Sa-

Orijinal Metin:

“Just because my dreams are different than yours doesn't mean they're unimportant.”

Çeviri:

“Hayallerimin seninkilerden farklı olması önemsiz oldukları anlamına gelmez.”

Bu cümle, büyük kız kardeş Meg'in düşününden önce Jo'ya söylediği bir söz. Bu söz, Jo'nun kız kardeşi Meg'in evlenmesini istememesine ve onun yerinin sahnelerde oyunculuk yapmak olduğunu söylemesine karşılık Meg'in cevabıdır. Jo daha bağımsız ve kariyer odaklı hayallere sahipken, Meg sevdiği adamla evlenmeyi ve geleneksel bir aile yaşamı kurmayı tercih ediyor. Herkeste olabileceği gibi, Meg'in hayalleri Jo'nun hayallerinden farklı olabilir, ancak bu onların önemsiz olduğu anlamına gelmez. Herkesin kendi benzersiz yetenekleri, tutkuları ve hayalleri vardır. Bu söz, insanların kendi benzersiz yollarını takip etmeleri gerektiğini ve diğer insanların hayallerini küçümsememelerini hatırlatıyor. Herkesin hayatında önemli olan şeyler farklı olabilir, ve bunun doğal olduğunu kabul etmek gerekir.

Orijinal Metin:

“Women, they have minds, and they have souls, as well as just hearts. And they've got ambition, and they've got talent, as well as just beauty. I'm so sick of people saying that love is all a woman is fit for.”

Çeviri:

“Kadınların kalpleri olduğu kadar akılları, ruhları var ve güzellikleri olduğu kadar tutkuları, yetenekleri de var. İnsanların kadınların sadece aşka uygun olduklarını söylemesinden bıktım.”

Bu sözde, Jo karakteri annesiyle arasında geçen bir konuşmada kadınların toplumdaki yerleri hakkında bir serzenişte bulunuyor. Kadınların sadece duygusal varlıklar değil, aynı zamanda akıl, ruh, yetenek ve hırsları olan bireyler olarak kabul edilmesi gerektiğini savunuyor. 19. yüzyılın ortalarında, kadınlar genellikle evdeki rol ve görevlerle sınırlı görülüyordu. Onlardan beklenen, "angel in the house" dediğimiz kalıpla ev işleriyle ilgilenmek, çocukları büyütmek ve eşlerine hizmet etmektir. Bu nedenle kadınlar akıl, ruh, hırs ve yetenek gibi özelliklerle değil, sadece duygusal yönleriyle ve dış görünüşleriyle değerlendiriliyordu. Maalesef günümüzde de dünyanın bazı kesimlerinde devam eden bu davranışlar yüzünden kadınlar eğitim ve kariyer gibi alanlarda erkeklerle eşit haklara sahip olamıyor. Bütün bu düşüncelerin aksine, kadınlar sadece romantik ilişkiler için değil, kendi potansiyellerini geliştirmek için de değerli ve aynı zamanda erkeklerle aynı haklara sahip olması gereken bireylerdir.

İşte Jo gibi karakterler, bu dönemin baskılarından sıyrılarak bireysel kimliklerini arayan cesur figürlerdir. Onların tutkuları, hayalleri ve bağımsızlık arzuları, o dönem kadınlarının genellikle göz ardı edilen yönleriydi. Bugün, geçmişin mücadelesi sayesinde kadınlar daha fazla özgünlük ve haklara sahip. Ancak hâlâ toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda daha alınacak çok yol var. Kadınların kimliklerini ve hayallerini gerçekleştirme yolunda verdikleri mücadele evrensel bir sorun olarak devam ediyor. Geçmişten gelen ilhamla, günümüz kadınları daha adil ve eşit bir topluma ulaşma adına bu mücadeleyi sürdürüyor ve asla pes etmiyor. Çünkü hayallerine kavuşmak, eşitlik içinde yaşamak ve özgür olmak her kadının hakkıdır.

Yazar: Çağla Nadir

Referanslar:

- Gerwig, G. (Yönetmen). (2019). *Little Women* [Film]. Columbia Pictures.

Görsel Referanslar:

- <https://www.nytimes.com/2019/12/31/books/little-women-book-writers.html>
- http://www.impawards.com/2019/little_women_xlg.html

Şiir Çevirisi ve Zorlukları: “Attack on My Heart”

Yazar: Damla Yılmaz

Ben Damla Yılmaz. Karadeniz Teknik Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı üçüncü sınıf öğrencisiyim. Şiir yazmayı çocukluğumdan beri çok severim. Zamanla bu tutkum gelişti ve yaşımla ilerledikçe şiirlerimi İngilizce yazmaya başladım. Şimdi, yazdığım şiirlerden biri olan “Attack on My Heart” adlı eserin Türkçe çevirisini yaparak şiir çevirisinin zorlukları ve incelikleri üzerine bir değerlendirme sunmak istiyorum.

Şiir çevirisi, günümüzde hâlâ oldukça dikkat ve özen gerektiren, zorlukları olan bir alan. Teknolojinin çeviri alanında kaydettiği büyük ilerlemelere rağmen, özellikle şiir çevirisinde duyguların ve tonun hedef dilde aynı şekilde aktarılması yine de kolay bir iş değildir. Her dilin kendine özgü bir ruhu ve hissiyatı vardır. Bu durum şiir gibi yoğun duygu ve metaforlarla örülür bir edebî türde daha da belirgin hâle gelir. Bu yazıda, kendi yazdığım *Attack on My Heart* şiirini Türkçeye çevirerek bu konuyu somut bir şekilde ele almak istedim.

Amacım, çevirinin yalnızca bir kelime aktarımı olmadığını, aynı zamanda bir duygu, his ve ruh aktarımı olduğunu göstermektir. Bu çalışmada hem makine çevirisi ile insan çevirisi arasındaki farkları gözlemleyeceğiz hem de bir yazarın kendi şiirini çevirirken nasıl bir süreç izlediğini anlayarak iyi bir çevirmenin aynı zamanda bir sanatçı duyarlılığına sahip olması gerektiğini tartışacağız.

Çalışmama şu soruyla başladım: “Şiir çevrilebilir mi, yoksa bu yeniden bir şiir yazmak mı?” Şiir dediğimiz şey, metaforlarla ve yoğun duygularla örülmüş bir anlatım türü ise bunu farklı bir dilde aynı şekilde ifade etmek mümkün müdür? İnsanlar kendilerini bazı dillerde daha rahat ifade edebilir, ben de bu nedenle şiirlerimi İngilizce yazıyorum. Ancak aynı hisleri Türkçeye aktarabilir miyim diye merak ettim ve çeviri sürecine başladım.

Çeviri sürecimde, şiirimin duygusunu Türkçede aynı şekilde yansıtmak için soru kalıplarını özellikle tercih ettim. İngilizce şiirimde bu yapı olmasa da Türkçede aynı havayı yakalamak için bu yöntemi kullanmam gerekti. Çünkü şiir çevirisi, bire bir aktarım değil, farklı bir dilde yeni bir eser yaratma sürecidir. Bu nedenle, şiir çevirisinde kaynak ve hedef metin birbirine bağlı olmak zorunda değildir; önemli olan her iki dilde de okuyucuda benzer bir etki bırakmaktır.

Sonuçta ortaya çıkan şiire baktığımda aslında bambaşka bir şiir gördüm. Yazarı da çevirmeni de aynı kişi olmasına rağmen ortaya çıkan eserler birbirinden farklıydı. Bu durum, her dilin kendi duygu dünyasına sahip olmasından kaynaklanıyor. Hatta bir şairin bile, kendi şiirinin çevirisinde aynı hisleri tam olarak yansıtmayı her zaman mümkün olmayabiliyor. Bu da şiir çevirisinin en temel zorluklarından birini gözler önüne seriyor.

Shakespeare ve Can Yücel çevirileri, şiir çevirisinin yeniden yaratım süreci olduğuna dair güçlü örneklerdir. Özellikle Shakespeare’in 66. Sone’si, bu yaklaşımı anlamak için mükemmel bir örnektir. İngilizce orijinal metninde “Tired with all these, for restful death I cry” dizesi yer alırken Can Yücel bu ifadeyi Türkçeye şu şekilde yorumlamıştır:

*Vazgeçtim bu dünyadan tek ölüm paklar beni,
Değmez bu yangın yeri, avuç açmaya değmez.*

Can Yücel, bire bir çeviri yapmak yerine Türkçenin estetik yapısını ve duygusal tonunu ön planda tutarak şiiri adeta yeniden yazmıştır.

Benzer şekilde, orijinaldeki “And art made tongue-tied by authority” dizesi Yücel’in çevirisinde şu şekilde yeniden şekillenmiştir:

*Değil mi ki korkudan dili bağlı sanatın,
Değil mi ki çılgınlık sahip çıkmış düzene.*

Bu çevirilerde Can Yücel'in kaynak metindeki duyguyu, Türkçenin ifade gücüyle birleştirerek okuyucuya sunmayı amaçladığı açıktır. Şiir çevirisinin sadece bir aktarım değil, aynı zamanda yeni bir edebî eser yaratma süreci olduğunu gösteren bu örnekler, benim çeviri sürecimde de yol gösterici olmuştur.

Makine çevirisiyle oluşturulan versiyonlara baktığımızda ise genellikle bir şiirden çok düz bir metinle karşılaşırız. Bu, teknoloji ve makine çevirisinin duygusal incelikleri aktarmakta hâlâ yeterince başarılı olmadığını gösteriyor ancak burada bir ekleme yapmak önemli: Teknoloji, şiir çevirisinde duygusal derinliği tam olarak yansıtmazsa da çeviri sürecini kolaylaştıran ve destekleyen güçlü bir araçtır. İnsan emeği ve teknoloji bir arada kullanıldığında, daha dengeli sonuçlar elde edilebilir.

Sonuç olarak, her çevirmen bir eseri kendi yorumuyla yeniden şekillendirebilir. Şiir çevirisi birebir aktarım değil, bir yeniden yaratım süreci olarak görülebilir. Bu da bizi başlangıçta sorduğumuz sorunun yanıtına götürüyor: "Şiir çevrilebilir mi, yoksa bu yeniden bir şiir yazmak mı?" Belki de şiir çevirisi iki dilin ve iki dünyanın bir araya geldiği, yeni bir sanat eseri ortaya koyan yaratıcı bir süreçtir.

Attack on My Heart (Damla YILMAZ)

Nights without sleep,
Anxiety i have down deep,
A rest, that's what i need,
Now i feel lost and counting sheep.

5 am in the morning,
Sweating, reason is the panic,
Sinking in the ocean called manic,
Lovely dreams now i am missing

Kendi Çevirim Ruhumdaki Saldırı

Uykusuz geceler mi?
İçini kemiren kaygı mı?
Hiç dinlenme hakkın yok mu?
Kuzuları sayarken kaybolmadın mı?

Sabahın beşi mi neydi?
Terleten seni neydi? Panik mi?
Boğulduğun okyanusa ne denirdi? Manik mi?
Karanlığa batarken özlediğin neydi?
Beyaz düşler mi?

Makine Çevirisi (ChatGPT)
Kalbime Bir Saldırı

Uykusuz geçen geceler
Derinlerde yaşadığım endişe
Bir dinlenme ihtiyacı,

İşte şimdi hissettiğim şey
Şimdi kaybolmuş hissediyorum ve koyun sayıyorum
Sabah saat beşte terlemek,
Nedeni panik mani denen okyanusta batıyorum
Sevgili rüyaları şimdi özlüyorum

Yazar: Nergis Beder

Taylor Swift'in şarkılarında kullandığı özel sözcüklerin, ifadelerin tanımlarını ve açıklamalarını içeren bir sözlük.

Taylor Swift, çok bilinen ve sevilen bir sanatçı olmasıyla birlikte oldukça ön plana çıkan bir sanatçıdır. Birçok insan onun şarkılarını analiz etmeye meraklıdır, ben de dâhil. Bu şarkıları analiz etmek, sanatçının yaratıcılığını değerlendirmemize, toplumsal ve kültürel konuları, sözlerin ve hikâyenin derinliğini, müzikal ve lirik tekniklerinin nasıl kullanıldığını daha iyi anlamamıza yardımcı olurken hayranların kendi aralarında şarkılarını inceleyip yorumlama sürecine katkıda bulunur ve duygusal bağlantı kurarak kendimizle bağdaştırmamızı sağlar. Bu nedenlerle Taylor Swift'in şarkılarını analiz etmek sadece müziğin keyfinin çıkarılmasıyla kalmaz, aynı zamanda dinleyicilere derin bir anlayış ve bağlantı kurma imkânı sağlar. Ben de bu nedenlerle Taylor'ın şarkılarında kullandığı büyük, zengin kelimelerin şarkıların konusuna ve kullanıldığı cümlelere bağlı olarak ne ifade ettiğini ne anlatmak istediğini araştırmalarımla ve kendi bakış açımıyla sizlere sunmak istiyorum.

Taylor Swift, "I have a folder of favorite words. I have favorite phrases, favorite words, favorite lines that I think just could fit somewhere. The fans have a really amazing inside joke where they're like, the starter kit for listening to *Folklore*, *Evermore* is just a picture of a dictionary. They're like, Taylor we needed to look up 300 different words." (Lowe, 2020) derken aslında en sevdiği kelimelerin bulunduğu bir listesi olduğunu ve o kelimeleri kullanmayı sevdiğini belirtmiştir. Hayranların da şarkılarını anlayabilmesi için bu bağlamdaki kelimeleri sözlükten araştırdıklarını ifade etmektedir.

Red (Taylor's Version)

"Traacherous"

Kelime: Treacherous

Lirik: "This slope is treacherous"

"Traacherous" bir kişinin veya bir durumun güvenilmez veya tehlikeli olduğunu belirtmek için kullanılmaktadır. Şarkıda, ilişkinin getirdiği karmaşık duygular ve belirsizlikler ile bu karmaşıklığa, tehlikeye rağmen yine de bardağın dolu tarafından bakmak gerektiği anlatılıyor. Bu kelime ile, ilişkinin tehlikede olduğu ancak aynı zamanda bu durumda olmaktan hoşlanıldığı ifade edilmektedir. Taylor, bu durumda olmasının da belirsizlik ve heyecan arayışına dâhil olduğunu belirtiyor.

"I Knew You Were Trouble"

Deyim: Notch in your belt

Lirik: "A new notch in your belt is all I'll ever be"

"Notch in your belt" birinin başarısını veya zaferini sembolize eden bir deyimdir. Taylor, şarkıda başarısız bir ilişkiden ve sevgilisinin ondan ayrıldıktan sonra başka bir ilişkiye başlayıp hızlıca ilerleyerek başa çıkması sürecinden bahsetmektedir. Bu cümleyle anlatıcı, ilişkide sadece başka bir başarı veya kazanmış gibi, kullanılmış ve terk edilmiş hissettiğini anlatıyor.

"The Lucky One"

Kelime: Riviera

Lirik: "Now it's big black cars and Riviera views"

"Riviera" Fransızca kökenli bir kelime olup sahil veya kıyı anlamına gelmektedir. Bu terim genellikle lüks tatil bölgeleri veya güneşli sahil bölgelerini ifade etmek için kullanılır. Bu bölgeler, genellikle güzellik, zenginlik ve eğlence ile ilişkilendirilir. Şarkının konusuna bağlı olarak "Riviera views" ifadesi güzel manzaralı yerleri ve oralarda zengin bir yaşam tarzının var olduğunu vurgulamaktadır.

“Nothing New (From the Vault)”

Kelime: Ingénue

Lirik: “People love an ingénue”

“Ingénue” Fransızca kökenli bir kelime olup özellikle film veya tiyatrodaki genç, saf bir kızı veya kadını tasvir etmek için kullanılır. Şarkı, gençlik döneminden yetişkinliğe geçişin getirdiği zorlukları; gençlikteki masumiyetin, yeniliğin kaybolmasının getirdiği endişeleri ve korkuları ele almaktadır. Anlatıcı, gençlik dönemindeki masumiyetin ve yeniliğin kaybolmasının, insanların kendisini hâlâ sevip sevmemesi ve onu istememesinin neden olabileceği endişesini dile getiriyor.

“All Too Well (10 Minute Version) (From the Vault)”

Kelime: Maim

Lirik: “Just between us did the love affair maim you all too well”

“Maim” bir kişinin ya da bir hayvanın ciddi yaralanmasına veya sakatlanmasına denmektedir. Bu yaralanma kalıcı bir hasara neden olabilir. “Maim” aslında fiziksel olarak yaralanma anlamına geliyor olsa da Taylor bu cümlede, duygusal veya psikolojik olarak derinden yaralanmaktan bahsetmektedir. Karşı tarafa, ilişkinin onda ağır yaralar bırakıp bırakmadığı ya da duygusal olarak derinden zarar verip vermediği soruluyor aslında.

1989 (Taylor’s Version)

“Suburban Legends”

Kelime: Periphera

Lirik: “You had people who called you on unmarked numbers in my peripheral vision”

“Peripheral” genellikle bir şeyin merkezinden uzakta olan veya ikincil öneme sahip olan bir şeyi tanımlamak için kullanılır. Şarkıda, bir ilişkide iki kişi arasındaki duygusal bağ ve yaşanan karmaşıklık anlatılmaktadır. Anlatıcı, bu karmaşıklığa rağmen risk almak gerektiğini ve aslında ilişkilerinin bir efsane olabileceğini vurgulasa da hikâyenin kötü bittiğini söyleyebiliriz. Bu cümlede, anlatıcı sevgilisinin bilinmeyen numaralar tarafından arandığını belirtiyor ancak “in my peripheral vision” diyerek kendisini sanki bu durumun farkında değilmiş gibi gösterip şarkının sonraki dizelerinde durumu affettiğini ve ilişkideki güveni yeniden kurmaya çalıştığını ifade ediyor.

Folklore

“The 1”

Deyim: “I hit the ground running”

Lirik: “I hit the ground running each night”

“I hit the ground running” coşkulu ve başarılı bir şekilde yeni bir projeye başlamak ya da yeni şeyler üretmek anlamında kullanılmaktadır. Anlatıcı, burada aslında verimli çalışmalar yaptığını ifade eder. Ancak, İngilizceye tam olarak hâkim olmayanlar, bu deyim böyle bir anlam taşıdığını, ana dili İngilizce olanlar kadar kolay anlayamayabilir. Bu sebeptendir ki ben de şarkıyı ilk dinlediğimde anlatıcının her akşam koşuya çıktığında gerçekten tökezleyerek koştuğunu sandığım için bu deyim böyle bir açıklama yapma ihtiyacı duydum.

“The Last Great American Dynasty”

Kelime: Dynasty

Lirik: “And they said ‘There goes the last great American dynasty’”

“Dynasty” aynı ailede bulunan, bir ülkenin liderleri anlamına gelmektedir. Bildiğimiz anlamıyla, hanedan ifadesine karşılık geldiği söylenebilir. Şarkıda, Rhode Island’daki bir malikâne de yaşayan ve etrafındaki topluluğun dikkatini çeken bir kadın olan Rebekah Harkness’in hayatını anlatılmaktadır. Aynı zamanda o malikânenin zamanla nasıl değiştiği, sonunda Taylor Swift tarafından satın alınmasıyla sanatçının bu hikâyede nasıl bir rol aldığı da anlatılmaktadır. Burada, “dynasty” ifadesi ile Rebekah’nın o zamanda zenginliği ve gücü ile toplum tarafından nasıl “son büyük Amerikan hanedanı” olarak anıldığı vurgulanır. Rebekah, aslında şarkıda “Bill” olarak anılan, William Harkness ile evlendikten sonra o zenginlik ve statüyü kazanmıştır. Statüyü kazandıktan sonra toplumun ilgisini çekmiş ve başkaları tarafından “son büyük Amerikan hanedanı” olarak tanımlanmıştır.

“The Last Great American Dynasty”

Kelime: Divorcée

Lirik: “And the town said, ‘How did a middle-class divorcée do it?’”

“Divorcée” bir kişinin boşanmış olduğu anlamına gelmektedir. Şarkının konusuna bağlı olarak bu cümlede, “divorcée” ile Rebekah’nın boşanmış bir kadın olarak toplumda nasıl algılandığı ve Bill ile evlendikten sonra o statüsü, zenginliği ile toplumda nasıl eleştirildiği anlatılır. Çünkü cümlede “middle-class” ifadesiyle orta sınıf boşanmış kadınlar temsil edilirken Rebekah’nın zenginliği ve statüsü sayesinde zaten başaramayacağı bir şeyin olmadığı ve her şeyin üstesinden gelebileceği gibi bir algı da oluşturulmuştur. Bu sebeple anlatıcı, orta sınıf boşanmış kadınların, Rebekah’nın sahip olduğu ayrıcalıklara ve zenginliğe sahip olamayacağına, erişemeyeceğine vurgu yapar.

“My Tears Ricochet”

Kelime: Ricochet

Lirik: “Look at how my tears ricochet”

“Ricochet” bir nesnenin yüzeye çarparak sıçraması veya sekerek hareket etmesi anlamına gelir. Şarkı, karma ve hırs hakkındadır. Anlatıcı, bir insanın en yakın arkadaşının, o insanın yoldaşı ve hayatındaki en güvendiği insanken daha sonra onu nasıl inciteceğini çok iyi bilen, en kötü düşmanına dönüşebileceğinden bahsetmektedir. Şarkının genelinde anlatıcı, çektiği acının aynısının karşı tarafı da etkilediğini ve o acıyı onun da yaşadığını anlatıyor. Bunu, şu cümlelerden anlayabiliriz: “If I’m on fire, you’ll be made of ashes too / And if I’m dead to you, why are you at the wake? Cursing my name, wishing I stayed / And you can aim for my heart, go for blood but you would still miss me in your bones / You had to kill me, but it killed you just the same.” Kısacası, Taylor, şarkısında yaşadığı acının ve üzüntünün karşı tarafı da etkilediğini, karşı tarafa da sıçradığını vurgulamaktadır.

“Mirrorball”

Kelimeler: Shatter & Glisten

Lirik: “Drunk as they watch my shattered edges glisten”

“Shatter” küçük parçalara bölünmek anlamına gelirken “glisten” parlamak anlamına gelmektedir. Şarkının adı olan “mirrorball” ifadesinin Türkçe karşılığı ise “disco topu”dur. Disko topları, kırılıp bir milyon parçaya bölündükleri için bu kadar parıldarlar. Toplumda böyle insanlar vardır. Tepede asılıdırlar, her kırıldıklarında bizi eğlendirirler ve onların üzerlerine ışık tuttuğunuzda pırıl pırıl parlayan harika şeyler olduklarını görürüz. Çoğu zaman üzerlerinde ışık yokken yine de orada, yüksekte dururlar ama bu sefer onlara bakan olmaz ve ışıkları söndüğünde tekrar normal olmaları beklenir. Kendini böyle hisseden insanlar gerçekten vardır. Bazı insanlar, başkaları için belli kalıplara girer. Farklı insanlar için farklı kişiliklerin olması gerekmektedir. Herkesin iki yüzlü olması gerekiyormuş gibi hissederler. Hayat da bazen böyle hissettirdiği için zaman zaman yorucu olabiliyor. Taylor, şarkıyı bize böyle anlatıyor. Cümlede, sarhoş insanlar onun parçalanışını izliyor ama o parçalandıkça parılıyor ve insanları eğlendiriyor. Yani, onun zayıf yanları, kırıkları insanların ilgisini çekiyor ve hoşlarına gidiyor.

“Illicit Affairs”

Kelimeler: Dwindle & Mercurial

Lirik: “A dwindling, mercurial high”

“Dwindle” azalma veya küçülme anlamına gelir. “Mercurial” ise bir kişinin ruh hâlinin veya davranışlarının beklenmedik bir şekilde hızlı ve ani değişmeler gösterdiğini belirtmek için kullanılmaktadır. Yani, dengesiz/değişken bir kişilik ya da davranışı ifade eder. Bu cümle, kişinin duygusal olarak bir anda yükseldiğini ama bu yükselişinin uzun sürmediğini ve zamanla azaldığını vurgulamaktadır.

“Epiphany”

Kelime: Epiphany

Lirik: “Only 20 minutes to sleep, but you dream of some epiphany”

“Epiphany” ani ve ansızın duyulan anlayış demektir. Şarkı, Taylor’ın ikinci dünya savaşında Guadalcanal’da savaşmış büyükbabası hakkındadır. Taylor, bu savaş hakkında daha önce hiç kimseyle konuşmadığını söylüyor. Bu yüzden büyükbabasının geçmişini derinlemesine araştırmaları gerektiğini belirtmiştir. Taylor da daha önce hiç kimseye anlatılmamış bir durumun nasıl var olabileceğini düşündüğünü söylüyor. Şu anda, hastanede nöbetleri sırasında 20 dakikada bir mola veren insanların olduğunu ve aynı travmanın onların başına geldiğini ancak belki de bundan hiç bahsetmek istemediklerini ifade ediyor. Yani Taylor, şarkıyı aslında ailesindeki geçmişiyle günümüz kahramanlarını bağdaştırıp yazmıştır. Bu cümlede de o insanların mola aralarında sadece 20 dakika uyuyabildiklerini ve başkaları tarafından bir an olsun anlayış dilediklerinden bahseder. Rahatlamak için sadece ufak bir anlayış beklediklerini vurgulamaktadır.

“Hoax”

Kelime: Hoax

Lirik: “Your faithless love’s the only hoax I believe in”

“Hoax” genellikle insanları aldatmak veya kandırmak amacıyla kasıtlı olarak yayılan sahte bilgileri ifade etmek için kullanılır. Şarkının konusu ise genel olarak kolay olmayan bir aşk hakkındadır. İlişkideki kişinin, sevdiği tarafından terk edilmesi ve duygusal olarak yıkılmış hissetmesini anlatır. O ilişkide yaşanan acı, hayal kırıklığı ve ihanetten bahseder. Ancak bunlara rağmen hâlâ o kişiye sevgi beslediğini ve ona ihtiyaç duyduğunu anlatmaktadır. Bu cümlede, anlatıcı ona verilen sevginin gerçek ve dürüst olmadığına inanıp bir aldatmaca olduğunu düşünür ya da aldatmaca yerine sevdiği insanın sadakatsizliğini gerçek olarak kabul eder.

“The Lakes”

Kelimeler: Elegy, Eulogize

Lirik: “Is it romantic how all my elegies, eulogize me?”

“Elegy” ağıt veya yas şiiri anlamına gelir. Bu şiirler, ölen bir kişiyi anmak, ona duyulan acıyı dile getirmek veya geçmişe duyulan özlemi ifade etmek için yazılmaktadır. “Eulogize” ise birini veya bir şeyi çok övmek anlamına gelir. Bu cümlede “elegies” Taylor’ın kendi yazdığı üzücü şarkılar ya da insanların onun hakkında söylediği doğru veya yanlış hikâyeler anlamına geliyor olabilir. Taylor, müzik aracılığıyla anlattığı hikâyeler ile yıllar boyunca kendisi hakkında anlatılan bu hikâyelerin, bir şekilde o öldükten sonra hatırlanacağını ve methedileceğini vurgulamaktadır.

“The Lakes”

Kelime: Aurora

Lirik: “I want auroras and sad prose”

“Aurora” kuzey ışıkları anlamına gelir. Kuzey ışıkları yalnızca yılın bazı zamanlarında ve dünyanın bazı bölgelerinde gökyüzünde beliren muazzam renkli ışıklardır. “Prose” ise düz yazı anlamına gelir. Taylor, “aurora” ve “sad prose” ifadelerini bir arada kullanarak aslında hayatın hem güzelliklerini hem de zorluklarını görmek ve yaşamak istediğini anlatıyor. Burada güzellik ve üzüntünün zıt değil, birbirini tamamlayan duygular olduğunu vurguluyor. Güzellik ile üzüntü arasında bir denge olduğunu ve her ikisinin de hayatın ayrılmaz parçaları olduğunu belirtmektedir. Hayatın zorlukları ve üzüntüleriyle bile güzellikler bulunabileceğini, önemli olanın bardağın dolu tarafından bakmak olduğunu ifade ediyor.

“The Lakes”

Kelime: Wisteria

Lirik: “I want to watch wisteria grow right over my bare feet cause I haven’t moved in years and I want you right there”

“Wisteria” sarmaşıkgiller familyasından Meksika’da, Amerika’da ve Çin’de yetişen ve uzunca salkımlar hâlinde mavi, mor veya beyaz çiçekler açan bir bitki türüdür. Bu güzel bitki İngiliz bahçelerini süsler ve Göller Bölgesi’nde yaşamış olan şairler tarafından da sevilir.

Taylor, uzun zamandır huzur bulduğu bir yerde kalmak istediğini belirtmektedir. Orada o kadar uzun süre kalmak istiyor ki bu süre zarfında ayaklarının altına kadar uzanan güzel çiçeklerinin büyümesini arzuladığını söylüyor.

Evermore

“Champagne Problems”

Kelime: Crestfallen, Landing

Lirik: “Crestfallen on the landing”

“Crestfallen” büyük bir hayal kırıklığıyla veya umutsuzlukla dolu anlamına gelir. “Landing” kelimesinin anlamlarından biri, genellikle bir merdivenin üst katına veya bir odaya girişi ifade eder. Şarkı, başarısız bir evlilik teklifini konu alıyor. Şarkıda evlilik teklifini reddeden kızın geçmişinde ruhsal sorunları olduğuna dair dedikodular dolaşıyor bunun içkiyle ilgili olduğu söyleniyor. Şarkının sonunda kız, erkek için onu üzmeyecek birini dilediği ifade ediliyor.

“Champagne Problems”

Deyim: Midas touch

Lirik: “Your Midas touch on the Chevy door”

“Midas touch” deyimini, efsanevi Kral Midas’ın sahip olduğu bir özelliğe gönderme yapar. Kral Midas, dokunduğu her şeyi altına çeviren bir yeteneğe sahipti. Dolayısıyla bu deyim, birinin herhangi bir şeye dokunmasıyla o şeyin başarılı veya kârlı hâle gelmesi anlamında kullanılır. Bu cümlede anlatıcı, o kişinin çok iyi ve başarılı biri olduğunu, dokunduğu her şeye iyi geldiğini ve altına dönüştürdüğünü ya da “Chevy door” ifadesini göz önünde bulundurarak “bir kapı kapanır bir kapı açılır” sözünü anlatıyor olabilir. Ardındaki kötü geçmişi bırakarak, başarısız ilişkiyi terk edip yeni bir sayfa açmayı da vurguluyor olabilir.

“Champagne Problems”

Kelime: Tapestry

Lirik: “But you’ll find the real thing instead
She’ll patch up your tapestry that I shred”

“Tapestry” duvarlar ile mobilyaları süslemek için yapılan ve genellikle elde dokunan renkli desenli kumaş panellerdir. Burada “tapestry” metafor olarak kullanılmıştır. “Tapestry” yırtılabilen bir şeydir; ancak burada anlatılmak istenen, hikâyedeki kızın erkeğin hayatında oluşturduğu yaralardır. Cümlede, erkeğin bulduğu gerçek aşkın içinde oluşan yaraları sarabileceği vurgulanmaktadır.

“Gold Rush”

Kelime: Gold rush

Lirik: “But I don’t like a gold rush, gold rush
I don’t like anticipating my face in a red flush
I don’t like that anyone would die to feel your touch
Everybody wants you”

“Gold rush” altın bulmak için yoğun bir şekilde yapılan ani bir arama veya çaba anlamına gelir. Anlatıcı burada, sevdiğini “gold rush” olarak adlandırıyor ve herkesin o kişiyi istemesinden, peşinden gitmesinden rahatsız olduğunu söylüyor.

“Dorothea”

Kelime: Lark

Lirik: “When we were younger down in the park honey, making a lark of the misery”

“Lark” kelimesinin anlamlarından biri, eğlence veya şaka amacıyla yapılan bir etkinliktir. Bu cümlede dert, acı ve mutsuzluk anlamına gelen “misery” kelimesi bulunuyor. Küçükken parkta dertlerini ve mutsuzluklarını hafifletmek için, onları gözlerinde büyütme yerine pozitif yönlerine odaklanarak eğlenceli oyunlar ve şakalar yaptıkları anlatılıyor. Taylor, zorluklara ve olumsuzluklara rağmen keyifli ve güzel zamanlar geçirdiklerini vurguluyor olabilir.

“Coney Island”

Kelimeler: Rogue, Coax

Lirik: “And do you miss the rogue who coaxed you into paradise and left you there?”

“Rogue” genellikle bir kişinin veya nesnenin belirli bir düzene uymamasını veya kontrol altına alınmamasını ifade etmek için kullanılır. Kişinin beklenilmeyen ve istenilmeyen bir şeyi yapması anlamına gelir. Yani sahtekâr demektir. “Coax” birini ya da bir şeyi istenilen sonuca ulaşması için nazikçe, yavaşça veya sabırla ikna etmek ya da kandırmak anlamında kullanılır. Şarkı, gözler önünde çürüyen bir ilişkiyi ve o ilişkideki anıları anlatıyor. Cümlede “rogue” bir kişiyi nitelendirmektedir. O kişi, kızın o ilişkiye girebilmesi için kızı bir şekilde ikna ettiğini söylüyor. İlişki başta cennetymiş gibi hissettirirken mutsuz bir sonla noktalandığı, güzel anıların geride kaldığı ve ilişki mutlu bir sona ulaşmadığı için o kişinin suçlu duruma düştüğünü vurguluyor olabilir.

“Long Story Short”

Kelime: Precipice

Lirik: “Pushed from the precipice

Clung to the nearest lips

Long story short, it was the wrong guy”

“Precipice” dik veya derin bir uçurumu ifade eder. Bu kelime aynı zamanda mecazi olarak tehlikeli veya riskli özellikle de bir tehlike veya felakete yol açabilecek bir durumu tanımlamak için de kullanılır. Bu cümlede bir uçurumdan aşağı itildiğini yani hüsrana uğradığını, incindiğini söylüyor. Ancak, o uçuruma düşmesine rağmen yanlış kişi olduğunu fark edip o tehlikeden kendini kurtardığını ve yeniden doğru yolu bulduğunu ifade ediyor.

Midnights

“Anti-Hero”

Kelimeler: Covert, Altruism

Lirik: “Did you hear my covert narcissism I disguise as altruism like some kind of congressman?”

“Covert” genellikle bir şeyin dikkatten kaçacak şekilde saklı veya gizli olduğunu ifade etmek için kullanılır. “Altruism” ise başkalarını kendinden çok düşünme, fedakârlık yapma anlamına gelir. Bu cümlede anlatıcı, kendisinin fedakârlık yaparak başkalarına yardım etmeye çalıştığını ama onların bunu bir tür gösteriş olarak gördüğünü söylüyor. Yani insanların onun için dıştan yardımsever ve merhametli göründüğünü ama içten kendini beğenmiş ve bunların hepsini sadece ilgi çekmek için yaptığını söylüyor.

“Bejeweled”

Kelime: Sapphire

Lirik: “Sapphire tears on my face”

“Sapphire” mavi renkte değerli bir taş anlamına gelir. Şarkının konusu, bir kadının kendi değeri ve gücünü ifade ediyor. Başlangıçta, başkalarını önemseyip onlara iyi davranmasının kendine zarar verdiğini fark ediyor ve artık kendi gereksinimlerini ön planda tutmaya karar veriyor. “Bejeweled” metaforunu kullanarak kendisinin değerli olduğunu ve parlayabileceğini vurguluyor. Şarkının konusuna bağlı olarak, “sapphire” derin bir üzüntüyü simgeliyor olabilir. Gözyaşlarının bile değerli olduğunu fark edip onlarla boğuşmak yerine her zorluğa meydan okuduğunu ve sonunda parladığını vurguluyor olabilir. Bu süreçte, zorluklarla dolu günlerde bile kendini ortaya koyduğunu ve mücadelesiyle ön plana çıktığını söylüyor olabilir.

“Karma”

Kelime: Opacity

Lirik: “Spider-boy, king of thieves

Weave your little webs of opacity

My pennies made your crown”

“Opacity” bir maddenin ışığı ne kadar geçirdiğini veya ne kadar şeffaf olduğunu ifade eder.

Bu cümlelerle anlatıcı, o kişiyi kendi emekleriyle ön plana çıkardığını, o kişinin bu başarıyı sanki kendi başarısıymış gibi insanlara sunduğunu ve kendini kahramanca gösterdiğini ima ediyor. Bu bağlamda, “opacity” kelimesi ile aslında o başarının ardındaki şeffaflığın bozulduğunu ve o görüntünün bulanıklaştığını ifade ediyor olabilir.

“Mastermind”

Kelime: Cascade

Lirik: “I laid the groundwork and then just like clockwork the dominoes cascaded in a line”

“Cascade” kelimesinin anlamlarından biri, bir olay veya etki zincirinin ardışık ve hızlı bir şekilde gerçekleştiği durumları ifade etmek için kullanılır. Cümlede geçen “dominoes cascaded in a line” ifadesi, domino taşlarının birbirine çarparak sırayla devrilmesini temsil eden güçlü bir görsel metafordur. Bu, bir olaylar zincirinin nasıl planlı bir başlangıçla hızla gerçekleştiğini betimler. Anlatıcı burada, planının tıpkı domino taşları gibi kusursuz bir şekilde devreye girip her şeyin yerine oturduğunu anlatır. Bu görsel, olayların ardışık düzen içinde durdurulamaz bir şekilde ilerlemesini vurgulayan güçlü bir imge sunar.

“Mastermind”

Kelime: Machiavellian

Lirik: “I’m only criptic and Machiavellian ‘cause I care”

“Machiavellian (Makyavelizm)” Niccolò Machiavelli’nin politik felsefesine dayanır. Bu terim, kişinin kendi çıkarları için diğerlerini manipüle etme veya kullanma eğiliminde olduğunu ifade eder. Anlatıcı burada, sadece önemseydiği için gizemli ve manipülatif davrandığını söylemektedir.

“The Great War”

Kelime: Crimson Clover

Lirik: “All that bloodshed, crimson clover”

“Crimson clover” Trifolium incarnatum olarak da bilinen, kırmızı veya pembe çiçeklere sahip bir yonca türüdür. “Bloodshed” ifadesi dökülen kan anlamına gelir. Burada “bloodshed” gerçek anlamda değil, geçmişte yaşanan acı dolu veya zorlu anıları anlatmak için kullanılmıştır. “Crimson clover” ise bu ifadeyi vurgulamak için kullanılmış olabilir. Dökülen kanın aslında yaşanan zorlukların ve acıların ne kadar koyu, derin ve acı dolu olduğunu vurgulamak için kullanılmış olabilir.

“The Great War”

Kelimeler: Solemn, Poppy

Lirik: “Say a solemn prayer, place a poppy in my hair”

“Solemn” ciddi, resmî ve dikkate değer anlamlarına gelir. “Poppy” gelincik çiçeği olarak bilinir ve genellikle anma törenlerinde ya da savaş anılarını sembolize ederken kullanılır. Şarkıda, ilişki belli bir savaşın ve zorlukların üstesinden geldiği için bu cümle bir metafor olarak kullanılmıştır. Savaşın üstesinden gelenleri geride bırakmak ve aynı zamanda savaşın yarattığı travma ve acıların hatırasını yaşamak, onlarla başa çıkmak için böyle bir cümle kullanılmış olabilir. Törende ciddi bir şekilde dua eden kişinin, kızın saçına törende sembolize edilen gelincik çiçeğini taktığını belirtiyor.

“The Great War”

Kelime: Crypt

Lirik: “And maybe it’s the past that’s talkin’, screamin’ from the crypt”

“Crypt” genellikle kiliselerde veya mezarlıklarda bulunan, ölüleri defnetmek için kullanılan kapalı mezar odalarını ifade eder. Burada muhtemelen bu cümle metafor olarak kullanılmıştır. Geçmişten gelen anıların veya duyguların, özellikle de acı veya korku dolu anıların, anlatıcının bilincinde yankılandığını ve onları hatırladıkça içsel bir çatışma veya acı yaşadığını belirtmek için kullanılmış olabilir.

“Glitch”

Kelime: Happenstance

İfade: Sweat You out

Lirik: “I was supposed to sweat you out in search of glorious happenings of happenstance on someone else’s playground”

“Sweat you out” birinin etkisinden kurtulmaya çalışmak ya da birine olan arzuyu azaltmaya çalışmak anlamına gelir. “Happenstance” beklenmedik ve planlanmamış bir şekilde ortaya çıkan bir olay veya durumu tanımlar, genellikle olumlu sonuçlar doğurduğunu ifade eder. Burada anlatıcı, başka deneyimler aramak için ilişkiden uzaklaşması gerektiğini ifade eder ve tesadüfen harika deneyimlerin yaşandığı başka birini, başka bir ilişkiyi aradığını söylemektedir.

“Hits Different”

Kelime: Antithetical

Lirik: “Dreams of your hair and your stare and sense of belief

In the good in the world, you once believed in me

And I felt you and I held you for a while

Bet I could still melt your world

Argumentative, antithetical dream girl”

“Antithetical” bir şeye karşı olmak, karşıt olmak ve çelişmek anlamına gelir. Şarkının konusu bir ilişkinin son bulmasının ardından geriye kalan acı, üzüntü ve kederdir. Şarkının ana karakteri geçmiş ilişkiye bakarak anılara takılır ve cevap arayışı içinde olur. Bu cümle “antithetical” kelimesi ile ana karakterin eski sevgilisinin hayalindeki kız gibi olmadığını, bu durumun karşıtı olduğunu ifade ediyor olabilir. Bir zamanlar bu durumun ilişkilerine farklılık kattığını ve ilişkilerini ayakta tuttuğunu düşünüyor ama aynı zamanda bu zıtlığın ilişkilerine zarar verdiğini de fark ediyor.

Referanslar:

- Oxford Dictionary
- <https://parade.com/living/taylor-swift-word-choices-dictionary>
- <https://beelinguapp.com/tr/blog/english-words-with-taylor-swift>
- Disney Plus, Folklore: The Long Pond Studio Sessions 2020
- <https://www.youtube.com/watch?v=CQacWbsLbS4> Taylor Swift's Songwriting Process on 'Evermore'
- <https://www.elle.com/culture/music/a33416288/taylor-swift-the-last-great-american-dynasty-true-story-meaning/>
- <https://galsarelit.medium.com/decoding-taylor-swifts-illicit-affairs-68170b200f34>
- https://www.reddit.com/r/TaylorSwift/comments/126mrts/can_someone_please_explain_the_whole_story_of_my/
- <https://twtext.com/article/1385568867003551745>
- <https://www.quora.com/What-is-the-meaning-of-the-song-The-Lakes-by-Taylor-Swift>
- Summersentiment Youtube Channel
- <https://www.youtube.com/watch?v=SdpKVQK8lks> Ana Richie, 'Hits Different' maya.wagner Instagram
- <https://www.onthebulletin.com/perspective-pieces/in-defense-of-taylor-swift-karma-midnights>
- <https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/makyavelizmhttps://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/a-nsiklopedi/makyavelizm>
- <https://www.haberturk.com/gelincik-cicegi-anlami-nedir-gelincik-cicegi-ne-anlama-gelir-ve-ne-demek-htka-3637246>
- <https://tr.euronews.com/2015/11/09/anma-gunu-nun-sembolu-kirmizi-gelinciklerin-tarihcesi-ve-anlami>

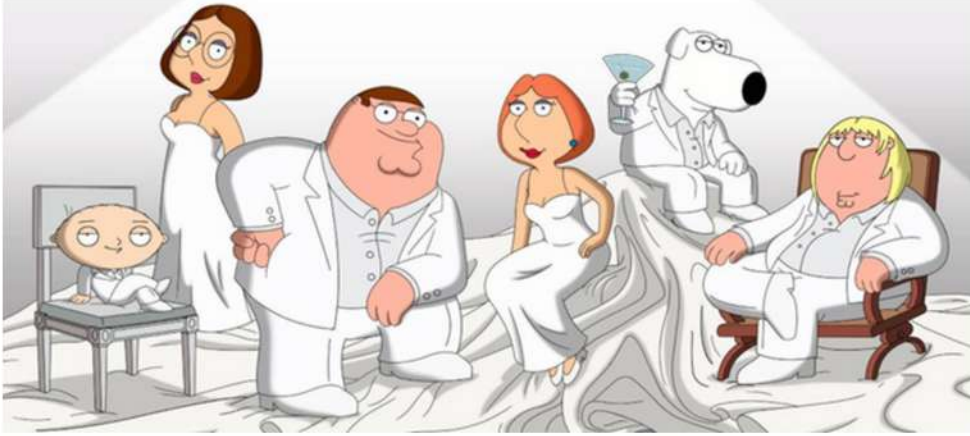
Görsel Referanslar:

- <https://www.instagram.com/taylorswift/>

Çeviri Zorluklarıyla Yüzleşirken Mizahın Kayboluşu: Family Guy'ın Türkçe Yorumlaması

Yazar: Nevra Sena Atagün

Amerikan televizyonlarının vazgeçilmeyen yapımlarından biri olan *Family Guy* çizgi dizisini bir çoğunuz duymuştur muhtemelen. Ortaya koyduğu mizahi unsurlarıyla ve absürt hikâyeleriyle izleyicileri oldukça eğlendiren bir yapım olduğu söylenebilir. Ancak Türkçe diline çevrilirken yaşanan bazı zorluklar, dizinin özgün esprî ve komedi unsurlarının tam olarak yansıtılmamasına sebep olabiliyorlar. Dilin farklı yapısı, kültürel referanslar ve kelime oyunları gibi öğeler, çeviri sürecindeki karmaşıklıklarla birleşerek izleyiciye tam olarak aktarılamıyor. Bu gibi durumlar, dizinin orijinal tadını almak isteyen izleyiciler için bir engel hâline gelebiliyor.

Mehmet Erguvan'ın "Family Guy dizisindeki mizahi kültürel unsurların Türkçe çevirisine bağıntı kuramı açısından yaklaşım" başlıklı yüksek lisans tezinde de bu gibi zorlukların sonucunda hangi tekniklerle çeviri yapıldığı inceleniyor. Ben de bu tezden ilham alarak ve bir *Family Guy* izleyicisi olarak, diziyi izlediğim süre boyunca orijinal bağlamı bildiğim için güldüğüm, ancak alt yazılarına baktığımda İngilizce bilmeyen birine aynı etkiyi vermeyeceğini düşündüğüm birkaç çeviriyi sizler için derledim. Ancak çevirilere geçmeden önce şunu da belirtmek isterim ki vereceğim örneklerin "doğru" bir çevirisi olduğunu iddia etmiyorum. Sadece çeviri sürecindeki mizahi kayıplarla, asıl esprinin tam olarak aktarılamadığını düşünüyorum. Öyleyse beraber bu çeviri zorluklarına ve mizahi öğelerin çeviriden nasıl etkilendiğine diziden birkaç sahneyle göz atalım.

3. Sezon 6. Bölüm, Death Lives

Bu sahnede Cleveland Brown ve karısı, Lois ile karşılaşır. Lois onlara süpermarkette ne yaptıklarını sorar. Cleveland, kayınvalidesi aç olduğundan atıştırmalık almak için pazarda olduğunu söyleyerek ona yanıt verir. 80 yaşındaki kayınvalidesinden nefret eden Cleveland, Lois'e "Kibbles'n Bits"i aradığını söyler. Karısının kendisine karşı sert tepkisinden sonra yanlışlıkla söylemiş gibi yapar ve "Cheez-its'i kastediyorum" diyerek kendini düzeltir. Bahsi geçen "Kibbles'n Bits" bir köpek maması markası olup orijinal dilde izleyen izleyici, markanın sonundaki "Bits" ve "its" kısımları arasındaki benzerlik nedeniyle Cleveland'ın "Kibbles'n Bits"i "Cheez-its" ile karıştırdığını varsayabilir ve alttan alta kayınvalidesiyle dalga geçtiğini anlayabilir. Ancak Türk seyirci Cleveland'ın kayınvalidesini küçük düşürmeye çalıştığını doğrudan, açık bir şekilde "mama" ve "kraker" kelimeleriyle anlıyor. Bu da arada olan ince esprinin yok olmasına sebep oluyor.

18. Sezon 18. Bölüm, Better Off Meg

Bu bölümde Peter, Joe'yu sürekli telefonla arar ve konuşurken kimliğini gizler. Bir gece Peter, Joe'yu bir kez daha arar. Siniri bozulan Joe, Peter'ı "Ben polisim" diyerek tehdit eder. Joe'nun sakat olduğunu bilen Peter, onunla "Oh, what, are you gonna report me on your can't walkie-talkie?" şeklinde alttan alta dalga geçer. Ancak Türkçesinde doğrudan Joe'ya "Peşimden mi koşacaksın?" diyerek yürüme engeline atıfta bulunur. İngilizcesinde olan "[can't walk]ie-talkie" şeklindeki kelime oyunu çevrilirken, doğrudan anlamına göre çevrildiği için aradaki espri işlevini kaybediyor. Bu nedenle orijinalini izlerken arada olan espriyi anlamak izleyiciyi daha çok güldürüyor. Belki de Türkçe çevirisinde de benzer bir kelime oyunu yapılsaydı komik olurdu, kim bilir?

Bağımlı olduğunu düşünen Peter rehabilitasyon merkezine gider. Tedavi olduğu süre boyunca garip davranır. Bir öğlen yemekhanede şüpheli hareketler sergiler ve görevli bir kadın gelip "Gözüm sende olacak" diyerek not almak için ismini sorar. Panikleyen Peter bir isim uydurmak için etrafına bakar ve karşındaki masada pea (bezelye) görür. Ardından devamını getirmek için etrafa bakındığında ağlayan bir genç kız görüp tear (gözyaşı) der. Son olarak soyadını uydurmak için bakındığı sırada pencereden içeriye Griffin (kartal başlı aslan gövdeli ejderha) girer. "Yeah that's it, Peter Griffin...Oh crap." diyerek kendini ortaya çıkaran Peter İngilizce izlerken çok komik geliyor. Ancak Türkçesine baktığımızda kelimeleri bire bir çevirip soyadı için doğrudan "Griffin" kelimesinin kullanıldığını görüyoruz. Sonuç olarak da ortada olan kelime oyunu tamamen kayboluyor.

2. Sezon 10. Bölüm, Running Mates

Griffinlerin oğlu Chris okulda başını derde sokar. Kız öğrencileri dikizlerken yakalanınca müdür Peter ve Lois'i okula çağırır. Müdürle görüşmelerinden sonra odadan çıkarlar ve Lois sinirli bir şekilde Chris'e kadınlara böyle davranamayacağını, onların nesne olmadıklarını söyler. Lois'e hak vermiş gibi görünen Peter karısının haklı olduğunu söyler ve ardından "... listen to what it says." şeklinde bitirir. Buna karşın Lois'de "Peter!" şeklinde çıkışır. İzleyici olarak bizler Peter'ın da aslında kadınları nesne olarak gördüğünü cümlesindeki "it" zamirinden anlıyoruz ve aradaki ince espri komik oluyor. Fakat Türkçe çevirisine baktığımızda "...nesneler ne derse doğrudur." şeklinde olduğunu görüyoruz. Sonuç olarak arada olan minik şakaya değil de ortada olan duruma gülüyoruz. Ancak baktığımızda diğer örneklerden farklı olarak bu sahnedeki espri orijinalinden çok da ayrılmamış.

Sonuç olarak, bunlar gibi örnekler dil ve kültürel farklılıkların komedi ve espri aktarımında nasıl bir zorluk oluşturabileceğini gösteriyor. *Family Guy* gibi bir yapımda, orijinal esprilerin ve kelime oyunlarının çeviride kaybolması, izleyicilerin mizahın tam anlamıyla tadını çıkarmasını engelleyebilir. Çeviri sürecinde yapılan tercihler, izleyiciyi güldüren ince detayları bazen kaybettirebilir veya farklı bir açıdan yorumlanmasına neden olabilir. Bu durumlar, çeviri ve yerelleştirme çalışmalarının önemini ve zorluklarını gözler önüne seriyor.

Referanslar:

- Erguvan, M. (2015). A Relevance-Theoretic Approach to the Turkish Translation of Humorous Culture-Specific Items in Family Guy, Master's Thesis [Master's Thesis, Hacettepe University]. Openaccess.hacettepe.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11655/1274/42bee6d6-3b69-48ee-b8fb-4a6149428881.pdf?sequence=1&isAllowed=

Görsel Referanslar:

- <https://www.disneyplus.com/tr-tr/browse/entity-c3a22862-23b8-496d-97e0-c8e40fe44ec5>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Emmy-Winning_Episode

Özet Çeviri: Dil Öğrenimine Yönelik Farklı Bir Bakış Açısı

Yazar: Sermin Özden

Dil öğrenen ve bu alana ilgi duyan biri olarak, konuşmacı Marianna Pascal'ın "Learning a language? Speak it like you're playing a video game" başlıklı TEDx konuşmasının yer yer kendi yorumlarımla zenginleştirdiğim özet çevirisini sizlerle de paylaşmak istiyorum. Bu konuşma özellikle yabancı dil öğrenen bireyler ve bu alanda öğretmenlik yapanlar için kılavuz olabilir. Marianna Pascal'ın dile yaklaşımı, geleneksel öğretim yöntemlerinden farklı ve bireylere daha rahat, kaygısız bir dil öğrenme deneyimi sunmayı amaçlıyor. Konuşmacı hem dil öğrenenler hem de öğretmenler için günlük hayatlarında uygulayabilecekleri pratik çözümleri yalın ve samimi dille anlatıyor.

Marianna Pascal, dil öğrenimine dair dikkat çekici öneriler paylaşıyor ve konuşmasında şunları söylüyor: "Dil öğrenmek ustalaşılması gereken bir sanat değil; sadece bir sonuca ulaşmak için kullandığınız bir araçtır. Ve bu araç size aittir." Burada, dil öğrenmenin yetkinlik gerektiren karmaşık bir beceri olmadığını, aksine iletişimde pratik bir araç olarak görülmesi gerektiği vurgulanıyor. Dilin, amaca hizmet eden bir araç olma özelliği ön plana çıkarılmak istenmiş.

Pascal, şu benzetmeyi yapıyor: "Dil öğrenmek, sonuç almak için oynanabilecek bir araçtır, tıpkı bir bilgisayar oyunu gibi." Bu ifade, dil öğrenmeye daha eğlenceli ve rahat bir yaklaşım geliştirilmesi gerektiğini belirtiyor. Dil öğrenirken bir oyun oynar gibi kaygısız ve sonuca odaklı bir tutum benimsemek gerektiğini öneriyor. Ancak Pascal, dünyanın pek çok yerinde İngilizcenin bu şekilde öğretilmediğini dile getiriyor: "Okullarda İngilizce hâlâ oynanabilir bir araç gibi değil, ustalaşılması gereken bir sanat gibi öğretiliyor. Öğrenciler, cümlelerinin anlaşılabilir olmasından çok doğru olması üzerinden değerlendiriliyor."

Bu yaklaşım, dil öğreniminde yaygın bir sorunu ortaya koyuyor: Dilin iletişim amacıyla kullanılması yerine, dil bilgisi doğruluğuna gereğinden fazla önem verilmesi. Bu durum, öğrencilerin hata yapmaktan korkarak rahat konuşma becerilerini geliştirememelerine yol açıyor.

Pascal'ın dikkat çektiği bir diğer önemli nokta ise şu: "Konuşurken kendinize odaklanmayın. Karşı tarafa ve ulaşmak istediğiniz sonuca odaklanın." Bu öneri, iletişimde odak noktasını değiştirmemiz gerektiğini ifade ediyor. Kendi hatalarımıza değil, mesajın karşı tarafa etkili bir şekilde iletilmesine odaklanmamız gerektiğini hatırlatıyor. Amaç, etkili bir şekilde iletişim kurmak.

Bu videodan çıkardığım üç temel öneriyi şu şekilde özetliyorum:

1. "Kendinize odaklanmayın; ulaşmak istediğiniz sonuca odaklanın."
2. "Dil öğrenmek ustalaşılması gereken bir sanat değil, sadece bir araçtır."
3. "Kendinize güvenerek İngilizce konuşun."

Pascal, özgüvenin dil kullanımındaki önemini de vurguluyor. Kendimize inandığımızda daha akıcı ve etkili bir iletişim kurabileceğimizi hatırlatıyor. Konuşmada beyinle ilgili şu ilginç duruma da değiniliyor: Beyin, aynı anda iki işi birden yapamıyor ve bu durumda kapanıyor. Bunun üç belirtisi var:

1. **Dinleme yetiniz kayboluyor:** Birisi sizinle konuşuyor ama siz nasıl yanıt vereceğinizi düşünmekle o kadar meşgul oluyorsunuz ki, karşıdaki kişinin ne dediğini aslında duymuyorsunuz. Dinleme becerilerimiz, aşırı düşünme ve kaygı nedeniyle zarar görebiliyor.
2. **Konuşma yetiniz kayboluyor:** Zihniniz kapanıyor ve bildiğiniz kelimeleri bir anda unutuyorsunuz. Aşırı stres, konuşma becerilerimizi olumsuz etkileyebiliyor.
3. **Özgüveniniz kayboluyor:** Konuşamadığınız için kendinize olan güveninizi yitiriyorsunuz. Bu durum, dil öğrenme sürecine büyük bir engel oluşturuyor.

Dil öğrenenler için bu öneriler oldukça faydalı görünüyor. Bu konuşmayı uygulamaya geçirmek için, öncelikle dil öğreniminde kendimize olan inancımızı artırmalı ve hata yapmaktan korkmamalıyız. İletişim odaklı bir yaklaşım benimsediğimizde dil öğrenme sürecini daha verimli ve eğlenceli hâle getirebiliriz. Özellikle öğretmenler, dil eğitiminde bu stratejileri kullanarak öğrencilerine daha etkili bir öğrenme deneyimi sunabilirler. Öğrencilere motivasyon vererek kendilerine güvenmelerini sağlayabilirler. Aynı zamanda, öğrenciler için daha fazla özgür uygulama alanı yaratılabilir. Sonuç olarak, dil öğrenmenin sanıldığı kadar zor olmadığını düşünüyorum. Elbette dil öğrenimini etkileyen pek çok faktör var: Kendine güvenmek, hata yapmaktan korkmamak ve azimli olmak. Bu faktörler, her konuda olduğu gibi bu konuda da başarının anahtarı. Yabancı dil konuşurken temel amaç, etkili bir şekilde iletişim kurabilmek ve mesajı aktarabilmek. Bu nedenle, dil öğrenirken amaç odaklı bir yaklaşım benimsiyoruz.

Videonun tamamına aşağıdaki bağlantıdan ulaşabilirsiniz:

Referanslar:

- <https://www.youtube.com/watch?v=Ge7c7otG2mk>

Sonsuz Aşkın Ezgisi: Romeo + Juliet'in Sinematik ve Müzikal Evreni

Yazar: Zeynep İkbal Karakaya

Yasak aşkın, tutkunun ve trajedinin epik bir hikâyesi. Romeo ve Juliet'in zamansız aşkı, sanat dünyasında her zaman bir ilham kaynağı olmuştur. William Shakespeare'in bu unutulmaz eseri, zaman içerisinde farklı sanat formlarında yorumlanarak yeniden yaratılmıştır. Bu yaratılardan biri olan 1996 yapımı *Romeo + Juliet* filmi de sadece yenilikçi yönüyle değil, müzikal yönüyle de oldukça dikkat çekiyor. Filmin yönetmeni olan Baz Luhrmann'ın isteği üzerine filmin müziklerine katkıda bulunan Radiohead grubunun *Exit Music (For a Film)* şarkısı ile filmi ilişkilendireceğiz. Bu ilişki göstergelerarası çeviri sürecinin başarılı bir örneği olarak görülebilir çünkü şarkının özgün anlamı ve duygusal tonu, farklı bir medya formatına (filmden müziğe) başarıyla aktarılmıştır. Bu ilişki, göstergelerarası çeviri kavramını anlamak için önemli bir örnek olarak değerlendirilebilir, çünkü farklı iletişim araçları arasında nasıl etkileşimlerin ve dönüşümlerin gerçekleşebileceğini göstermektedir.

Şarkının yapım sürecinden başlayacak olursak, 1996 yılında Radiohead grubu konser turundayken Baz Luhrmann grupta iletişime geçerek filmin müzikleri için katkıda bulunmalarını istiyor ve müziği yapmaları için filmin son 30 dakikasını onlara gönderiyor. Grubun solisti Thom Yorke, Genius sitesinde yayımlanan bir röportajda, başrolde olan Claire Danes'in kafasına silah tuttuğu sahneyi izler izlemez şarkıya başladıklarını söylüyor. Ayrıca röportajda, kendisinin zaten 1968 yapımı *Romeo and Juliet* filmine oldukça ilgisi olduğunu, filmi ilk kez 13 yaşında izlediğinde neden beraber kaçmadıklarını düşünüp Romeo'ya sınırlendiğini anlatıyor. Grubun gitaristi olan Ed O'Brian da şarkının, filmin sadece son sahnesinde çalmasına üzülüğünü söylüyor, çünkü alkış seslerinden duyulmayacağını düşünmüş. Aslında bakarsanız kendisi haklı. Çünkü *Exit Music*, Romeo ve Juliet'in sadece trajik sonlarını değil, bütün hikâyesini özetliyor. Şarkının melankolik tonu filmin dramasıyla bütünleşiyor, sahneleri duygusal bir biçimde ifade ediyor ve yavaş ritmiyle de izleyenlere daha duygusal bir atmosfer yaratıyor.

Şarkı toplamda 6 kıtadan oluşuyor. Bu kıtaları Romeo'nun düşüncelerinden dinlediğimizi hayal edelim. İlk kıtada bulunan sözler şu şekilde:

*Wake from your sleep
The drying of your tears
Today we escape, we escape*

Bu kıta Romeo ve Juliet'in çaresizliğiyle beraber kaçma arzularıyla ilişkilendirilebilir. Juliet'in ailesinin kendisi için başka bir evlilik planlamış olması sebebiyle kaçış planı yapmalarını vurguluyor. Bu kaçış sadece fiziksel bir kaçışı değil, aynı zamanda içsel bir özgürlüğe doğru kaçışı simgeliyor. Sonuçta ikisinin aşkı hiçbir zaman aileleri tarafından onaylanmamış, hatta yasak bir aşktı.

*Pack and get dressed
Before your father hears us
Before all hell breaks loose*

İkinci kıtada da gördüğümüz hayali kaçış planı devam ediyor. Romeo, ikisinin hâlâ içinde buldukları birbirine düşman olan ailelerinden kaçabileceklerine inanıyor. Juliet kendi istemediği düğününden kaçmak için bir yol ararken Romeo işlediği cinayet yüzünden uzaklarda ve Juliet'ten habersiz yaşıyor. Ancak bu kıtada, gerçeğin acı yüzüyle de karşı karşıya olduklarını anlıyoruz çünkü Juliet babasından kaçmak için ölümden başka bir çare bulamıyor ve kendilerini bekleyen bir felaket olduğunun ikisi de farkında.

*Breathe, keep breathing
Don't lose your nerve
Breathe, keep breathing
I can't do this alone*

Bu dizeler bir yandan Romeo ve Juliet'in birbirlerine kavuşmak için gereken cesareti ve sabrı gösterebilmelerini, diğer yandan da son sahnede yaşananları açıklıyor. Juliet, Romeo'nun son nefesini vermesine dayanamıyor ve tek yaşamaktansa, onunla beraber ölmeyi tercih ediyor.

*Sing us a song
A song to keep us warm
There's such a chill
Such a chill*

Dördüncü kıtada gördüğümüz "chill" kelimesi, anlamına ters olsa da filmdeki şiddet dolu atmosferi yansıtıyor. Filmin başından itibaren gördüğümüz silahlı sahnelerle oluşturulan gerilim, bu dizede ifade edilen soğukluk ve ürpertiye anlamlandırıyor. Bu nedenle de "a song to keep us warm" dizesi, filmdeki kaosun içinde Romeo ve Juliet'in dünyalarının soğukluğundan uzaklaşıp birbirlerine sevgiyle bağlanmasını anlatıyor. "Sıcak" bir şarkı mutlu bir şarkıdır; uyuşturan, sert ve soğuk gerçekliği hafifletecek bir şey, başka birinden gelen herhangi bir şey. Bu, gerçeklikten metaforik kopukluğa varan bir çaresizlik.

*And you can laugh a spineless laugh
We hope your rules and wisdom choke you
Now we are one in everlasting peace
We hope that you choke, that you choke*

İlk dizede genç aşıklar, kaçışlarıyla etrafındaki herkesin kendilerine kızıp anlamsızca dalga geçeceklerinin farkındalar fakat ikisi de bunu önemsemiyorlar. Sonrasında ise bu insanların, ailelerinin kurallarından ne kadar sıkıldıklarını ve aynı yaşantıyı sonsuza dek sürdüremeyeceklerini bilerek nefretini dile getiriyor çünkü iki tarafın birbirleriyle bu kadar çatışması kendi çocuklarının ölümüne sebep oluyor. Bu insanlar, sahte "bilgelik"lerinin hiç kimseye bir yarar sağlamayacağını biliyorlar, yine de kendi kurallarından vazgeçmiyorlar. Romeo ve Juliet ise bu kurallara uymaktansa ölmeyi tercih ediyor.

Üçüncü dizede de bu koşullar nedeniyle gerçekleşen zamansız ölümlerinden bahsediliyor. Yorke, oyunu saf bir trajedi olarak ele alıp ölüm yoluyla beraber olma kavramını şöyle detaylandırıyor: "Birlikte olamayan, bir sonraki hayatta birbirlerini göreceklerine inacak kadar saf ve genç olan ve oraya gitmeyi seçen iki insanın hikâyesi."

Son dizede de bir bakıma bu ölüme mecbur bırakıldıkları için kendilerine bunu yaşatan insanların da aynılarını yaşamalarını diliyor.

We hope that you choke
That you choke
We hope that you choke
That you choke

Şarkının son kıtası olan bu dizeler Romeo ve Juliet'in kendilerini öldürdükleri sahneye geri dönüyor. Fakat bu şarkı kaçan iki sevgiliyi konu aldığından Thom Yorke bunu engellemeye çalışanlar için de aynı sonu dilemelerini istemiş. Bu cümle albümün yayımlandığı zamanda grubun eserlerinde de birinin düşmanına söyleyebileceği güçlü bir cümle olarak sıkça kullanılmış.

Sonuç olarak, genellikle birbirinden ayrı sanat formları olarak düşünülen film ve müzik, *Romeo + Juliet* filmi ile *Exit Music (For a Film)* şarkısında olduğu gibi bir araya geldiğinde birbirlerini tamamlayarak güçlü bir etki oluşturabilirler. Bu ilişki, göstergelerarası çevirinin güçlü bir örneği olarak görülebilir çünkü bir görsel eserin müzikal bir forma dönüştürülmesiyle mümkün olan etkileyici bir uyum ortaya koymaktadır.

Referanslar:

- <https://genius.com/a/how-radiohead-s-ok-computer-was-influenced-by-baz-luhrmann-s-romeo-juliet>
- <https://genius.com/13399268>
- <https://citizeninsane.eu/music/okc/exitmusic.html>
- <https://www.youtube.com/watch?v=Bf01riuiJWA>
- <https://www.beyazperde.com/filmler/film-12687/fotolar/detay/?cmediafile=21481386>
- https://www.imdb.com/title/tt0117509/mediaindex/?ref_=tt_mv_close

Görsel Referanslar:

- <https://ar.pinterest.com/pin/213428469813263062/>

Dorian Gray'in Çeviri Portresi

Yazar: Zeynep Sude Genç

"Toplumun ahlaka aykırı saydığı kitaplar topluma kendi ayıbını gösteren kitaplardır."

Oscar Wilde

Herhangi bir edebi eserin günümüze gelme sürecini hiç düşündünüz mü? Şu anda elimizde tuttuğumuz veya okuduğumuz hâline gelene kadar kaç farklı kişi veya kuruluş tarafından düzenlendiğini, şekillendirildiğini hiç merak ettiniz mi? Özellikle romanlar söz konusu olduğunda, bir kitabın çevirisi için harcanan emeği hepimiz biliriz. Doğrudan çeviri diye bir şey yoktur çünkü çeviri her zaman bir dönüşümdür ve her yeredir. Bir eser, kendi dilinden başka dillere çevrilirken o dilin ve kültürün inceliklerine uygun hâle getirilir. Bizse onu elimize alana kadar, aslında ana dilinde ne kadar çok kez yeniden şekillendirildiğini ve söz gelimi kendi dilinden kendi diline tekrar çevrildiğini fark etmemiş olabiliriz. Bu sürecin en çarpıcı örneklerinden biri, Oscar Wilde tarafından yazılan ve yazarın tek romanı olan *Dorian Gray'in Portresi*'dir.

Eminim ki çoğunuz Oscar Wilde'ın yıllarca tartışmalara yol açan unutulmaz eseri *Dorian Gray'in Portresi*'ni çok iyi bilir. Bu roman ilk olarak Temmuz 1890'da Amerikan edebi dergisi *Lippincott's Monthly Magazine*'de, Amerika ve İngiltere'de eşzamanlı olarak bölüm bölüm yayımlanmaya başladı. Derginin editörü J. M. Stoddart, sansür baskısından endişe duyarak yayımlamadan önce Oscar Wilde'dan habersiz bir dizi düzenleme yaptı ve orijinal metinden beş yüz kelimedenden fazlasını çıkardı. Bu yüzden kitabın orijinal hâlini kimse okuyamadı. İlk olarak on üç bölüm hâlinde yayımlanan eser, Oscar Wilde'ın ön söz ve yeni bölümler eklemesiyle 1891'de Ward, Lock & Co. tarafından yirmi bölümlük bir kitap olarak basıldı. Roman, yayımlandığı dönemde içerdiği ahlaksız unsurlar nedeniyle Wilde'ın büyük tartışmalara ve eleştirilere maruz kalmasına sebep oldu. Sadece eseri değil, aynı zamanda feminen giyim tarzı da dikkat çekti. Hatta fikirleri ve giyim tarzıyla o kadar ciddi eleştirilere maruz kaldı ki toplumu ahlaksızlaştırdığı düşüncesiyle tutuklandı.

Bu nedenle, Hülya Boy'un *The Picture of Dorian Gray'in Diliçi ve Dillerarası Çevirileri Üzerine Kavramsal Sorgulamalar* başlıklı tezinde de belirttiği gibi, eserin kendi dili içinde üç farklı türü olduğunu söyleyebiliriz: dergi metni, kitap metni ve sansürlü metin. Bu kadar eleştiriden sonra ve onca düzenlemeye rağmen eser, yayından kaldırılarak sansürlü bir şekilde yayımlanmaya başlamıştır.

Ta ki 2011 yılına kadar. Harvard University Press tarafından yayımlanan ve Wilde'in *Lippincott's Monthly Magazine* dergisine 1890 yılında gönderdiği orijinal on üç bölümlük yazıyı inceleyen Nicholas Frankel, kitabın sansürlü hâlini *The Picture of Dorian Gray: An Annotated, Uncensored Edition (Dorian Gray'in Portresi: Sansürlü Metin)* adı altında yayımladı.

Biraz da bu olaylı eserin Türkiye'deki değişimlerine odaklanalım:

Dorian Gray'in Portresi, Türkçeye ilk kez 1938 yılında Süreyya Sami Berkem tarafından Hilmi Kitabevi altında çevrildi. Bu ilk çeviride, romana yayınevinin sahibi İbrahim Hilmi Çığıracan tarafından yazılan *Oscar Wilde: Hayatı ve Eserleri (1856-1900)* adlı bir giriş yazısı ve çevirmen Berkem tarafından yazılan bir son söz eşlik ediyor. Eser, yıllar içinde birçok farklı çevirmen ve yayınevi tarafından farklı şekillerde Türkçeye çevrilmiştir. Hatta o kadar çok kez çevrilmiştir ki *The Picture of Dorian Gray*'in dilimize en fazla çevrilen edebi eserlerden biri olduğunu söylemek çok da yanlış sayılmaz. Elbette burada 1938'den bu yana kadar yapılmış bütün çevirilerden bahsedebilmem mümkün değil.

Kitabın sansürsüz hâli, dilimize ilk kez 2014 yılında Ülker İnce tarafından Everest Yayınevi altında çevrilmiştir. Ayrıca İnce bu çevirisiyle *Dünya Kitap Dergisi* tarafından Yılın Çeviri Kitabı Ödülü'ne layık görülmüştür. Diğer bir sansürsüz çeviri örneği ise 2018 yılında Belma Aksun tarafından yapılmıştır. Aksun, sansürsüz çevirinin ve eserin ilk hâlinin yayımlanmasının önemini şu sözlerle açıklar: "Eserin ilk baskısından haberdar olmak, her iyi okurun hakkıdır."

Gerçekten de öyle. Edebî eserlerin ilk baskıları o eserin doğasını ve yazarın gerçek niyetini daha iyi anlamamızı sağlar. Bunu küçükken oynadığımız kulaktan kulağa oyununa benzetebiliriz. Bir kelime bile farklı kişilerin onu nasıl anladığıyla ne kadar farklılaşıyor. Bu nedenle eserlerin ilk hâli, daha öncesinde okuduğumuz versiyonlarına nazaran onları daha iyi kavramamızı sağlar. Özellikle şu anda bahsettiğim *Dorian Gray'in Portresi* gibi tartışmalı ve döneminin ötesinde etki bırakan eserlerin ilk baskılarına dair bilgi sahibi olmak, toplumsal ve kültürel bağlamı daha iyi anlamamıza ve sansürlerin etkisinin nasıl şekillendiğini kavramamıza yardımcı olur.

Son olarak da *Dorian Gray'in Portresi*'ni farklı yıllarda farklı çevirmenler tarafından yayımlanan örnekler üzerinden inceleyelim:

İngilizce Metin

[...] "Harry," said Basil Hallward, looking him straight in the face, "every portrait that is painted with feeling is a portrait of the artist, not of the sitter. The sitter is merely the accident, the occasion. It is not he who is revealed by the painter; it is rather the painter who, on the colored canvas, reveals himself. The reason I will not exhibit this picture is that I am afraid that I have shown with it the secret of my own soul." [...] (Wilde, 1890: 6)

Türkçe Metinler

[...] "Harry" dedi Basil Hallward doğrudan yüzüne bakarak, "duyguyla resmedilen her portre sanatçının bir portresidir, modelin değil. Model sadece bir tesadüftür, bir vesiledir. Ressam tarafından ortaya çıkarılan kendisi değildir; daha ziyade renkli tuvalde kendini ortaya çıkaran ressamın kendisidir. Bu resmi sergilemeyecek olmamın nedeni korkarım onda kendi ruhumun gizemini göstermemdir." [...] (Wilde (çev. Turan), 2019: 10).

[...] "Harry," dedi Basil Hallward, dosdoğru yüzüne bakarak, "hissedilerek çizilmiş her portre sanatçının bir portresidir, oturan modelin değil. Model sadece tesadüftür, vesiledir. Ressamın ortaya serdiği o değildir; daha ziyade, ressam renkli tuvalin üzerinde kendisini ortaya serer. Bu tabloyu sergilemeyecek olmamın nedeni, bununla ruhumun sırrını göstermiş olmamdan duyduğum korkudur." [...] (Wilde (çev. Aydar), 2020: 16).

[...] "Harry," dedi Basil Hallward arkadaşının gözlerinin içine bakarak, "içine duygu katılmış her portre sanatçının portresidir aslında; modelin değil. Model yalnızca bir vesile, bir rastlantıdır. Ressamın açığa çıkardığı şey model değildir; boyalı tuvalin üzerinde asıl ifşa edilen ressamın kendisidir. Bu resmi sergilemek istemememin sebebi ruhumun sırrını ele verme korkusudur." [...] (Wilde (çev. Batumlu), 2022: 8).

Orijinal metne ve Türkçe çevirilerine baktığımızda hepimizin zihninde hemen hemen benzer düşünceler canlanıyor. Basil Hallward'ın da ifade ettiği gibi, "O artık benim için sanatımın ta kendisi." Gerçekten de Dorian Gray artık bir kişi değil, bir sanat eseri, bir model ve bir ürün hâline gelmiştir. Gray, bunun farkında olduğunu göstererek yaşlanmasına rağmen portrenin değişmemesinden rahatsızlık duyar. Kendi tabiriyle, yaşlandığında ve ilk kırışıklıkları çıktığında bile, ressamın hâlâ ona aynı ilgiyi göstereceğinden emin değildir.

Bu roman kısmıyla birlikte çeviri sürecine de bir göz atalım. Üç farklı çeviride orijinal metinde geçen "not of the sitter" kavramının sadece Aydar tarafından tam olarak kullanıldığını görüyoruz. Bu tercih, sadece "model" kelimesini yazmak yerine "oturan modelin değil" olarak çevrilmiş.

Çevirilere baktığımızda, her üç çevirmen de "occasion" kelimesi için Türkçedeki "vesile" kelimesini tercih etmişlerdir. Özellikle *Dorian Gray'in Portresi* gibi klasik eserlerin Türkçeye çevrilmesinin, eserin dönemini göz önünde bulundurarak Türkçedeki eski ve yaygın olmasa da hâlâ kullanılan sözcüklerle sağlanmasının bir okur olarak daha uygun olduğunu düşünüyorum.

Eserin dönemine uygun terimlerin kullanılması, okuyucunun eserin atmosferine daha iyi uyum sağlamasına yardımcı olur. Bu yaklaşım, eserin orijinal ruhunu ve zamanını korumak açısından önemlidir çünkü klasik eserlerin çevirisi sadece dilin aktarılması demek değil, aynı zamanda eserin ruhunu ve dönemini de yansıtmaya demektir.

Dolayısıyla *Dorian Gray'in Portresi* gibi dönem eserlerinin Türkçeye çevirisinde, çevirmenlerin dönemin dilini ve atmosferini dikkate alarak tercihlerde bulunmaları, okuyucunun esere daha derin bağlanmasına olanak sağlayabilir. Bu da çeviri sürecinin önemli bir unsuru olarak karşımıza çıkar.

Orijinal Metin

[...] The story is simply this. Two months ago I went to a crush at Lady Brandon's. You know we poor painters have to show ourselves in society from time to time, just to remind the public that we are not savages. With an evening coat and a white tie, as you told me once, anybody, even a stock-broker, can gain a reputation for being civilized. Well, after I had been in the room about ten minutes, talking to huge overdressed dowagers and tedious Academicians, I suddenly became conscious that some one was looking at me, I turned half-way round, and saw Dorian Gray for the first time. When our eyes met, I felt that I was growing pale. A curious instinct of terror came over me. I knew that I had come face to face with some one whose mere personality was so fascinating that, if I allowed it to do so, it would absorb my whole nature, my whole soul, my very art itself. I did not want any external influence in my life. You know yourself, Harry, how independent I am by nature. My father destined me for the army, I insisted going to Oxford. Then he made me enter my name at the Middle Temple. Before I had eaten half a dozen dinners I gave up the Bar, and announced my intention of becoming a painter. I have always been my own master; had at least always been so, till I met Dorian Gray. [...] (Wilde, 1890: 6-7)

Türkçe Metinler

[...] "Hikâye basitçe şöyle," dedi ressam bir müddet sonra "İki ay önce Leydi Brandon'larda bir toplantıya gittim. Bilirsin biz zavallı sanatçılar ara sıra kendimizi toplum içinde göstermek zorundayız, sadece halka yabancı olmadığımızı hatırlatmak için. Bir gece kıyafeti ve beyaz bir kravatla, bana bir keresinde söylediğin gibi, herkes, hatta bir borsacı bile, kibarlığıyla itibar kazanabilir. Yani, odada yaklaşık on dakika durduktan sonra, rüküş, zengin dullarla ve sıkıcı akademisyenlerle konuşurken birdenbire birinin bana baktığını fark ettim. Hafifçe döndüm ve Dorian Gray'i ilk kez gördüm. Gözlerimiz buluştuğunda benzimin solduğunu hissettim. Üzerime tuhaf bir korku çöktü. Halis kişiliği son derece büyüleyici biriyle yüz yüze geldiğimi biliyordum ve bunun böyle olmasına izin verirsem benliğimin tamamını, ruhumun tamamını, sanatımın bizatihi kendisini zapt edecekti. Hayatımda hiçbir harici etki istemiyordum. Sen kendin bilirsin, Harry, ne kadar bağımsız bir tabiatım vardır. Her daim kendi kendimin efendisi olmuştumdur, en azından önceden her daim öyleydi, ta ki Dorian Gray'le buluşana kadar. [...]" (Wilde (çev. Turan) 2019: 11).

[...] "Özetle şöyle. İki ay önce Lady Brandon'ın evinde kalabalık bir davete katılmıştım. Bilirsin, biz zavallı sanatçıların sırf yabancı olmadığımızı hatırlatmak için zaman zaman insan içine çıkıp kendimizi göstermemiz gerekir. Bir keresinde bana dediğin gibi. Üzerine smokini çekip boynuna bir kravat bağladı mı, herkes, bir borsa simsarı bile, medeni olduğuna dair bir şöhret kazanabilir. Neyse, salona girince on dakika kadar olmuştu, kıyafeti üstünden taşan etli butlu dul kadınlarla ve sıkıcı akademi mensuplarıyla konuşuyordum ki birdenbire birinin bana baktığını fark ettim. Hafifçe döndüm ve işte Dorian Gray'i ilk kez orada gördüm. Göz göze gelince, betimin benzimin attığını hissettim. Tuhaf bir dehşet duygusuna kapıldım. Salt kişiliği bile o kadar cezbediciydi ki müsaade etsem, tüm doğamı, tüm ruhumu, bizatihi sanatımı içine çekecek biriyle yüz yüze geldiğimi biliyordum. Hayatıma dışarıdan bir etkide bulunulmasını istemiyordum. Tıynetim gereği ne kadar özgür olduğumu sen bilirsin, Harry. Babam asker olmamı uygun görmüştü. Bense Oxford'a gitmekte ısrar ettim. Sonra beni Orta Tapınak barosuna yazdırdı. Daha bir hafta bile yemek yemeden barodan ayrıldım ve ressam olmak istediğimi söyledim. Ben her zaman kendi kendimin efendisi oldum; en azından Dorian Gray'le tanışana kadar öyleydim- ama bunu sana nasıl açıklayacağımı bilmiyorum. [...]" (Wilde (çev. Aydar), 2020: 16-17).

....[...]"Özetle şöyle," dedi ressam biraz durakladıktan sonra. "İki ay önce Leydi Brandon'ın evinde kalabalık bir davete katıldım. Bildiğin gibi, biz zavallı ressamlar, yabancı olmadığımızı kanıtlamak için, arada sırada kendimizi cemiyete göstermek zorundayız. Hani bana bir keresinde demiştin ya; smokin giyip beyaz papyon takan herkes, hatta bir borsa simsarı bile, kendisini medeni biri gibi gösterebilir. Geleli daha on dakika olmuş, etine dolgun, aşırı takıp takıştırmış, zengin dullarla ve sıkıcı akademisyenlerle sohbet ediyordum ki, birdenbire birinin bana baktığını hissettim. Olduğum yerde hafifçe döndüm ve Dorian Gray'i ilk kez o an gördüm. Göz göze geldiğimizde betimin benzimin attığını hissettim. İçimi tuhaf bir korku kapladı. Salt karakteriyle bile beni ta-

mamıyla büyüleyebilecek biriyle karşılaştığım ve eğer izin verirsem, tüm benliğimi, ruhumu ve hatta sanatımı ele geçireceğinin farkındaydım. Oysa yaşamıma dışarıdan bir müdahalenin olmasını istemiyordum. Ne kadar başına buyruk olduğumu bilirsin Harry. Oldum olası hayatımın kontrolünü elimde tutarım; en azından Dorian Gray'le tanışınca kadar öyleydi. [...]” (Wilde (çev. Batumlu), 2022: 8-9).

Öncelikle orijinal metin alıntısının sansürlü basım olduğunu belirtmem gerekiyor. Aydar'ın çevirisi de keza öyle. Bu nedenle Hallward'ın bahsettiği Oxford kısmının sadece Aydar'ın çevirisinde bahsedilmesi sizi şaşırtmamalıdır. Sansürlenecek bir şey olmadığına dair düşünceler olabilir ancak bu ayrı bir konudur.

Şimdi asıl çeviri kısmına geçecek olursak Turan'ın çevirisinde Hallward'ın katıldığı etkinliğin bir toplantı olarak ele alındığını görüyoruz. Ancak Aydar ve Batumlu'nun çevirilerinde bu ifadenin bir davet olarak ele alındığını görmekteyiz. Wilde sadece karakterin bir kalabalık ortama katılmasından bahsetmiş olup bu etkinliğin ne tür bir etkinlik olduğunu tam olarak belirtmemiştir. Bir okur olarak, okurken kendimi bunun bir davet olduğu gerçeğine daha yakın buldum. Toplantı ve davet arasında çok farklılık var. Aynı şekilde çeviri metinlerindeki “borsacı” ve “borsa simsarı” kullanımları da okuyucularda soru işaretleri uyandırabilir.

Metnin sonunda ise Hallward kendisinden bahsederken her zaman kendi kendisinin efendisi olduğundan bahsediyor. Ancak çeviri örneklerine baktığımızda bu ifadeyi bu şekilde çevirmeyen bir örnek olduğunu görüyoruz. “Başına buyruk olmak” ve “kendi kendinin efendisi olmak” kalıpları bende çok farklı anlamlar uyandırıyor. O yüzden asıl metne sadık kalınan çevirileri okumak her zaman okuyucu için bir artıdır.

Basil Hallward bu kısımda, arada bir böyle etkinliklere katılmanın bir sanatçı olarak hem kendisini iyi göstermek hem de işini biraz daha yaymak için iyi bir fırsat olduğunu düşünüyor. Ayrıca bu metnin Hallward'ın, Dorian Gray'i ilk kez gördüğü anı içerdiği için ekstra bir önem taşıdığını düşünüyorum.

Orijinal Metin	Türkçe Metin 1:	Türkçe Metin 2:	Türkçe Metin 3:
“What of art?” she asked.	“Peki ya sanat?” diye sordu kadın.	“Peki ya sanat?”	“Peki ya Sanat?” diye sordu.
“It is a malady.”	“Bir illettir.”	“Sanat bir illettir.”	“Sanat bir illettir.”
“Love?”	“Aşk?”	“Aşk?”	“Ya aşk?”
“An illusion.”	“Bir yanılsama.”	“Bir yanılsama.”	“Aşk yanılsamadır.”
“Religion?”	“Din?”	“Din?”	“Din?”
“The fashionable substitute for belief.”	“İnancın rağbet gören yedeği.”	“İnancın yerine geçen moda akımı.”	“Din yerine İnanç demek moda olmuştur.”
“You are a sceptic.”	“Sen şüphecin.”	“Sen bir septiksin.”	“Sen şüphecin.”
“Never! Scepticism is the beginning of faith.”	“Asla! Şüphe imanın başlangıcıdır.”	“Asla! Septisizm inancın başlangıcıdır.”	“Asla! Şüphecilik İman'ın başlangıcıdır.”
“What are you?”	“Sen nesin?”	“Nesin peki?”	“Nesin sen peki?”
“To define is to limit.” (Wilde, ?: ?)	“Tanımlamak sınırlamaktır.” (Wilde (çev. Turan) 2019: 237)	“Tanımlamak sınırlamaktır.” (Wilde (çev. Aydar), 2020: 224)	“Tanımlamak sınırlamaktır.” (Wilde (çev. Batumlu), 2022: 229-230)

Bu satırlar belki de *Dorian Gray'in Portresi* kitabında en çok sevilen yerlerden biridir. Burada Gladys, Dorain Gray ve Lord Henry Wotton'ın arasında geçen konuşmayı görüyoruz. Lord Henry, bilindiği üzere, derin düşüncelere sahip olup karizmatik görüntüsü, karmaşık ve felsefi söylemleriyle dikkat çeken bir karakterdir. Özellikle romanın temalarından biri olan felsefi düşüncelerin çıkış kaynağı da diyebiliriz kendisi için. Roman boyunca oldukça manipülatif olan Lord Henry'nin sözlerinin Dorian Gray üzerinde olan etkisini okuyan herkes fark etmiştir. Bu konuşmada da görüldüğü gibi.

Çeviri kısmına geçecek olursak, inanç kelimesinin açıklamasını her üç çevirmen de farklı bir tarzda anlatmış. İki örnek bunun bir "moda" olduğunu belirtirken, bir diğer örnekte moda yerine "yedek" kelimesi kullanılmış. Fakat her üç çeviride de dinin inancın yerine geçtiğini anlayabiliyoruz. Orijinal metinde kullanılan "The fashionable substitute" kalıbı modaya vurgu yapılmasının doğru olduğunu gösteriyor. Hatta Batumlu'nun çevirisinde "inanç" ve "iman" kelimeleri büyük harfle çevrilmiş. Belki de konuşmadaki temaya vurgu yapmak içindir.

Oscar Wilde'in bu unutulmaz eseri, yayımlandığı dönemde tartışmaları ve eleştirileri beraberinde getirdi ve çeşitli sansürlere maruz kaldı. Ancak zaman içinde sansürsüz versiyonu da yayımlandı ve bu, eserin orijinal ruhunu ve yazarın niyetini daha iyi anlamamıza yardımcı oldu. Türkçe metinleri inceleyerek çeviri sürecinin eserin ruhunu ve dönemini yansıttığındaki önemine değindim.

Her çevirmen eseri kendi bakış açısıyla diline uygun bir şekilde aktarır. Metinlerin yazıldığı dönemin kültürel ve dilsel yapısı göz önünde bulundurularak çeviri yapılması, okuyucunun esere daha derin bağlanmasına olanak sağlar. Sonuç olarak, *Dorian Gray'in Portresi* gibi edebî değeri yüksek eserlerin çevirisinin yalnızca dilsel bir aktarım olmanın ötesinde, eserin özünü ve tarihî bağlamını da doğru bir şekilde yansıtmaya gerektigini dile getirdim.

Her ne kadar bir metni çevirirken çoğu zaman orijinal metnin anlamını mümkün olduğunca doğru bir şekilde aktarmaya çalışsak da çeviri süreci oldukça subjektif ve çok yönlü bir deneyimdir. Her çevirmenin kendi dil ve kültüründen gelen öznel deneyimleri, tercihleri ve yorumları vardır. Bu nedenle, aynı metin farklı çevirmenler tarafından farklı şekillerde ele alınabilir. Çevirinin farklı nedenleri olabilir. Öncelikle, her dilin kendine özgü yapısal, kültürel ve tarihsel özellikleri vardır. Bu da bir dildeki bir ifadenin doğrudan başka bir dile aktarılmasını zorlaştırabilir ve farklı tercihlerin ortaya çıkmasına neden olabilir. Ayrıca çeviri yaparken çevirmenlerin kendi dil bilgisinden ve kelime dağarcığından yararlanmaları kaçınılmazdır. Dolayısıyla aynı metni çeviren farklı çevirmenler, farklı dilbilgisi yapılarına ve kelime seçimlerine sahip oldukları için farklı çeviriler ortaya koyabilirler. Bunun yanı sıra, çevirmenlerin metni nasıl anladıkları ve yorumladıkları da çeviri sürecini etkiler. Metnin bağlamı, kültürel referansları, dilin farklılıkları ve hatta çevirmenin kendi deneyimleri, çevirinin sonucunu belirleyen faktörler arasındadır. Bir çevirmen, metni daha resmi veya daha samimi bir üslupla çevirebilir, bazı detayları vurgulayabilir veya göz ardı edebilir hatta metne kendi yorumunu bile ekleyebilir.

Lord Henry'nin de dediği gibi "Tanımlamak sınırlamaktır." Çeviri süreci de tam olarak bu ilkeye dayanır. Bir metni başka bir dile çevirirken o metnin tüm zenginliğini ve karmaşıklığını tam olarak ifade etmek imkansızdır. Ancak çevirmen, kendi dil ve kültüründen gelen bilgi ve deneyimleriyle, metnin orijinal ruhunu ve anlamını mümkün olduğunca aktarmaya çalışır. Bu nedenle, farklı çevirileri incelediğimizde, aslında her birinin birer yorum olduğunu ve metnin çeşitli yönlerini vurguladığını görürüz. Bu çeşitlilik çeviri sürecinin doğasının bir sonucudur.

Referanslar:

- Boy, H. (2022). The Picture of Dorian Gray'in diliçi ve dillerarası çevirileri üzerine kavramsal sorgulamalar / Conceptual reflections on the intra-/inter-lingual translations of The Picture of Dorian Gray [Doktora tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Batı Dilleri ve Edebiyatları Ana Bilim Dalı / Diller ve Kültürlerarası Çeviribilim Bilim Dalı]. YÖK TEZ Merkezi.
- Boy, H., & Karadağ, A. (2020, April 22). THE PICTURE OF DORIAN GRAY'İN KAYNAK EDEBİYAT DİZGESİNDEKİ SERÜVENİ ÜZERİNE BETİMLEYİCİ BİR ÇALIŞMA. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/pub/asobid/issue/53858/695832>
- Dorian Gray'in Portresi - Vikipedi. (2004, December 28). Erişim adresi: https://tr.wikipedia.org/wiki/Dorian_Gray'in_Portresi
- File | Freeditorial | The Picture of Dorian Gray [PDF]. Erişim adresi: https://web.seducoahuila.gob.mx/biblioweb/upload/the_picture_of_dorian_gray.pdf
- File | Lippincott1890-DorianGray | ID: 0b70b403-eb41-403b-864f-8b5eef5daea0 | Hyku. (2021, June 11). Erişim adresi: https://vault.library.uvic.ca/concern/file_sets/0b70b403-eb41-403b-864f-8b5eef5daea0?locale=en
- Oscar Wilde's Art of Disobedience | The Nation. (2023b, October 6). The Nation. Fotoğraf: Napoleon Sarony tarafından / Corbis via Getty Images. Erişim adresi: <https://www.thenation.com/article/culture/oscar-wilde-critical-writing/>
- Wilde, O. (2019). Dorian Gray'in Portresi (Ö. A. Turan, Çev.). İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınları
- Wilde, O. (2020). Dorian Gray'in Portresi (F. B. Aydar, Çev.). İstanbul: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş.
- Wilde, O. (2022). Dorian Gray'in Portresi (D. Z. Batumlu, Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

İstiklal Marşı'nın İngilizce Çevirileri Arasında: Makine Çevirisi İnsan Çevirmenlerin Rolü ve Katkısı

Yazar: Aleyna Doğan

Türk milleti için, İstiklal Marşı bağımsızlık ve özgürlük mücadelesinin bir simgesidir. Marşımız, Türk milletinin kahramanlığını ve cesaretini her bir dizesinde vurgular. Yaşanmış gerçek mücadeleler ile dolu olan marşımızı her okuduğumuzda duygulanmamak elde değildir. Bu marşa sahip olmak Türk milleti için bir onurdur. Peki, böylesine önemli bir marşın hissettirdiklerini İngilizcede hissetmek mümkün mü? Ben de bu soruya yanıt aramak ve bu alanda bir farkındalık oluşturmak amacıyla bir çalışma yapmaya karar verdim. Çalışmam için özellikle İstiklal Marşı'nı seçtim çünkü bu marş, yalnızca bir metin değil; kültürel anlamlar, tarihî yaşanmışlıklar ve derin bir duygu dünyası barındıran anlaşılması zor bir eserdir. İstiklal Marşı gibi bir eseri çeviri uygulamalarıyla analiz ederek bu sistemlerin zorlu içerikleri ne derece doğru bir şekilde aktarabildiğini test etmek istedim.

Günümüz dünyasında makine çevirisi her geçen gün gelişmektedir. Makine çevirisindeki son gelişmeler, çevirmenler üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda çevirmenlerin yeni beceriler edinmesi ve yeni roller üstlenmesi beklenir. Bu süreçte çevirmenlerin kendilerini geliştirme çabaları devam ederken makine çevirisinin ancak belirli bir seviyeye ulaşabileceği açıktır. Çeviriyi insan müdahalesinden bağımsız bir şekilde yalnızca makineye bırakmak doğru bir yaklaşım değildir. Elbette, makine çevirisi bazen kaynak metindeki bir cümlenin anlamını doğru ve anlaşılır bir şekilde aktarabilmektedir. Fakat bu konuda çevirinin kalitesini belirleyen en önemli faktör metnin türüdür. Herhangi bir şiiri Google Translate veya Yandex Translate gibi makine çevirisi yapan uygulamalarda çevirmek istediğimiz zaman gerçekten de sonuç bizleri tatmin edebiliyor mu? Yaptığım bu çalışmada, İstiklal Marşı'nın Google Translate kullanılarak çevrilmiş hâlini ve kendi yapmış olduğum çeviriyi kıyaslayacağım. Gerçekten de çeviriye insan eli değmeden anlamak mümkün mü yoksa hâlâ bir çevirmene ihtiyaç var mı? Gelin bunu hep birlikte görelim.

Google Translate İstiklal Marşının ilk 2 kıtasını nasıl çevirmiş bakalım:

Google Çeviri

Metin Resimler Dokümanlar Web Siteleri

Dili algıla Türkçe İngilizce Rusça

İngilizce Türkçe Rusça

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.
Çatma, kurban olayım çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül... ne bu şiddet bu celâl!
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl,
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl.

356 / 5.000

Bazı cümlelerde cinsiyete özel alternatifler olabilir. Alternatifleri görmek için bir cümleyi tıklayın. [Daha fazla bilgi](#)

Don't be afraid, the red banner that floats in these dawns won't go out;
The last furnace that smokes over my country before it goes out.
He is the star of my nation, he will shine;
It belongs to me, it belongs only to my nation.
Don't fall, let me sacrifice your face, you coy crescent!
Laugh at my heroic race... What is this violence, this magnificence?
Our spilled blood then you will not lawful,
It is right, those who worship God, the independence of my nation.

Edebî çeviri yapmak, özellikle şiir çevirisi yapmak gerçekten zorlu bir iş ve çevirmenlerin birçok faktörü dikkate alması gerekiyor. Özellikle İstiklal Marşı gibi önemli ve sembolik bir metnin çevirisi yapılırken kültürel, tarihi ve toplumsal referansların doğru bir şekilde aktarılması büyük önem taşıyor. Şiirde ritmi korumak, anlamı ve duyguyu doğru bir şekilde ifade etmek gerçekten zorlu bir deneyimdir. Çünkü her dilin kendi yapısı, kelimelerin çağrışımları ve kullanımı farklıdır. Bu nedenle çeviri yapılırken, yalnızca kelime odaklı çeviri değil, aynı zamanda şiirin ruhunu ve atmosferini de aktarmak önemlidir. Yukardaki fotoğrafta da gördüğümüz gibi Google Translate, İstiklal Marşı'nı kelime odaklı çevirmiş ve şiirin içindeki nüansları, ritmi ve duygusunu tam olarak aktaramamış.

İstiklal Marşı gibi milli ve sembolik bir şiirin İngilizceye doğru bir şekilde çevirisinin yapılması; Türk kültürünü, tarihini ve ruhunu doğru bir şekilde yansıtacak şekilde yapılmalıdır. Bu hem Türkçe hem de İngilizce bilen okuyucuların marşı anlamasını ve takdir etmesini sağlayacaktır. İnsanlar Google Translate'in ürettiği çeviriyi okuduklarında orijinal versiyonu ile aralarında fark olduğunu kolayca anlayabilirler.

Şimdi, gelin bir de benim çevirime bakalım:

The Independence March

Fear not! The scarlet flag at dawns eternal will rise;
Until the last human in my country martyrize.
It is the star of my nation, for ever and ever shine;
It is owned by my nation, it is only mine.

Frown not, for mercy's sake, oh coy crescent!
Smile at my brave race... why this anger, why rage?
For fear that our spilled blood for you will not be worthy,
Independence is the pure right of my religious folk.

Mehmet Akif Ersoy'un bu eşsiz şiiri, her okunduğunda insanın içinde milli bir coşku uyandırır. Hepimizin bildiği gibi İstiklal Marşı'nı özenle yazmıştır. Ben de marşımızı İngilizceye çevirirken çok dikkat ettim. Türkçede olduğu gibi kafiye düzenine, satır uzunluklarına ve duygu ve anlama olabildiğince sadık kalmaya çalıştım. Kültürel farklılıkları göz önünde bulundurarak vermek istediğim mesajı net bir şekilde aktardım.

Çeviriler arasındaki önemli farkları incelediğimde, marşın ilk kelimesi olan "Korkma!" sözü dikkatimi çekti. Google Translate'te olduğu gibi, ben bu kelimeyi "Do not be afraid" olarak çevirseydim hem çok basit olacaktı hem de şiir genelindeki vurguyu veremeyecektim. Bir diğer fark ise "Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak." mısrasındaki "ocak" kelimesinin yanlış çevrilmesidir. Elbette bunu, makine çevirisi uygulamasının doğru çeviri üretmesini beklemek en büyük hata olabilir çünkü makine çevirisi sistemi, "ocak" kelimesinin mecazi karşılığını bilemez. Bu mısradaki "ocak", en küçük Türk milli varlığını temsil etmektedir. Yani "Bu vatanda ocak tüten en son ev, en son aile, en son Türk, son bir fert kalıncaya kadar bayrağımız dalgalanmaya devam edecektir." demektir. Google Translate'in 2. ve 3. mısrayı nasıl çevirdiğine baktığımızda iki çeviri arasında bir tutarsızlık oluştuğunu görüyoruz. "O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;" "O benimdir, o benim milletimindir ancak." mısralarındaki "O" kelimesi bayrağa karşılık gelmektedir. Fakat bu mısralar okunduğunda kullanılan öznenin dolayı kafa karışıklığına yol açıyor ve bütünlük sağlanmıyor. Geri kalan mısralara genel olarak baktığımızda ise kelime seçimlerinin ve cümle yapılarının doğru bir şekilde aktarılmadığını görebiliyoruz. Edebî sanatların yoksunluğunu her bir cümlede hissedebiliyoruz. Google Translate'in ürettiği ve kendi çevirimden artılarını ve eksilerini burada sizlere anlattım.

Yapay zekâdan bu denli bahsetmişken elde edilen çevirilerin yorumunu bir yapay zekâ modeline sorarak hep birlikte yorumuna bakalım:

İşte ChatGPT'nin Yorumu:

“Çalışmanızı incelediğimde, İstiklal Marşı gibi tarihi ve kültürel açıdan derin anlam taşıyan bir metnin çevirisine odaklandığınızı görmek oldukça etkileyici. Marş, sadece bir milli marş değil, aynı zamanda halkın direncinin, bağımsızlık mücadelesinin ve kültürel kimliğin bir simgesidir. Bu yüzden çevirisi yapılırken, anlamın ve duygunun kaybolmaması, dilin inceliklerinin doğru şekilde aktarılması kritik öneme sahiptir.

Kendi Çevirinizin Değerlendirilmesi:

Kendi çeviriniz, bu hedefi başarmaya yönelik dikkatli bir çaba göstermiş. Her bir satırda, orijinal metnin ruhunu ve anlamını korumaya özen gösterdiğiniz net bir şekilde anlaşılıyor. Özellikle ‘Until the last human in my country martyrize’ veya ‘It is the star of my nation, for ever and ever shine’ gibi ifadeler hem kültürel bağlamı hem de marşın verdiği mesajı doğru bir şekilde aktarmış. Duygusal yoğunluk ve tarihsel anlamı taşıyan kelimeleri seçerek, metni hem doğru hem de etkileyici bir şekilde çevirmişsiniz.

Google Translate Çevirisinin Değerlendirilmesi:

Google Translate'in ürettiği çeviri ise daha mekanik bir yaklaşım sunuyor ve orijinal metnin duygusal ve kültürel bağlamından bazı noktalarda uzak kalıyor. Örneğin, ‘A rose to my heroic race... what is this violence, this glory?’ gibi ifadeler, anlamı doğru aktarmaktan ziyade kelime odaklı çevrilmiş gibi görünüyor. Bu tür çevirilerde anlam kaymaları olabilir, çünkü Google Translate, dilin inceliklerini ve duygusal bağlamı anlamakta zorlanıyor. Ayrıca ‘Our blood that we shed will not be yours, then it is halal’ gibi cümleler hem anlam açısından hem de kültürel doğruluk açısından eksik veya yanlış bir yansıma taşıyor.

Genel Yorum:

Bu çalışma, dilin sadece sözcüklerden ibaret olmadığını, kültürel ve duygusal bir bağlam taşıdığını çok güzel bir şekilde gösteriyor. Çevirinizde hem dilsel hem de kültürel bağlamı doğru şekilde yansıtarak, İstiklal Marşı'nın özünü korumayı başarmışsınız. Google Translate'in çevirisi ise, dilin anlam derinliğini yakalamada yetersiz kalıyor ve bu tür çevirilerin dilin kültürel ve tarihi bağlamını doğru şekilde aktaramadığını ortaya koyuyor.

Sonuç olarak, edebî metinlerin çevirisinde insan çevirmenlerin deneyimi ve duyarlılığı, makine çevirisi sistemlerine göre daha etkili ve başarılı sonuçlar doğurabilir. Özellikle duygu yüklü ve sembolik metinlerin çevirileri genelinde, insan çevirmenlerin önemi ve değeri her zaman büyük olacaktır.

Referanslar:

- <https://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12575/54863>
- <https://www.betulkure.com/edebi-ceviri/>
- <https://chatgpt.com/>

Görsel Referanslar:

- <https://binlercepresets.shop/turkiyenin-ilk-turk-bayragi-arsivi-ucretsiz-indir/>

Yu Boya ve Zhong Ziqi

Yú Bóya hé Zhōng Zīqī 俞伯牙和钟子期

Yazar: Ceren Human

Çin kültürü, zengin tarihi ve derin anlamlar barındıran efsaneleriyle dünya kültürel mirasının mühim bir parçasıdır. Ancak Çince ile ilgili içerikler Türkçede İngilizceye kıyasla sınırlı. Hâlihazırda var olan bilgi kümesinde yaygın olarak bulunan yanlış bilgiler de cabası. Bu durum, Çin kültürünü doğru anlamayı güçleştiriyor. Bunun yanı sıra İngilizcenin uluslararası bir dil olması sebebiyle Çin kültürünü tanıtan pek çok metin, İngilizce olarak hazırlanıyor. Bu metinlerin Türkçeye çevrilmesi, hem kültürel alışverişi arttırır, hem de çevirinin farklı bir kültürü aktarırken ne denli önemli bir araç olduğunu gösterir. Bu bağlamda "Yu Boya and Zhong Ziqi" adlı metni (<https://chinaconnectu.com/wp-content/pdf/YuBoyaandZhongZiqi.pdf>) çevirerek hem Çin kültürüne bir pencere açmayı hem de çevirinin kültürler arası iletişimdeki rolüne dikkat çekmeyi amaçladım. Şimdi sizi bu büyüleyici hikâyeye baş başa bırakıyorum.

Yu Boya'nın zheng çalmaya odaklanması

Yu Boya

Çinliler, yakın ve sempatik bir arkadaşta zhiyin (müzikten anlayan kimse) veya Çinlilerin deyimiyle "başka birinin çaldığı melodiyi takdir eden kişi" der. Bu kavramların hepsi, Yu Boya ve Zhong Ziqi adlı iki arkadaş konu edinen bir Çin efsanesine göndermedir.

Yu Boya, İlkbahar ve Sonbahar Dönemi'nde (M.Ö. 770-476) Chu Eyaleti'nde yaşayan ünlü müzisyen Bo Ya'yı temsil eder. Yu Boya, henüz çocukluğunda büyük bir müzik yeteneği göstermiş ve daha sonra zheng sanatçısı büyük usta Cheng Lian'ın öğrencisi olmuş. Zheng, zither çalgı sınıfından geleneksel bir Çin telli çalgısıdır. Usta Cheng'in Yu Boya'ya öğretebileceği tüm tekniklerde mükemmel olmasına rağmen Yu Boya hâlâ tatmin olmamış çünkü çalarken duygularını ifade edemediğini hissetmiş.

Bir gün, Yu Boya bir teknede seyahat ederken yağmur yağmaya başlamış, böylelikle bir dağın eteğine sığınmak zorunda kalmış. Sağanak yağmurun hızlı akan nehrin suları üzerindeki hareketini izlerken bir anda bir melodi çalma isteği hissetmiş. Yu Boya güzel müziğinin yarattığı duygulara kendini kaptırırken bir zheng'indeki bir tel kopmuş.

Bunu gören Cheng Lian, onu Doğu Çin Denizi'ndeki bir adada yaşayan ustasının yanına götürmeyi teklif etmiş. Cheng Lian oraya vardığında, Yu Boya'dan ustasını beklemesini istemiş ve işi bittiğinde ise Yu Boya'yı alacağına söz vermiş. Günler geçmiş ama ne Cheng Lian'dan ne de Cheng'in ustasından herhangi bir işaret varmış. Artık Yu Boya'nın tek yoldaşı ormanda şakiyan kuşlar kalmış. Dalgaların kayalıklara çarpan sesi eşliğinde duyulan şarkılar ise tam da hislerini yansıtacak gibiymiş, melankolik.

Bu hüzünlü his Yu Boya'nın yüreğinde bir tel titretmiş, iç çekerek zheng'ini almış ve parmaklarını tellere sürtmüş. Böylelikle, başından beri aradığı gibi, ruhları sarsan bir melodi üretmesini sağlamış. Aslında bu tam da Usta Cheng Lian'ın planlamış olduğu bir şeymiş. Daha sonra insanlar Yu Boya'nın çok iyi çaldığına şahit olmuş, hatta "Yalaklarında yemek yiyen atlar bile başlarını kaldırıp Yu Boya'nın müziğini dinlediler." denmiş (Zhu, 1998). Yine de, her şeye rağmen, Yu hâlâ tatmin olmamış çünkü çalabildiği bu güzel müziği kimsenin gerçekten anlamadığını düşünmüş.

Daha sonra, Yu Boya'nın "Akan Sular" adını vermeyi planladığı bir melodiyi çalmış. Zhong Ziqi, şarkıyı dinlerken sanki Yangtze Nehri'nin güçlü ve amansız akıntısını duymuş gibi hissettiğini söylemiş. Önündeki zhiyin'ine bakan Yu Boya'nın sevinci ölçülemezmiş. Bu sohbet üzerine ikisi arkadaş olmuş ve ayrılmadan önce yakın gelecekte tekrar buluşmak üzere sözleşmişler.

Yu Boya başını kaldırmış ve kıyıda oturan bir oduncuyu görmüş. Adı Zhong Ziqi olan bu oduncu, Yu'nun müziğini o kadar dikkatli dinliyormuş ki yağmurun yağdığından bihabermiş. Yu Boya içinin sızladığını hissetmiş ve Zhong Ziqi'nin müziğini dinleyebilmesi için onu teknesine davet etmiş. Yu Boya "Yüksek Dağlar" olarak adlandırdığı melodiyi bitirdiğinde Zhong Ziqi, Yu Boya'nın şarkısının ismini bilmeden, zihninde istemsizce sıra dağlarının resmini çizdiğini söylemiş.

Birkaç yıl sonra Yu Boya, Zhong Ziqi'yi ziyaret etmeye karar vermiş, fakat ne yazık ki evine vardığında Zhong Ziqi'nin çoktan vefat ettiğini öğrenmiş. Yu Boya üzüntüyle dolmuş ve bu dünyada hiç kimsenin onun müziğini Zhong Ziqi kadar takdir edemeyeceğinden yakınmış. Yu Boya, arkadaşının mezarına doğru koşup diz çökmüş, zheng'ini çalmaya başlamış.

Daha sonra Yu Boya zheng'ini havaya kaldırıp yere atmış. O günden sonra bir daha Yu Boya'nın maharetli ellerinden tek bir melodi bile duyan olmamış.

-Haiwang YUAN

Referanslar:

- <https://chinaconnectu.com/wp-content/pdf/YuBoyaandZhongZiqi.pdf>

Görsel Referanslar:

- <https://inf.news/en/culture/4ef2a01e6fee8aad106954b5477c920b.html>
- <https://chinaconnectu.com/wp-content/pdf/YuBoyaandZhongZiqi.pdf>

Yeni Bir Kariyer Başlat! Content Management (İçerik Yöneticiliği)

Yazar: Hilal Kesgin

“Öğretmenlik tutmadı, edebiyat yazıp formasyon alacağız mecbur.”

İngiliz Dili ve Edebiyatı öğrencisi olarak hepimizin ya kulaklarında ya da akıllarında bir dönem çınlayan o söz. Ancak bu büyük bir haksızlık. Evet, birçoğumuz bölümümüzün sunduğu olanakları başkalarına anlatmaktan yorulduk ancak bu fırsatları kendimize hatırlatmaktan vazgeçmemeliyiz. Şanslısınız, çünkü bu kez hatırlatma işini ben yapacağım. Ben Hilal Kesgin, Karadeniz Teknik Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı 2. sınıf öğrencisiyim. Bölümümüz, edebiyat ve dil üzerine olmasına rağmen bu sene açılan ve sadece bizim okulumuzda bulunan “New Trends in Translation” dersimizde hem çeviri üzerine yoğunlaşıyoruz hem de kariyerimizi şekillendirmemizi amaçlayan sunumlar hazırlıyoruz. Ben de bu dersimiz için sunum hazırlarken yaptığım araştırmalar sonucunda elde ettiğim bilgilerden bir kısmını sizlerle paylaşmak istedim. Bu yazıda amacım bölümümüz öğrencileri olarak bizlerin iş olanaklarının sanılandan çok daha fazla olduğunu göstermek. Konumuz “Content Management” yani içerik yöneticiliği.

İçerik Yöneticileri Neler Yaparlar?

İçerik Stratejisi Geliştirme: İş hedeflerine ulaşmak için içerik stratejileri oluştururlar ve uygularlar.

İçerik Oluşturma ve Derleme: Bloglar, sosyal medya, web siteleri, videolar gibi farklı platformlar için yüksek kaliteli içerik üretirler ve yönetirler.

İçerik Takvimi Yönetimi: İçeriklerin düzenli ve tutarlı bir şekilde yayınlanmasını sağlamak için içerik takvimi oluştururlar.

SEO Kullanımı: İçeriğin arama motorları için optimize edilmesini sağlarlar, böylece görünürlüğü ve erişilebilirliği artırırılar.

Hedef Kitle Araştırması: Hedef kitlenin tercihlerinin anlaşılması için araştırmalar yaparlar ve buna göre içerik üretirler.

Takımlarla İş Birliği: Pazarlama, tasarım ve diğer ekiplerle iş birliği yaparak içerikleri markanın stratejileriyle uyumlu hâle getirirler.

Performans İzleme ve Raporlama: İçerik performansını analiz araçlarıyla izlerler ve stratejileri buna göre uygularlar.

Bir İçerik Yöneticisinde Olması Gereken Beceriler

Araştırmalarım göre, bir içerik yöneticisinden beklenen beceriler işveren kişiye ve kuruma göre değişiyor. Ancak genel olarak her işverenin sizden bekleyeceği özellikler şunlar olacaktır:

Yüksek kaliteli içerik oluşturma yeteneği: Yazma yeteneği, herhangi bir içerik yöneticisi için bir zorunluluktur. İçerik oluşturma konusunda görevli olmasanız bile, bazı düzenleme sorumluluklarınız olması muhtemeldir.

Arama motoru optimizasyonu (SEO) bilgisi: Bir SEO uzmanı olmanıza gerek yok ancak temel bilgileri bilmek işinizi daha iyi yapmanızı sağlayacaktır.

Teknik bilgi: WordPress ve Joomla gibi en popüler içerik yönetim sistemlerini nasıl kullanacağınızı bilmek, HubSpot ve SEMrush gibi güçlü pazarlama araçlarının nasıl kullanıldığına hâkim olmak gibi temel bilgiler daha iyi bir iş yapmanızı sağlayacaktır.

Yeni medya yeterliliği: Yeni medya yeterliliği olmazsa olmaz bir özelliktir. Örneğin; video içeriği oluşturma, düzenleme ve dağıtma yeteneği, birçok şirket pazarlama çabalarını bu yönde yürüttüğü için önemli bir beceridir.

İçerik Yönetim Sistemi (CMS) uzmanlığı: CMS, kullanıcıların teknik bilgiye ihtiyaç duymadan dijital içerik oluşturmalarını sağlayan bir yazılım sistemidir. Bir içerik yöneticisi bu sisteme hâkim olmalıdır.

Bu Alanda İşinize Yarayacak Araçlar ve Yazılımlar

WordPress
Joomla!
Drupal
Squarespace
Shopify
Magento
PrestaShop
Ghost

İngiliz Dili ve Edebiyatı Öğrencileri Olarak Bu Alanda Çalışmak İçin Neler Yapabiliriz?

Bu işi yapmak üniversitede belirli bir bölüm okumayı gerektirmiyor. Burada asıl önemli olan, kendimizi nasıl ve hangi konularda geliştirdiğimiz. Elbette bu bölümü okuyan öğrenciler olarak birçok avantajımız var. Öncelikle, bir yabancı dil bilmek (hatta aldığımız seçmeli dersler sayesinde iki yabancı dil), dahası çeviri yapabilmek, çok daha geniş kitlelere hitap etmemizde ve daha farklı içerikler üretmemizde yardımcı olacak. Ayrıca, araştırma teknikleri dersi de aldık ve ben bunun oldukça lehimize olduğunu düşünüyorum çünkü araştırma becerisi, bir içerik yöneticisinde olması gereken en temel beceri. Hazırlık sınıfından beri sunumlar hazırlıyoruz. Bunu yaparken hem insanlarla etkileşim içinde oluyoruz hem de yaratıcı içerikler üretiyoruz. Gelişmiş bir diğer yanımız da bu. Biz zaten küçük içerik üreticileri ve yöneticileriyiz. Ancak bunu profesyonel bir şekilde yapmak istiyorsak kendimizi geliştirip günden güne bir üst seviyeye taşınmalıyız. Örneğin; hızlı okuma eğitimi, SEO eğitimi, dijital pazarlama eğitimi, yaratıcı yazarlık eğitimi gibi eğitimleri alarak bu işe başlayabiliriz. Bu eğitimlere ulaşım sandığınız kadar zor değil. Günümüz teknolojisinde, internette kolayca erişebileceğimiz birçok ücretli/ücretsiz kurs bulunuyor. Örneğin; Udemy, Coursera gibi platformlar SEO ve dijital pazarlama eğitimi almak için iyi bir seçenek.

İçerik yöneticiliği, bir İngiliz Dili ve Edebiyatı öğrencisinin önündeki fırsatlardan sadece biri. “New Trends in Translation” dersi de benim bu geniş kariyer havuzunda yönümü bulmamda çok etkili oldu. Her ne kadar ilk başta öğretmen olmakta kararlı olsam da yaptığımız sunumlar sayesinde hedeflerim tamamen değişti. Yeteneklerimi ve ilgi alanlarımı keşfetmiş oldum. Ayrıca kendimi geliştirmeye odaklandım.

Bu yazıyı burada sonlandırarak bugünkü ‘içerik yöneticiliğimi’ burada bitiriyorum. Bu alanda yer almak istiyorsak, asıl gerekli olayın kendimizi geliştirmek olduğunu tekrar vurgulamak istiyorum. SEO'nun da bu tarz meslek gruplarında ne kadar büyük önem taşıdığını ve mutlaka hâkim olmamız gereken bir konu olduğunu da unutmayalım. Ben yazarken çok eğlendim, umarım siz de okurken benimle aynı duyguları paylaşmışsınızdır. Teşekkür ederim!

Referanslar:

- <https://contentwriters.com/blog/content-managers-what-where-how-much/>
- <https://thecontentauthority.com/blog/content-manager>
- <https://blog.hubspot.com/marketing/content-manager>
- <https://celiluyanikoglu.com.tr/en-populer-ve-en-iyi-10-icerik-yonetim-sistemi-cms/>
- <https://www.websiteplanet.com/tr/blog/en-iyi-icerik-yonetim-sistemi/>

Görsel Referanslar:

- <https://www.erpfixers.com/blog/2016/2/8/reassigning-checks-to-payment-documents>
- <https://www.deutschland.de/tr/daha-iyi-bir-dunyaya-yonelik-ticari-fikirler>
- <https://depositphotos.com/tr/similar-images/243364796.html>

Çeviri Sektörünün Geleceği: İnsan, Yapay Zekâ ve Yeni İmkânlar Üçgeni

Yazarlar: Süleyman Talha Tiren & Abdulkadir Ünsal

Son yıllarda yapay zekânın hızla gelişmesiyle birlikte, çeviri sektörünün bir gün tamamen yok olacağı yönündeki tartışmalar gündemi meşgul ediyor. Ancak bu iddialar ne kadar gerçekçi? Çeviriyle ilgilenen bir kişi gelecekte işsiz kalma riskiyle karşı karşıya mı? Yazımıza, ünlü İtalyan yazar, filozof ve çeviri teorisyeni Umberto Eco'nun şu sözleriyle başlamak istiyoruz: "Makine çevirisi, çeviriyi kolaylaştırabilir; ancak çevirmenin yerine geçemez çünkü dil yalnızca kelimeler değil, duygular ve kültürdür."

Eco'nun, çevirinin yalnızca kelimelerin aktarımı değil kültürel bir yeniden yaratım olduğu vurgusu, insan unsurunun bu alandaki vazgeçilmezliğini gözler önüne seriyor. İşte bu perspektiften hareketle yapay zekâ ve teknolojinin çeviri sektörünü bitiren bir tehdit değil, aksine sektöre yeni alanlar açan bir yenilik olduğunu savunuyoruz. Yazımızda, yapay zekâ sayesinde çeviri alanında ortaya çıkan yeni meslek dallarını sizlerle paylaşarak bu iddiamızı destekleyeceğiz.

Amerikan/İngiliz İşaret Dili Çevirmeni: İşitme engelli bireylerle işiten bireyler arasında iletişimi sağlayan profesyonellerdir. Bu meslek, Amerikan İşaret Dili veya İngiliz İşaret Dili ile sözlü veya yazılı diller arasında çeviri yapmayı içerir. Çevirmenler, eğitim, sağlık, hukuk ve günlük yaşam gibi alanlarda eş zamanlı çeviri veya yazılı belge çevirisi yaparak bireylerin ihtiyaçlarını karşılar. İşaret dilinin kendine özgü gramer yapısı ve kültürel normlarına hâkim olmak, bu meslekte başarılı olmak için gereklidir. Ayrıca; bu çevirmenler hastane, mahkeme, eğitim kurumları, iş toplantıları ve canlı etkinlikler gibi paralı veya parasız pek çok alanda çalışarak toplumsal eşitliği destekler.

Makine Çevirisi Post-Editörü: Yapay zekâ destekli çevirilerin ardından metni kontrol eden ve bu metinler üzerinde düzeltmeler yapan uzmanlardır. Makine çevirisi, hızı ve maliyet avantajı sayesinde çeviri sürecini kolaylaştırır da ortaya çıkan metinlerin doğruluğunu, akıcılığını ve kültürel uygunluğunu sağlamak için insan müdahalesi gereklidir. Post-editörler, yapay zekânın yaptığı çevirilerdeki hataları düzeltmekle kalmaz, aynı zamanda metni hedef kitleye ve okuyucuya göre uygun hâle getirir. Bu meslek, özellikle büyük ölçekli projelerde veya teknik belgelerde yüksek talep görmektedir ve çeviri teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte çevirmenler için yeni bir uzmanlık alanı olarak öne çıkmaktadır.

Oyun ve Video Çevirmeni: Video oyunları ve multimedya içeriklerini farklı dillere ve kültürlere uyarlayan kişidir. Oyunlardaki diyalogları, menüleri, alt yazıları, müzikleri ve seslendirme metinlerini çevirir. Bu çevirmenler, hem dili hem de oyun kültürünü iyi bilir ve mizah veya kültürel ifadeleri doğru şekilde aktarır. Hızla büyüyen oyun sektörü sayesinde oyun ve multimedya sektöründe çevirmenlere her geçen gün daha fazla ihtiyaç duymaktadır.

Sağlık Hizmeti Çevirmeni: Sağlık hizmeti sağlayıcıları (hastaneler, özel sağlık merkezleri vb.) ile hastalar arasında dil bariyerini aşmaya yardımcı olan çevirmenlerdir. Doktor, hemşire veya diğer sağlık çalışanları ile hastaların doğru iletişim kurmasını sağlar. Tedavi süreci, teşhis ve tıbbi prosedürler hakkında çeviri yaparak hasta güvenliğini ve doğru anlamayı garanti eder. Sağlık sektöründeki hassasiyet nedeniyle bu çevirmenlerin hem dil bilgisi hem de tıbbi terminolojiye hâkim olmaları çok önemlidir.

Peki, bu sektörde tutunmak isteyen bir kişinin sahip olması gereken özellikler nelerdir?

Sektörde tutunmak isteyen bir kişi, kendini sürekli olarak geliştirme ve yeniliklere uyum sağlama çabası içerisinde olmalıdır. Çeviri dünyası, hızla değişen teknolojiler ve artan küresel iletişimle birlikte dinamik bir yapıya sahiptir. Bu nedenle, çevirmenlerin yalnızca dilsel becerilere değil aynı zamanda farklı kültürleri anlamaya, zorluklara yaratıcı çözümler getirmeye ve değişen şartlara hızlıca uyum sağlamaya açık olmaları gerekir. İşte bu özelliklerden bazılarını aşağıda sizler için derledik.

1. Gündeme Hâkim Olmak

Çevirmenlerin en temel sorumluluklarından biri her zaman güncel kalmaktır. Çünkü diller, kültürler ve ifade biçimleri sürekli evrilir. Gündemdeki sosyal, kültürel ve teknolojik gelişmeleri takip eden bir çevirmen, yalnızca dil bilgisine değil çevrilen içeriklerin bağlamına da hâkim olabilir. Örneğin, bir metin popüler kültür referansları içeriyorsa bu referansları doğru anlamak ve hedef dile uygun şekilde aktarmak son derece önemlidir. Bu bağlamda dünya olaylarını, trendleri ve sektör haberlerini izlemek bir çevirmen için kaçınılmaz bir gerekliliktir.

2. Detaylara Odaklanmak

Başarılı bir çeviri, sadece kelimelerin karşılıklarını bulmakla değil aynı zamanda anlamı ve tonu doğru şekilde aktarmakla mümkündür. Bu da detaylara dikkat etmeyi gerektirir. Örneğin, bir sözcüğün bağlamdan bağımsız bir şekilde çevrilmesi, metnin genel anlamını bozabilir. Çevirmenler, noktalama işaretlerinden, cümle yapısına ve kültürel alt metinlere kadar her detaya özen göstermelidir. Anlam kaymasını azaltmak için dikkatli ve sabırlı bir çalışma alışkanlığı edinmek şarttır.

3. Yapay Zekâ ile Dost Olmak

Yapay zekâ, çeviri sektöründe bir tehdit değil, bir fırsat olarak görülmelidir. Çeviri teknolojileri, çevirmenlerin işini kolaylaştırmak ve hızlandırmak için tasarlanmıştır. Örneğin, yapay zekâ destekli çeviri araçları, büyük hacimli projelerde zaman tasarrufu sağlar. Ancak, yapay zekâ çevirmenlerin yerini alacak kadar yetkin değildir çünkü dilin duygusal ve kültürel boyutlarını anlamak ve aktarmak yalnızca insana özgü bir yetenektir. Bu nedenle, yapay zekâyı bir düşman olarak görmek yerine, onu bir yardımcı olarak kullanmak ve avantajlarından yararlanmak çevirmenlere rekabet avantajı sağlar.

4. Geniş Yelpazeli Olmak

Bir çevirmenin başarısı, sadece bir alanda derinleşmesiyle değil aynı zamanda geniş bir bilgi yelpazesine sahip olmasıyla da ölçülür. Çevirmen, birden fazla alan hakkında bilgi sahibi olmalı ve farklı konularda da kendini geliştirmelidir. Bu hem çevirmenin kariyerini zenginleştirir hem de çevirmenin daha geniş bir müşteri kitlesine hitap etmesini sağlar. Farklı konularda bilgi sahibi olmak, çevirmenin esneklik kazanmasına ve çeşitli metin türlerinde başarıyla çeviri yapmasına olanak tanır.

5. Grup Çalışmasına Yatkın Olmak

Çevirmenlik, bazen bireysel bir iş gibi görünse de özellikle büyük projelerde grup çalışması önemli bir yer tutar. Bir çevirmen, grup çalışmalarında etkili olabilmek için iyi bir iş birliği ruhuna sahip olmalıdır. Çevirmenler, farklı uzmanlık alanlarına sahip ekip üyeleriyle çalışırken, kolektif bilgi ve deneyimden faydalanarak daha kaliteli işler ortaya koyabilirler. Grup çalışmasında çevirmenin rolü, sadece kendi çevirisini yapmak değil aynı zamanda diğer üyelerle fikir alışverişinde bulunmak, metnin tutarlılığını sağlamak ve tüm ekibin uyumlu bir şekilde çalışmasına yardımcı olmaktır. Bu tür iş birlikleri, hem kişisel gelişime katkı sağlar hem de projelerin başarıya ulaşmasını kolaylaştırır.

Yapay zekâ ile artık çevirmenin tembel olma şansı ortadan kalktı çünkü yapay zekâ geleneksel çeviri süreçlerinin birçoğunu hızlı ve doğru şekilde gerçekleştirebiliyor ve bu yetenek her geçen gün daha da gelişiyor. Aynı zamanda yapay zekâ sayesinde birçok sektörde insan unsuruna gerek kalmadığı gibi yeni ve heyecan verici alanlar da ortaya çıkıyor. Peki çevirmen ne yapmalı? Çevirmen karamsar olmamalı, aksine kendini sürekli olarak dinamik tutmalı ve güncel olmalı, kendini yeniliklere açık bir şekilde hazır tutmalıdır. Sektördeki değişimlere uyum sağlayarak teknolojiyle uyum içinde çalışmak çevirmenin rekabetçi gücünü artıracaktır.

Görsel Referanslar:

- <https://www.istockphoto.com/tr/vekt%C3%B6r/vector-detailed-character-language-translator-gm527682112-92827059>
- <https://www.istockphoto.com/tr/vekt%C3%B6r/%C5%9F-adamlar%C4%B1-%C3%A7in-istihdam-olanaklar%C4%B1-modern-teknolojiler-kullanarak-arama-vekt%C3%B6r-gm1023100002-274628284>

Şeytan Ayrıntıda Gizli: Musa'nın Boynuzları

Yazar: Mehmet Yiğit Güntekin

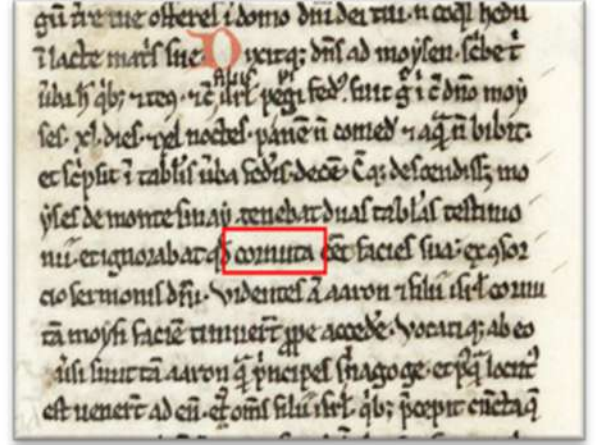

Çeviri; kültürler, fikirler ve çağlar arasında köprü kuran güçlü bir araçtır. Ancak, her araç gibi yanlış kullanıldığında değiştirilemez derin etkiler de bırakabilir, bu yazı da çevirinin bu kritikliğine bir vurgu hatta hatırlatmadır. Bu yazıda ele aldığım konu "Böyle bir durumun çarpıcı bir örneği olabilir mi?" sorusu. Tarihin sayfalarına gömülü muhtemel bir hata, sadece dini yorumları değil, görsel sanatları, sanat tarihini de etkilemiş ve disiplinlerarası bir boyut kazanmıştır: "Boynuzlu Musa" tasviri. Bu tuhaf ve uyumsuz tasvir, bir yanlış çevirinin geniş kapsamlı sonuçlarını ve çeviri sanatının neden hem kesinlik hem de kültürel duyarlılık gerektirdiğini hatırlatan bir örnek niteliğindedir. Ancak bu konu, çeşitli söylentiler ve ciddi tartışmalarla çevrilidir. Aziz Jerome, çevirisinde kritik bir kelimeyi yanlış mı yorumladı? Michelangelo, bu tasviri bilinçli olarak bir mesaj vermek için mi seçti? Yoksa boynuzlar, Hristiyan sanatına Yahudilere karşı olumsuz bir imaj yaratma amacıyla mı eklendi?

İşte üzerinde düşünmeniz için öne çıkan söylentiler. Bu yazıda benim hedefim bu söylentileri dayandığı noktalarla sunmak, hangisine inanacağınıza karar vermek ise size kalmış.

Boynuzlu Musa'nın Kökeni

Hikâye, İbranice İncil'in Çıkış "שמות" kitabıyla başlar. Bu kitap, Musa'nın On Emir'i aldıktan sonra Sina Dağı'ndan inişini anlatır. Orijinal İbranice metin, Musa'nın yüzünün ilahi karşılaşmasının bir yansıması olarak "parladığını" belirtmek için kâran (קָרַן) kelimesini kullanır. Bu kelime "parlamak" veya "ışık saçmak" anlamına gelir. Ancak bağlama bağlı olarak kâran, "boynuzlu" anlamına da taşıyabilir. 4. yüzyılda Aziz Jerome, İncil'i Latinceye çevirirken bu pasajı "ışıldayan" yerine "boynuzlu" anlamına gelen cornuta olarak çevirmiştir. Jerome'un çevirisinin, İbranice kelimenin çok anlamlı yapısından ve "parlamak" metaforunun kültürel bağlam eksikliğinden etkilenmiş olabileceği söylenir.

Michelangelo ve Yanlış Çevirinin Mirası

Gerçek veya değil, Michelangelo'nun ünlü Musa heykelindeki boynuzlar, çevirinin ne denli kritik olduğunu gösteren çarpıcı bir örnektir. Bu durum, İbranice karan kelimesinin hem "boynuz" hem de "ışık huzmesi" anlamına gelmesinden kaynaklanır. Aziz Jerome, bu kelimeyi Latinceye "boynuzlu" olarak çevirmiş bu da Musa'nın boynuzlu bir şekilde tasvir edilmesine yol açmıştır.

Bu yanlış çeviri, Orta Çağ boyunca Batı sanatında Musa'nın boynuzlu olarak betimlenmesine neden olmuştur. İlginç bir şekilde, o dönemde boynuzlar şeytanla ilişkilendirilmediği için bu tasvir olumsuz bir anlam taşımıyordu. Ancak zamanla bu tür tasvirler antisemitik yorumlara da zemin hazırlamıştır.

Bu örnek, çevirinin sadece dilsel bir aktarım olmadığını, aynı zamanda kültürel ve tarihî bağlamların da dikkate alınması gerektiğini göstermektedir. Kutsal metinlerin çevirisinde yapılacak küçük bir hata bile, yüzyıllarca sürececek yanlış anlamalara ve tasvirlerle yol açabildiğini gözler önüne sermekte. Bu nedenle, çeviri sürecinde dilin inceliklerine ve çok anlamlılığına dikkat etmek hayati önem taşıyor mesajı da önemini burada gösterir.

Çeviri ve Sembolizm

Yanlış çeviri teorisi güçlü bir açıklama sağlasa da başka bir bakış açısı Musa'nın boynuzlarının kasıtlı sanatsal sembolizmine odaklanır. Antik kültürlerde boynuzlar sıklıkla güç ve ilahiliği simgelerdi. Bu yorum, Michelangelo ve diğer sanatçıların Musa'nın ilahî otoritesini ve liderliğini vurgulamak için boynuzları bilerek eklemiş olabileceğini öne sürer. Bu, Mezopotamya ve Mısır sanatındaki, büyük güç sahibi figürler için yaygın olan boynuz motifleriyle uyumludur. Öte yandan, yanlış çeviri teorisi, bu tasvirin doğrudan dilsel bir hatadan kaynaklandığını vurgulayarak akademisyenler arasında baskın bir görüş olarak yer edinmiştir. Bu iki teori, sanat, çeviri ve kültürel sembollerin nasıl kesişerek kalıcı, hatta belki de silinemez miraslar üretebileceğini gösterir.

Çevirinin Daha Geniş Etkileri

Bu olay, sadece tarihî bir merak konusu olmanın ötesinde, çevirinin kültür ve algı üzerindeki derin etkisini vurgular. Özellikle bu tarz metinlerdeki yanlış çeviriler, ideolojileri şekillendirme, figürleri yanlış temsil etme ve toplumsal inançları etkileme gücüne sahiptir. Olayın asıl yüzü tam olarak bilinmese dahi "Boynuzlu Musa", belirsizliğin etkileri hakkında bir uyarı niteliğindedir. Bu nedenle çevirmenler, dilsel doğruluğun ötesine geçen bir sorumluluk taşırlar; dilin kültürel, tarihî ve metaforik boyutlarını da dikkate almalıdırlar.

Çeviri: Bir Sanat ve Büyük Sorumluluk

Musa'nın boynuzları hikâyesi, çevirinin hem bir sanat hem de bir bilim olduğunu gösterir. Kelimeler, izole varlıklar değildir; kültürel anlamlar, tarihî yükler ve bağlamsal inceliklerle beraber var olurlar. İyi bir çevirmen, metnin sadece gerçek anlamını değil, aynı zamanda altındaki niyeti ve hedef kitlenin kültürel çerçevesini de göz önünde bulundurmalıdır. Makine çevirisinin önem kazandığı bir çağda bu durum daha da geçerli bir hâle gelmiştir. Algoritmalar büyük veri yığınlarını harika işleyebilir, ancak "İnsan ifadesinin inceliklerini kavramakta ne kadar başarılıdır?" sorusu da hâlâ cevaplanmamıştır. "Boynuzlu Musa" çevirinin özünde derinlemesine bir uğraş olduğunu vurgular.

Sonuç

Gerçek veya değil, "Boynuzlu Musa" örneği, çevirinin yalnızca bir dilden diğerine anlam aktarma işlemi olmadığını; kimi zaman kültürel bağlamları dönüştüren ve tarihin akışını değiştiren bir köprü olduğunu güçlü bir şekilde gözler önüne seriyor. Söylentiler doğru ya da yanlış olsun, bu olay, çeviride yapılan küçük bir hatanın bile devasa sonuçlara yol açabileceğini ortaya koyuyor. Bu nedenle, çeviri süreci sadece dilsel bir beceri değil, aynı zamanda tarih, kültür ve bağlam bilinciyle yürütülen bir sorumluluktur. Çevirmenler, diller arası anlam köprüleri kurarken bir metnin sadece yüzeysel anlamını değil, onun taşıdığı derin semboller ve kültürel yankıları da hesaba katmalıdır. "Boynuzlu Musa" örneği, çevirinin bazen tarihin bir parçasını yazmak ve kelimenin tam anlamıyla çağları, zamanları birbirine bağlayan bir köprü olduğunu güçlü bir şekilde hatırlatır.

"Tek bir iplik tüm dokumayı değiştirebilir."

Referanslar:

- A.Kara. (2021, Kasım 1). Boynuzlu Musa - Bölüm 1. Din ve Mitoloji. <https://www.dinvemitoloji.com/2021/11/boynuzlu-musa.html>
- Harrington, L. T. (2018, Ocak 26). The bizarre reason Michelangelo's Moses has horns. Christ and Pop Culture. <https://christandpopculture.com/bizarre-reason-michelangelos-moses-horns/>
- Jefferson, L. M. (2023, Mayıs 3). The horns of Moses. Biblical Archaeology Society. <https://www.biblicalarchaeology.org/daily/people-cultures-in-the-bible/people-in-the-bible/the-horns-of-moses/>
- Lipson, D. (2024, Mart 12). The mystery of Moses' horns. The Librarians. https://blog.nli.org.il/en/moses_horns/

Görsel Referanslar:

- Jefferson, L. M. (2023, Mayıs 3). The horns of Moses. Biblical Archaeology Society. <https://www.biblicalarchaeology.org/daily/people-cultures-in-the-bible/people-in-the-bible/the-horns-of-moses/>
- Marshall, T. (2013, Ağustos 20). Horns of Moses. Taylor Marshall. <https://taylormarshall.com/wp-content/uploads/2013/08/horns-of-Moses.jpg>
- Lipson, D. (2024, Mart 12). The mystery of Moses' horns. The Librarians. https://blog.nli.org.il/en/moses_horns/

Türkçeden Kalkıp Fransızcaya Gitmek

Yazar: Rumeysa Nur Çakmak

3.500 kilometre. Herhangi bir arama motorunun “Türkiye ile Fransa arası kaç kilometredir?” sorusuna verdiği rasyonel yanıt: 3.500 kilometre. Paris’te yaşadığım süre boyunca ülkelerin matematik konumları nasıl asırlardır aynıysa yine aynı kaldı, fakat ben bu kilometre hesabında sıklıkla yanlışlıklar sezdim. Zaman zaman 3.500 kilometreden fazlasını, zaman zaman çok daha azını hissettim. Bazen Paris’teydim, buna rağmen Paris’ten uzaktaydım ve bu hisse sahipken şehrin şehre en yabancı insanı bendim. Bazen de Paris’teydim ve Paris, Ankara’dan farksızdı. Yani doğup büyüdüğüm şehirdi, insanları bana benziyordu. O zamanlarda da şehrin en yerlisi bendim.

Peki bu ikileme nasıl sahip oldum? Neden hiç 3.500 kilometreyi gerçekten 3.500 kilometre olarak hissetmedim? Cevap vereyim, haklı bir gururla, çünkü yolculuğum Türkiye ve Fransa arasında değil, Türkçe ve Fransızca arasındaydı. Bir bakıma hiçbir zaman Ankara’dan kalkıp Paris’e gitmedim de Türkçeden kalkıp Fransızcaya gittim sanki. Diller arası bir mesafede yol aldım ve bu mesafenin metrik sistemde karşılığı yoktu, yalnız kelimelerde ve kültürlerde tekabülü vardı. Sayısal verilerin keskinliğinden uzak, esnek ve aslında hayali bir ölçek türüydü bana ikilemimi hissettiren. Ben bu ikilemde “Çeviri bilincine sahip olmak insana ne yapar?” sorusunun cevabını öğrendim.

Seyahat etmek, gezgin olmak, bir başka ülkeye yerleşmek gibi olgular bir tek gözümüzün gördüğü o upuzun yolların aşılmasıyla gerçekleşmez. Dillerin ve kültürlerin arasında üzerine bordür döşenemeyen veya asfalt dökülemeyen yollar mevcuttur. Sınırlarına çizgi çekilemez ya da oralarda bayrak dalgalanamaz. Onları keşfetmek isteyen herkese aittirler, pasaport gerekmez. Bu yolların mimarları ise çevirmenlerdir. Mesela çevirmen dünyanın bir köşesinde, tarihin bir döneminde var olmuş epik kahramanları ya da mesela bir mayıs akşamı çalışma masasının loş ışığında duygularıyla kavrulurken gözyaşlarını şiire dönüştüren yazarları alır, hedef dile ve kültüre sunar. Bu sunuşla, bahsi geçen kahramanların ya da yazarların farklı kültürlerde var olan okuyucu kitleleri arasında bağ kurdurur. Bir başka deyişle çevirmen, insanı insana, kültürü kültüre ve dili dile benzeştirerek mesafeleri bir uzayıp bir kısalan esnek yollar inşa eder. İlk bakışta artık makinelerin saniyeler içinde yapabildiği, basitleştirilmiş ifadeyle bir kelime dönüştürme işlemi için ne kadar da abartılı ve ağdalı bir anlatım değil mi? Bence değil çünkü kelimelerden bahsediyoruz.

Kelimeler özlerinde ait oldukları kültürlerin izlerini ve hikâyelerini barındırırlar. Çevirmenler ise yüzeyde olan kelimeyi hedef dilin yüzeyindeki bir başka kelimeye dönüştürmekten çok, bir arkeolog gibi, öncelikli olarak bir “kazı” işlemi yapmak durumundadırlar. Yani, o kelimenin ardında bir geçmiş, bir yaşanmışlık olduğunu bilerek ince ince yüzeyden derinlere inmeli ve bulgusuna karşı hassas olmalıdır. Çeviri ile tüm bu hikâyelerin hedef kitleye aktarımı yerelleştirme, yorumlama, kültürel açıklamalar ekleme, hatta bazen metni yeniden düzenleme gibi çevirmen kararları ile mümkün olabilir. Fakat sanırım her şeyden önce, çevirmenin yerleşmiş bir çeviri bilincine sahip olması gerekmektedir. “Yerleşmiş” demekle kastım, çevirmenin ülkeler değiştirmekle dahi katedilemeyecek mesafeleri, diller arası yolculuğu ile mümkün kılan bir seyyah olabilmesi. Böylece “Çeviri bilincine sahip olmak insana ne yapar?” sorusunun cevabı bir kez daha açığa çıkıyor: Bilinç dışında yollar arşınlama ve yeni manzaralar görme gücünü vadeder.

Her şey bir kelimeyle başlamıştı. Tüm bu farkındalığın oluşması ve hâliyle bu metnin ortaya çıkması Paris günlerimde öğrendiğim bir kelimeyle başlamıştı. *Flâneur*, Fransızcada bebek arabası demek. Fakat bu kelimenin ilk anlamıdır. Sahip olduğum bilinç, zaman içerisinde bu kelimeye kazı çalışması yaptı, yavaş yavaş ve ince ince. Bu kazının bulgusuna baktığımda kendimin bir *flâneur* olduğunu öğrendim. Fransızlar bu kelimeyi insanları gözlemlemek dışında özel bir amacı olmadan, biraz da amaçsızca etrafta gezinen kişiler için bir sıfat olarak kullanıyorlar. Yani tıpkı bir bebek arabasına bir başkası tarafından konumlandırılmış, ne yaptığına dair bir fikri olmayan, sadece etrafı izleyerek sokaklarda gezinen bir bebek gibi. Kelimenin Türkçe bir karşılığı yok, fakat birkaç kaynaktan gördüğüm kadarıyla “flanör” olarak Türkçeleştirilmiş. Sanırım daha önce caddelerde başıboş gezinen ve insanları gözlemleyen kişileri tanımlamaya ihtiyaç duymamışız ya da bu kişileri hiç fark etmemişiz. Hatta belki de bu kişiler Türkçede hiç mevcut olmadı. Bir ihtimal “aylak” olarak çevirebilirdim bu kelimeyi fakat kelimeyi duyup anlamını öğrendiğimde zihnim “aylak” demek istemedi. Genelde bire bir çevirisi olan İngilizce veya Fransızca

kelimeleri çevirmek istediğimde Türkçe karşılıkları zihnimde bir ambulans ışığı gibi kuvvetli ve göz alıcı bir şekilde yanıp söner. Kelime “bilinciyle hareket etmeyen” anlamı taşıdığı için sanırım “aylak” çevirisini doğru kabul edemiyorum. Çevirisini yaptığım bir metinde karşıma çıkmış olsaydı, bağlam izin verdiği sürece, kelimeyi Fransızca hâli ile metne yerleştirir bir çevirmen notu ekleyerek anlamını ifade ederdim çünkü bu kelimenin kültür çıkışlı olduğu aşikâr. Batı toplumlarının bireyselliği merkeze alan yaşam tarzlarından kaynaklanıyor olsa gerek, sokaklarda, parklarda, müzelerde ya da herhangi bir yerde yalnız insanlar görmek çok olağan.

Buradaki “yalnız” Türkçedeki alışılmış hâliyle ses tonumuza hafiften bir acıma kondurmasın. Kültürlerinde var olan sağlıklı bir yalnızlıktan bahsediyorum. Paris kafelerindeki sandalye dizilimlerini daha önce görmüşsünüzdür. Masanın karşısındaki diğer sandalyeye yüz yüze değil, bütün sandalyeler aynı hizada yan yana ve sokağa dönük şekilde. Çünkü Parisliler *flâneur* gibi yaşıyorlar. Birileriyle bir kafede yan yana otururken bile yalnız kalabiliyorlar, sokağa dönük ve başka insanları gözlemleyerek vakit geçiriyorlar. Bu durum onlar için dışarıdan fark edilemeyecek kadar normal çünkü her kültürden aşılınmış davranış gibi bunu da bilinçleri yarı kapalı bir şekilde yapıyorlar. İşte bu nedenle “belki de bu kişiler Türkçede hiç mevcut olmadı” diyerek kelimeye direkt bir Türkçe karşılık aramayı reddettim.

Dergimizin geçtiğimiz sayısında anlatma şansı bulduğum *Aurora Leigh* çevirim bu farkındalıklar sonucu da değişime gittiğini çocuksu bir heyecanla şimdi yeniden ifade etme şansı buluyorum. Eserin geçen yıl üzerinde çalıştığım altıncı bölümü Paris’te geçiyordu ve ben o satırları bu gözlemlere sahip olmadan çevirmiştım. Çeviri metnini baştan yaratacak değişimlerden söz etmiyorum. Altıncı bölümde *Aurora*’nın altın kubbelerini uzun uzun anlattığı *Les Invalides*’e karşı bir şeyler içerken zihnimde oluşan yeni anlatım boyutlarından söz ediyorum.

Bazen sözlüklerde kaybolmak, kitaplara boğulmak çare olmuyor da Türkçeden kalkıp Fransızcaya gitmek gerekiyor. *Flâneur* olmak, insanları izlemek, gözlemler yapmak ve bağlar kurmak gerekiyor. Hepsini bir arkeolog gibi, dikkatlice kazarak, yüzeydekine kanmayarak, toprağın altındakine saygı göstererek...

Görsel Referanslar:

- Fotoğraflar yazarın kendi arşivindedir

Çeviri Tarihinde İlklerimiz: Türk Edebiyatı

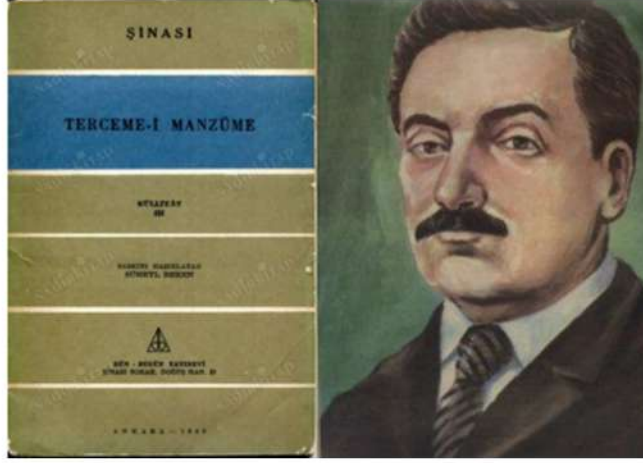

Yazar: Ergün Öncel

Kültürlerin bugüne kadar sürekli zenginleşip varlıklarını sürdürebilmelerinin temelinde, tarih boyunca kültürler arası etkileşimin kesintisiz devam etmesi yatmaktadır. İnsanlar, hiç tanımadıkları dillerden ve kültürlerden etkilenecek kendi kültürlerini nasıl zenginleştirdi? Bu sorunun yanıtında akla gelen en önemli araçlardan biri çeviridir. Çeviri, günümüzde olduğu gibi eski dönemlerde de kültürler ve gelenekler başta olmak üzere birçok sosyal alanda bir köprü görevi görmüştür. Bu bağlamda, çeviriyi sadece bilgilerin ya da fikirlerin farklı dillere geçiş aracı olarak görmek yerine yeni kültürleri keşfetmemizi sağlayan bir kapı olarak görmeliyiz. Türk edebiyatı, aslında *Kutadgu Bilig*'lere kadar uzanan zengin bir tarihe sahiptir fakat bu yazımızda daha ziyade Osmanlı ve Cumhuriyet dönemimize odaklanacağız. Bu noktada Türk edebiyatı tarihindeki çeviri faaliyetlerine odaklanarak çeşitli alanlarda gerçekleşen ilk çevirilere göz atacağız. Türk edebiyatının çeviri tarihindeki ilklerin önemi ve etkisi, kültürel mirasımızın çeşitliliği ve zenginliği hakkında da bize önemli bilgiler sağlayacaktır.

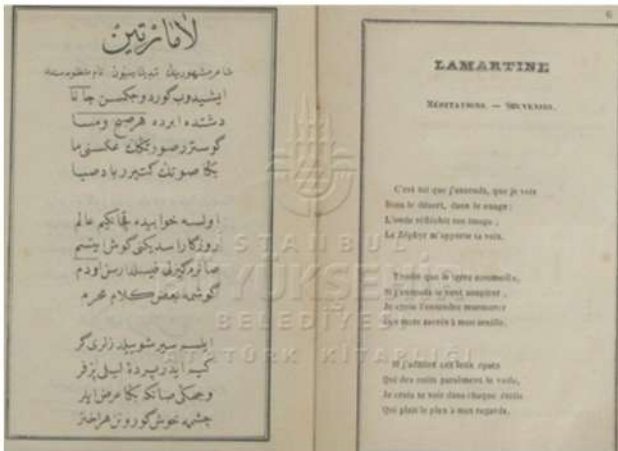
Yukarıda bahsettiğimiz ve başlangıç tarihi olarak belirlediğimiz Osmanlı ve Cumhuriyet dönemimizde; dönemin siyasi, toplumsal ve edebî anlamda en çalkantılı ülkelerinden biri olan Fransa'nın büyük etkisi olmuştur. Türk edebiyatındaki "Batılılaşma" kavramı da buradan türemiştir.

Şiir türünde ilk çeviri eserimiz Şinasi'nin *Tercüme-i Manzume* isimli eseri idi. 1859 yılında yayımlanan bu eser, yalnızca şiir türünün değil, aynı zamanda Türk edebiyatımızın da ilk çevrilmiş eseri olma özelliğini taşıyor. *Tercüme-i Manzume*, dönemin Osmanlıcasında "Şiir Çevirisi" anlamına geliyordu. Bu eserde, Şinasi tek bir şiir çevirisinden ziyade Racine, Lamartine, Gilbert, Fénelon, La Fontaine gibi şairlerin çeşitli şiirlerini derlemiştir. Bu çevirinin içeriğinde Racine'in *Andromaque* ve *Ester* adlı trajedilerinden bazı parçalar, La Fontaine'in bazı manzum hikâyeleri ve Lamartine'in *Meditations poétiques* adlı eserinin bazı bölümleri yer almaktadır. Biçim olarak şiir şeklinde olmasına rağmen La Fontaine'in manzum hikâyelerini ele aldığı bölümler de Türk edebiyatında ilk masal örnekleri olarak değerlendirilebilir. La Fontaine'in günümüzde bile hâlâ popülerliğini koruyan didaktik fabllarıyla Türk toplumu ilk kez bu eserde tanışmıştı.

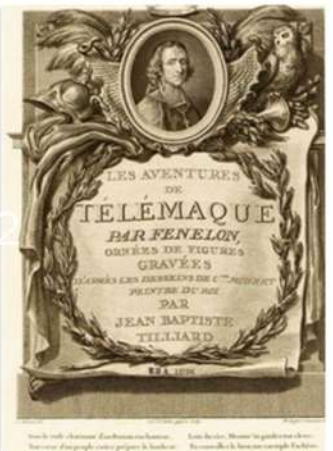
Tasfir-i Efkar Matbaası tarafınca basılan 1870 baskısı.

"Yansıtımlı çeviri" metoduyla Fransızca-Türkçe olarak düzenlenen eserin bu özelliğine bir örnek

1862 yılında Osmanlı alfabesiyle kitap biçiminde yayınlanan ilk baskısı ve Fénelon'un *Telemaque* isimli orijinal eserinin karşılaştırması

Tıpkı şiir gibi, roman ve hikâye türlerinde de yine ilk çevirilerimizi dönemin revaçta olan eserlerinin yer aldığı Fransız edebiyatından yaptık. Batı edebiyatından yapılmış ilk roman çevirisi olarak François Fénelon'un Türkçe'ye *Telemak* başlığı ile çevrilen, *Les Aventures de Télémaque* isimli eserini örnek verebiliriz. Bu eserin en önemli tarafı ise Türk edebiyatımızı roman türüyle tanıştıran ilk eser olmasıydı. *Telemak*'ın ilk çevirisi 1859 yılında Yusuf Kâmil Paşa tarafından yapılmıştı. Bu eser ilk olarak dönemin Osmanlısının ilk bilim dergisi olan *Mecmua-i Fünun* dergisinde yayımlanmıştı. Ayrıca, bu eserin çevirisi Ahmet Vefik Paşa tarafından yapılmıştır. Bu çevirileri sırasıyla Münif Paşa'nın *Hikâye-i Mağdûrin*'i (Victor Hugo'nun *Sefiller*'i) ve Ahmet Lütfi Efendi'nin *Hikâye-i Robenson*'u (Daniel Defoe'nun *Robinson Crusoe*'su) takip etmiştir.

Victor Hugo'nun *Les Misérables* orijinal isimli kitabının ilk baskısı ve 1862 yılında Münif Paşa tarafından tercüme edilen *Hikâye-i Mağdûrin* isimli tercümesi

Tiyatro türünde ilk çevirimiz ise İbrahim Şinasi'nin *Şair Evlenmesi* isimli eseri idi. Osmanlı'nın sanata ve bilime çok daha fazla önem verdiği yılların bir ürünü olarak 1860 yılında *Tercüman-ı Ahvâl*'de yayımlanan, ardından kitap olarak basılan komedi tarzında tek perdelik bir piyes olarak edebiyatımıza girmiştir. O dönemde oldukça popüler olan Fransız oyun yazarı ve şair Molière, Osmanlı toplumunda da büyük ilgi görmüş ve sahnelenmişti. Yukarıda bahsettiğimiz *Şair Evlenmesi* isimli eser de Molière'nin 1661'de yayımladığı *Les Fâcheux* isimli eserinin uyarlaması olarak literatürümüzde yerini almıştır.

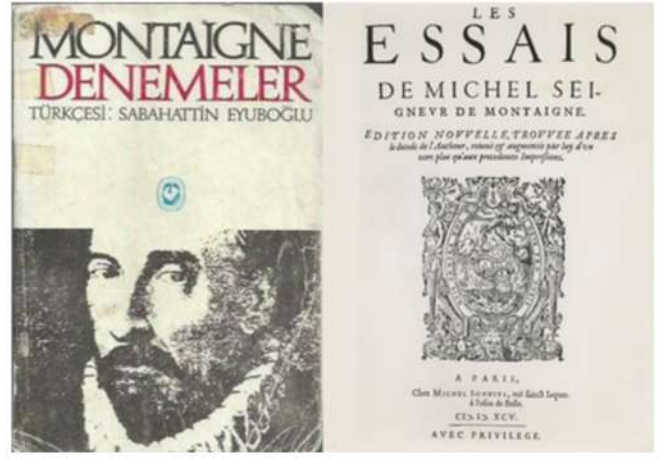

1860 yılında *Tercüman-ı Ahval* dergisinde ilk kez yayınlanan eserin Türkçe ve Osmanlıca kapak görselleri

Muhaverat-ı Hikemiyye'nin 1859'da kitap formunda çevrilen Osmanlıca dilindeki ilk baskısı

Felsefe türünde Batı edebiyatından yapılmış ilk çevirimiz ise Münif Paşa tarafından çevrilen *Muhaverat-ı Hikemiyye*'dir. 1859'da dönemin Osmanlısında yayımlanan bu eser, Fénelon, Voltaire, Fontenelle gibi düşünürlerden seçilmiş felsefi diyaloglardan oluşmaktadır. Felsefi içeriğe sahip olmasına rağmen dönemin diğer eserlerine göre çok daha yalın ve sade bir dilde yazılmıştır.

Sabahattin Eyüboğlu tarafından 1940'lı yıllarda yayınlanan ilk tercümesi ve Montaigne'in *Les Essais* isimli eserinin ilk orijinal eseri

İlk biyografi çevirisi ise bir İtalyan edebiyatı örneği olmasına rağmen Fransızca tercümesinden Türkçemize çevrilen Silvio Pellico'nun *Mes Prisons* isimli eseridir. Rezaizade Mahmut Ekrem tarafından *Me Prizon Muahezenâmesi* ismiyle 1874'te edebiyatımıza kazandırılan bu eser, İtalyan yazar Silvio Pellico'nun hapisanede geçirdiği yılları kaleme aldığı bir biyografi yazısıydı.

Rezaizade Mahmud Ekrem (1847-1914)

Edebiyatımıza kazandırılan deneme türündeki ilk eser ise Fransız yazar Montaigne'in *Les Essais* isimli eserinin Sabahattin Eyüboğlu tarafından yapılan tercümesidir. Sokrates'ten sonra en büyük düşünür olarak kabul edilen Montaigne'in 1580'de yayınlanan ve Avrupa toplumunun düşünce tarzına büyük ölçüde dokunan bu önemli eserinin Türkçeye çevrilmesi maalesef 1940'lı yılları bulmuştur.

Yukarıda bahsi geçen ve birçok farklı ülke ve kültürden kendi edebiyatımıza geçen bu eserler, bize dış dünyayı tanımamız, onların kültürlerini ve sosyal yaşamlarını gözlemleyip "Kendimize ne katabiliriz?" sorusunu sormamız hususunda ışık tutmuştur. Öyle ki, özellikle Fransız edebiyatından faydalandığımız bu eserler, o dönemden başlayıp günümüze kadar devam eden bir toplumsal düşünce devriminin de fitilini ateşlemiştir. Özetlemek gerekirse, çeviri hiçbir zaman bir kelimenin diğer kelimeyle yer değiştirmesi demek olmamıştır, aksine toplumlara ışık tutup kültürel, sosyal ve zihinsel olarak geliştiren bir elçi olmuştur.

Referanslar

- ÇAKM Bilişim ve Kütüphane Hizmetleri. (n.d.). [Fransızca kaynak hakkında bilgi]. Akdeniz Üniversitesi Kütüphanesi. Retrieved December 15, 2024, from <http://kutuphane.akmb.gov.tr/opac/details?id=31381&materialType=BK&query=fransiz&detailType=modal>
- Çağdaş Düşünce. (n.d.). *Osmanlı'da ilk çeviri roman yayımlandı*. Retrieved December 15, 2024, from <https://www.cagdasdusunce.net/timeline/osmanli-da-ilk-ceviri-roman-yayimlandi--59>
- Göktaş, N., & Kaptan, S. B. (2024). TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN 100 YILLIK ÇEVİRİ SERÜVENİ: DERGİLER, PROJELER VE ÇEVİRİ EĞİTİMİ. *HUMANITAS-Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(Cumhuriyet'in 100. Yılı Özel Sayısı), 125-141.
- Kara, S. V. (2010). Tarihsel Değerlendirmeler Işığında Türkiye'de Çeviri Etkinliği. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 94-101.
- Kitabistann. (2012, November 21). *Şair Evlenmesi (Şinasi) eserinin özeti*. Kitabistann. Retrieved December 15, 2024, from <https://kitabistann.blogspot.com/2012/11/sair-evlenmesi-sinasi-eserinin-ozeti.html>
- Meisterdrucke. (n.d.). 'Les Essais', by Michel de Montaigne, published 1595 (engraving). Retrieved December 15, 2024, from <https://www.meisterdrucke.uk/fine-art-prints/French-School/977676/%27Les-Essais%27,-by-Michel-de-Montaigne,-published-1595-%28engraving%29.html>
- Nadir Kitap. (n.d.). *Terceme-i Manzume: Külliyyat III (3) Şinasi*. Retrieved December 15, 2024, from <https://www.nadirkita.com/terceme-i-manzume-kulliyyat-iii-3-sinasi-kitap32722324.html>
- Türk Edebiyatı. (n.d.). *Türk edebiyatında ilk çeviriler*. Retrieved December 15, 2024, from <https://www.turkEDEBIYATI.org/turk-edebiyatinda-ilk-ceviriler/>
- Whitmore Rare Books. (n.d.). *Les Misérables in 5 volumes*. Retrieved December 15, 2024, from <https://www.whitmorerarebooks.com/pages/books/910/victor-hugo/les-miserables-in-5-volumes?soldItem=true>
- Yesevi Üniversitesi. (n.d.). *Mes Prisons (Me Prizon) tercümesi - Rezaizade Mahmud Ekrem*. Retrieved December 15, 2024, from <https://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/mes-prisons-me-prizon-tercumesi-rezaizade-mahmut-ekrem>
- Yücel, F. (2016). *Çevirinin tarihi* (Vol. 1). Çeviribilim. Şen, C. (2020). *Şinasi'nin şiir çevirileri üzerine bir inceleme*, TÜRK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi.

Miyazaki'nin Vizyonunu Çevirmek

Yazar: Alin Özlem Dinç

Ghibli Stüdyo denildiğinde aklınıza ilk ne geliyor? *Yürüyen Şato*? *Ruhların Kaçışı*? Ya da stüdyonun sembolü *Totoro*? Hangisi aklınıza gelirse gelsin, ya da hiçbiri gelmesin, eserlerin arkasındaki isim tanımaya değer. Japon yönetmen ve çizer, Hayao Miyazaki. 2003 ve 2024'te Best Animated Feature (En İyi Animasyon Filmi) Oscar'ı alan Miyazaki'nin, üçü kitap uyarlaması olan birbirinden güzel toplam 15 filmi bulunuyor.

Bu 15 eserin her birinde Miyazaki'nin ilginç vizyonunu ve Japon kültürünü kolaylıkla görebilsek de bu vizyonu Japonya'nın dışına taşımak çok da kolay değil.

Eğer böyle dediysem, sebebi Japoncanın zenginliğinden başka hiçbir şey değil. İleride bahsedeceğim üzere bazen bir Japonca kelimenin karşılığı diğer dillerde, İngilizce ve Türkçe de dahil, paragraflar olabiliyor. Elbette bu durumda işler çevirmenler için zorlaşıyor.

Eklemeden de geçmeyelim, Ghibli için boşuna "Walt Disney of Japan" (Japonya'nın Walt Disney'i) denmiyor. 1996-2017 yılları arasında iki stüdyo gerçekten de bağlantılıydı. Disney, Ghibli'ye finansal olarak biraz yardım da ederek filmleri Amerika'ya, hatta dünyaya açtı. Disney'in Ghibli Stüdyo'nun globalleşmesine çok faydası dokunmuş olsa da her zaman eserleri orijinaline en yakın şekilde dünyaya aktarmadılar. Filmlerden örneklerle bunu çok daha net görebiliriz.

Ruhların Kaçışı

Oscar alan filmlerden biriyle başlayalım. *Ruhların Kaçışı*, ruhlarla dolu bir kasabaya giden küçük bir kızın ailesini kurtarmaya çalışırken yaşadığı maceraları anlatıyor. Filmin başında Chihiro'nun ebeveynlerinin domuzla dönüştüğünü görüyoruz. İngilizce çevirisinde Yubaba, Chihiro'ya ebeveynlerini domuzlar arasından seçemezse sonsuza dek hamamda kalacağını söylerken, Japoncasında aslında ebeveynlerini domuzlar arasından seçemezse sonsuza dek hamamda kalacağını ve onları yemek zorunda olacağını söylüyor. Bu değişikliğin altında pek çok sebep arayabiliriz. Küçük izleyicileri kötü etkilememek, dublaja sığdırmak ya da sadece yumuşatmak. Fakat bu durum, Chihiro'nun korkusunun altındaki nedenlerden birini izleyiciden alıp götürüyor. Filmin Japoncasını izleyenler ile çevirisini izleyenler hikâyeyi farklı endişelerle takip ediyorlar.

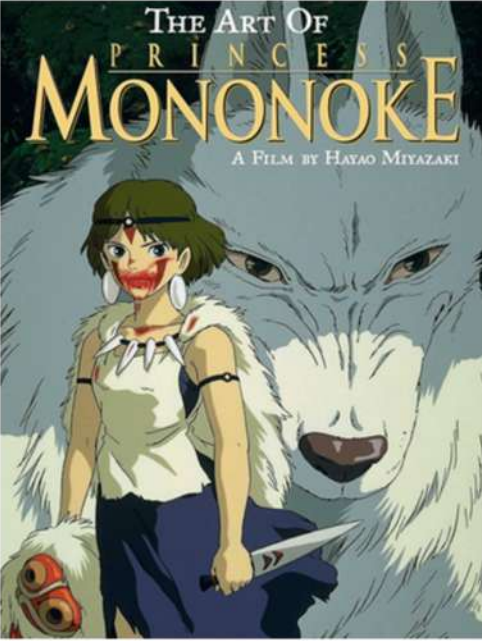
Ruhların Kaçışı ile ilgili verebileceğim bir diğer örnek ise hamamdan kaçmalarını sağlayacak olan "hanko". Burada Japonca ve Türkçe çevirisinde farklı anlamlar çıkıyor. Türkçe alt yazısında Chihiro'nun arkadaşı olan Haku, yalnızca kendi ismini hatırlayanların hamamdan kaçabileceğini söylüyor. Chihiro da maceraları boyunca ismini hatırlamaya çalışıyor. Japoncasında ise, Türkçede "mühür" anlamına gelen "hanko" kelimesi geçiyor. Japonya'da evraklar bizdeki gibi imzayla değil de bireysel-kurumsal mühürlerle dolduruluyorlar. Yani Türkiye'deki imzanın karşılığı onlarda aslında mühür. Türkiye'de mührün yeri Japonya'daki ile aynı olmadığı için mecburen değişikliğe gitmek gerekiyor. Türkçe alt yazısında da bizim için Japonların mührü kadar kişisel olan "isim" geçiyor. Chihiro'nun hikâye boyunca ismini veya mührünü hatırlamaya çalışması ne izleyicilerin deneyimini farklılaştırıyor ne de alakasız kalıyor. Bu şekilde, izleyicinin anlaması ve hikâyenin gidişatının bozulmaması adına yerinde bir karar oluyor.

Bazen hikâyeyi farklı kitlelere aktarırken metne eklemeler de yapmak gerekiyor. Mesela Chihiro, Japonca versiyonunda hamamı gördüğünde bir şey söylemiyor. Çünkü Japonlar gördükleri binanın ne olduğunu anlayabiliyorlar. Fakat İngilizce izleyenlerde aynı durum söz konusu olmadığı için Chihiro "Oh, it's a bathhouse." diye ekliyor. Hikâyede hiçbir şey değişmiyor ve izleyici kolayca anlayabiliyor.

Prenses Mononoke

Prenses Mononoke, stüdyonun diğer filmlerinin yanında biraz farklı kalıyor. Savaş sahneleri ve şiddet unsurları yüzünden çocuklara çok hitap etmese de kesinlikle bir fan favorisi. Filmin farklı dillerdeki başlıkları *Princess Mononoke*, *Prenses Mononoke*, *Princesse Mononoké*, *La princesa Mononoke*, *Prinzessin Mononoke* diye devam ediyor. Mononoke'nin bir isim olduğunu düşünebilirsiniz. Hayır, değil. Filmdeki prensesin adı San. Peki hiçbir dile çevrilmemiş bu Mononoke ne demek? Neden çevrilmemiş? Filmin çevirmeni Steve Alpert bu durumu kendi blogunda şöyle açıklıyor:

"Filmin adı Japonca *Mononoke Hime*. İngilizce adı ise *Princess Mononoke*. Başlığın yarısını çevirmedi. Filmin adını ilk duyduğumda *mononoke* kelimesi bana tamamen yabancıydı. Ama *mononoke* tam da Hayao Miyazaki'nin film isimlerinde kullanacağı türden bir kelime. Çoğu Japonun nadiren duyduğu ya da okuduğu, hatta üstüne uzun uzun düşünmeyince anlamını bile hatırlamadıkları bir kelime."

Öyle ki, iki kişi bile aynı anlamı çıkarıp çeviremeyebilir. Sözlüklerin de faydası dokunmuyor. Sözlük; hayalet, peri ya da doğaüstü bir varlık gibi tanımlıyor ama kime sorarsam sorayım farklı şeyler söylüyorlar. Güzelce açıklamaya çalıştığımda paragraflar tutuyor, Japonca böyle karmaşık kelimelerle dolu. Bu yüzden ben de kelimeyi olduğu gibi bırakmaya karar verdim.

"Film İngilizce olarak çıktığında benden daha zeki birinin daha iyi bir başlıkla çıkmasını bekledim, ama neredeyse yirmi yılı aşkındır kimse çıkmadı."

Yazının başında bahsettiğim gibi, Japoncanın zenginliği işte böyle anlarda bir çeviri problemine dönüşebiliyor.

Prenses Mononoke için verebileceğim bir diğer örnek de film boyu gördüğümüz küçük orman ruhları, *kodamalar*. Aynı *mononoke* kelimesi gibi, olduğu gibi bırakılmışlar. *Kodama* Japoncada orman ruhu anlamına geliyor, filmde de yaratıkların orman ruhları oldukları belirtiliyor. Böylece ruhların ismi, eserin orijinal dili Japoncada bırakılsa da karışıklık oluşturmuyor.

Gökteki Kale

Gökteki Kale stüdyonun en eski filmlerinden biri. İngiliz yazar Diana Wynne Jones'un *Castle in the Air* romanının uyarlaması. Fakat kitaptaki Arap karakterleri, Arap kültürüne ait unsurları filmde bulamıyorsunuz. Miyazaki sadece olay örgüsünü alarak, hikâyeyi kendi vizyonu ve Japon kültürüyle harmanlayarak yeniden yaratıyor.

Filmde iki Fransız karakter var: Charles ve Henri. Senaryo İngilizceye çevrilmek üzere Disney'e gittiğinde, bu iki Fransızca isim Japon alfabesiyle *Sharuru* ve *Anri* olarak yazılıyor. Disney'in Japonya'da hiç yaşamamış Japon-Amerikan çevirmeni, stüdyoya herhangi bir soru sorma ihtiyacı da hissetmeden isimlerin Çince olduğunu varsayıyor ve isimleri *Shalulu* ve *An-Li* olarak çeviriyor. Böylece çevirmenin hatası yüzünden Fransız olarak tasarlanmış ve çizilmiş karakterler bir anda Çinliye dönüşüyor.

Yazının sonuna gelirken son bir örneğe daha bakalım. Filmin sonunda *Sheeta*, *Laputa*'yı kurtarıırken Japonca "Toprakta uzak hayatta kalamazsın." derken, İngilizcesinde "Dünya aşk olmadan var olamaz." diyor. Bu değişiklik yine Disney'in hikâyeyi yanlış anlaması mı, yoksa Japonlardaki doğa kültürünün Amerikanlarda olmamasından mı kaynaklı bilmiyorum. Fakat Japonca versiyonun hikâye akışına çok daha uyduğunu biliyorum.

Referanslar

- Chavez, A. (2021, May 13). 15 years at Studio Ghibli by Steve Alpert. Books on Asia. <https://booksonasia.net/2020/05/08/15-years-at-studio-ghibli-by-steve-alcper/>
- Mirjalili, F. (2023, January 26). The process Disney used to translate Studio Ghibli to English. <https://www.slashfilm.com/1019985/the-process-disney-used-to-translate-studio-ghibli-to-english/>
- Brajer, J. (2023, December 28). Studio Ghibli: Should the movies be watched in Japanese <https://movieweb.com/studio-ghibli-movies-dub-vs-sub/>
- MacInnes, D. T. (2009, July 31). John Lasseter - Translating Ponyo into English. <https://ghiblicon.blogspot.com/2009/07/john-lasseter-translating-ponyo-into.html>
- Keith. (2024, February 25). ジブリ - Studio Ghibli Anime titles in Japanese. Japanese Universe. <https://japaneseuniverse.com/2020/10/02/studio-ghibli-anime-from-japanese-to-english/>
- Princess Mononoke (1997) - Release info - IMDb. (n.d.). IMDb. <https://www.imdb.com/title/tt0119698/releaseinfo/>
- Ritvik. (2021, March 23). Flying, Freedom & Nature in Laputa : The Castle in the Sky (Studio Ghibli). ANIMATOPOEIA! | Writing About Anime. <https://animatopoeia.org/2021/03/09/flying-freedom-in-laputa-the-castle-in-the-sky-studio-ghibli/>
- Hayao Miyazaki (宮崎 駿), YINGKANG LUO. (n.d.). ArtStation. <https://www.artstation.com/artwork/Oo1Jkk>

Görsel Referanslar:

- Rose, A. A. (2023, August 11). The nuclear resonance of Castle in the Sky. Bright Wall/Dark Room. <https://www.brightwalldarkroom.com/2017/03/13/the-nuclear-resonance-of-castle-in-the-sky/>
- The reproduction of architecture in Japanese cinema. Analysis of Spirited Away's scenography | The Strength of Architecture | From 1998. (n.d.). <https://www.metalocus.es/en/news/reproduction-architecture-japanese-cinema-analysis-spirited-aways-scenography>
- Amazon.com.tr. (n.d.). <https://www.amazon.com.tr/Art-Princess-Mononoke-Hayao-Miyazaki/dp/1421565978>
- Hayao Miyazaki (宮崎 駿), YINGKANG LUO. (n.d.). ArtStation. <https://www.artstation.com/artwork/Oo1Jkk>

Everything About Translation!

- 📖 Translation News
- 👤 Language Services Industry
- 💻 Technology Reviews
- 🗣️ Interviews
- 📖 Literary Translations

● ● ● and more!

